OBITELJSKI ZAKON
(pročišćeni tekst; Narodne novine, broj 103/15, 98/19 i 47/20 - Zakon o Centru za posebno skrbništvo)

Napomena: sukladno odredbama članka 35. Zakona o Centru za posebno skrbništvo („Nar. nov.“, br. 47/20), danom stupanja na snagu toga Zakona, prestaju važiti odredbe članka 544. do članka 550. Obiteljskog zakona (»Nar. nov.«, br. 103/15. i 98/19.).

PRVI DIO

UVODNE ODREDBE

Sadržaj Zakona

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuju brak, izvanbračna zajednica žene i muškarca, odnosi roditelja i djece, mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta, posvojenje, skrbništvo, uzdržavanje, obvezno savjetovanje i obiteljska medijacija te postupci u vezi s obiteljskim odnosima i skrbništvom.

(2) Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a imaju rodno značenje koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski spol, osim ako iz smisla pojedine odredbe ne proizlazi drukčije.

Članak 2.

Ovaj Zakon sadrži odredbe koje su u skladu sa sljedećim aktima Europske unije: Direktivom 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te za sadržaj odobrene zaštite (SL L 337, 20. 12. 2011.) i Direktivom 2011/93/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2004/68/PUP (SL L 335, 17. 12. 2011.).

Temeljna načela

Načelo ravnopravnosti žene i muškarca

Članak 3.

(1) Žena i muškarac imaju međusobno jednaka prava i dužnosti u svim obiteljsko-pravnim odnosima, a posebno u odnosu na roditeljsku skrb.

(2) U partnerskim odnosima zabranjena je diskriminacija prema spolu i nasilje prema partneru.

Načelo solidarnosti, uzajamnoga poštovanja i pomaganja svih članova obitelji

Članak 4.

(1) Solidarnost je temeljno načelo obiteljskog života. Svi članovi obitelji moraju se uzajamno poštovati i jedan drugom pomagati.

(2) Nasilje u obitelji predstavlja posebno tešku povredu načela iz stavka 1. ovoga članka. Prevencija, suzbijanje i sankcioniranje svih vrsta nasilja u obitelji uređuje se posebnim zakonom.

Načelo prvenstvene zaštite dobrobiti i prava djeteta

Članak 5.

(1) Sudovi i javnopravna tijela koja vode postupke u kojima se izravno ili neizravno odlučuje o pravima djeteta moraju ponajprije štititi prava djeteta i njegovu dobrobit.

(2) Dijete ima pravo ostvarivati osobne odnose s oba roditelja, osim ako je to u suprotnosti s djetetovom dobrobiti.

Načelo prvenstvenoga prava roditelja da skrbe o djetetu te dužnosti tijela da im pruža pomoć

Članak 6.

Roditelji prije svih imaju pravo, dužnost i odgovornost živjeti sa svojim djetetom i skrbiti se o djetetu, a pomoć im se pruža i intervenira samo u slučaju potrebe.

Načelo razmjerne i najblaže intervencije u obiteljski život

Članak 7.

Mjere kojima se zadire u obiteljski život prihvatljive su ako su nužne te se njihova svrha ne može uspješno ostvariti poduzimanjem blažih mjera uključujući i preventivnu pomoć, odnosno potporu obitelji.

Načelo skrbničke zaštite

Članak 8.

Skrbnička zaštita djeteta bez roditeljske skrbi, osobe s invaliditetom i osobe koja se iz drugih razloga nije sposobna sama brinuti o sebi i o svojim pravima i interesima mora biti primjerena potrebi zaštite uz obvezu poštivanja temeljnih ljudskih prava, kao i prava djeteta te dobrobiti osobe pod skrbništvom.

Načelo sporazumnog rješavanja obiteljskih odnosa

Članak 9.

Poticanje sporazumnog rješavanja obiteljskih odnosa zadaća je svih koji obitelji pružaju stručnu pomoć ili odlučuju o obiteljskim odnosima.

Načelo žurnosti u rješavanju obiteljsko-pravnih stvari u vezi s djetetom

Članak 10.

U svim postupcima u obiteljsko-pravnim stvarima u vezi s djetetom nadležna tijela moraju postupati žurno uz istodobnu zaštitu djetetove dobrobiti.

Izvanbračna zajednica

Članak 11.

(1) Odredbe ovoga Zakona o učincima izvanbračne zajednice primjenjuju se na životnu zajednicu neudane žene i neoženjenoga muškarca koja traje najmanje tri godine, a kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete ili ako je nastavljena sklapanjem braka.
(2) Izvanbračna zajednica koja ispunjava pretpostavke iz stavka 1. ovoga članka stvara osobne i imovinske učinke kao bračna zajednica te se na nju na odgovarajući način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o osobnim i imovinskim odnosima bračnih drugova, odnosno odredbe drugih zakona kojima se uređuju odnosi u poreznim stvarima, osobni, imovinski i drugi odnosi bračnih drugova.
(3) Nepovoljno postupanje prema izvanbračnim drugovima u pogledu pristupa koristima, povlasticama, ali i obvezama zajamčenim bračnim drugovima koje ne može biti opravdano objektivnim razlozima te koje nije nužno za ostvarenje istih predstavlja diskriminaciju temeljem obiteljskog statusa.
(4) Različito postupanje propisano člankom 30. ovoga Zakona ne predstavlja nepovoljno postupanje iz stavka 3. ovoga članka.

DRUGI DIO

BRAK

Brak

Članak 12.

Brak je zakonom uređena životna zajednica žene i muškarca.

I. SKLAPANJE BRAKA

Oblici sklapanja braka

Članak 13.

(1) Brak se sklapa suglasnom izjavom žene i muškarca u građanskom ili vjerskom obliku.
(2) Brak u građanskom obliku sklapa se pred matičarom.
(3) Brak se u vjerskom obliku s učincima građanskoga braka sklapa pred službenikom vjerske zajednice koja s Republikom Hrvatskom o tome ima uređene pravne odnose.

1. SKLAPANJE BRAKA U GRAĐANSKOM OBLIKU

Prijava namjere sklapanja braka

Članak 14.

(1) Nevjesta i ženik svoju namjeru sklapanja braka u građanskom obliku osobno prijavljuju matičaru nadležnom za mjesto u kojem žele sklopiti brak.
(2) Nevjesta i ženik dužni su dostaviti odgovarajuće isprave ako to matičar zahtijeva.
(3) Azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom prijavi iz stavka 1. ovoga članka prilažu potvrdu nadležnog tijela o odobrenju azila, odnosno supsidijarne zaštite te odgovarajući dokaz o nepostojanju drugog braka.
(4) Odgovarajućim dokazom o nepostojanju drugog braka smatra se izjava dana pod materijalnom i kaznenom odgovornošću pred javnim bilježnikom ili pred matičarom kojem se prijavljuje namjera sklapanja braka. Javni bilježnik, odnosno matičar dužan je osobu iz stavka 3. upozoriti na pravne posljedice davanja izjave.

Dužnosti matičara prije sklapanja braka

Članak 15.

(1) Matičar će na temelju izjava nevjeste i ženika i na drugi način provjeriti jesu li ispunjene pretpostavke za sklapanje braka.
(2) Ako je za sklapanje braka potrebna sudska odluka, matičar će nevjestu i ženika uputiti da je pribave.
(3) Ako matičar utvrdi da nije ispunjena koja od pretpostavki za sklapanje braka, usmeno će priopćiti nevjesti i ženiku da nije dopušteno sklopiti brak i o tome sastaviti bilješku u prijavi namjere sklapanja braka.
(4) Kad utvrdi da su ispunjene pretpostavke za sklapanje braka, matičar će uzeti izjave koje sadrže sporazum nevjeste i ženika o izboru prezimena.
(5) Nevjesta i ženik svojim će potpisom potvrditi da su upoznati s osobnim pravima i dužnostima u braku te mogućnošću uređenja imovinskih odnosa prema odredbama ovoga Zakona.

Utvrđivanje dopustivosti sklapanja braka po zahtjevu nevjeste i ženika

Članak 16.

(1) Nevjesta i ženik mogu u roku od osam dana od dana priopćenja o nedopustivosti sklapanja braka nadležnom uredu za poslove opće uprave podnijeti zahtjev za utvrđivanje ispunjavaju li pretpostavke za sklapanje braka.
(2) Nadležni ured obvezan je odlučiti o zahtjevu iz stavka 1. ovoga članka u roku od petnaest dana od dana primitka zahtjeva.

Određivanje dana sklapanja braka

Članak 17.

(1) Matičar će u dogovoru s nevjestom i ženikom koji žele sklopiti brak u građanskom obliku dan za sklapanje braka odrediti u pravilu u razdoblju od tridesetoga do četrdeset petoga dana od dana prijave namjere sklapanja braka.
(2) Iznimno, kada za to postoje opravdani razlozi, matičar može odobriti sklapanje braka prije tridesetoga te najkasnije do devedesetoga dana od dana prijave namjere sklapanja braka.
(3) Matičar će nevjesti i ženiku preporučiti da do dana sklapanja braka posjete savjetovalište za brak i obitelj.

Mjesto i dan sklapanja braka

Članak 18.

(1) Brak se sklapa na svečan način u službenoj prostoriji, a iznimno na drugom prikladnom mjestu o čemu odluku donosi matičar, uz plaćanje posebne naknade za sklapanje braka izvan službene prostorije.
(2) Brak se sklapa u nazočnosti nevjeste i ženika, matičara i dvaju svjedoka koji moraju biti punoljetni i poslovno sposobni.
(3) Ako na dan određen za sklapanje braka ne pristupe nevjesta, ženik ili oboje, a izostanak ne opravdaju, smatrat će se da je prijava namjere sklapanja braka povučena.
(4) Ministar nadležan za poslove uprave pravilnikom će propisati mjerila za određivanje iznosa naknade iz stavka 1. ovoga članka te namjenu prihoda ostvarenih od posebne naknade.

Dužnosti matičara na dan sklapanja braka i trenutak sklapanja braka

Članak 19.

(1) Na dan i u vrijeme određeno za sklapanje braka matičar će objaviti da su osobno nazočni nevjesta, ženik i svjedoci iz članka 18. stavka 2. ovoga Zakona te da nema zapreka za sklapanje braka.
(2) Matičar će prigodnim govorom upoznati nevjestu i ženika s odredbama ovoga Zakona o njihovim pravima i dužnostima i istaknuti značenje braka, a posebice da je skladan brak od najveće važnosti za obiteljski život.
(3) Nevjestu i ženika matičar će poimence upitati pristaju li međusobno sklopiti brak.
(4) Brak je sklopljen kad nevjesta i ženik izjave svoj pristanak.
(5) Nakon pristanka matičar će objaviti da je između žene i muškarca, navedenih njihovim osobnim imenima, sklopljen brak.
(6) Sklopljeni brak matičar će upisati u maticu vjenčanih.
(7) Odmah nakon upisa sklopljenog braka u maticu vjenčanih matičar će bračnim drugovima uručiti izvadak iz matice vjenčanih.

2. SKLAPANJE BRAKA U VJERSKOM OBLIKU S GRAĐANSKOPRAVNIM UČINCIMA

Dužnosti matičara pri sastavljanju potvrde o ispunjenju pretpostavki za sklapanje braka

Članak 20.

(1) Nevjesta i ženik koji žele sklopiti brak u vjerskom obliku pribavit će od matičara nadležnog za mjesto u kojemu žele sklopiti brak potvrdu o ispunjenju pretpostavaka za sklapanje braka propisanih ovim Zakonom.

(2) U postupku izdavanja potvrde iz stavka 1. ovoga članka matičar će na odgovarajući način primijeniti odredbe članaka 15. i 16. ovoga Zakona.
(3) U potvrdi iz stavka 1. ovoga članka matičar će navesti da je nevjestu i ženika upoznao s osobnim pravima i dužnostima u braku, s mogućnošću uređenja imovinskih odnosa prema odredbama ovoga Zakona te njihove sporazumne izjave o izboru prezimena.
(4) Potvrda iz stavka 1. ovoga članka vrijedi tri mjeseca od dana izdavanja.
(5) Matičar će upozoriti nevjestu i ženika da je izvadak iz državne matice vjenčanih dokaz da njihov brak sklopljen u vjerskom obliku ima učinke građanskog braka.
(6) Ministar nadležan za poslove uprave pravilnikom će propisati sadržaj i oblik potvrde iz stavka 1. ovoga članka.

Dužnosti službenika vjerske zajednice i matičara nakon sklapanja braka
Članak 21.

(1) Službenik vjerske zajednice pred kojim je sklopljen brak u vjerskom obliku dostavit će matičaru iz članka 20. stavka 1. ovoga Zakona ispravu koju su potpisali žena, muž, svjedoci i službenik vjerske zajednice, kojom potvrđuje da je brak sklopljen.
(2) Isprava iz stavka 1. ovoga članka dostavlja se matičaru u roku od pet dana od dana sklapanja braka.
(3) Brak sklopljen u vjerskom obliku matičar je dužan upisati u maticu vjenčanih u roku od tri dana od dana primitka isprave iz stavka 1. ovoga članka.
(4) Odmah nakon upisa sklopljenog braka u maticu vjenčanih matičar će bračnim drugovima dostaviti izvadak iz matice vjenčanih.

Građanskopravni učinci braka sklopljenoga u vjerskom obliku
Članak 22.

Brak sklopljen u vjerskom obliku, u skladu s odredbama članka 13. stavka 3. i članka 20. stavaka 1. i 4. ovoga Zakona, ima od dana sklapanja sve učinke građanskoga braka propisane ovim Zakonom.

II. PRETPOSTAVKE ZA SKLAPANJE BRAKA
1. PRETPOSTAVKE ZA POSTOJANJE BRAKA

Različitost spolova, izjava i postupak sklapanja braka
Članak 23.

(1) Za postojanje braka potrebno je:
1. da su nevjesta i ženik osobe različita spola
2. da su nevjesta i ženik izjavili svoj pristanak za sklapanje braka i
3. da je brak u građanskom obliku sklopljen pred matičarom ili da je brak u vjerskom obliku sklopljen prema odredbama članka 13. stavka 3. i članka 20. stavaka 1. i 4. ovoga Zakona.
(2) Ako u vrijeme sklapanja braka nije bila ispunjena koja od pretpostavki iz stavka 1. ovoga članka, ne nastaju pravni učinci braka.

Utvrđivanje postojanja braka
Članak 24.

Pravo na tužbu radi utvrđivanja postoji li brak ili ne postoji ima svaka osoba koja za to ima pravni interes te centar za socijalnu skrb.

2. PRETPOSTAVKE ZA VALJANOST BRAKA

Punoljetnost
Članak 25.

(1) Brak ne može sklopiti osoba koja nije navršila osamnaest godina života.
(2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, sud može u izvanparničnom postupku dopustiti sklapanje braka osobi koja je navršila šesnaest godina života ako utvrdi da je mentalno i tjelesno zrela za brak te da je sklapanje braka u skladu s dobrobiti te osobe.

Poslovna sposobnost i sposobnost za rasuđivanje
Članak 26.

(1) Brak ne može sklopiti osoba nesposobna za rasuđivanje.
(2) Osoba lišena poslovne sposobnosti u davanju izjava koje se odnose na osobna stanja, brak može sklopiti uz odobrenje skrbnika.
(3) Ako skrbnik iz stavka 2. ovoga članka odbije dati odobrenje za sklapanje braka, osoba lišena poslovne sposobnosti u davanju izjava koje se odnose na osobna stanja može sudu podnijeti prijedlog za odobrenje sklapanja braka u skladu s člankom 450. stavkom 1. ovoga Zakona.

Nepostojanje srodstva

Članak 27.

(1) Brak ne mogu međusobno sklopiti krvni srodnici u ravnoj lozi, a u pobočnoj lozi sestra i brat, polusestra i polubrat, dijete sa sestrom ili polusestrom, ili bratom, ili polubratom svojega roditelja, djeca sestara i braće te polusestara i polubraće.
(2) Odredba stavka 1. ovoga članka primjenjuje se i na odnose nastale posvojenjem.

Nepostojanje braka, odnosno životnog partnerstva

Članak 28.

Brak ne može sklopiti osoba koja je u braku ili u životnom partnerstvu osoba istog spola koje je registrirano sukladno posebnom propisu.

Mogućnost poništaja braka koji nije valjan

Članak 29.

Brak sklopljen protivno odredbama članaka 25. do 28. ovoga Zakona nije valjan i na njega će se primijeniti odredbe o poništaju braka.

III. OSOBNA PRAVA I DUŽNOSTI BRAČNIH DRUGOVA

Izbor prezimena

Članak 30.

(1) Prigodom sklapanja braka nevjesta i ženik mogu se sporazumjeti:
1. da svatko zadrži svoje prezime
2. da kao zajedničko prezime uzmu prezime jednoga od njih
3. da kao zajedničko uzmu oba prezimena ili
4. da jedan ili oboje uz svoje prezime uzmu i prezime bračnog druga.

(2) U slučaju sporazuma o prezimenu iz stavka 1. točaka 3. i 4. ovoga članka nevjesta i ženik odlučit će koje će prezime upotrebljavati na prvom, a koje na drugom mjestu.
(3) Izjave koje sadrže sporazum o izboru prezimena moraju biti u skladu s odredbama posebnog zakona.

Ravnopravnost, solidarnost i sporazumijevanje

Članak 31.

(1) U braku su bračni drugovi ravnopravni.
(2) Bračni drugovi dužni su jedan drugomu biti vjerni, uzajamno se pomagati i uzdržavati, međusobno se poštovati te održavati skladne bračne i obiteljske odnose.
(3) Bračni drugovi sporazumno odlučuju o rađanju i podizanju djece te o obavljanju poslova u obiteljskoj zajednici.

Obiteljski dom i zaštita prava na stanovanje

Članak 32.

(1) Bračni drugovi sporazumno određuju mjesto stanovanja i obiteljsku kuću ili stan u kojem će stanovati s djecom nad kojom ostvaruju roditeljsku skrb i koji predstavlja obiteljski dom za njih i djecu.
(2) Bračni drug ne smije za trajanja braka otuđiti ili opteretiti obiteljsku kuću ili stan koji predstavlja bračnu stečevinu a ujedno je i obiteljski dom u kojem stanuje drugi bračni drug i njihova djeca nad kojom ostvaruju roditeljsku skrb, bez pisane suglasnosti drugoga bračnog druga s ovjerom potpisa kod javnog bilježnika.
(3) Ako je jedan bračni drug najmoprimac stana u kojem bračni drugovi stanuju zajedno s djecom nad kojom ostvaruju roditeljsku skrb, on ne može otkazati ugovor o najmu stana bez pisane suglasnosti drugog bračnog druga s ovjerom potpisa kod javnog bilježnika, osim ako se radi o službenom stanu sukladno posebnim propisima.
(4) Ako jedan bračni drug bez opravdanog razloga odbije dati drugom bračnom drugu suglasnost iz stavaka 2. i 3. ovoga članka, sud može na prijedlog bračnog druga u izvanparničnom postupku donijeti rješenje koje zamjenjuje suglasnost drugog bračnog druga. Sud je pritom dužan voditi računa o stambenim potrebama obaju bračnih drugova i djece koja s njima stanuju te o drugim okolnostima slučaja.

Izbor rada i zanimanja

Članak 33.

Svaki bračni drug samostalno odlučuje o izboru svojega rada i zanimanja.

IV. IMOVINSKI ODNOSI BRAČNIH DRUGOVA

1. ZAKONSKO UREĐENJE IMOVINSKIH ODNOSA BRAČNIH DRUGOVA

Zakonsko uređenje imovinskih odnosa

Članak 34.

Na imovinske odnose bračnih drugova primjenjuju se odredbe ovoga Zakona o uređenju imovinskih odnosa bračnih drugova ako bračni drugovi nisu imovinske odnose uredili bračnim ugovorom.

Bračna stečevina i vlastita imovina

Članak 35.

Bračni drugovi mogu imati bračnu stečevinu i vlastitu imovinu.

Bračna stečevina

Članak 36.

(1) Bračna stečevina je imovina koju su bračni drugovi stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice ili potječe iz te imovine.
(2) Dobitak od igara na sreću i imovinska korist od autorskoga prava i autorskom pravu srodnih prava ostvarena tijekom bračne zajednice, bračna je stečevina.
(3) Bračni drugovi su u jednakim dijelovima suvlasnici bračne stečevine, ako nisu drukčije ugovorili.
(4) Uknjižba prava vlasništva na bračnoj stečevini koja je u naravi nekretnina može se provesti i na temelju prijedloga obaju bračnih drugova koji sadrži izričitu, pisanu i bezuvjetnu izjavu kojom jedan bračni drug pristaje na uknjižbu prava vlasništva drugoga bračnog druga u jednakim dijelovima ili drukčije ako su tako ugovorili.
(5) Na ispravi koja sadrži izričitu, pisanu i bezuvjetnu izjavu iz stavka 4. ovoga članka mora potpis bračnog druga koji pristaje na uknjižbu prava vlasništva drugoga bračnog druga biti ovjeren kod javnog bilježnika.

Upravljanje bračnom stečevinom

Članak 37.

(1) Za poslove redovite uprave poput redovitoga održavanja, iskorištavanja i upotrebe stvari za njezinu redovitu svrhu, smatra se da je drugi bračni drug dao svoju suglasnost ako se ne dokaže suprotno.
(2) Za izvanredne poslove na nekretninama ili pokretninama koje se upisuju u javne upisnike poput promjena namjene stvari, većih popravaka, dogradnje, nadogradnje, preuređenja, otuđenja cijele stvari, davanja cijele stvari u zakup ili najam na dulje od jedne godine, osnivanja hipoteke na cijeloj stvari, davanja pokretne stvari u zalog, osnivanja stvarnih i osobnih služnosti, stvarnoga tereta ili prava građenja na cijeloj stvari potrebno je zajedničko poduzimanje posla ili pisana suglasnost drugoga bračnog druga s ovjerom potpisa kod javnog bilježnika.
(3) Nepostojanje suglasnosti za poslove iz stavaka 1. i 2. ovoga članka ne utječe na prava i obveze poštene treće osobe. Bračni drug bez čije suglasnosti je izvanredni posao iz stavka 2. ovoga članka poduzet ima pravo na naknadu štete koja mu je od strane drugog bračnog druga time uzrokovana.

Primjena stvarnopravnih i obveznopravnih propisa

Članak 38.

Na bračnu stečevinu primjenjuju se odredbe propisa kojima se uređuju stvarnopravni i obveznopravni odnosi, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Vlastita imovina

Članak 39.

(1) Imovina koju bračni drug ima u trenutku sklapanja braka, ostaje njegova vlastita imovina.
(2) Vlastita imovina je i imovina koju je bračni drug stekao tijekom bračne zajednice na pravnom temelju različitom od temelja iz članka 36. ovoga Zakona.
(3) Autorsko djelo je vlastita imovina onoga bračnog druga koji ga je stvorio.

2. UGOVORNO UREĐENJE IMOVINSKIH ODNOSA BRAČNIH DRUGOVA

Bračni ugovor

Članak 40.

(1) Bračnim ugovorom mogu se urediti imovinskopravni odnosi na postojećoj ili budućoj imovini.
(2) Prema trećim osobama uglavci o upravljanju ili raspolaganju imovinom imaju pravni učinak ako su upisani u zemljišne knjige, odnosno u javne upisnike kod kojih je upis nužan za stjecanje prava ili se stvar ne može upotrebljavati bez takvoga upisa.
(3) Bračni ugovor sklapa se u pisanom obliku, a potpisi bračnih drugova moraju biti ovjereni kod javnog bilježnika.

Bračni ugovor osobe lišene poslovne sposobnosti

Članak 41.

(1) U ime bračnog druga koji je lišen poslovne sposobnosti za sklapanje izvanrednih imovinskih pravnih poslova bračni ugovor može sklopiti njegov skrbnik s prethodnim odobrenjem centra za socijalnu skrb.
(2) Ugovor iz stavka 1. ovoga članka sklapa se u obliku javnobilježničkog akta.

Ograničenje pri sklapanju bračnog ugovora

Članak 42.

Nije dopušteno bračnim ugovorom ugovoriti primjenu stranoga prava na imovinskopravne odnose.

3. ODGOVORNOST BRAČNIH DRUGOVA ZA OBVEZE TREĆIM OSOBAMA

Pojedinačne obveze bračnih drugova

Članak 43.

Za obveze koje je jedan bračni drug imao prije sklapanja braka, kao i za obveze koje je samostalno preuzeo nakon sklapanja braka, a koje se ne odnose na tekuće potrebe bračne i obiteljske zajednice, ne odgovara drugi bračni drug.

Solidarne obveze bračnih drugova

Članak 44.

(1) Za obveze koje je jedan bračni drug preuzeo radi namirenja tekućih potreba bračne i obiteljske zajednice, kao i za obveze koje su bračni drugovi preuzeli zajednički u vezi s bračnom stečevinom, odgovaraju oba bračna druga solidarno bračnom stečevinom i vlastitom imovinom.

(2) Ako je radi namirenja zajedničkih obveza iz suvlasničkoga dijela bračne stečevine ili iz vlastite imovine jednoga bračnog druga naplaćeno više nego što iznosi njegov dio duga, taj bračni drug ima prema drugom bračnom drugu pravo na naknadu toga iznosa iz njegova dijela bračne stečevine, odnosno iz njegove vlastite imovine.

(3) Smatra se da su bračni drugovi za obveze iz stavka 1. ovoga članka odgovorni u jednakim dijelovima ako nisu drukčije ugovorili.

4. UREĐENJE IMOVINSKIH ODNOSA BRAČNIH DRUGOVA NAKON PRESTANKA BRAKA ILI BRAČNE ZAJEDNICE

Načini uređenja imovinskih odnosa

Članak 45.

(1) Ako bračni drugovi imovinske odnose nakon prestanka braka razvodom ili poništajem, odnosno nakon prestanka bračne zajednice nisu uredili sporazumno, imovinski odnosi mogu se urediti sudskom odlukom.

(2) Ako bračni drugovi imovinske odnose nisu uredili sporazumom na uređenje imovinskih odnosa bračnih drugova nakon prestanka braka ili bračne zajednice primjenjuju se odredbe ovoga Zakona, a ako nisu uređeni ovim Zakonom, primjenjuju se odredbe propisa kojima se uređuju obveznopravni, stvarnopravni i drugi imovinskopravni odnosi.

Posebne odredbe o zaštiti dobrobiti djece i obiteljskog doma

Članak 46.

(1) Pokretne stvari koje pretežito koriste maloljetna djeca ne uzimaju se u obzir prigodom razvrgnuća bračne stečevine, već ostaju u posjedu djece, odnosno onog roditelja s kojim će djeca stanovati.

(2) Sud može na zahtjev bračnog druga odrediti da pravo stanovanja u obiteljskom domu koji predstavlja bračnu stečevinu iz članka 32. ovoga Zakona ostvaruje samo jedan roditelj sa zajedničkom maloljetnom djecom nad kojom roditelji ostvaruju roditeljsku skrb.

(3) Pravo stanovanja iz stavka 2. ovoga članka može trajati najdulje do razvrgnuća suvlasništva na nekretnini koja predstavlja obiteljski dom.

(4) Kad odlučuje o pravu stanovanja iz stavka 2. ovoga članka, sud može, s obzirom na okolnosti slučaja, odrediti roditelju koji s djecom ostaje stanovati u obiteljskom domu obvezu plaćanja paušalnog iznosa najamnine drugom roditelju i plaćanje režijskih troškova nekretnine koja predstavlja obiteljski dom.

(5) Kad odlučuje o pravu stanovanja iz stavka 2. ovoga članka i najamnini iz stavka 4. ovoga članka, sud mora voditi računa o načelu razmjernosti, štititi pravo djece na stanovanje u obiteljskom domu i istodobno postupati pravedno prema onom roditelju na čiji teret će se ostvarivati pravo stanovanja.

(6) Sud može, s obzirom na okolnosti slučaja, odbiti zahtjev za stanovanje iz stavka 2. ovoga članka u obiteljskom domu ako ukupni prihodi bračnih drugova ne bi mogli osigurati troškove odvojenoga stanovanja i života bračnih drugova i djece.

(7) Roditelji mogu tražiti izmjenu odluke iz stavaka 2. i 4. ovoga članka ako se promijene okolnosti na temelju kojih je odluka bila donesena.

V. PRESTANAK BRAKA

Prestanak i vrijeme prestanka braka

Članak 47.

(1) Bez obzira na oblik u kojemu je sklopljen, brak prestaje smrću bračnog druga, proglašenjem nestalog bračnog druga umrlim, poništajem ili razvodom.

(2) Brak prestaje poništajem ili razvodom kad odluka suda o poništaju ili razvodu braka postane pravomoćna.

(3) Ako je nestali bračni drug proglašen umrlim, brak prestaje danom koji je pravomoćnom odlukom suda utvrđen kao dan smrti nestalog bračnog druga.

(4) Ako brak sklopljen u vjerskom obliku prestane prema odredbi stavka 2. ovoga članka, prestanak braka ne utječe na obveze bračnih drugova koje proizlaze iz propisa vjerske zajednice pred kojom je brak sklopljen.

Pravo na zadržavanje prezimena

Članak 48.

U slučaju poništaja ili razvoda braka svaki od prijašnjih bračnih drugova može zadržati prezime koje je imao u trenutku prestanka braka.

1. PONIŠTAJ BRAKA

Pravo na tužbu radi poništaja braka

Članak 49.

(1) Tužbu radi poništaja braka može podnijeti:
1. bračni drug
2. centar za socijalnu skrb i
3. osoba koja ima pravni interes.
(2) Pravo na tužbu radi poništaja braka sklopljenog protivno odredbi članka 25. ovoga Zakona imaju i roditelji maloljetnika.
(3) Rokovi za podnošenje tužbe radi poništaja braka propisani su odredbama članaka 374. do 376. ovoga Zakona.

2. RAZVOD BRAKA

Pravo na tužbu i prijedlog za sporazumni razvod braka

Članak 50.

(1) Razvod braka može tužbom zahtijevati jedan bračni drug, a oba bračna druga prijedlogom za sporazumni razvod braka.
(2) Pravo na tužbu radi razvoda braka, odnosno prijedlog za sporazumni razvod braka ima i osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja. Sud će u povodu tužbe, odnosno prijedloga za sporazumni razvod braka osobe lišene poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja odlučiti hoće li dopustiti toj osobi poduzimanje daljnjih radnji u postupku sukladno članku 364. ovoga Zakona.
(3) Muž nema pravo na tužbu radi razvoda braka za vrijeme trudnoće žene te sve dok njihovo dijete ne navrši godinu dana života.

Pravna osnova razvoda braka

Članak 51.

Sud će razvesti brak:
1. ako oba bračna druga predlažu razvod braka na temelju sporazuma
2. ako utvrdi da su bračni odnosi teško i trajno poremećeni ili
3. ako je od prestanka bračne zajednice protekla godina dana.

Sporazum bračnih drugova o pravnim posljedicama razvoda braka

Članak 52.

(1) Bračni drugovi se mogu sporazumjeti o sljedećim pravnim posljedicama razvoda braka:
1. mjestu stanovanja djeteta, obiteljskoj kući ili stanu koji će predstavljati obiteljski dom, načinu ostvarivanja roditeljske skrbi i ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom
2. uzdržavanju djeteta
3. uređenju imovinskih odnosa bračnih drugova i
4. uzdržavanju bračnog druga.
(2) Sporazum bračnih drugova o pravnim posljedicama razvoda braka iz stavka 1. točaka 1. i 2. ovoga članka sastavni je dio plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi iz članka 106. ovoga Zakona.
(3) Ako bračni drugovi postignu sporazum o pravnim posljedicama razvoda braka iz stavka 1. točke 4. ovoga članka, mogu predložiti da se sporazum odobri u izvanparničnom postupku sukladno odredbama ovoga Zakona.

Uređivanje pravnih posljedica razvoda braka u odnosu na djecu

Članak 53.

Ako bračni drugovi ne sastave plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi koji sadrži sporazum o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati i način ostvarivanja roditeljske skrbi, ostvarivanju osobnih odnosa djeteta i roditelja s kojim dijete neće stanovati i visini uzdržavanja djeteta, odluku o tim pitanjima sud će po službenoj dužnosti donijeti u postupku radi razvoda braka pokrenutog tužbom.

Razvod braka kad bračni drugovi imaju zajedničko maloljetno dijete

Članak 54.

(1) Bračni drugovi koji imaju zajedničko maloljetno dijete dužni su prije pokretanja sudskog postupka radi razvoda braka sudjelovati u obveznom savjetovanju sukladno odredbama članaka 321. do 328. ovoga Zakona.
(2) Ako se bračni drugovi iz stavka 1. ovoga članka namjeravaju razvesti na temelju sporazuma, dužni su sastaviti plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi iz članka 106. ovoga Zakona.

(3) Ako ne sastave plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi do okončanja obveznog savjetovanja, bračni drugovi su dužni pristupiti prvom sastanku obiteljske medijacije, osim u slučajevima iz članka 332. ovoga Zakona.
(4) Bračni drug koji ne pristupi prvom sastanku obiteljske medijacije sukladno odredbi stavka 3. ovoga članka ne može podnijeti tužbu radi razvoda braka.
(5) Iznimno od stavka 4. ovoga članka, bračni drugovi imaju pravo na tužbu radi razvoda braka u slučajevima iz članka 332. ovoga Zakona.

Prijedlog za sporazumni razvod braka kad bračni drugovi imaju maloljetno dijete

Članak 55.

Bračni drugovi koji imaju zajedničko maloljetno dijete podnose prijedlog za sporazumni razvod braka sukladno članku 456. ovoga Zakona.
Odlučivanje suda po službenoj dužnosti u povodu tužbe radi razvoda braka kad bračni drugovi imaju maloljetno dijete.

Članak 56.

(1) Ako bračni drugovi imaju zajedničko maloljetno dijete, povodom tužbe radi razvoda braka mogu predložiti:
1. s kojim će roditeljem dijete stanovati i način ostvarivanja roditeljske skrbi
2. ostvarivanje osobnih odnosa djeteta i roditelja s kojim dijete neće stanovati i
3. visinu uzdržavanja djeteta.
(2) Sud nije vezan prijedlogom bračnih drugova iz stavka 1. ovoga članka.
(3) Ako bračni drugovi nisu predložili uređivanje pitanja iz stavka 1. ovoga članka, sud će po službenoj dužnosti odlučiti s kojim će roditeljem dijete stanovati i o načinu ostvarivanja roditeljske skrbi, ostvarivanju osobnih odnosa djeteta i roditelja s kojim dijete neće stanovati i o visini uzdržavanja djeteta sukladno članku 413. ovoga Zakona.

Tužba radi razvoda braka kad bračni drugovi imaju maloljetno dijete

Članak 57.

Ako bračni drugovi imaju zajedničko maloljetno dijete, tužba radi razvoda braka podnosi se sukladno članku 379. ovoga Zakona.

TREĆI DIO

PRAVNI ODNOSI RODITELJA I DJECE I MJERE ZA ZAŠTITU PRAVA I DOBROBITI DJECE

I. MAJČINSTVO I OČINSTVO

1. UTVRĐIVANJE MAJČINSTVA

Presumpcija majčinstva

Članak 58.

Djetetovom majkom smatra se žena koja ga je rodila.

Utvrđivanje majčinstva sudskom odlukom

Članak 59.

(1) Ako se majčinstvo ne može utvrditi prema članku 58. ovoga Zakona, majčinstvo se utvrđuje sudskom odlukom sukladno odredbama ovoga Zakona.
(2) Tužbu radi utvrđivanja majčinstva može podnijeti:
1. dijete
2. žena koja sebe smatra majkom djeteta ili
3. centar za socijalnu skrb.
(3) Ako osoba za koju se tvrdi da je majka djeteta nije živa, tužba radi utvrđivanja majčinstva podnosi se protiv njezinih nasljednika.
(4) Rokovi za podnošenje tužbe radi utvrđivanja majčinstva propisani su odredbama članka 383. stavka 1., članka 385. stavka 1. i članaka 386. i 387. ovoga Zakona.

2. UTVRĐIVANJE OČINSTVA

Načini utvrđivanja očinstva

Članak 60.

Očinstvo se može utvrditi:
1. presumpcijom bračnog očinstva
2. priznanjem ili
3. sudskom odlukom.

a. Presumpcija bračnog očinstva

Presumpcija bračnog očinstva i iznimke

Članak 61.

(1) Djetetovim ocem smatra se majčin muž ako je dijete rođeno za vrijeme trajanja braka ili u razdoblju do tristo dana od prestanka braka.
(2) Ako je majka djeteta u razdoblju do tristo dana od prestanka braka smrću, sklopila kasniji brak, muž majke iz posljednjega sklopljenog braka smatra se ocem djeteta.
(3) Muškarac koji se smatra ocem djeteta rođenog za vrijeme trajanja braka ili u razdoblju do tristo dana od prestanka braka razvodom ili poništajem može uz pristanak majke i majčina muža priznati dijete.
(4) U slučaju iz stavka 2. ovoga članka muškarac koji se smatra ocem djeteta može, uz pristanak majke i majčina muža iz kasnijeg braka priznati dijete.
(5) Na priznanje očinstva iz stavaka 3. i 4. ovoga članka na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o priznanju očinstva.

b. Priznanje očinstva i postupak priznanja

Priznanje očinstva

Članak 62.

(1) Očinstvo se može priznati na zapisnik pred matičarom, centrom za socijalnu skrb ili sudom. Navedena tijela dužna su bez odgode dostaviti primjerak zapisnika matičaru nadležnom za upis djeteta u maticu rođenih.
(2) Ako priznanje očinstva ili pristanak na priznanje daje maloljetna osoba ili osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, te osobe izjavu o priznanju očinstva, odnosno pristanku na priznanje očinstva daju pred centrom za socijalnu skrb nadležnim prema mjestu svog prebivališta, odnosno boravišta.
(3) Očinstvo se može priznati i u oporuci.
(4) Očinstvo se može priznati i na zapisnik u konzularnom uredu ili diplomatskom predstavništvu Republike Hrvatske koje obavlja konzularne poslove.

Osoba koja priznaje očinstvo

Članak 63.

(1) Očinstvo može priznati:
1. punoljetna osoba neovisno o svojoj poslovnoj sposobnosti
2. maloljetna osoba koja je navršila šesnaest godina ako je sposobna shvatiti značenje i pravne posljedice priznanja i
3. maloljetna osoba mlađa od šesnaest godina, uz suglasnost njezinog zakonskog zastupnika.
(2) Ako su zakonski zastupnici maloljetne osobe koja priznaje očinstvo iz stavka 1. točke 3. ovoga članka roditelji, za priznanje očinstva djeteta potrebna je suglasnost roditelja sukladno članku 100. ovoga Zakona.

Pristanak i suglasnost za priznanje očinstva

Članak 64.

(1) Za upis priznanja očinstva ovisno o okolnostima slučaja potrebni su sljedeći pristanci i suglasnost:
1. pristanak punoljetne majke neovisno o njezinoj poslovnoj sposobnosti
2. pristanak maloljetne majke koja je navršila šesnaest godina ako je sposobna shvatiti značenje i pravne posljedice pristanka
3. pristanak maloljetne majke koja je mlađa od šesnaest godina, uz suglasnost njezinog zakonskog zastupnika
4. pristanak djeteta koje je navršilo četrnaest godina, a kojemu se priznaje očinstvo
5. pristanak majke i njezina muža ako očinstvo priznaje muškarac koji sebe smatra ocem djeteta sukladno članku 61. ovoga Zakona.
(2) Ako su zakonski zastupnici maloljetne majke koja daje pristanak na priznanje očinstva iz stavka 1. točke 3. ovoga članka roditelji, za pristanak za priznanje očinstva djeteta potrebna je suglasnost roditelja sukladno članku 100. ovoga Zakona.
(3) Ako majka nije živa ili joj je nepoznato boravište najmanje dva mjeseca, za upis priznanja očinstva potrebni su:
1. pristanak djetetova skrbnika uz prethodno odobrenje centra za socijalnu skrb i
2. pristanak djeteta koje je navršilo četrnaest godina, a kojemu se priznaje očinstvo.

Posebne odredbe o priznanju očinstva

Članak 65.

(1) Priznanje očinstva je neopozivo.
(2) Priznanje očinstva začetog, a još nerođenog djeteta proizvodi pravni učinak ako se dijete rodi živo.
(3) Očinstvo se ne može priznati nakon djetetove smrti, osim ako to dijete ima potomstvo.
(4) Iznimno se može priznati očinstvo mrtvorođenu djetetu ili djetetu koje je umrlo za vrijeme poroda, uz vlastoručno napisan i potpisan pristanak majke, a u slučaju da majka zbog zdravstvenog stanja nije u mogućnosti

vlastoručno napisati i potpisati pristanak, pristanak majke će biti valjan ako je izjavljen usmeno u nazočnosti dvaju svjedoka.
(5) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, očinstvo se može priznati nakon djetetove smrti, sve dok činjenica rođenja djeteta ne bude upisana u državnu maticu.

Postupanje matičara kad primi izjavu o priznanju očinstva
Članak 66.
(1) Kad primi izjavu ili zapisnik o priznanju očinstva, odnosno oporuku bez pristanaka i suglasnosti propisanih člancima 63. i 64. ovoga Zakona, matičar nadležan za upis djeteta u maticu rođenih dužan je zatražiti pristanke i suglasnosti koji su potrebni s obzirom na okolnosti pojedinog slučaja.
(2) Pozive kojima se traže pristanci i suglasnosti punoljetnih i poslovno sposobnih osoba matičar dostavlja sukladno pravilima o osobnoj dostavi. Rok za davanje pristanaka i suglasnosti je petnaest dana od dana dostave poziva.
(3) Pristanke koji se traže od djeteta ili osobe lišene poslovne sposobnosti matičar traži posredstvom centra za socijalnu skrb nadležnog prema prebivalištu, odnosno boravištu osoba od kojih se pristanci traže.
(4) U slučaju iz stavka 3. ovoga članka centar za socijalnu skrb nadležan prema prebivalištu, odnosno boravištu osoba od kojih se pristanci traže dužan je u roku od petnaest dana od dana kad ga je to zatražio matičar dostaviti pristanke.
(5) Matičar će u roku od trideset dana od dana priznanja očinstva osobu koja je priznala očinstvo i njezine zakonske zastupnike ako ih ima obavijestiti jesu li pribavljeni propisani pristanci, odnosno suglasnosti.
(6) Matičar će roditelje djeteta koji trajno ne žive zajedno upoznati s mogućnošću uređivanja načina ostvarivanja roditeljske skrbi planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi sukladno članku 106. ovoga Zakona, odlukom suda sukladno članku 105. ovoga Zakona, odnosno privremenom mjerom sukladno članku 536. ovoga Zakona.

Postupanje matičara kad nema podatka o ocu
Članak 67.
(1) Ako prigodom upisa djeteta u maticu rođenih nema podataka o djetetovu ocu, matičar će upoznati majku s pravom djeteta da zna tko mu je otac i s postupcima koji se mogu poduzeti radi ostvarivanja toga prava.
(2) Majka može matičaru izjaviti na zapisnik koga smatra djetetovim ocem. Ova se izjava smatra pristankom na priznanje očinstva.
(3) Ako je matičar upisao dijete u maticu rođenih bez podataka o djetetovu ocu, o tome će odmah obavijestiti centar za socijalnu skrb nadležan prema prebivalištu, odnosno boravištu majke i dostaviti primjerak zapisnika o majčinoj izjavi iz stavka 2. ovoga članka.

Postupanje centra za socijalnu skrb kad nema podatka o ocu
Članak 68.
(1) Centar za socijalnu skrb će u roku od petnaest dana od primitka obavijesti iz članka 67. stavka 3. ovoga Zakona pozvati majku da izjavi koga smatra djetetovim ocem, osim ako je to učinila pred matičarom.
(2) Majka će se upozoriti da bi radi dobrobiti djeteta trebala imenovati osobu koju smatra ocem te će joj se ponuditi pomoć u ostvarivanju djetetovih prava. Ako majka djeteta da pisanu suglasnost, centar za socijalnu skrb će kao zastupnik djeteta pokrenuti postupak radi utvrđivanja očinstva.
(3) Majčina izjava pred centrom za socijalnu skrb o tome koga smatra djetetovim ocem ima značenje njezina pristanka na priznanje očinstva.

Postupanje centra za socijalnu skrb kad ima podatak o ocu
Članak 69.
(1) Kad primi majčinu izjavu o ocu djeteta, centar za socijalnu skrb će u roku od petnaest dana, sukladno pravilima o osobnoj dostavi, pozvati imenovanu osobu.
(2) Ako se pozvani odazove, centar za socijalnu skrb predočit će mu izjavu majke da njega smatra djetetovim ocem i upoznati ga sa zakonskim odredbama o utvrđivanju očinstva.
(3) Ako pozvani prizna očinstvo, centar za socijalnu skrb odmah će primjerak zapisnika o majčinoj izjavi koga smatra djetetovim ocem i primjerak zapisnika o priznanju očinstva dostaviti matičaru radi upisa očinstva u maticu rođenih.
(4) Kad su za utvrđivanje očinstva priznanjem potrebne suglasnosti zakonskih zastupnika iz članaka 63. i 64. ovoga Zakona, centar za socijalnu skrb je dužan zakonskim zastupnicima uputiti poziv sukladno stavku 1. ovoga članka i tražiti propisane suglasnosti.
(5) Ako se očinstvo djeteta ne utvrdi priznanjem, centar za socijalnu skrb o tome obavješćuje majku, a ako je majka maloljetna ili lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, tada nju i njezine zakonske zastupnike upoznaje s mogućnošću utvrđivanja očinstva sudskom odlukom.

(6) Ako se očinstvo djeteta, čiji su majka ili mogući otac osobe lišene poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, nije uspjelo utvrditi priznanjem, skrbnik majke ili oca, ovisno o okolnostima slučaja, dužan je pokrenuti postupak radi utvrđivanja očinstva sudskom odlukom u roku od trideset dana od dana primitka obavijesti da nije pribavljen pristanak, odnosno od dana uskrate suglasnosti iz članaka 63. i 64. ovoga Zakona.

c. Utvrđivanje očinstva sudskom odlukom

Utvrđivanje očinstva sudskom odlukom

Članak 70.

Ako očinstvo nije utvrđeno presumpcijom bračnog očinstva ili priznanjem, utvrđuje se u sudskom postupku.

Pravo na tužbu radi utvrđivanja očinstva

Članak 71.

Tužbu radi utvrđivanja očinstva može podnijeti:
1. dijete
2. majka djeteta
3. muškarac koji sebe smatra ocem djeteta ili
4. centar za socijalnu skrb.

Pravo na tužbu nakon smrti osobe za koju se tvrdi da je otac djeteta

Članak 72.

Ako osoba za koju se tvrdi da je otac djeteta nije živa, tužba radi utvrđivanja očinstva podnosi se protiv njezinih nasljednika.

Rokovi za pokretanje sudskog postupka

Članak 73.

Rokovi za podnošenje tužbe radi utvrđivanja očinstva propisani su odredbama članaka 383. do 387. ovoga Zakona.

Troškovi trudnoće i poroda izvanbračnog djeteta

Članak 74.

Troškove nastale trudnoćom i porodom izvanbračnog djeteta namiruju majka i otac u skladu sa svojim imovinskim mogućnostima.

3. OSPORAVANJE MAJČINSTVA

Pravo na tužbu radi osporavanja majčinstva

Članak 75.

Tužbu radi osporavanja majčinstva ženi upisanoj u maticu rođenih može podnijeti:
1. dijete
2. žena koja je upisana u maticu rođenih kao djetetova majka ili
3. žena koja sebe smatra majkom djeteta, ako istodobno traži da se utvrdi njezino majčinstvo.

Rokovi za pokretanje sudskog postupka

Članak 76.

Rokovi za podnošenje tužbe radi osporavanja majčinstva propisani su odredbama članaka 393. do 396. ovoga Zakona.

Osporavanje majčinstva utvrđenog sudskom odlukom

Članak 77.

Ako je majčinstvo utvrđeno odlukom suda, osporavanje nije dopušteno.

Osporavanje majčinstva nakon smrti djeteta

Članak 78.

Osporavanje majčinstva nije dopušteno nakon djetetove smrti.

4. OSPORAVANJE OČINSTVA

Pravo na tužbu radi osporavanja očinstva

Članak 79.

(1) Tužbu radi osporavanja bračnog očinstva može podnijeti:
1. dijete
2. majčin muž ili
3. majka djeteta.
(2) Tužbu radi osporavanja očinstva utvrđenog priznanjem može podnijeti:

1. dijete
2. muškarac koji je upisan u maticu rođenih kao otac djeteta ili
3. muškarac koji sebe smatra ocem djeteta ako istodobno traži da se utvrdi njegovo očinstvo.

Rokovi za pokretanje sudskog postupka

Članak 80.

Rokovi za podnošenje tužbe radi osporavanja očinstva propisani su odredbama članaka 400. do 405. ovoga Zakona.

Nedopuštenost osporavanja očinstva

Članak 81.

(1) Ako je očinstvo utvrđeno odlukom suda, osporavanje nije dopušteno.
(2) Osporavanje očinstva nije dopušteno nakon djetetove smrti.

5. MAJČINSTVO I OČINSTVO DJETETA ZAČETOG MEDICINSKI POMOGNUTOM OPLODNJOM

Majčinstvo djeteta začetog medicinski pomognutom oplodnjom

Članak 82.

(1) Majka djeteta začetog darovanom jajnom stanicom ili darovanim zametkom u postupku medicinski pomognute oplodnje jest žena koja ga je rodila.
(2) Nije dopušteno osporavati majčinstvo djeteta začetog u postupku medicinski pomognute oplodnje ako su dani pristanci za tu vrstu oplodnje prema odredbama propisa kojima se uređuje medicinski pomognuta oplodnja.
(3) Ako je dijete začeto u postupku medicinski pomognute oplodnje bez pristanaka koji se traže prema odredbama propisa kojima se uređuje medicinski pomognuta oplodnja, žena koja je upisana u maticu rođenih kao majka djeteta ili žena koja sebe smatra majkom djeteta mogu osporavati majčinstvo sukladno odredbama članaka 394. i 395. ovoga Zakona.

Očinstvo djeteta začetog medicinski pomognutom oplodnjom

Članak 83.

(1) Ocem djeteta začetog darovanim sjemenom ili darovanim zametkom u postupku medicinski pomognute oplodnje smatra se muž majke, ako je dijete rođeno za trajanja braka ili u razdoblju do tristo dana od prestanka braka i ako je dao pristanak za odgovarajući postupak medicinski pomognute oplodnje prema odredbama propisa kojima se uređuje medicinski pomognuta oplodnja.
(2) Ocem djeteta začetog darovanim sjemenom ili darovanim zametkom u postupku medicinski pomognute oplodnje smatra se izvanbračni drug majke koji je dao pisani pristanak za odgovarajući postupak medicinski pomognute oplodnje i izjavu o priznanju djeteta prema odredbama propisa kojima se uređuje medicinski pomognuta oplodnja.
(3) Nije dopušteno osporavati očinstvo djeteta utvrđeno prema stavcima 1. i 2. ovoga članka.
(4) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, ako je dijete začeto u postupku medicinski pomognute oplodnje bez pristanaka koji se traže za odgovarajući postupak medicinski pomognute oplodnje prema odredbama propisa kojima se uređuje medicinski pomognuta oplodnja, očinstvo se može osporavati uz odgovarajuću primjenu odredbi članaka 401., 402. i 403. ovoga Zakona.
(5) Ako drugi muškarac osporava očinstvo muškarcu koji je upisan kao otac djeteta, tužba se može podnijeti u roku od šest mjeseci od dana saznanja da je do oplodnje došlo bez njegova pristanka sukladno odredbama propisa kojima se uređuje medicinski pomognuta oplodnja, a najkasnije do sedme godine života djeteta.

II. PRAVA DJETETA I PRAVNI ODNOS RODITELJA I DJETETA

1. PRAVA I DUŽNOSTI DJETETA TE STJECANJE POSLOVNE SPOSOBNOSTI

Osobna prava djeteta

Članak 84.

(1) Dijete ima pravo na skrb za život i zdravlje.
(2) Dijete ima pravo na sigurnost i odgoj u obitelji primjeren svojim tjelesnim, psihološkim i drugim razvojnim potrebama.
(3) Dijete ima pravo živjeti sa svojim roditeljima, a ako roditelji žive razdvojeno, dijete ima pravo na roditeljsku skrb obaju roditelja.
(4) Dijete ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s roditeljima i drugim bliskim osobama s kojima ne stanuje, kao i pravo na točnu informaciju o važnim okolnostima u vezi s roditeljima i drugim bliskim osobama, sukladno odredbama ovoga Zakona.
(5) Dijete ima pravo na izbor obrazovanja i zanimanja i pravo na zapošljavanje u skladu sa svojim sposobnostima i svojom dobrobiti.

Ograničena poslovna sposobnost djeteta

Članak 85.

(1) Dijete koje je navršilo petnaest godina života i koje zarađuje može samostalno poduzimati pravne radnje, odnosno sklapati pravne poslove i preuzimati obveze u visini iznosa koji zarađuje te raspolagati svojom zaradom pod uvjetom da ne ugrožava svoje uzdržavanje.
(2) Ako pravne radnje i pravni poslovi djeteta iz stavka 1. ovoga članka bitno utječu na njegova osobna i imovinska prava, za njihovo poduzimanje potrebna je suglasnost roditelja ili drugog zakonskog zastupnika djeteta.

Pravo djeteta na izražavanje mišljenja

Članak 86.

(1) Roditelji i druge osobe koje skrbe o djetetu dužni su poštovati mišljenje djeteta u skladu s njegovom dobi i zrelošću.
(2) U svim postupcima u kojima se odlučuje o nekom djetetovu pravu ili interesu dijete ima pravo na prikladan način saznati važne okolnosti slučaja, dobiti savjet i izraziti svoje mišljenje te biti obaviješteno o mogućim posljedicama poštivanja njegova mišljenja. Mišljenje djeteta se uzima u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelošću.

Pravo djeteta na pokretanje postupaka

Članak 87.

(1) Dijete koje je navršilo četrnaest godina ima pravo samostalno pokrenuti postupke pred nadležnim tijelima u vezi s ostvarivanjem svojih prava i interesa sukladno članku 359. ovoga Zakona.
(2) Dijete ima pravo na posebnog skrbnika sukladno članku 240. ovoga Zakona.

Informirani pristanak djeteta na medicinske postupke

Članak 88.

(1) Dijete koje je navršilo šesnaest godina i koje prema ocjeni doktora medicine raspolaže s obavijestima potrebnim za oblikovanje vlastitog mišljenja o konkretnoj stvari i prema njegovoj je ocjeni dovoljno zrelo za donošenje odluke o preventivnom, dijagnostičkom ili terapijskom postupku u vezi sa svojim zdravljem ili liječenjem, može samostalno dati pristanak na pregled, pretragu ili medicinski postupak (informirani pristanak).
(2) Ako se prema procjeni doktora medicine radi o medicinskom postupku koji je povezan s rizicima teških posljedica za fizičko ili psihičko zdravlje djeteta pacijenta, uz pristanak djeteta iz stavka 1. ovoga članka potrebna je i suglasnost djetetovih roditelja ili drugog zakonskog zastupnika.
(3) U slučaju spora između djeteta i roditelja o poduzimanju medicinskog postupka iz stavka 2. ovoga članka, sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta ili roditelja donijeti rješenje radi zaštite dobrobiti djeteta.
(4) Iznimno od stavaka 1. do 3. ovoga članka, ako se radi o neodgodivoj medicinskoj intervenciji, primjenjuju se odredbe posebnog propisa kojim se uređuje zaštita prava pacijenata.

Dužnosti djeteta u obitelji

Članak 89.

Dijete je dužno poštovati svoje roditelje i pomagati im u obavljanju poslova u obiteljskoj zajednici u skladu sa svojom dobi i zrelošću te biti obzirno prema članovima obitelji.

Dužnost djeteta pridonositi uzdržavanju

Članak 90.

Dijete koje je navršilo petnaest godina, zaposleno je i stječe imovinu radom dužno je pridonositi svojem uzdržavanju i obrazovanju.

2. RODITELJSKA SKRB

Pojam roditeljske skrbi

Članak 91.

(1) Roditeljsku skrb čine odgovornosti, dužnosti i prava roditelja, u svrhu zaštite i promicanja djetetovih osobnih i imovinskih prava te dobrobiti. Roditeljsku skrb roditelji su dužni ostvarivati u skladu s djetetovim razvojnim potrebama i mogućnostima.
(2) Roditelj se ne može odreći prava na roditeljsku skrb.
(3) Roditelji su dužni o pojedinačnim sadržajima roditeljske skrbi razgovarati i sporazumijevati se s djetetom u skladu s njegovom dobi i zrelošću.

Temeljni sadržaj roditeljske skrbi

Članak 92.

(1) U sadržaj roditeljske skrbi ulazi pravo i dužnost zaštite osobnih prava djeteta na:
1. zdravlje, razvoj, njegu i zaštitu
2. odgoj i obrazovanje

3. ostvarivanje osobnih odnosa i
4. određivanje mjesta stanovanja.
(2) U sadržaj roditeljske skrbi ulazi pravo i dužnost upravljanja djetetovom imovinom.
(3) U sadržaj roditeljske skrbi ulazi pravo i dužnost zastupanja djetetovih osobnih i imovinskih prava i interesa.

Zdravlje, razvoj, njega i zaštita djeteta

Članak 93.

(1) Roditelji su dužni i odgovorni skrbiti se o zdravlju djeteta te mu omogućiti korištenje mjera za očuvanje te unaprjeđenje zdravlja i ozdravljenje u slučaju bolesti, sukladno propisima kojima se uređuje zdravstvo i zahtjevima medicinske znanosti.
(2) Roditelji su dužni i odgovorni čuvati i njegovati dijete te se skrbiti o njegovim potrebama.
(3) Roditelji su dužni štititi dijete od ponižavajućih postupaka i tjelesnoga kažnjavanja drugih osoba.
(4) Roditelji ne smiju dijete predškolske dobi ostaviti bez nadzora osobe starije od šesnaest godina.
(5) Roditelji su dužni i odgovorni djetetu mlađem od šesnaest godina zabraniti noćne izlaske bez svoje pratnje ili pratnje druge odrasle osobe u koju imaju povjerenje.
(6) Noćnim izlaskom iz stavka 5. ovoga članka smatra se vrijeme od dvadeset tri do pet sati.

Odgoj i obrazovanje djeteta

Članak 94.

(1) Odgoj djeteta mora biti u skladu s njegovom dobi i zrelošću te s pravom djeteta na slobodu savjesti, vjerskog i drugog uvjerenja.
(2) Roditelji ne smiju tjelesno kažnjavati dijete, postupati ponižavajuće prema njemu niti primjenjivati psihičku prisilu te su ga dužni štititi od takvog postupanja drugih osoba.
(3) Roditelji imaju dužnost brinuti se o svestranom, redovitom, a prema svojim mogućnostima i daljnjem obrazovanju svojeg djeteta i poticati njegove umjetničke, tehničke, sportske i druge interese.
(4) Roditelji su dužni i odgovorni odzivati se sastancima ili pozivu odgojno-obrazovne ustanove u vezi s odgojem i obrazovanjem djeteta.
(5) Roditelji ne smiju prisiljavati dijete na obrazovanje koje nije u skladu s njegovim sposobnostima i sklonostima.
(6) U slučaju spora između djeteta i roditelja vezanog za obrazovanje djeteta, sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta ili roditelja donijeti rješenje radi zaštite dobrobiti djeteta.
(7) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi, uz suglasnost ministra nadležnog za kulturu, ministra nadležnog za zdravlje te ministra nadležnog za obrazovanje pravilnikom će propisati način sudjelovanja djece u umjetničkim, audiovizualnim, promidžbenim, sportskim i sličnim aktivnostima.

Ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom

Članak 95.

(1) Roditelj koji ne stanuje s djetetom ima pravo i dužnost ostvarivati osobne odnose s djetetom, osim ako mu je to zabranjeno ili ograničeno sudskom odlukom.
(2) Roditelj koji stanuje s djetetom ima dužnost i odgovornost omogućivati i poticati ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem.
(3) Roditelji su dužni omogućiti djetetu ostvarivanje osobnih odnosa s osobama koje su mu osobito bliske.
(4) Roditelji imaju pravo, dužnost i odgovornost nadzirati dijete u njegovu druženju s drugim osobama, kao i komunikaciju na društvenim mrežama, odnosno drugim oblicima elektroničke komunikacije te mu zabraniti druženja i komunikaciju koja nisu u skladu s djetetovom dobrobiti.

Određivanje mjesta stanovanja djeteta

Članak 96.

(1) Djetetovo mjesto stanovanja jest prebivalište, odnosno boravište njegovih roditelja.
(2) Roditelji su dužni sporazumno odrediti mjesto djetetova stanovanja, a ako roditelji ne stanuju zajedno, dijete može imati mjesto stanovanja samo kod jednog roditelja.
(3) Pravo roditelja da određuju djetetovo mjesto stanovanja može biti ograničeno odlukom suda ili potrebom pribavljanja suglasnosti centra za socijalnu skrb.
(4) Dijete ne može stanovati kod roditelja koji ne ostvaruje roditeljsku skrb o osobnim pravima djeteta ili je lišen prava na roditeljsku skrb.

Upravljanje imovinom djeteta

Članak 97.

(1) Roditelji imaju dužnost, pravo i odgovornost upravljati imovinom djeteta s pažnjom odgovornog roditelja, na način da je očuvaju i po mogućnosti uvećaju.
(2) Troškovi upravljanja imovinom djeteta padaju na teret te imovine.

(3) Prihodi od imovine djeteta mogu se koristiti samo za uzdržavanje djeteta. Imovina djeteta se može otuđiti samo ako roditelji nemaju dovoljno vlastitih sredstava za djetetovo uzdržavanje, liječenje ili obrazovanje, a sredstva za to ne mogu se osigurati na drugi način.
(4) Prihodi od imovine djeteta mogu se u iznimnim slučajevima koristiti za potrebe liječenja roditelja ili braće i sestara djeteta ako se ne koriste za uzdržavanje, liječenje i obrazovanje djeteta, za što je potrebno odobrenje suda u izvanparničnom postupku pokrenutom na prijedlog djeteta ili roditelja.
(5) Roditelji zastupaju dijete glede imovine i imovinskih prava u skladu s odredbama članaka 99. i 101. ovoga Zakona.

Ograničavanje prava na upravljanje imovinom djeteta

Članak 98.

(1) Roditelji ne smiju upravljati imovinom djeteta koju je dijete naslijedilo ili mu je darovana ako je ostavitelj ili darovatelj svojom voljom tako odredio.
(2) Roditelji ne smiju upravljati sredstvima koja su stečena djetetovim radom.
(3) Za raspolaganje vrjednijom imovinom, odnosno imovinskim pravima djeteta, dijete ili roditelji moraju zatražiti odobrenje suda u izvanparničnom postupku sukladno članku 101. ovoga Zakona.

Zastupanje djeteta

Članak 99.

(1) Roditelji koji ostvaruju roditeljsku skrb imaju dužnost i pravo u osobnim i imovinskim pravima sporazumno zastupati svoje dijete u odnosu prema trećima.
(2) Smatra se da je jedan roditelj dao svoj pristanak drugom roditelju da može zastupati dijete bez njegove izričite suglasnosti, osim kad se traži izričita pisana suglasnost drugog roditelja sukladno odredbama članaka 100. i 101. ovoga Zakona.
(3) Jedan roditelj samostalno zastupa dijete u onim područjima roditeljske skrbi u kojima je drugi roditelj prema odredbama ovoga Zakona ili na temelju odluke suda ograničen.
(4) U žurnim slučajevima, kad prijeti opasnost za život i zdravlje djeteta, osim u slučajevima iz članaka 100. i 101. ovoga Zakona, svaki od roditelja ima pravo poduzeti nužne pravne radnje u skladu s dobrobiti djeteta i o tome odmah obavijestiti drugog roditelja.
(5) Roditelji ne zastupaju dijete prigodom poduzimanja pravnih radnji, odnosno sklapanja pravnih poslova prema članku 85. ovoga Zakona.
(6) Roditelji ne zastupaju dijete u slučajevima u kojima se djetetu imenuje posebni skrbnik.

Zastupanje u vezi s bitnim osobnim pravima djeteta

Članak 100.

(1) Zastupanje u vezi s bitnim osobnim pravima djeteta odnose se na:
1. promjenu djetetova osobnog imena
2. promjenu prebivališta, odnosno boravišta djeteta i
3. izbor ili promjenu vjerske pripadnosti.
(2) Zastupanje u vezi s djetetovim pravima iz stavka 1. ovoga članka valjano je ako roditelj koji zastupa dijete ima pisanu suglasnost drugog roditelja koji ima pravo zastupati dijete.
(3) Suglasnost iz stavka 2. ovoga članka za promjenu prebivališta, odnosno boravišta djeteta nije potrebna ako preseljenje bitno ne utječe na ostvarivanje postojećih osobnih odnosa s drugim roditeljem, pod uvjetom da je roditelj s kojim dijete stanuje pribavio suglasnost centra za socijalnu skrb.
(4) Suglasnost iz stavka 2. ovoga članka za promjenu prebivališta, odnosno boravišta djeteta iznimno nije potrebna ako je prijava prebivališta, odnosno boravišta nužna radi zaštite prava i interesa djeteta, pod uvjetom da je roditelj s kojim dijete stanuje pribavio suglasnost centra za socijalnu skrb.
(5) Ako roditelj koji zastupa dijete u stvarima iz stavka 1. ovoga članka ne može pribaviti pisanu suglasnost drugog roditelja, sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta ili roditelja odlučiti koji će od roditelja u toj stvari zastupati dijete radi zaštite dobrobiti djeteta, osim u slučaju iz stavaka 3. i 4. ovoga članka.
(6) Za priznanje, odnosno za pristanak na priznanje očinstva koje je dalo dijete u odnosu na očinstvo vlastitoga djeteta potrebna je pisana suglasnost oba roditelja koja imaju pravo zajednički zastupati dijete.

Zastupanje u vezi s vrjednijom imovinom, odnosno imovinskim pravima djeteta

Članak 101.

(1) Zastupanje djeteta u vezi s njegovom vrjednijom imovinom, odnosno imovinskim pravima valjano je ako roditelj koji zastupa dijete dobije:
1. pisanu suglasnost drugog roditelja koji ostvaruje roditeljsku skrb i
2. odobrenje suda u izvanparničnom postupku.
(2) Zastupanjem iz stavka 1. ovoga članka smatraju se zastupanja prigodom otuđenja i opterećenja nekretnina, pokretnina koje se upisuju u javne upisnike ili pokretnina veće vrijednosti, raspolaganja dionicama i poslovnim

udjelima, raspolaganja nasljedstvom, prihvaćanja darova s teretom ili odbijanja ponuđenih darova te raspolaganja drugim vrjednijim imovinskim pravima, ovisno o okolnostima pojedinoga slučaja.
(3) Zastupanjem iz stavka 1. ovoga članka smatra se i zastupanje prigodom sklapanja ugovora između djeteta i fizičkih ili pravnih osoba kojima je predmet raspolaganje budućim imovinskim pravima djeteta u vezi s njegovim sportskim, umjetničkim ili sličnim aktivnostima.
(4) Ugovorene obveze iz stavka 3. ovoga članka mogu trajati najdulje do punoljetnosti djeteta.
(5) Ako roditelj koji zastupa dijete u stvarima iz stavka 1. ovoga članka ne može pribaviti pisanu suglasnost drugog roditelja, sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta ili roditelja odlučiti koji će od roditelja u toj stvari zastupati dijete te, prema okolnostima slučaja, odlučiti i o davanju odobrenja iz stavka 1. točke 2. ovoga članka.

3. OSTVARIVANJE RODITELJSKE SKRBI

Privremeno povjeravanje skrbi o djetetu osobi koja ispunjava uvjete za skrbnika

Članak 102.

(1) Oba roditelja suglasno ili roditelj koji sam ostvaruje roditeljsku skrb o djetetu mogu svakodnevnu skrb o djetetu, uključujući smještaj, privremeno povjeriti osobi koja ispunjava pretpostavke koje su odredbama ovoga Zakona propisane za skrbnika.
(2) Ako se svakodnevna skrb o djetetu povjerava na vrijeme dulje od trideset dana, potpis roditelja iz stavka 1. ovoga članka na izjavi mora biti ovjeren kod javnog bilježnika.

Privremeno povjeravanje skrbi o djetetu udomiteljskoj obitelji ili drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi koja obavlja djelatnost socijalne skrbi

Članak 103.

(1) Oba roditelja suglasno ili roditelj koji sam ostvaruje roditeljsku skrb o djetetu mogu svakodnevnu skrb o djetetu, uključujući smještaj djeteta, uz odluku centra za socijalnu skrb, sukladno posebnom propisu kojim se uređuje socijalna skrb, povjeriti udomiteljskoj obitelji ili drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi koja obavlja djelatnost socijalne skrbi u skladu s propisima kojima se uređuje socijalna skrb.
(2) Ako smještaj djeteta u slučaju iz stavka 1. ovoga članka traje dulje od šest mjeseci od kad je roditelj povjerio svakodnevnu skrb o djetetu, uključujući smještaj djeteta, centar za socijalnu skrb će u daljnjem roku od trideset dana učiniti procjenu opravdanosti produljenja ove vrste smještaja ili podnijeti sudu prijedlog za izricanje odgovarajuće sudske mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta zajedno s individualnim planom i stručnom obiteljskom procjenom.

Zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi

Članak 104.

(1) Roditelji imaju pravo i dužnost ravnopravno, zajednički i sporazumno ostvarivati roditeljsku skrb.
(2) Kad roditelji trajno ne žive zajedno, dužni su ostvarivanje roditeljske skrbi sporazumno urediti planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi iz članka 106. ovoga Zakona.
(3) Zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi može biti uređeno i odlukom suda koja se temelji na sporazumu roditelja o svim bitnim pitanjima iz plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi.
(4) Roditelji su dužni prilikom zajedničkog ostvarivanja roditeljske skrbi sporna pitanja pokušati riješiti sporazumno.

Samostalno ostvarivanje roditeljske skrbi

Članak 105.

(1) Jedan roditelj samostalno ostvaruje roditeljsku skrb potpuno, djelomice ili u odnosu na odlučivanje o određenom bitnom pitanju u vezi s djetetom uz istodobno ograničavanje drugog roditelja na ostvarivanje roditeljske skrbi u tom dijelu samo na temelju sudske odluke u skladu s djetetovom dobrobiti.
(2) Roditelj nastavlja samostalno ostvarivati roditeljsku skrb bez sudske odluke ako je drugi roditelj umro ili je proglašen umrlim, a roditelji su prije smrti jednoga od njih roditeljsku skrb ostvarivali zajednički.
(3) Jedan roditelj samostalno ostvaruje roditeljsku skrb na temelju sudske odluke ako roditelji nisu postigli plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili sporazum tijekom sudskog postupka, pri čemu je sud dužan posebno voditi računa koji je od roditelja spreman na suradnju i sporazum o zajedničkoj roditeljskoj skrbi sukladno članku 416. stavcima 2. i 3. ovoga Zakona.
(4) Roditelj koji se protivi zajedničkom ostvarivanju roditeljske skrbi, odnosno sklapanju plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili sporazumu dužan je dokazati da zajednička roditeljska skrb nije za dobrobit djeteta, u protivnom sud može samostalno ostvarivanje roditeljske skrbi povjeriti drugom roditelju ako je to u skladu s dobrobiti djeteta.
(5) Kad sud donosi odluku o samostalnom ostvarivanju roditeljske skrbi, odredit će hoće li roditelj koji samostalno ostvaruje roditeljsku skrb sam zastupati dijete u bitnim osobnim pravima ili uz suglasnost drugog roditelja sukladno članku 100. ovoga Zakona.

Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi

Članak 106.

(1) Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi je pisani sporazum roditelja o načinu ostvarivanja zajedničke roditeljske skrbi u okolnostima u kojima roditelji djeteta trajno ne žive u obiteljskoj zajednici.
(2) Planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi mora se detaljno urediti:
1. mjesto i adresa djetetova stanovanja
2. vrijeme koje će dijete provoditi sa svakim od roditelja
3. način razmjene informacija u vezi s davanjem suglasnosti pri donošenju odluka bitnih za dijete, sukladno odredbama članka 108. ovoga Zakona, te razmjene važnih informacija u vezi s djetetom iz članka 111. ovoga Zakona
4. visinu uzdržavanja kao obvezu roditelja kod kojega dijete ne stanuje i
5. način na koji će se rješavati buduća sporna pitanja.
(3) Planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi mogu se urediti i druga pitanja ostvarivanja roditeljske skrbi za koja roditelji smatraju da su bitna za dijete, sukladno članku 108. stavku 3. ovoga Zakona, odnosno o kojima su roditelji dužni odlučivati sporazumno, a za koja se smatra da je drugi roditelj dao suglasnost.
(4) Roditelji su dužni upoznati dijete sa sadržajem plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi i omogućiti mu da izrazi svoje mišljenje u skladu s njegovom dobi i zrelošću te ga poštovati u skladu s djetetovom dobrobiti.
(5) Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi roditelji mogu sastaviti samostalno, u postupku obveznog savjetovanja, kao i u postupku obiteljske medijacije.

Odobravanje plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi i promjena plana

Članak 107.

(1) Kako bi stekao svojstvo ovršne isprave, plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi može se podnijeti sudu u izvanparničnom postupku radi provjere sadržaja te odobravanja sukladno odredbama članaka 461. do 467. ovoga Zakona.
(2) Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi može se mijenjati u skladu s dobi i zrelošću djeteta ili ako to zahtijevaju bitno promijenjene okolnosti te podnijeti sudu u izvanparničnom postupku radi provjere sadržaja i odobravanja izmijenjenog plana sukladno odredbama članka 469. ovoga Zakona.
(3) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati obvezan sadržaj obrasca plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi.

Sporazumno donošenje odluka bitnih za dijete

Članak 108.

(1) Kad roditelji ostvaruju zajedničku roditeljsku skrb, odluke koje su bitne za dijete, kao i suglasnosti dužni su donijeti, odnosno dati sporazumno.
(2) Odluke koje su bitne za dijete odnose se na zastupanje u vezi s bitnim osobnim pravima djeteta sukladno članku 100. stavku 1. ovoga Zakona i zastupanje u vezi s vrjednijom imovinom i imovinskim pravima djeteta sukladno članku 101. ovoga Zakona.
(3) Odluke iz stavka 1. ovoga članka koje su bitne za dijete mogu biti i druge odluke koje mogu znatno utjecati na život djeteta kao što je ostvarivanje osobnih odnosa s djetetu bliskim osobama, izvanredni medicinski postupci ili liječenje te izbor škole za koje odluke se smatra da je drugi roditelj dao svoju suglasnost.
(4) Iznimno od stavaka 1. do 3. ovoga članka, ako se radi o neodgodivoj medicinskoj intervenciji, primjenjuju se odredbe posebnog propisa kojim se uređuje zaštita prava pacijenata.

Neslaganje roditelja o odlukama koje su bitne za dijete

Članak 109.

(1) Kada se roditelji koji imaju pravo zastupati dijete ne mogu sporazumjeti u vezi s odlukama koje su bitne za dijete iz članka 108. stavaka 1. do 3. ovoga Zakona, sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta ili roditelja odlučiti koji će od roditelja u toj stvari zastupati dijete.
(2) Ako se bitne odluke odnose na osobna prava djeteta, prije pokretanja postupka iz stavka 1. ovoga članka roditelji su dužni sudjelovati u postupku obveznog savjetovanja sukladno članku 329. ovoga Zakona. U postupku obveznog savjetovanja može sudjelovati i dijete sukladno članku 329. ovoga Zakona.
(3) Ako roditelji postupke iz stavka 1. ovoga članka pokreću učestalo, sud može na zahtjev djeteta ili roditelja povjeriti ostvarivanje roditeljske skrbi djelomice ili u potpunosti samo jednom roditelju.

Samostalnost roditelja pri donošenju odluka u vezi s djetetom

Članak 110.

(1) Roditelji, bez obzira na to ostvaruju li roditeljsku skrb zajednički ili samostalno, imaju pravo samostalno donositi svakodnevne odluke u vezi s djetetom za vrijeme kad se dijete nalazi kod jednoga od njih.
(2) Roditelji su dužni međusobno poštovati roditeljsku samostalnost u donošenju odluka iz stavka 1. ovoga članka i roditeljski autoritet u vrijeme kad se dijete nalazi kod drugog roditelja.

(3) U hitnim slučajevima, kad prijeti neposredna opasnost za dijete, svaki od roditelja ima pravo, bez suglasnosti drugog roditelja donijeti odluke o poduzimanju nužnih radnji u skladu s djetetovom dobrobiti i o tome u najkraćem mogućem roku obavijestiti drugog roditelja.
(4) Svakodnevne odluke iz stavka 1. ovoga članka može donositi i drugi član obitelji koji stanuje s djetetom uz pristanak roditelja.
(5) Odluke o poduzimanju nužnih radnji iz stavka 3. ovoga članka može donijeti i drugi član obitelji koji stanuje s djetetom odnosno odgovorna osoba u odgojno-obrazovnoj ustanovi koju dijete pohađa u slučaju da neposredna opasnost nastupi za vrijeme boravka u njoj.

Dužnost roditelja na razmjenu informacija u vezi s djetetom
Članak 111.
(1) Roditelji su dužni, bez obzira na to ostvaruju li roditeljsku skrb zajednički ili samostalno, međusobno razmjenjivati informacije o očuvanju djetetova zdravlja i dosljednosti u odgoju te informacije u vezi sa školskim i izvanškolskim obvezama djeteta. Razmjena informacija mora biti jasna, brza i usmjerena isključivo na dijete.
(2) Roditelji ne smiju dužnost suradnje iz stavka 1. ovoga članka koristiti radi kontrole drugog roditelja.

Prava roditelja kojem je ograničeno pravo na ostvarivanje roditeljske skrbi
Članak 112.
(1) Roditelj kojemu je ograničeno pravo na ostvarivanje roditeljske skrbi ima:
1. pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom te pravo na donošenje svakodnevnih odluka u vezi s djetetom iz članka 110. stavka 1. ovoga Zakona i odluka o poduzimanju nužnih radnji u slučaju neposredne opasnosti iz članka 110. stavka 3. ovoga Zakona i
2. pravo na informacije o bitnim okolnostima vezanim uz osobna prava djeteta.
(2) Prava roditelja iz stavka 1. ovoga članka mogu biti ograničena ili oduzeta samo odlukom suda ako je to nužno radi zaštite djetetove dobrobiti.
(3) Roditelj koji ne ostvaruje roditeljsku skrb nad djetetom ima pravo zahtijevati od drugog roditelja informacije iz stavka 1. točke 2. ovoga članka ako za to ima opravdani pravni interes i u mjeri u kojoj to nije u suprotnosti s djetetovom dobrobiti.
(4) U slučaju spora u vezi s ostvarivanjem prava iz stavka 3. ovoga članka sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta ili roditelja donijeti rješenje radi zaštite dobrobiti djeteta.

Izmjena presude o ostvarivanje roditeljske skrbi
Članak 113.
Ako okolnosti na temelju kojih je bila donesena presuda o samostalnom ostvarivanju roditeljske skrbi jednog roditelja prestanu postojati, sud će donijeti odluku u skladu s dobrobiti djeteta, uz odgovarajuću primjenu članaka 104. i 105. ovoga Zakona.

4. MIROVANJE OSTVARIVANJA RODITELJSKE SKRBI, SMRT RODITELJA I PRESTANAK RODITELJSKE SKRBI

Mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi zbog pravnih zapreka
Članak 114.
(1) Mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi zbog pravnih zapreka nastupa u slučajevima kad je roditelj djeteta maloljetna osoba ili osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu u kojem nije u stanju ostvarivati roditeljsku skrb.
(2) Dok traje mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi, svakodnevnu skrb o djetetu može ostvarivati roditelj iz stavka 1. ovoga članka samostalno ili zajedno s drugim roditeljem djeteta ili skrbnikom djeteta imenovanim sukladno članku 224. točkama 3. i 4. ovoga Zakona.
(3) Roditelj iz stavka 1. ovoga članka ne može zastupati dijete, a ako je lišen poslovne sposobnosti, ne može ga zastupati u dijelu u kojem je lišen poslovne sposobnosti. Dijete zastupa drugi roditelj ili skrbnik djeteta koji je dužan poštovati mišljenje roditelja iz stavka 1. ovoga članka.
(4) U slučaju neslaganja roditelja djeteta međusobno ili roditelja iz stavka 1. ovoga članka i skrbnika djeteta oko zastupanja djeteta u vezi s odlukama koje su bitne za dijete iz članka 108. ovoga Zakona sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja ili skrbnika donijeti rješenje kojim će odrediti tko će zastupati dijete u toj stvari.
(5) Iznimno od odredbi stavka 3. ovoga članka, maloljetni roditelj može odrediti osobno ime djetetu.
(6) Mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi zbog pravnih zapreka prestaje kad prestanu postojati razlozi zbog kojih ostvarivanje roditeljske skrbi miruje.

Mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi zbog stvarnih zapreka

Članak 115.

(1) Sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja ili centra za socijalnu skrb donijeti rješenje o mirovanju ostvarivanja roditeljske skrbi ako je roditelj odsutan i nepoznatog boravišta ili spriječen iz objektivnih razloga dulje vrijeme ostvarivati roditeljsku skrb.
(2) Dok traje mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi iz stavka 1. ovoga članka, roditelj nema pravo na njezino ostvarivanje.
(3) Dok traje mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi iz stavka 1. ovoga članka, roditeljsku skrb ostvaruje drugi roditelj samostalno ili se dijete stavlja pod skrbništvo sukladno članku 224. točki 5. ovoga Zakona.
(4) Sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja kojem miruje ostvarivanje roditeljske skrbi ili centra za socijalnu skrb donijeti rješenje o prestanku mirovanja ostvarivanja roditeljske skrbi iz stavka 1. ovoga članka kad prestanu postojati razlozi zbog kojih je određeno mirovanje roditeljske skrbi.
(5) Pravomoćno rješenje iz stavaka 1., 3. i 4. ovoga članka sud je dužan dostaviti centru za socijalnu skrb prebivališta, odnosno boravišta djeteta.

Roditeljska skrb u slučaju smrti roditelja

Članak 116.

(1) Ako roditelji zajednički ostvaruju roditeljsku skrb i jedan od njih umre, drugi roditelj nastavlja samostalno ostvarivati roditeljsku skrb.
(2) Ako roditelj koji samostalno ostvaruje roditeljsku skrb umre, sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, drugog roditelja ili centra za socijalnu skrb donijeti rješenje kojim će povjeriti ostvarivanje roditeljske skrbi drugom roditelju, ako je to u skladu s dobrobiti djeteta.
(3) Do donošenja rješenja iz stavka 2. ovoga članka sud će na prijedlog centra za socijalnu skrb ili osobe iz stavka 2. ovoga članka, ako je to potrebno, žurno odlučiti koja osoba će privremeno skrbiti o djetetu.
(4) U slučaju smrti oba roditelja, centar za socijalnu skrb će dijete staviti pod skrbništvo.
(5) Roditelj koji ostvaruje roditeljsku skrb može za života u oporuci ili u obliku javnobilježničke isprave (anticipirana naredba) imenovati osobu za koju smatra da bi se u slučaju njegove smrti najbolje skrbila o djetetu.
(6) Kad se u slučaju smrti roditelja djetetu imenuje skrbnik, uzima se u obzir volja roditelja iz stavka 5. ovoga članka i mišljenje djeteta, osim ako se procijeni da to ne bi bilo u skladu s djetetovom dobrobiti.

Prestanak roditeljske skrbi

Članak 117.

(1) Roditeljska skrb prestaje kad dijete stekne potpunu poslovnu sposobnost, posvojenjem djeteta i smrću roditelja.
(2) Potpunu poslovnu sposobnost dijete stječe punoljetnošću ili sklapanjem braka prije punoljetnosti.
(3) Punoljetna je osoba koja je navršila osamnaest godina života.

Dužnost zakonskih zastupnika djeteta

Članak 118.

Nakon što dijete stekne potpunu poslovnu sposobnost, roditelji, odnosno skrbnik dužni su mu predati sve osobne i druge isprave koje se odnose na dijete te mu prepustiti upravljanje njegovom imovinom.

5. OSTVARIVANJE OSOBNIH ODNOSA S DJETETOM

Ostvarivanje osobnih odnosa djeteta i roditelja

Članak 119.

(1) Dijete ima pravo ostvarivati osobne odnose s roditeljem s kojim ne stanuje, a roditelj koji ne stanuje s djetetom ima pravo i dužnost ostvarivati osobne odnose s djetetom, neovisno o njegovu pravu na ostvarivanje roditeljske skrbi.
(2) Roditelj i druge osobe koje stanuju s djetetom i skrbe se o djetetu dužne su omogućiti djetetu ostvarivanje osobnih odnosa s roditeljem s kojim ne stanuje te se suzdržavati od svakog ponašanja koje bi otežavalo ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s tim roditeljem.
(3) Roditelj koji ne stanuje s djetetom nema pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom jedino ako mu je to odlukom suda zabranjeno.

Ostvarivanje osobnih odnosa djeteta sa srodnicima i drugim osobama

Članak 120.

(1) Pravo na ostvarivanje osobnih odnosa imaju obostrano: dijete, braća, sestre, polubraća, polusestre te bake i djedovi.
(2) Pravo na ostvarivanje osobnih odnosa imaju obostrano dijete i druge osobe ako su dulje vrijeme živjele u obitelji s djetetom, kroz to se vrijeme brinule o djetetu i s njim imaju razvijen emocionalni odnos.

(3) Roditelji i druge osobe koje stanuju s djetetom i skrbe se o djetetu dužne su djetetu omogućiti ostvarivanje osobnih odnosa sa srodnicima i drugim osobama koje imaju na to pravo te se suzdržavati od svakog ponašanja koje bi otežavalo ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom.
(4) Osobe iz stavaka 1. i 2. ovoga članka nemaju pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom ako bi to bilo u suprotnosti s djetetovom dobrobiti.

Oblici ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom
Članak 121.
(1) Osobni odnosi s djetetom mogu se ostvarivati izravno u kraćim ili duljim razdobljima u obliku susreta i druženja ili boravkom djeteta kod osobe koja ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom.
(2) Osobni odnosi s djetetom mogu se ostvarivati neizravno korištenjem različitih komunikacijskih sredstava, slanjem pisama, darova i slično.
(3) Osobni odnosi s djetetom mogu se ostvarivati davanjem informacija u vezi s osobnim pravima djeteta, osobi koja na to ima pravo i djetetu.
(4) Informacija iz stavka 3. ovoga članka može se zahtijevati od svake osobe koja skrbi o djetetu, ako za to postoji pravni interes i ako to ne bi bilo na štetu djetetove dobrobiti.
(5) U slučaju spora u vezi s ostvarivanjem prava iz stavka 4. ovoga članka sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta ili roditelja ili osobe koja ima pravo na informaciju donijeti rješenje radi zaštite dobrobiti djeteta.

Sporazum, provjera sporazuma i potvrda ovršnosti
Članak 122.
(1) Roditelji, srodnici i druge osobe iz članka 120. ovoga Zakona mogu sklopiti sporazum o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom.
(2) Sporazum iz stavka 1. ovoga članka mora biti sastavljen u pisanom obliku, sadržavati detaljne podatke o načinu, vremenu i mjestu preuzimanja, odnosno povratka djeteta, kao i eventualnu nazočnost drugoga roditelja ili treće osobe, te podjelu troškova u vezi s ostvarivanjem osobnih odnosa s djetetom, ako je to s obzirom na okolnosti slučaja potrebno.
(3) Na sporazum o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom na odgovarajući način se primjenjuje članak 107. stavci 1. i 2. ovoga Zakona.

Ograničenje ili zabrana ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom
Članak 123.
(1) Sud može u odluci iz članka 413. stavka 1. ovoga Zakona ili u izvanparničnom postupku pokrenutom na prijedlog djeteta, roditelja, ili centra za socijalnu skrb iznimno ograničiti ili zabraniti pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom ako bi to bilo nužno radi zaštite dobrobiti djeteta.
(2) Kad donosi odluku iz stavka 1. ovoga članka, sud je dužan:
1. ispitati postoji li mogućnost poduzimanja blažih mjera zaštite dobrobiti djeteta
2. voditi računa da ograničenje ili zabrana budu razmjerni potrebi da se zaštiti dobrobit djeteta i
3. obrazložiti nužnost ograničenja ili zabrane.
(3) Odlukom iz stavka 1. ovoga članka ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom može se ograničiti ili zabraniti na određeno ili na neodređeno vrijeme.

Ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom pod nadzorom
Članak 124.
(1) Sud može u odluci iz članka 413. stavka 1. ovoga Zakona ili u izvanparničnom postupku pokrenutom na prijedlog djeteta, roditelja, ili centra za socijalnu skrb odrediti da se osobni odnosi djeteta s roditeljem ostvaruju pod nadzorom stručne osobe koju imenuje centar za socijalnu skrb.
(2) U odluci kojom određuje mjeru iz stavka 1. ovoga članka sud određuje vrijeme te mjesto ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s roditeljem koje mora biti prikladno za dijete, a može se odrediti i nazočnost drugog roditelja ili djetetu bliske osobe.
(3) Mjera iz stavka 1. ovoga članka može se odrediti samo privremeno, u trajanju do šest mjeseci računajući od dana kada centar za socijalnu skrb imenuje osobu koja će obavljati nadzor nad ostvarivanjem osobnih odnosa.
(4) U iznimno opravdanim okolnostima mjera nadzora nad ostvarivanjem osobnih odnosa djeteta s roditeljem iz stavka 3. ovoga članka može se produžiti za idućih šest mjeseci.
(5) Na temelju pravomoćne odluke suda o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta pod nadzorom centar za socijalnu skrb rješenjem će imenovati stručnu osobu (voditelja nadzora) pod čijim će se nadzorom ostvarivati osobni odnosi djeteta s roditeljem.
(6) Centar za socijalnu skrb će rješenjem razriješiti voditelja nadzora ako neuredno ispunjava svoje obveze te imenovati novog voditelja nadzora.

(7) Protiv rješenja iz stavaka 5. i 6. ovoga članka može se izjaviti žalba ministarstvu nadležnom za socijalnu skrb. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.
(8) Stručna osoba koja obavlja nadzor iz stavka 1. ovoga članka ima pravo na naknadu za obavljanje nadzora kao i na naknadu opravdanih troškova prijevoza koji nastanu u provođenju nadzora.

Dužnosti stručne osobe koja obavlja nadzor
Članak 125.
(1) Ako je nadzor nad ostvarivanjem osobnih odnosa djeteta s roditeljem određen jer se osobni odnosi s djetetom nisu ostvarivali dulje vrijeme, stručna osoba iz članka 124. stavka 1. ovoga Zakona dužna je prethodno pripremiti dijete za ostvarivanje osobnih odnosa pod nadzorom te djetetu i roditelju savjetovanjem pomagati kako bi se ostvarivanje osobnih odnosa uspostavilo.
(2) Stručna osoba iz članka 124. stavka 1. ovoga Zakona dužna je pratiti napredak i razvoj osobnog odnosa djeteta s roditeljem te jednom mjesečno dostavljati centru za socijalnu skrb izvješća o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem.
(3) Centar za socijalnu skrb je dužan izvješća iz stavka 2. ovoga članka zajedno sa stručnom procjenom dostaviti sudu u roku od petnaest dana prije isteka roka na koji je nadzor određen te predložiti sudu donošenje rješenja o prestanku nadzora, izmjenu odluke o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem, odnosno zabranu ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s roditeljem.
(4) Ako stručna osoba koja obavlja nadzor ustanovi da ostvarivanje osobnih odnosa pod nadzorom predstavlja za dijete intenzivan psihološki stres ili da su ugroženi djetetov tjelesni ili mentalni razvoj, dužna je bez odgode o tome izvijestiti centar za socijalnu skrb. Centar za socijalnu skrb dužan je bez odgode predložiti sudu u izvanparničnom postupku izmjenu odluke o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom pod nadzorom, odnosno zabranu ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom i prije isteka roka na koji je nadzor određen.
(5) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati način provođenja nadzora nad ostvarivanjem osobnih odnosa, stručnu osposobljenost osobe koja obavlja nadzor, dužnosti stručne osobe u obavljanju nadzora, postupanje centra za socijalnu skrb pri provođenju mjere, prostorne uvjete održavanja osobnih odnosa pod nadzorom, naknadu troškova u vezi s nadzorom ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom te visinu iznosa i način isplate naknade za provođenje nadzora.

Pravo na naknadu štete
Članak 126.
Osoba koja je obvezna roditelju ili drugoj osobi omogućiti ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom dužna je roditelju ili drugoj osobi koja ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom nadoknaditi štetu uzrokovanu nepoštivanjem sudske odluke, odobrenoga plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili odobrenoga sporazuma o ostvarivanju osobnih odnosa iz neopravdanih razloga prema propisima obveznoga prava.

III. MJERE ZA ZAŠTITU PRAVA I DOBROBITI DJETETA
I. OPĆE ODREDBE

Prvenstvena dužnost roditelja i podredna dužnost nadležnih tijela štititi dijete
Članak 127.
(1) Roditelji su dužni i odgovorni štititi prava i dobrobit djeteta.
(2) U slučajevima određenim ovim Zakonom i drugi članovi bliže obitelji imaju dužnosti i odgovornosti iz stavka 1. ovoga članka.
(3) Mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta određuju se roditeljima.
(4) Mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta iz nadležnosti centra za socijalnu skrb mogu se odrediti i osobama kojima je povjerena svakodnevna skrb o djetetu.

Načelo razmjernosti
Članak 128.
Tijelo koje provodi postupak prilikom izbora mjere prikladne za zaštitu prava i dobrobiti djeteta dužno je voditi računa da se odredi ona mjera kojom se najmanje ograničava pravo roditelja na ostvarivanje skrbi o djetetu, ako je takvom mjerom moguće zaštititi prava i dobrobit djeteta.

Izdvajanje djeteta iz obitelji
Članak 129.
(1) Izdvajanje djeteta iz obitelji određuje se samo ako niti jednom blažom mjerom nije moguće zaštititi prava i dobrobit djeteta.

(2) Pod izdvajanjem djeteta iz obitelji podrazumijeva se svaka mjera na temelju koje se dijete izdvaja iz obitelji i smješta kod druge osobe koja zadovoljava pretpostavke za skrbnika, u udomiteljsku obitelj, u ustanovu socijalne skrbi ili kod druge fizičke ili pravne osobe koja obavlja djelatnost socijalne skrbi.
(3) Svrha izdvajanja djeteta iz obitelji mora biti zaštita djetetova života, zdravlja i razvoja, osiguravanje primjerene skrbi o djetetu izvan obitelji i stvaranje uvjeta za djetetov povratak u obitelj, odnosno priprema drugog trajnog oblika skrbi o djetetu.
(4) Izdvajanje djeteta iz obitelji ne smije trajati dulje negoli je to nužno da bi se zaštitila prava i dobrobit djeteta.
(5) Mjera izdvajanja djeteta iz obitelji mora biti redovito preispitivana, a roditelji imaju pravo na pomoć i potporu da bi se uklonili uzroci izdvajanja i dijete vratilo u obitelj u skladu s njegovom dobrobiti.

Pravo na sudjelovanje u postupcima određivanja mjera za zaštitu djeteta

Članak 130.

(1) Dijete ima pravo sudjelovati i izraziti svoje mišljenje u svim postupcima procjenjivanja i određivanja mjera kojima se štite njegova prava i dobrobit.
(2) U postupcima u kojima se određuju mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta tijela koja određuju mjere rješenjem će dopustiti djetetu koje je navršilo četrnaest godina da iznosi činjenice, predlaže dokaze, podnosi pravne lijekove i poduzima druge radnje u postupku ako je sposobno shvatiti značenje i pravne posljedice tih radnji.
(3) U postupku radi određivanja mjera iz nadležnosti suda djetetu se imenuje posebni skrbnik sukladno članku 487. ovoga Zakona.
(4) U postupku određivanja mjera za zaštitu djeteta mogu sudjelovati te biti saslušane osobe koje su važne u djetetovu životu.

Opće pretpostavke za određivanje mjera za zaštitu djeteta

Članak 131.

(1) Mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta određuju se na temelju stručne procjene ako se utvrdi da je došlo do povrede djetetovih prava i dobrobiti ili da su prava, dobrobit i razvoj djeteta ugroženi.
(2) Prava djeteta smatraju se ugroženima ako je skrb o djetetu neodgovarajuća ili ako dijete ima psihosocijalne poteškoće koje se očituju kroz ponašanje, emocionalne, školske i druge probleme u djetetovu odrastanju ili ako postoji vjerojatnost da će do toga doći.
(3) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati uvjete stručne osposobljenosti radnika, edukaciju radnika za provođenje mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu, način provođenja mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta, kriterije za stručnu procjenu i provedbu mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta, kao i visinu iznosa i način isplate naknade za provedbu mjera stručne pomoći i potpore obitelji u ostvarivanju skrbi o djetetu te intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu.

Dužnost prijave i suradnje radi zaštite djeteta

Članak 132.

(1) Svatko je dužan prijaviti centru za socijalnu skrb povredu djetetovih osobnih i imovinskih prava. Povreda osobnih prava podrazumijeva osobito: tjelesno ili mentalno nasilje, spolne zlouporabe, zanemarivanje ili nehajno postupanje, zlostavljanje ili izrabljivanje djeteta.
(2) Centar za socijalnu skrb dužan je odmah po primitku prijave iz stavka 1. ovoga članka ispitati slučaj i poduzeti mjere za zaštitu djetetovih prava te o tome obavijestiti podnositelja prijave.
(3) Sud i centar za socijalnu skrb, roditelji i druge osobe ili ustanove socijalne skrbi kojima je povjereno ostvarivanje skrbi o djetetu dužni su međusobno surađivati i obavještavati se o radnjama poduzetima na temelju prijave iz stavka 1. ovoga članka.
(4) Sud pred kojim se vodi prekršajni ili kazneni postupak, državni odvjetnik, kao i policija dužni su o pokretanju postupka u vezi s povredom nekoga djetetova prava ili o noćnim izlascima djeteta mlađeg od šesnaest godina u roku od dvadeset i četiri sata obavijestiti nadležni centar za socijalnu skrb prema prebivalištu, odnosno boravištu djeteta.
(5) Centar za socijalnu skrb dužan je odmah po primitku obavijesti iz stavka 4. ovoga članka ispitati slučaj i poduzeti mjere za zaštitu djetetovih prava te o tome obavijestiti podnositelja obavijesti.
(6) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi propisat će pravilnikom način vođenja očevidnika i dokumentacije u vezi s poslovima centra za socijalnu skrb u području primjene odredaba ovoga Zakona o roditeljima i djeci.

Dužnost suradnje roditelja i osoba koje se skrbe o djetetu

Članak 133.

(1) Roditelji i druge osobe koje se skrbe o djetetu dužne su u postupcima radi zaštite prava i dobrobiti djeteta surađivati te omogućiti centru za socijalnu skrb uvid u stambene prilike, davati istinite osobne i obiteljske podatke, kao i podatke o prihodima i imovini.
(2) Roditelji i druge osobe koje skrbe o djetetu dužne su u vezi s postupcima radi zaštite prava i dobrobiti djeteta obavještavati nadležni centar za socijalnu skrb o svakoj promjeni adrese stanovanja.

2. MJERE ZA ZAŠTITU OSOBNIH PRAVA I DOBROBITI DJETETA U NADLEŽNOSTI CENTRA ZA SOCIJALNU SKRB

Vrste mjera u nadležnosti centra za socijalnu skrb

Članak 134.

Centar za socijalnu skrb može radi zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta odrediti:
1. žurnu mjeru izdvajanja i smještaja djeteta izvan obitelji
2. upozorenje na pogreške i propuste u ostvarivanju skrbi o djetetu
3. mjeru stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu i
4. mjeru intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu.

a. Žurna mjera izdvajanja i smještaja djeteta izvan obitelji

Pretpostavke za određivanje mjere

Članak 135.

(1) Ako postoji opasnost za život, zdravlje ili dobrobit djeteta koji se mogu zaštititi samo izdvajanjem djeteta iz neposrednoga okruženja, centar za socijalnu skrb će odlučiti o žurnom izdvajanju djeteta od roditelja ili druge osobe kod koje se dijete nalazi.
(2) U rješenju iz stavka 1. ovoga članka centar za socijalnu skrb će odlučiti i o privremenom smještaju djeteta kod druge osobe koja zadovoljava pretpostavke za skrbnika, kod udomiteljske obitelji, ustanove socijalne skrbi, odnosno druge fizičke ili pravne osobe koja obavlja djelatnost socijalne skrbi.

Određivanje mjere po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke

Članak 136.

Rješenje o žurnom izdvajanju djeteta centar za socijalnu skrb donosi po službenoj dužnosti, na prijedlog djeteta ili roditelja.

Odlučivanje o mjeri

Članak 137.

(1) Rješenje o žurnom izdvajanju djeteta centar za socijalnu skrb donosi u upravnom postupku, a prigodom izvršenja rješenja može zatražiti pomoć policije.
(2) Kad centar za socijalnu skrb o žurnom izdvajanju djeteta odluči usmenim rješenjem, tada je dužan roditelju ili drugoj osobi koja se skrbi o djetetu u roku od sedamdeset i dva sata od trenutka donošenja usmenog rješenja otpraviti rješenje u pisanom obliku.
(3) O žalbi protiv rješenja o žurnom izdvajanju djeteta iz stavaka 1. i 2. ovoga članka odlučuje ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.
(4) Centar za socijalnu skrb je dužan u roku od sedamdeset i dva sata od oduzimanja djeteta dostaviti sudu neposredno ili elektroničkim putem prijedlog da u izvanparničnom postupku donese rješenje o privremenom povjeravanju skrbi o djetetu drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji, ustanovi socijalne skrbi, odnosno drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi koja obavlja djelatnost socijalne skrbi, sukladno članku 150. stavku 1. točki 1. ovoga Zakona ili koju drugu mjeru, ako je to potrebno.

Trajanje mjere i daljnje postupanje suda

Članak 138.

(1) Mjera žurnog izdvajanja i smještaja djeteta izvan obitelji može trajati najdulje petnaest dana od dana oduzimanja djeteta.
(2) O prijedlogu centra za socijalnu skrb iz članka 137. stavka 4. ovoga Zakona sud mora odlučiti u roku od deset dana od dana pokretanja postupka.
(3) Mjera žurnog izdvajanja i smještaja djeteta izvan obitelji prestaje važiti ako centar za socijalnu skrb u roku od sedamdeset i dva sata od trenutka oduzimanja djeteta ne podnese sudu prijedlog iz članka 137. stavka 4. ovoga Zakona ili ako sud u roku iz stavka 2. ovoga članka ne odluči o prijedlogu centra za socijalnu skrb.
(4) O prijedlogu centra za socijalnu skrb iz članka 137. stavka 4. ovoga Zakona sud će odlučiti u roku iz stavka 2. ovoga članka neovisno o tome je li strankama dostava poziva za ročište bila uredna.
(5) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, ako sud ne donese odluku u propisanom roku, a i dalje postoji opasnost za život, zdravlje ili dobrobit djeteta, centar za socijalnu skrb će produljiti trajanje žurne mjere izdvajanja djeteta od roditelja ili druge osobe kod koje se dijete nalazi, a najdulje za dodatnih osam dana od dana isteka trajanja mjere.
(6) U slučaju iz stavka 5. ovoga članka centar za socijalnu skrb dužan je najkasnije u roku od sedamdeset i dva sata obavijestiti predsjednika suda o propuštanju suca da donese odluku u propisanom roku.

b. Upozorenje na pogreške i propuste u ostvarivanju skrbi o djetetu

Pretpostavke za određivanje mjere

Članak 139.

(1) Centar za socijalnu skrb će pisanim putem upozoriti roditelje na nedostatke u skrbi o djetetu koji su se dogodili jednom ili se događaju rijetko, a posljedice za dijete su blažega karaktera. Pritom centar može roditelje uputiti na zdravstvene, edukativne i druge stručne programe i usluge za potporu roditeljstva i razvoja djeteta.

(2) O upozorenju iz stavka 1. ovoga članka centar za socijalnu skrb će u pravilu prethodno provesti neposredno savjetovanje te o tome sastaviti zapisnik.

c. Mjera stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu

Pretpostavke za određivanje mjere

Članak 140.

(1) Centar za socijalnu skrb će roditeljima odrediti mjeru stručne pomoći i potpore u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu ako utvrdi da roditelji nisu u stanju samostalno ostvarivati roditeljsku skrb u cijelosti ili djelomice zbog okolnosti na strani roditelja ili na strani djeteta, pri čemu je ugrožen razvoj djeteta.

(2) Mjeru iz stavka 1. ovoga članka centar za socijalnu skrb odredit će samo ako život i zdravlje djeteta u obitelji nisu ugroženi.

Odlučivanje o mjeri

Članak 141.

(1) Rješenje o mjeri stručne pomoći i potpore u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu mora sadržati svrhu određivanja mjere, vrijeme trajanja mjere, osobno ime voditelja mjere te upozorenje o pravnim posljedicama nesuradnje pri provođenju mjere.

(2) Na temelju rješenja iz stavka 1. ovoga članka centar za socijalnu skrb će u roku od trideset dana od donošenja rješenja izraditi individualni plan i program provođenja mjere.

(3) Centar za socijalnu skrb, roditelji i dijete međusobno surađuju u postizanju dogovora o načinu rada i sadržaju mjere.

(4) Rješenje iz stavka 1. ovoga članka može sadržavati uputu roditeljima i djetetu da zatraže odgovarajuće liječenje, kao i da se uključe u odgovarajuće zdravstvene, obrazovne ili psihosocijalne programe.

(5) Rješenje iz stavka 1. ovoga članka može sadržavati upućivanje djeteta u dom za djecu ili udomiteljsku obitelj vikendom, u poludnevni ili cjelodnevni boravak.

(6) Centar za socijalnu skrb će rješenjem razriješiti voditelja mjere ako neuredno ispunjava svoje obveze te imenovati novog voditelja mjere.

(7) O žalbi protiv rješenja iz stavaka 1. i 6. ovoga članka odlučuje ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Trajanje mjere

Članak 142.

(1) Mjera stručne pomoći i potpore u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu određuje se u neprekidnom trajanju od šest mjeseci do godine dana, a može se odrediti uvijek kad postoje opravdani razlozi, bez obzira na vrstu prethodno određene mjere.

(2) Mjera stručne pomoći i potpore u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu može se produljivati ako za to postoje opravdani razlozi.

Dužnosti voditelja mjere i centra za socijalnu skrb te predlaganje drugih mjera

Članak 143.

(1) Voditelj mjere iz članka 140. stavka 1. ovoga Zakona dužan je posjećivati obitelj i pružati potporu roditeljima i djetetu u skladu s rješenjem o određivanju mjere, odnosno individualnim planom te jednom mjesečno dostavljati centru za socijalnu skrb izvješće o provedbi mjere. Voditelj mjere će u roku od petnaest dana prije isteka roka na koji je mjera određena izraditi i dostaviti centru za socijalnu skrb završno izvješće o provedbi mjere.

(2) Ako roditelji nisu pokazali spremnost na suradnju ili ako završno izvješće pokazuje da nema napretka nakon provedene mjere, centar za socijalnu skrb predložit će sudu određivanje druge mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta u roku od petnaest dana od isteka vremena na koje je mjera određena, odnosno odmah nakon što se pokaže da roditelji nisu spremni prihvatiti pruženu pomoć i potporu.

(3) Centar za socijalnu skrb dužan je uz prijedlog za određivanje druge mjere sudu dostaviti rješenje o određivanju mjere stručne pomoći i potpore u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu, završno izvješće o provedenoj mjeri, odnosno o nesuradnji roditelja.

(4) Centar za socijalnu skrb je dužan roditelje i dijete upoznati sa završnim izvješćem, stručnom procjenom, kao i eventualnom potrebom poduzimanja drugih odgovarajućih mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta.

(5) Iznimno od stavka 4. ovoga članka, dijete se neće upoznati sa završnim izvješćem, stručnom procjenom te potrebom poduzimanja drugih odgovarajućih mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta ako bi to imalo posljedice za njegovo zdravlje i razvoj.

Praćenje obiteljskih prilika nakon prestanka mjere

Članak 144.

Centar za socijalnu skrb dužan je prije isteka godine dana od dana prestanka mjere stručne pomoći i potpore u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu procijeniti obiteljske prilike te o tome sastaviti izvješće.

d. Mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu

Pretpostavke za određivanje mjere

Članak 145.

(1) Centar za socijalnu skrb će roditeljima odrediti mjeru intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu ako je utvrđeno da je djetetov razvoj ozbiljno ugrožen, a roditelji su:
1. spremni i sposobni u kraćem vremenu promijeniti svoje ponašanje kako bi se spriječilo izdvajanje djeteta iz obitelji i
2. spremni poštovati jasne upute i omogućiti nesmetan nadzor nad skrbi o djetetu.
(2) Mjeru iz stavka 1. ovoga članka centar za socijalnu skrb odredit će samo ako život i zdravlje djeteta u obitelji nisu ugroženi.

Odlučivanje o mjeri, dužnosti voditelja mjere i centra za socijalnu skrb te predlaganje drugih mjera

Članak 146.

(1) Na odlučivanje o mjeri intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu, sadržaj rješenja o određivanju mjere, pravne lijekove protiv rješenja, dužnosti voditelja mjere i centra za socijalnu skrb te predlaganje drugih mjera na odgovarajući način se primjenjuju odredbe članaka 141. i 143. ovoga Zakona.
(2) Rješenjem o mjeri intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu roditeljima se moraju odrediti učestaliji posjeti i pojačana pomoć voditelja mjere stručne pomoći te jasne upute i posljedice koje mogu uslijediti zbog nepoštivanja uputa i neprihvaćanja pomoći.
(3) Mjeru intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu provode stručne osobe zaposlene u centru za socijalnu skrb ili drugi stručnjaci koje centar za socijalnu skrb ovlasti kao voditelje mjere.

Trajanje mjere

Članak 147.

(1) Mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu određuje se u trajanju od tri do šest mjeseci, ovisno o razlozima zbog kojih se mjera određuje.
(2) Mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora može se odrediti višekratno ako se pokažu pozitivne promjene na strani roditelja te napredak na strani djeteta, ali najdulje u uzastopnom trajanju do godine dana.

Praćenje obiteljskih prilika nakon prestanka mjere

Članak 148.

Centar za socijalnu skrb je dužan prije isteka godine dana od dana prestanka mjere intenzivne stručne pomoći i nadzora procijeniti obiteljske prilike i o tome sastaviti izvješće.

3. MJERE ZA ZAŠTITU OSOBNIH PRAVA I DOBROBITI DJETETA U NADLEŽNOSTI SUDA

Vrste mjera u nadležnosti suda

Članak 149.

Sud može radi zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta odrediti:
1. privremeno povjeravanje djeteta drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi
2. zabranu približavanja djetetu
3. oduzimanje prava na stanovanje s djetetom i povjeravanje svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi
4. povjeravanje djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi i
5. lišenje prava na roditeljsku skrb.

a) Privremeno povjeravanje djeteta drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi

Pretpostavke za određivanje mjere

Članak 150.

Sud će donijeti rješenje u izvanparničnom postupku o privremenom povjeravanju djeteta drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi, kao i o smještaju djeteta izvan obitelji:

1. na prijedlog centra za socijalnu skrb kad je dijete prethodno bilo žurno izdvojeno sukladno odredbama članaka 135. do 138. ovoga Zakona i
2. u drugim slučajevima ako se utvrdi da postoji opasnost za život i zdravlje djeteta, a u tijeku je obiteljska procjena i planiranje druge mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta.

Podnošenje prijedloga i prilozi
Članak 151.

(1) Rješenje o privremenom povjeravanju djeteta drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi sud donosi u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja ili centra za socijalnu skrb.
(2) Kad centar za socijalnu skrb podnosi sudu prijedlog iz stavka 1. ovoga članka, dužan je uz prijedlog priložiti procjenu ugroženosti djeteta i predložiti mjesto smještaja djeteta.
(3) Kad su predlagatelji mjere druge osobe iz stavka 1. ovoga članka, procjenu ugroženosti djeteta i prijedlog o smještaju djeteta centar za socijalnu skrb dužan je dostaviti sudu u roku od osam dana od dana od kad sud to od njega zahtijeva.
(4) Centar za socijalnu skrb u prijedlogu iz stavka 1. ovoga članka nije dužan navesti adresu na kojoj će dijete biti smješteno ako istodobno predlaže sudu da donese odluku o zabrani ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom.

Odlučivanje i trajanje mjere
Članak 152.

(1) Sud će rješenjem o privremenom povjeravanju djeteta drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi odlučiti o:
1. smještaju djeteta i
2. ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom, odnosno nadzoru ili zabrani ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom ako je to s obzirom na okolnosti slučaja potrebno i ako to predlaže dijete, roditelj ili centar za socijalnu skrb.
(2) Kad donosi odluku o zabrani ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom, sud može u rješenju o privremenom povjeravanju i smještaju djeteta radi zaštite djetetove sigurnosti izostaviti adresu na kojoj će dijete biti smješteno.
(3) Mjera privremenog povjeravanja djeteta drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi i smještaja djeteta može trajati najdulje trideset dana računajući od dana kad je mjera određena, a u posebno opravdanim okolnostima sud je može u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja ili centra za socijalnu skrb produljiti za daljnjih trideset dana.
(4) Centar za socijalnu skrb dužan je najkasnije pet dana prije isteka roka iz stavka 3. ovoga članka izraditi obiteljsku procjenu i dostaviti je sudu neposredno ili elektroničkim putem zajedno s prijedlogom za donošenje druge mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta ako je to potrebno.
(5) Sud može u izvanparničnom postupku mjeru privremenog povjeravanja i smještaja djeteta ukinuti prije isteka roka od trideset dana računajući od dana kad je mjera određena, ako prestanu postojati razlozi zbog kojih je mjera određena, na prijedlog djeteta, roditelja ili centra za socijalnu skrb.

Prava i dužnosti roditelja i drugih osoba
Članak 153.

(1) Roditelji imaju sva prava i dužnosti u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu, osim prava na stanovanje s djetetom i s tim u vezi na svakodnevnu skrb o djetetu dok traje mjera privremenog povjeravanja i smještaja djeteta drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi.
(2) Dok traje mjera privremenog povjeravanja djeteta drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi roditelji imaju pravo i dužnost ostvarivati osobne odnose s djetetom na način utvrđen sudskom odlukom.
(3) Za vrijeme trajanja mjere privremenog povjeravanja djeteta drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom imaju i druge osobe iz članka 120. ovoga Zakona na temelju rješenja suda donesenog u izvanparničnom postupku.

b) Zabrana približavanja djetetu
Članak 154.

(1) Sud može u izvanparničnom postupku zabraniti roditelju, baki ili djedu, sestri ili bratu, odnosno polusestri ili polubratu, drugom članu obitelji koji ne stanuje s djetetom i drugim osobama iz članka 120. ovoga Zakona da se neovlašteno približava djetetu na određenim mjestima ili na određenu udaljenost i da ga uznemiruje na drugi način, primjerice neovlaštenim uspostavljanjem veze s djetetom ili uhođenjem.
(2) Postupak iz stavka 1. ovoga članka može pokrenuti dijete, roditelj ili centar za socijalnu skrb.
(3) Sud će o pokretanju postupka iz stavka 1. ovoga članka obavijestiti centar za socijalnu skrb ako on nije pokrenuto postupak, odnosno druge osobe iz stavka 2. ovoga članka ako one nisu pokrenule postupak. Rješenje o zabrani približavanja i uznemirivanja djeteta sud će dostaviti centru za socijalnu skrb i policiji.
(4) Sud će donijeti rješenje u postupku iz stavka 1. ovoga članka bez odgode, a najkasnije u roku od petnaest dana od dana pokretanja postupka.

(5) Provjeru izvršavanja mjere zabrane približavanja djetetu iz stavka 1. ovoga članka provode policijski službenici za mladež policijske postaje nadležne prema mjestu na kojem se nalazi dijete sukladno propisu kojim se uređuju policijski poslovi i ovlasti.
(6) Centar za socijalnu skrb dužan je obavijest o postojanju pravomoćne odluke o zabrani približavanja djetetu dostaviti odgojno-obrazovnoj ustanovi koju dijete pohađa.

c) Oduzimanje prava na stanovanje s djetetom i povjeravanje svakodnevne skrbi o djetetu

Pretpostavke za određivanje mjere

Članak 155.

(1) Sud će u izvanparničnom postupku rješenjem roditelju oduzeti pravo na stanovanje s djetetom te će svakodnevnu skrb o djetetu povjeriti drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi:
1. na temelju obiteljske procjene centra za socijalnu skrb da djetetu ostankom ili povratkom u obitelj prijeti opasnost za život, zdravlje i razvoj ili
2. kad se nisu dogodile planirane promjene u obitelji iz prethodno određenih mjera za zaštitu djeteta.
(2) Oduzimanjem prava na stanovanje s djetetom roditelj se lišava i prava na svakodnevnu skrb o djetetu.

Podnošenje prijedloga i prilozi

Članak 156.

(1) Rješenje o oduzimanju prava na stanovanje s djetetom i povjeravanju svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi, sud donosi u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja ili centra za socijalnu skrb.
(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka imaju pravo predložiti produljenje, ukidanje i izmjenu sudske odluke o oduzimanju prava na stanovanje s djetetom i povjeravanju svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi.
(3) Kad centar za socijalnu skrb podnosi prijedlog za donošenje odluke iz stavka 1. ovoga članka, dužan je predložiti i smještaj djeteta te uz prijedlog dostaviti obiteljsku procjenu, individualne planove i završna izvješća iz prethodno izrečenih mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta.
(4) Kad postupak pred sudom pokreću ostale osobe iz stavka 1. ovoga članka, priloge iz stavka 3. ovoga članka i prijedlog o smještaju djeteta centar za socijalnu skrb podnosi u roku od osam dana od dana primitka zahtjeva suda za dostavu priloga.

Odlučivanje o mjeri

Članak 157.

(1) Sud će rješenjem o oduzimanju prava na stanovanje s djetetom i povjeravanju svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi odlučiti o smještaju djeteta i ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom, odnosno o nadzoru nad ostvarivanjem osobnih odnosa s djetetom ili zabrani ostvarivanja osobnih odnosa ako je to potrebno i ako to predlažu dijete, roditelj ili centar za socijalnu skrb.
(2) Sud će rješenjem iz stavka 1. ovoga članka obvezati roditelja da obavještava nadležni centar za socijalnu skrb o svakoj promjeni adrese stanovanja.
(3) Rješenje iz stavka 1. ovoga članka može sadržavati uputu roditeljima i djetetu da zatraže odgovarajuće liječenje, kao i da se uključe u druge zdravstvene, obrazovne ili psihosocijalne programe kako bi nakon završetka liječenja ili terapije mogli iznova samostalno preuzeti skrb o djetetu.
(4) Ako se obiteljskom procjenom utvrdi da je slaba vjerojatnost povratka djeteta u obitelj, centar za socijalnu skrb i sud će voditi računa da povjeravanje svakodnevne skrbi o djetetu i smještaj djeteta budu trajnije naravi.
(5) Sud će rješenjem iz stavka 1. ovoga članka odlučiti i o uzdržavanju djeteta od strane roditelja ako je to posebni skrbnik djeteta ili centar za socijalnu skrb u ime djeteta zahtijevao. Na određivanje uzdržavanja na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članaka 474. do 477. ovoga Zakona.

Trajanje mjere

Članak 158.

(1) Mjera oduzimanja prava na stanovanje s djetetom i povjeravanje svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi određuje se u trajanju do godine dana.
(2) Sud može u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja ili centra za socijalnu skrb produljiti trajanje ove mjere za najviše još jednu godinu, a nakon toga mjera iznimno može trajati do pravomoćnog okončanja sudskog postupka pokrenutog radi nadomještanja pristanka za posvojenje djeteta, odnosno postupka radi lišenja prava na roditeljsku skrb te imenovanja skrbnika.
(3) Centar za socijalnu skrb će najkasnije trideset dana prije isteka vremena iz stavaka 1. i 2. ovoga članka podnijeti sudu završno izvješće o djetetu i roditelju kojemu je oduzeto pravo na stanovanje s djetetom.
(4) Sud može u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja ili centra za socijalnu skrb ukinuti mjeru oduzimanja prava na stanovanje s djetetom i povjeravanja svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, udomiteljskoj

obitelji ili ustanovi socijalne skrbi prije isteka vremena iz stavaka 1. i 2. ovoga članka, ako prema izvješću centra za socijalnu skrb prestanu postojati razlozi zbog kojih je mjera određena.

Izmjena rješenja

Članak 159.

(1) Sud može u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja ili centra za socijalnu skrb izmijeniti rješenje o oduzimanju prava na stanovanje s djetetom i povjeravanju svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi ako za to postoje opravdane okolnosti.
(2) U iznimnim slučajevima, kad je potrebna žurna promjena djetetova smještaja ili promjena osobe kojoj je povjerena svakodnevna skrb o djetetu, centar za socijalnu skrb može o tome donijeti rješenje. Centar za socijalnu skrb je dužan u roku od sedamdeset i dva sata od donošenja rješenja o promjeni djetetova smještaja ili promjeni osobe kojoj je povjerena svakodnevna skrb o djetetu dostaviti sudu to rješenje neposredno ili elektroničkim putem, zajedno s prijedlogom za izmjenu rješenja o djetetovu smještaju, odnosno rješenja u dijelu u kojem se svakodnevna skrb o djetetu povjerava drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi.

Dužnosti i prava osoba kojima je povjerena svakodnevna skrb o osobnim pravima djeteta

Članak 160.

Dužnosti osobe, ustanove socijalne skrbi ili udomiteljske obitelji kojima je povjerena svakodnevna skrb o djetetu uređene su posebnim propisima.

Dužnosti centra za socijalnu skrb

Članak 161.

(1) Fizička, odnosno pravna osoba kod koje je dijete smješteno dužna je u roku od petnaest dana od smještaja djeteta prijaviti djetetovo boravište na temelju sudske odluke.
(2) Centar za socijalnu skrb nadležan prema djetetovu boravištu će uz stručnu podršku i suradnju s centrom za socijalnu skrb nadležnim prema prebivalištu, odnosno boravištu roditelja nadzirati skrb o djetetu i osiguravati mu potporu. Roditelju i djetetu centar za socijalnu skrb davat će upute i pomagati im da se uklone uzroci koji su doveli do izdvajanja djeteta iz obitelji te svaka tri mjeseca procjenjivati primjerenost skrbi o djetetu i ponašanje roditelja i djeteta.
(3) S obzirom na okolnosti slučaja, pomoć i potpora mogu biti planirani tako da budu više usmjereni na jačanje djetetove neovisnosti negoli na jačanje roditeljskih sposobnosti da se skrbe o djetetu ako je to razmjerno djetetovoj dobi, stupnju razvoja te potrebama i mogućnostima.
(4) Centar za socijalnu skrb će poticati ostvarivanje osobnih odnosa između djeteta, roditelja i drugih članova djetetove obitelji ili djetetu bliskih osoba, u skladu s djetetovom dobrobiti.

Prava i dužnosti roditelja i djeteta

Članak 162.

(1) Dok traje mjera, roditelji imaju sva prava i dužnosti u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu, osim prava na stanovanje s djetetom i s tim u vezi na svakodnevnu skrb o djetetu.
(2) Roditelj je dužan osigurati uvjete za povratak djeteta u obitelj te nadležni centar za socijalnu skrb obavijestiti o svakoj promjeni adrese stanovanja.
(3) Roditelji imaju pravo i dužnost ostvarivati osobne odnose s djetetom na način utvrđen sudskom odlukom i plaćati uzdržavanje za dijete.
(4) Ustanova socijalne skrbi može dati pisane upute u vezi s ostvarivanjem skrbi o djetetu i ostvarivanjem osobnih odnosa s djetetom, a roditelj i dijete dužni su se ponašati u skladu s tim uputama.

Izvješće, povratak djeteta u obitelj ili predlaganje druge mjere

Članak 163.

(1) Centar za socijalnu skrb će trideset dana prije isteka roka na koji je mjera oduzimanja prava na stanovanje s djetetom određena izraditi izvješće o djetetu i roditelju te u skladu s rezultatima izvješća predložiti sudu povratak djeteta u obitelj, ili produljenje mjere za iduću godinu dana, ili lišenje roditelja prava na roditeljsku skrb.
(2) Sud može iznimno nakon šest mjeseci od određivanja mjere oduzimanja prava na stanovanje s djetetom ukinuti određenu mjeru i roditelja lišiti prava na roditeljsku skrb ako prema izvješću centra za socijalnu skrb postoji vjerojatnost da se neće postići svrha mjere te da bi povratak djeteta u obitelj predstavljao opasnost za njegov život, zdravlje i razvoj.
(3) Izvješća iz stavaka 1. i 2. ovoga članka centar za socijalnu skrb dostavlja, osim sudu, i roditeljima te posebnom skrbniku djeteta.

d) Povjeravanje djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju

Pretpostavke za određivanje mjere

Članak 164.

(1) Sud će u izvanparničnom postupku zbog djetetova ponašanja kojim ozbiljno ugrožava svoja prava i interese, kao i prava i interese članova obitelji ili drugih osoba donijeti rješenja o povjeravanju djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji.
(2) Sud će rješenje iz stavka 1. ovoga članka donijeti kad roditelji ili druge osobe koje se skrbe o djetetu u većoj mjeri zanemaruju odgoj djeteta ili ga nisu u mogućnosti valjano odgajati, ako promjenu ponašanja djeteta i roditelja nije moguće postići niti jednom drugom blažom mjerom.

Podnošenje prijedloga i prilozi

Članak 165.

(1) Odluku o povjeravanju djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji sud donosi u izvanparničnom postupku na prijedlog centra za socijalnu skrb, državnoga odvjetnika za mladež, djeteta, roditelja ili državnog odvjetnika za mladež.
(2) Kad centar za socijalnu skrb pokreće postupak, dužan je uz prijedlog priložiti stručnu procjenu obitelji i djeteta te prijedlog o smještaju djeteta.
(3) Kad postupak pred sudom pokreću ostale osobe iz stavka 1. ovoga članka, stručnu procjenu iz stavka 2. ovoga članka i prijedlog o smještaju djeteta centar za socijalnu skrb podnosi u roku od osam dana od dana od kad to sud od njega zahtijeva.

Odlučivanje o mjeri

Članak 166.

(1) Sud će rješenjem o povjeravanju djeteta s problemima u ponašanju odlučiti o smještaju djeteta i povjeravanju svakodnevne skrbi i odgoja djeteta ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji, pri čemu istim rješenjem može odrediti i druge mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta propisane ovim Zakonom.
(2) Sud će rješenjem iz stavka 1. ovoga članka odlučiti o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom, nadzoru ili zabrani ostvarivanja osobnih odnosa ako je to potrebno i ako to predlaže dijete, roditelj ili centar za socijalnu skrb.
(3) Rješenjem iz stavka 1. ovoga članka sud može odrediti upućivanje djeteta s problemima u ponašanju ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji vikendom, u poludnevni ili cjelodnevni boravak.
(4) U postupku koji prethodi donošenju rješenja iz stavka 1. ovoga članka sud može odrediti da se dijete uključi u multidisciplinarni dijagnostički postupak, ako je to potrebno radi donošenja rješenja iz stavka 1. ovoga članka.
(5) Rješenje iz stavka 1. ovoga članka može sadržati uputu djetetu da zatraži odgovarajuće liječenje, kao i da se uključi u druge zdravstvene, obrazovne ili psihosocijalne programe.
(6) Rješenjem iz stavka 1. ovoga članka sud će odlučiti i o uzdržavanju djeteta od strane roditelja ako je to posebni skrbnik djeteta ili centar za socijalnu skrb u ime djeteta zahtijevao. Na određivanje uzdržavanja na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članaka 474. do 477. ovoga Zakona.

Trajanje mjere i izmjena rješenja

Članak 167.

(1) Mjera povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju određuje se u trajanju od jedne godine.
(2) Sud može u posebno opravdanim slučajevima produljiti trajanje ove mjere u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja, centra za socijalnu skrb ili državnog odvjetnika za mladež.
(3) Centar za socijalnu skrb dužan je najkasnije trideset dana prije isteka roka iz stavaka 1. i 2. ovoga članka podnijeti sudu završno izvješće o djetetu.
(4) Sud može u izvanparničnom postupku na prijedlog centra za socijalnu skrb ili drugih osoba iz članka 167. stavka 2. ovoga Zakona ukinuti mjeru povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju i prije isteka vremena iz stavaka 1. i 2. ovoga članka ako prema izvješću o djetetu i roditeljima prestanu postojati razlozi zbog kojih je mjera određena.

Prava i dužnosti roditelja i djeteta

Članak 168.

(1) Dok traje mjera povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju, roditelji imaju sva prava i dužnosti u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu, osim prava na stanovanje s djetetom i s tim u vezi na svakodnevnu skrb o djetetu.
(2) Dok traje mjera povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju, roditelji imaju pravo i dužnost ostvarivati osobne odnose s djetetom i plaćati uzdržavanje za dijete.
(3) Dok traje mjera povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju, dijete ima dužnost ponašati se u skladu s odlukom suda i uputama osoba kojima je povjerena svakodnevna skrb, odgoj i liječenje djeteta.

(4) Dok traje mjera povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju, dijete ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s roditeljima i drugim bliskim osobama sukladno odluci suda i uputama osoba kojima je povjerena svakodnevna skrb, odgoj i liječenje djeteta.

Dužnosti centra za socijalnu skrb, izvješće o djetetu i prijedlozi

Članak 169.

(1) Centar za socijalnu skrb će trideset dana prije isteka roka na koji je mjera povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju određena izraditi izvješće o djetetu, a po potrebi i o roditeljima, te u skladu s rezultatima izvješća predložiti sudu povratak djeteta u obitelj ili produljenje mjere za iduću godinu dana.
(2) Izvješće iz stavka 1. ovoga članka centar za socijalnu skrb dostavlja, osim sudu, roditeljima, posebnom skrbniku djeteta i državnom odvjetniku za mladež ako je postupak bio pokrenut na njegov prijedlog.

e) Lišenje prava na roditeljsku skrb

Opća pretpostavka za određivanje mjere

Članak 170.

Sud će roditelja lišiti prava na roditeljsku skrb u izvanparničnom postupku kad utvrdi da roditelj zloupotrebljava ili grubo krši roditeljsku odgovornost, dužnost i prava.

Posebne pretpostavke za određivanje mjere

Članak 171.

Osim u slučaju iz članka 170. ovoga Zakona, sud u izvanparničnom postupku roditelja može lišiti prava na roditeljsku skrb:
1. ako je napustio dijete
2. ako je dijete izloženo nasilju među odraslim članovima obitelji
3. ako na temelju izvješća centra za socijalnu skrb proizlazi da roditelj ne poštuje mjere, odluke i upute koje je radi zaštite prava i dobrobiti djeteta prethodno donio centar za socijalnu skrb ili sud
4. ako na temelju izvješća i procjene centra za socijalnu skrb proizlazi da bi povratak djeteta u obitelj nakon provedene mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta predstavljao ozbiljnu opasnost za djetetov život, zdravlje i razvoj
5. na temelju pravomoćne presude kojom je roditelj osuđen za neko od sljedećih kaznenih djela počinjenih na štetu svog djeteta:
– kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa (glava XIV.), kaznenih djela protiv braka, obitelji i mladeži (glava XVI.), osim kaznenih djela: povrede dužnosti uzdržavanja iz članka 209., oduzimanja djeteta ili maloljetne osobe iz članka 210., promjene obiteljskog stanja iz članka 211. Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08., 57/11. i 77/11.)
– kaznenih djela protiv života i tijela (glava X.), kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (glava XVII.), kaznenih djela protiv braka, obitelji i djece (glava XVIII.), osim kaznenih djela: dvobračnosti iz članka 167., omogućavanja sklapanja nedozvoljenog braka iz članka 168., omogućavanja izvanbračnog života s djetetom iz članka 170., povrede dužnosti i uzdržavanja iz članka 172., promjene obiteljskog stanja iz članka 175. i povrede privatnosti djeteta iz članka 178. Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 125/11., 144/12. i 56/15.) ili
6. ako su mentalne sposobnosti roditelja u tolikoj mjeri ograničene da nije trajno u stanju ostvarivati niti jedan sadržaj roditeljske skrbi, pri čemu je ugrožena dobrobit djeteta.

Podnošenje prijedloga i prilozi

Članak 172.

(1) Rješenje o lišenju prava na roditeljsku skrb sud donosi u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja, centra za socijalnu skrbi ili državnog odvjetnika za mladež.
(2) Centar za socijalnu skrb je uz prijedlog za lišenje prava na roditeljsku skrb dužan sudu dostaviti izvješća i procjene na kojima temelji svoj zahtjev, a državni odvjetnik za mladež, pravomoćnu presudu na temelju koje je roditelj osuđen za kaznena djela iz članka 171. točke 5. ovoga Zakona.
(3) Kad postupak pred sudom pokreću ostale osobe iz stavka 1. ovoga članka, izvješće i procjenu iz stavka 2. ovoga članka centar za socijalnu skrb podnosi u roku od osam dana od dana od kad to sud od njega zahtijeva.

Odluka o mirovanju roditeljske skrbi

Članak 173.

U postupku odlučivanja o lišenju prava na roditeljsku skrb sud može po službenoj dužnosti, ovisno o okolnostima slučaja, odrediti mirovanje roditeljske skrbi kao privremenu mjeru uz odgovarajuću primjenu odredbi članka 115. ovoga Zakona.

Odlučivanje o mjeri

Članak 174.

(1) Sud će rješenjem o lišenju prava na roditeljsku skrb odlučiti i o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom ako je to u iznimnim okolnostima potrebno i ako to predlaže dijete ili roditelj koji se lišava prava na roditeljsku skrb.
(2) Sud će rješenjem o lišenju prava na roditeljsku skrb odlučiti i o uzdržavanju djeteta od strane roditelja ako je to posebni skrbnik djeteta ili centar za socijalnu skrb u ime djeteta zahtijevao. Na određivanje uzdržavanja na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članaka 474. do 477. ovoga Zakona.

Pravni učinci izricanja mjere

Članak 175.

(1) Roditelj koji je lišen prava na roditeljsku skrb gubi sva prava iz roditeljske skrbi. Sud može u iznimnim okolnostima dopustiti ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom roditelju koji je lišen prava na roditeljsku skrb.
(2) Roditelj koji je lišen prava na roditeljsku skrb ima dužnost plaćati uzdržavanje za dijete.
(3) Pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom i dužnost uzdržavanja prestaju posvojenjem.

Vraćanje prava na roditeljsku skrb

Članak 176.

(1) Pravo na roditeljsku skrb može rješenjem suda u izvanparničnom postupku biti vraćeno ako prestanu razlozi zbog kojih je roditelj bio lišen prava na roditeljsku skrb, osim ako dijete prije toga bude posvojeno.
(2) Prijedlog za vraćanje roditeljske skrbi mogu podnijeti dijete, roditelj koji je lišen prava na roditeljsku skrb ili centar za socijalnu skrb.

Posebne odredbe

Članak 177.

(1) Pravomoćnu odluku o lišenju i vraćanju prava na roditeljsku skrb sud dostavlja nadležnom matičaru radi upisa u maticu rođenih djeteta i roditelja i ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa radi vođenja očevidnika o osobama koje su lišene prava na roditeljsku skrb, a ako dijete ima neko pravo na nekretninama, odluka će se dostaviti i zemljišnoknjižnom odjelu općinskog suda radi zabilježbe.
(2) Nakon punoljetnosti djeteta podaci o lišenju prava na roditeljsku skrb ne iskazuju se u ispravama iz matice rođenih djeteta.
(3) Ministar nadležan za poslove pravosuđa pravilnikom će propisati način vođenja očevidnika o osobama koje su lišene prava na roditeljsku skrb.

4. MJERE ZA ZAŠTITU IMOVINSKIH PRAVA DJETETA

Vrste mjera za zaštitu imovine i imovinskih prava djeteta

Članak 178.

(1) Sud može radi zaštite imovine i imovinskih prava djeteta u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja ili centra za socijalnu skrb donijeti rješenje kojim se jedan ili oba roditelja lišavaju prava na upravljanje djetetovom imovinom i prava na zastupanje djeteta u imovinskim stvarima te taj dio roditeljske skrbi povjeriti drugom roditelju ili drugoj osobi na određeno ili neodređeno vrijeme ili u odnosu na određenu stvar ili posao.
(2) Sud može radi zaštite imovine i imovinskih prava djeteta u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta, roditelja ili centra za socijalnu skrb odrediti mjere osiguranja na imovini roditelja.

Izmjena ili ukidanje rješenja

Članak 179.

Osobe iz članka 178. ovoga Zakona ili centar za socijalnu skrb mogu tražiti izmjenu ili ukidanje rješenja o mjerama za zaštitu imovine i imovinskih prava djeteta ako se promijene, odnosno prestanu postojati okolnosti na temelju kojih je rješenje bilo doneseno.

ČETVRTI DIO

POSVOJENJE

Sadržaj i svrha posvojenja

Članak 180.

(1) Posvojenje je poseban oblik obiteljsko-pravnog zbrinjavanja i zaštite djeteta bez odgovarajuće roditeljske skrbi kojim se stvara trajni odnos roditelja i djeteta.
(2) Posvojitelji posvojenjem stječu pravo na roditeljsku skrb.
(3) Posvojenje se može zasnovati samo ako je u skladu s dobrobiti djeteta.
(4) U postupku zasnivanja posvojenja procjenjuju se osobine posvojitelja u odnosu na dobrobit djeteta.
(5) U postupcima posvojenja vodit će se računa o tome da braću i sestre posvajaju isti posvojitelji, ako je to moguće i ako bi to bilo u skladu s dobrobiti djeteta.

I. PRETPOSTAVKE ZA ZASNIVANJE POSVOJENJA
1. PRETPOSTAVKE ZA POSVOJENJE NA STRANI DJETETA

Dob djeteta
Članak 181.

(1) Posvojenje se može zasnovati do osamnaeste godine života djeteta.
(2) Dijete nepoznatog podrijetla može se posvojiti nakon isteka tri mjeseca od djetetova rođenja ili napuštanja djeteta.

Zabrana posvojenja srodnika ili štićenika
Članak 182.

(1) Ne može se posvojiti krvni srodnik u ravnoj lozi, brat, odnosno sestra.
(2) Skrbnik ne može posvojiti svojega štićenika dok ga dužnosti skrbnika ne razriješi centar za socijalnu skrb.

Zabrana posvojenja djeteta maloljetnog roditelja
Članak 183.

(1) Ne može se posvojiti dijete maloljetnih roditelja.
(2) Iznimno, može se posvojiti dijete maloljetnih roditelja nakon godinu dana od rođenja djeteta ako nema izgleda da će se ono podizati u obitelji roditelja ili bake i djeda, odnosno drugih bližih srodnika.
(3) Za posvojenje iz stavka 2. ovoga članka potreban je pristanak maloljetnih roditelja.

2. PRETPOSTAVKE ZA POSVOJENJE NA STRANI POSVOJITELJA

Dob posvojitelja
Članak 184.

(1) Posvojitelj može biti osoba u dobi od najmanje dvadeset i jedne godine, koja je od posvojenika starija najmanje osamnaest godina.
(2) Ako postoje osobito opravdani razlozi, posvojitelj može biti i osoba mlađa od dvadeset i jedne godine, koja je od posvojenika starija najmanje osamnaest godina.

Status posvojitelja
Članak 185.

Dijete mogu posvojiti bračni i izvanbračni drugovi zajednički, jedan bračni ili izvanbračni drug ako je drugi bračni ili izvanbračni drug roditelj ili posvojitelj djeteta, jedan bračni, odnosno izvanbračni drug uz pristanak drugog bračnog, odnosno izvanbračnog druga te osoba koja nije u braku ili izvanbračnoj zajednici.

Državljanstvo posvojitelja
Članak 186.

(1) Posvojiti dijete može hrvatski državljanin.
(2) Iznimno, posvojitelj može biti i strani državljanin ako je to u najboljem interesu djeteta.
(3) Ako su posvojitelj ili dijete strani državljani, posvojenje se može zasnovati samo uz prethodno odobrenje ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi.

Zabrane za posvojenje na strani posvojitelja
Članak 187.

Posvojiti ne može osoba:
1. koja je lišena prava na roditeljsku skrb
2. koja je lišena poslovne sposobnosti ili
3. čije dosadašnje ponašanje i osobine upućuju na to da nije poželjno povjeriti joj roditeljsku skrb o djetetu.

3. PRISTANCI ZA POSVOJENJE I POSTUPAK DAVANJA PRISTANKA

Pristanak djetetovih roditelja
Članak 188.

(1) Za posvojenje je potreban pristanak djetetovih roditelja, osim ako je drukčije određeno ovim Zakonom.
(2) Kad pristanak za posvojenje daju maloljetni roditelj ili roditelj lišen poslovne sposobnosti, neovisno o dijelu u kojemu je lišen poslovne sposobnosti, oni moraju biti u stanju razumjeti značenje pristanka na posvojenje, a centar za socijalnu skrb dužan ih je na prikladan način informirati o pravnim i faktičnim posljedicama posvojenja djeteta.

(3) Ako roditelj lišen poslovne sposobnosti nije u stanju razumjeti značenje pristanka za posvojenje sukladno stavku 2. ovoga članka, njegov pristanak može nadomjestiti odluka suda sukladno članku 190. stavku 1. točki 3. ovoga Zakona.
(4) Roditelj može dati pristanak da njegovo dijete posvoji njemu poznati posvojitelj samo ako dijete posvaja bračni ili izvanbračni drug roditelja djeteta.
(5) Pristanak roditelja nije obvezan ako je roditelj:
1. umro, nestao ili nepoznat ili
2. lišen prava na roditeljsku skrb.
(6) Roditelj može opozvati pristanak za posvojenje u roku od trideset dana od potpisivanja zapisnika o pristanku za posvojenje.

Dužnosti centra za socijalnu skrb

Članak 189.

(1) Centar za socijalnu skrb će roditelje iz članka 190. stavka 1. točke 1. ovoga Zakona koji odbijaju dati pristanak za posvojenje upozoriti da njihov pristanak može biti nadomješten odlukom suda, nakon što istekne rok od tri mjeseca, računajući od dana kad su upozoreni na tu mogućnost.
(2) Centar za socijalnu skrb će uz upozorenje iz stavka 1. ovoga članka upoznati roditelje o mogućnosti izricanja mjere intenzivne stručne pomoći i nadzora iz članka 145. ovoga Zakona u trajanju od tri mjeseca, osim ako dijete na temelju rješenja suda već stanuje izvan obitelji.
(3) Upozorenje iz stavka 1. ovoga članka nije obvezno ako je roditelj promijenio adresu stanovanja, a o promjeni adrese nije obavijestio nadležni centar za socijalnu skrb te adresu stanovanja roditelja nije moguće utvrditi.
(4) Rok od tri mjeseca počinje teći od prve poduzete radnje centra za socijalnu skrb radi utvrđivanja adrese stanovanja roditelja ili od dana davanja upozorenja iz stavka 1. ovoga članka.
(5) Rok iz stavka 1. ovoga članka ne može isteći prije nego što protekne pet mjeseci od rođenja djeteta.

Odluka suda koja nadomješta pristanak roditelja

Članak 190.

(1) Sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog centra za socijalnu skrb donijeti rješenje koje nadomješta pristanak roditelja za posvojenje:
1. ako roditelj dulje vrijeme zloupotrebljava ili grubo krši roditeljsku odgovornost, dužnost i prava ili svojim ponašanjem pokazuje nezainteresiranost za dijete, a posvojenje bi bilo za dobrobit djeteta
2. ako roditelj zloupotrebljava ili grubo krši roditeljsku odgovornost, dužnost i prava u kraćem razdoblju u tolikoj mjeri da postoji vjerojatnost da mu se više neće moći trajno povjeriti skrb o djetetu ili
3. ako je roditelj nesposoban u tolikoj mjeri da nije trajno u stanju ostvarivati niti jedan sadržaj roditeljske skrbi i nema izgleda da će se dijete podizati u obitelji bližih srodnika, a posvojenje bi bilo za dobrobit djeteta.
(2) Sud će odbaciti prijedlog za donošenje rješenja koje nadomješta pristanak roditelja za posvojenje iz stavka 1. točke 1. ovoga članka ako centar za socijalnu skrb roditelja prethodno nije upozorio, odnosno upoznao s mogućnošću izricanja mjere intenzivne stručne pomoći prema članku 189. ovoga Zakona ili ako od dana upozorenja nisu protekla tri mjeseca, odnosno ako od prve radnje radi utvrđivanja adrese stanovanja roditelja nisu protekla tri mjeseca u slučaju kad nije bilo moguće dati upozorenje zbog nepoznate adrese stanovanja roditelja.

Pristanak djeteta i pravo na izražavanje mišljenja

Članak 191.

(1) Ako je dijete navršilo dvanaest godina života, za zasnivanje posvojenja potreban je njegov pristanak.
(2) Dijete iz stavka 1. ovoga članka može opozvati svoj pristanak za posvojenje sve do pravomoćnosti rješenja o posvojenju. Izjavu o povlačenju pristanka dijete daje osobno na zapisnik.
(3) Ako je dijete mlađe od dvanaest godina, dijete ima pravo izraziti svoje mišljenje o posvojenju, a djetetovo mišljenje i želje uzimaju se u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelošću.
(4) Dijete daje pristanak iz stavka 1. ovoga članka, odnosno izražava mišljenje iz stavka 3. ovoga članka bez nazočnosti roditelja i osoba koje ga žele posvojiti.

Pristanak djetetova skrbnika

Članak 192.

(1) Za posvojenje djeteta potreban je pristanak skrbnika djeteta u slučajevima iz članka 188. stavka 5. ovoga Zakona.
(2) Ako je dijete pod skrbništvom, a za posvojenje nije potreban pristanak skrbnika djeteta, skrbnik ima pravo izraziti svoje mišljenje o posvojenju djeteta.
(3) Ako je za posvojenje potreban pristanak skrbnika djeteta koji je zaposlenik centra za socijalnu skrb, sud donosi rješenje koje nadomješta pristanak za posvojenje.
(4) Ako skrbnik čiji je pristanak potreban odbije dati pristanak za posvojenje djeteta bez opravdanog razloga, sud može donijeti rješenje koje nadomješta pristanak skrbnika.

(5) Skrbnik ne može opozvati pristanak za posvojenje djeteta.

Pristanak bračnog, odnosno izvanbračnog druga
Članak 193.
(1) Kad dijete posvaja jedan bračni, odnosno izvanbračni drug, potreban je pristanak drugoga bračnog, odnosno izvanbračnog druga.
(2) Pristanak iz stavka 1. ovoga članka ne može se opozvati.

Postupak davanja pristanaka
Članak 194.
(1) Roditelj djeteta, bračni, odnosno izvanbračni drug osobe koja namjerava posvojiti dijete, dijete, odnosno njegov skrbnik daju pristanak za posvojenje pred centrom za socijalnu skrb nadležnim prema svojem prebivalištu, odnosno boravištu osobno na zapisnik, nakon čega im se uručuje prijepis ovjerenoga zapisnika.
(2) Ako su osobe iz stavka 1. ovoga članka dale pristanak za posvojenje pred centrom za socijalnu skrb koji ne vodi postupak zasnivanja posvojenja, taj centar za socijalnu skrb će odmah dostaviti ovjereni zapisnik o tome centru za socijalnu skrb koji vodi postupak zasnivanja posvojenja.
(3) Pristanak za posvojenje roditelj može dati centru za socijalnu skrb nadležnom prema svojem prebivalištu, odnosno boravištu i prije pokretanja postupka zasnivanja posvojenja, ali tek kad dijete navrši šest tjedana života.
(4) Prije nego što osobe iz stavka 1. ovoga članka daju pristanak, centar za socijalnu skrb će ih upoznati sa svim pravnim i psihosocijalnim posljedicama pristanka i posvojenja.

Pravne posljedice pristanka roditelja za posvojenje
Članak 195.
(1) Kad roditelj da pristanak za posvojenje, gubi pravo na ostvarivanje roditeljske skrbi.
(2) Centar za socijalnu skrb će staviti dijete iz stavka 1. ovoga članka pod skrbništvo, osim ako je djetetu skrbnik već imenovan.

II. PRAVNI UČINCI POSVOJENJA

Zabrana osporavanja podrijetla djeteta
Članak 196.
Nakon zasnivanja posvojenja nije dopušteno osporavanje ni utvrđivanje majčinstva ili očinstva.

Srodstvo
Članak 197.
(1) Posvojenjem nastaje među posvojiteljem i njegovim srodnicima s jedne strane te posvojenikom i njegovim potomcima s druge strane neraskidiv odnos srodstva i sva prava i dužnosti koje iz toga proizlaze.
(2) Posvojenjem prestaju međusobna prava i dužnosti posvojenika i njegovih krvnih srodnika.
(3) Ako dijete posvoji bračni ili izvanbračni drug roditelja djeteta, ne prestaju prava i dužnosti između posvojenika i njegovog roditelja koji je u braku ili izvanbračnoj zajednici s posvojiteljem te krvnim srodnicima toga roditelja.

Osobno ime i nacionalnost posvojenika
Članak 198.
(1) Posvojitelji određuju osobno ime posvojeniku.
(2) Posvojenik dobiva zajedničko prezime posvojitelja. Ako posvojitelji nemaju zajedničko prezime, odredit će prezime posvojeniku u skladu s posebnim zakonom.
(3) Posvojenik može zadržati ime i prezime koje je imalo prije zasnivanja posvojenja, ili svojem prezimenu dodati prezime posvojitelja, ako centar za socijalnu skrb utvrdi da je to u interesu djeteta.
(4) Posvojitelji mogu odrediti nacionalnost posvojeniku.
(5) Ako je posvojenik navršio dvanaest godina života, za promjenu osobnog imena i nacionalnosti potreban je njegov pristanak.

Pravo nasljeđivanja
Članak 199.
(1) Posvojenjem posvojenik i njegovi potomci stječu pravo nasljeđivanja posvojitelja, njegovih krvnih srodnika i srodnika po posvojenju.
(2) Posvojenjem posvojitelj i njegovi krvni srodnici te srodnici po posvojenju stječu pravo nasljeđivanja posvojenika i njegovih potomaka.
(3) Posvojenjem prestaje pravo nasljeđivanja posvojenika prema njegovim roditeljima i drugim krvnim srodnicima, osim prema roditelju koji je u braku, odnosno izvanbračnoj zajednici s posvojiteljem te prema krvnim srodnicima i srodnicima po posvojenju toga roditelja.

III. PROCJENA PODOBNOSTI I PRIKLADNOSTI ZA POSVOJENJE I POSTUPAK ZASNIVANJA POSVOJENJA

1. OPĆE ODREDBE

Stvarna nadležnost

Članak 200.

Procjenu podobnosti i prikladnosti za posvojenje i postupak zasnivanja posvojenja provodi centar za socijalnu skrb.

Mjesna nadležnost

Članak 201.

(1) Za procjenu podobnosti i prikladnosti za posvojenje nadležan je centar za socijalnu skrb mjesta prebivališta, odnosno boravišta osoba koje imaju namjeru posvojiti.

(2) Postupak zasnivanja posvojenja po službenoj dužnosti provodi centar za socijalnu skrb nadležan prema prebivalištu, odnosno boravištu djeteta.

Tajnost postupka i zaštita osobnih podataka

Članak 202.

U postupku zasnivanja posvojenja javnost je isključena, a svi sudionici postupka su dužni poštovati pravo na zaštitu osobnih podataka.

2. POSTUPAK PROCJENE PODOBNOSTI I PRIKLADNOSTI ZA POSVOJENJE

Pokretanje postupka

Članak 203.

Prije pokretanja postupka za zasnivanje posvojenja bračni, odnosno izvanbračni drugovi ili osoba koja želi posvojiti podnijet će centru za socijalnu skrb nadležnom prema svojem prebivalištu, odnosno boravištu pisanu prijavu namjere posvojenja i zahtjev za izdavanje mišljenja o podobnosti i prikladnosti za posvojenje.

Stručno mišljenje o podobnosti i prikladnosti za posvojenje

Članak 204.

(1) Centar za socijalnu skrb će na temelju prijave namjere posvojenja i zahtjeva za ocjenu podobnosti i prikladnosti za posvojenje utvrditi ispunjavaju li bračni, odnosno izvanbračni drugovi ili osoba koja želi posvojiti zakonske pretpostavke iz članaka 184. do 187. ovoga Zakona te procijeniti njihovu podobnost i prikladnost za posvojenje.

(2) Ako osobe koje su podnijele zahtjev za procjenu podobnosti i prikladnosti za posvojenje zadovoljavaju zakonske pretpostavke za posvojenje iz stavka 1. ovoga članka, centar za socijalnu skrb ih upućuje na obvezu sudjelovanja u programu stručne pripreme za posvojenje.

(3) Nakon provedene stručne pripreme za posvojenje iz stavka 2. ovoga članka i stručne procjene osoba koje žele posvojiti, centar za socijalnu skrb će dati mišljenje o podobnosti i prikladnosti za posvojenje u roku od šest mjeseci od zaprimanja pisane prijave i zahtjeva.

(4) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati elemente koji se odnose na podobnost i prikladnost za posvojenje, sadržaj stručnoga mišljenja o podobnosti i prikladnosti za posvojenje, metode utvrđivanja podobnosti i prikladnosti, sadržaj izvješća o djetetu, vođenje registra o potencijalnim posvojiteljima te način vođenja registra o posvojenjima.

Stručna priprema potencijalnih posvojitelja

Članak 205.

(1) Osobe koje prema mišljenju centra za socijalnu skrb ispunjavaju zakonske pretpostavke za posvojenje dužne su sudjelovati u programu stručne pripreme za posvojenje.

(2) Poslove stručne pripreme za posvojenje obavljaju stručni radnici centra za socijalnu skrb ili druge ustanove socijalne skrbi nadležne prema prebivalištu, odnosno boravištu potencijalnih posvojitelja i organizacije civilnog društva ovlaštene za provođenje programa stručne pripreme za posvojitelje.

(3) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati uvjete koje moraju ispunjavati organizacije civilnog društva za provođenje programa stručne pripreme za posvojitelje, obvezan sadržaj i način provedbe programa stručne pripreme potencijalnih posvojitelja te uvjete stručne osposobljenosti radnika, kao i način vođenja dokumentacije u vezi s provedbom stručne pripreme potencijalnih posvojitelja.

Pravo djeteta na informaciju o posvojenju

Članak 206.

Centar za socijalnu skrb upoznat će potencijalne posvojitelje s pravom djeteta da od posvojitelja dozna da je posvojeno te će im se savjetovati da djetetu najkasnije do sedme godine kažu da je posvojeno, a ako je starije dobi, odmah nakon zasnivanja posvojenja.

Status potencijalnog posvojitelja

Članak 207.

Centar za socijalnu skrb na temelju pozitivnog mišljenja o podobnosti i prikladnosti za posvojenje potencijalne posvojitelje upisuje u registar potencijalnih posvojitelja.

3. POSTUPAK ZASNIVANJA POSVOJENJA

Pokretanje postupka za zasnivanje posvojenja

Članak 208.

Postupak zasnivanja posvojenja pokreće i vodi po službenoj dužnosti centar za socijalnu skrb nadležan prema prebivalištu ili boravištu djeteta.

Stranke u postupku zasnivanja posvojenja

Članak 209.

(1) Stranke u postupku zasnivanja posvojenja su dijete i najprikladniji potencijalni posvojitelj.
(2) Roditelj koji je pristao da dijete posvoje njemu nepoznati posvojitelji nakon isteka roka od trideset dana od dana potpisivanja zapisnika o pristanku, nije stranka u postupku zasnivanja posvojenja.
(3) Kad dijete posvaja bračni ili izvanbračni drug roditelja djeteta, njegov bračni ili izvanbračni drug je stranka u postupku, a drugi roditelj djeteta nakon isteka roka od trideset dana od dana potpisivanja zapisnika o pristanku na posvojenje nije stranka u postupku zasnivanja posvojenja.
(4) Roditelj čiji je pristanak za posvojenje djeteta nadomješten rješenjem suda, nije stranka u postupku zasnivanja posvojenja.
(5) Roditelj čiji pristanak za posvojenje djeteta nije potreban, nije stranka u postupku zasnivanja posvojenja.

Pravo na izražavanje mišljenja srodnika, odnosno roditelja djeteta

Članak 210.

(1) Centar za socijalnu skrb saslušat će po potrebi bliske djetetove srodnike o okolnostima koje su važne za posvojenje.
(2) Centar za socijalnu skrb će u postupku posvojenja dati mogućnost roditelju koji je lišen prava na roditeljsku skrb da izrazi mišljenje o mogućnosti da dijete bude posvojeno.
(3) Mišljenje roditelja iz stavka 2. ovoga članka nije obvezujuće, već će stručni radnici centra sadržaj tog mišljenja uzeti u obzir prilikom donošenja stručne procjene o tome je li posvojenje u konkretnom slučaju najbolji oblik trajnog zbrinjavanja djeteta.
(4) Pri postupanju iz stavka 2. ovoga članka centar za socijalnu skrb je osobito dužan voditi računa o tajnosti postupka posvojenja.

Izbor najprikladnijeg posvojitelja

Članak 211.

(1) Centar za socijalnu skrb nadležan prema prebivalištu, odnosno boravištu djeteta među potencijalnim posvojiteljima koji su upisani u registar potencijalnih posvojitelja izabire onoga koji je najprikladniji za određeno dijete, uzimajući u obzir:
1. osobine i potrebe djeteta opisane u izvješću o djetetu i
2. stručno mišljenje centra za socijalnu skrb o podobnosti i prikladnosti potencijalnih posvojitelja.
(2) Ako je od izrade mišljenja o podobnosti i prikladnosti potencijalnih posvojitelja iz stavka 1. ovoga članka do pokretanja postupka proteklo više od godinu dana, centar za socijalnu skrb mjesta prebivališta, odnosno boravišta potencijalnih posvojitelja preispitat će bez odgode jesu li se okolnosti promijenile.

Priprema djeteta i ostvarivanje osobnih odnosa prije zasnivanja posvojenja

Članak 212.

(1) Centar za socijalnu skrb će u suradnji s udomiteljem, odnosno ustanovom socijalne skrbi u kojoj je dijete smješteno ili drugom osobom kojoj je dijete povjereno na svakodnevnu skrb, prije donošenja rješenja o zasnivanju posvojenja pripremiti dijete za posvojenje te omogućiti najprikladnijem potencijalnom posvojitelju ostvarivanje osobnih odnosa radi procjene hoće li zasnivanje posvojenja biti u skladu s dobrobiti djeteta.

(2) Ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom može se omogućiti samo u odnosu na najprikladnijeg potencijalnog posvojitelja iz članka 211. ovoga Zakona i to nakon što su roditelji, odnosno skrbnik dali pristanak za posvojenje.
(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, centar za socijalnu skrb može omogućiti ostvarivanje osobnih odnosa djeteta i najprikladnijeg potencijalnog posvojitelja i bez pristanka roditelja, odnosno skrbnika za posvojenje, ako je pokrenut postupak pred sudom radi donošenja rješenja koje nadomješta pristanak roditelja, odnosno skrbnika za posvojenje sukladno članku 190. stavku 1. točkama 1. i 3. ovoga Zakona.
(4) Za ostvarivanje osobnih odnosa iz stavaka 2. i 3. ovoga članka potrebna je suglasnost centra za socijalnu skrb.
(5) Za vrijeme trajanja ostvarivanja osobnih odnosa centar za socijalnu skrb će osigurati obitelji posvojitelja stručnu pomoć i potporu te će procjenjivati budući odnos djeteta i posvojitelja.
(6) Najprikladniji potencijalni posvojitelj kod kojeg dijete boravi radi ostvarivanja osobnih odnosa prije zasnivanja posvojenja ima pravo, dužnost i odgovornost svakodnevno se skrbiti o djetetu.

Sadržaj rješenja o posvojenju

Članak 213.

(1) Izreka rješenja centra za socijalnu skrb kojom se zasniva posvojenje sadrži:
1. za posvojenika: osobno ime i prezime, spol, dan, mjesec, godinu i sat rođenja, mjesto rođenja, nacionalnost i državljanstvo, godinu i redni broj upisa u matici rođenih
2. za roditelje: osobni identifikacijski broj, osobno ime (i rođeno prezime), datum i mjesto rođenja, nacionalnost, državljanstvo, zanimanje te prebivalište i adresu stanovanja roditelja
3. za posvojitelje: osobni identifikacijski broj, osobno ime (i rođeno prezime), datum i mjesto rođenja, nacionalnost, državljanstvo, zanimanje, prebivalište i adresu stanovanja
4. određenje da se posvojitelji upisuju, odnosno ne upisuju kao roditelji i
5. određenje da se djetetu ima odrediti novi osobni identifikacijski broj koji će se upisati u maticu rođenih, ako je to potrebno radi zaštite prava i interesa djeteta.
(2) Ako je zasnivanjem posvojenja došlo do promjene osobnih podataka posvojenika, izreka rješenja sadrži i nove osobne podatke.
(3) U rješenju iz stavka 1. ovoga članka odredit će se da će se posvojitelji upisati u maticu rođenih kao roditelji djeteta, osim ako centar za socijalnu skrb utvrdi da to nije u interesu djeteta.
(4) Za određenje da se posvojitelji upisuju kao roditelji potreban je pristanak posvojenika koji je navršio dvanaest godina života.

Žalba protiv rješenja o posvojenju

Članak 214.

(1) Protiv rješenja o zasnivanju posvojenja stranka može podnijeti žalbu ministarstvu nadležnom za poslove socijalne skrbi.
(2) Posvojenje je zasnovano kad rješenje o posvojenju postane pravomoćno.
(3) Centar za socijalnu skrb dužan je pravomoćno rješenje o posvojenju odmah dostaviti nadležnomu matičaru radi upisa u maticu rođenih djeteta, kao i centru za socijalnu skrb prebivališta, odnosno boravišta posvojitelja.

Upis osobnih podataka na temelju posvojenja u maticu rođenih

Članak 215.

(1) U maticu rođenih posvojitelji se upisuju kao roditelji ako je to određeno rješenjem iz članka 213. ovoga Zakona.
(2) U maticu rođenih djeteta matičar će upisati bilješku o izvršenom posvojenju uz napomenu da se na temelju toga upisa više ne izdaju isprave.
(3) Nakon toga matičar će izvršiti novi temeljni upis činjenice rođenja prema podacima iz rješenja o posvojenju sukladno članku 213. stavku 1. ovoga Zakona.
(4) Matičar će djetetu upisati u maticu rođenih novi osobni identifikacijski broj ako je to određeno rješenjem iz članka 213. ovoga Zakona.

Pomoć i potpora nakon zasnivanja posvojenja

Članak 216.

(1) Centar za socijalnu skrb dužan je djetetu i posvojitelju osigurati potrebnu savjetodavnu pomoć i potporu i nakon što je posvojenje zasnovano.
(2) Centar za socijalnu skrb mjesta prebivališta, odnosno boravišta posvojitelja dužan je na zahtjev centra za socijalnu skrb koji je donio rješenje o zasnivanju posvojenja pratiti prilagodbu djeteta u posvojiteljskoj obitelji te nakon isteka roka od šest mjeseci od dana zasnivanja posvojenja o tome sastaviti izvješće.
(3) Izvješće iz stavka 2. ovoga članka dostavlja se centru za socijalnu skrb koji je donio rješenje o zasnivanju posvojenja.

Pravo na uvid u podatke o posvojenju

Članak 217.

(1) Centar za socijalnu skrb vodi spise predmeta i očevidnik o predmetima posvojenja.
(2) Podaci o posvojenju službena su tajna.

(3) Uvid u spise predmeta o posvojenju i maticu rođenih posvojenog djeteta dopustit će se punoljetnom posvojeniku, posvojitelju i roditelju koji je dao pristanak da dijete posvoji njemu poznati posvojitelj, odnosno bračni ili izvanbračni drug roditelja djeteta.
(4) Maloljetnom posvojeniku centar za socijalnu skrb dopustit će uvid u spise predmeta o posvojenju, a matičar u maticu rođenih posvojenika, ako centar za socijalnu skrb utvrdi da je uvid u spise o posvojenju ili maticu rođenih u njegovu interesu.
(5) Bližim krvnim srodnicima posvojenika dopustit će se uvid u spise predmeta o posvojenju ako centar za socijalnu skrb pribavi pristanak punoljetnoga posvojenika.
(6) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati način vođenja očevidnika i spisa predmeta o posvojenju te sadržaj izvješća iz članka 216. stavka 2. ovoga Zakona.

PETI DIO

SKRBNIŠTVO

I. OPĆE ODREDBE

Pojam skrbništva
Članak 218.
Skrbništvo je oblik zaštite djeteta bez roditeljske skrbi, osobe lišene poslovne sposobnosti i osobe koja nije iz drugih razloga u mogućnosti štititi svoja prava i interese.

Svrha skrbništva
Članak 219.
(1) Djetetu štićeniku skrbništvom se nadomješta roditeljska skrb.
(2) Punoljetnom štićeniku lišenom poslovne sposobnosti skrbništvom se osigurava zaštita onih prava i interesa koji su mu odlukom suda o lišenju poslovne sposobnosti ograničeni.

Štićenik
Članak 220.
(1) Štićenik je osoba pod skrbništvom.
(2) Dostojanstvo štićenika je nepovredivo.
(3) Štićenik ima pravo na zaštitu od bilo kojeg oblika zlostavljanja i ponižavajućeg postupanja.

Skrbnička zaštita
Članak 221.
Skrbnička zaštita mora biti primjerena, individualizirana te u skladu s dobrobiti štićenika.

Obavljanje poslova skrbništva
Članak 222.
Poslove skrbništva obavljaju centar za socijalnu skrb, skrbnik i posebni skrbnik sukladno ovom Zakonu.

Prestanak skrbništva
Članak 223.
Skrbništvo prestaje smrću štićenika ili prestankom okolnosti zbog kojih je osoba pod skrbništvom.

II. SKRBNIŠTVO ZA DJECU

Pretpostavke za imenovanje skrbnika djetetu
Članak 224.
Pod skrbništvo stavit će se dijete čiji su roditelji:
1. umrli, nestali, nepoznati ili su najmanje mjesec dana nepoznatog boravišta
2. lišeni prava na roditeljsku skrb
3. lišeni poslovne sposobnosti u dijelu koji ih onemogućava u ostvarivanju roditeljske skrbi
4. maloljetni, a nisu stekli poslovnu sposobnost sklapanjem braka
5. odsutni ili spriječeni i nisu u mogućnosti brinuti se o svojem djetetu, a ostvarivanje roditeljske skrbi nisu povjerili osobi koja ispunjava uvjete za skrbnika ili
6. dali pristanak za posvojenje djeteta.

Rješenje o stavljanju pod skrbništvo i imenovanje skrbnika djetetu

Članak 225.

(1) Centar za socijalnu skrb donosi rješenje o stavljanju djeteta pod skrbništvo i imenuje mu skrbnika.
(2) Centar za socijalnu skrb dužan je pribaviti mišljenje djeteta koje je sposobno shvatiti značenje skrbništva o osobi skrbnika, te uzeti u obzir želje djeteta o izboru osobe skrbnika, osim ako su u suprotnosti s njegovom dobrobiti.
(3) Centar za socijalnu skrb dužan je poštovati prije izraženu želju roditelja o izboru osobe skrbnika koju je roditelj sastavio u obliku javnobilježničke isprave (anticipiranu naredbu), ako su ispunjene pretpostavke za imenovanje skrbnika djetetu propisane ovim Zakonom te ako to nije u suprotnosti s dobrobiti djeteta.
(4) Dijete se rješenjem centra za socijalnu skrb povjerava na svakodnevnu skrb skrbniku, drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji, domu za djecu ili pravnoj osobi koja obavlja djelatnost socijalne skrbi, ako drukčije nije propisano ovim Zakonom.

Dostava rješenja

Članak 226.

Rješenje o imenovanju skrbnika dostavlja se:
1. djetetu koje je navršilo četrnaest godina
2. djetetu koje je mlađe od četrnaest godina ako je sposobno shvatiti značenje odluke i ako je to u skladu s njegovom dobrobiti
3. roditeljima djeteta
4. osobi koja se imenuje skrbnikom
5. osobi koju je roditelj odredio u javnobilježničkoj ispravi (anticipiranoj naredbi) kao osobu za koju bi htio da se imenuje skrbnikom djeteta u slučaju njegove smrti, ako je ta osoba različita od osobe iz točke 4. ovoga stavka i
6. nadležnom matičaru te zemljišnoknjižnom odjelu suda na čijem se području nalazi imovina djeteta.

Dužnosti djetetova skrbnika

Članak 227.

Skrbnik djeteta dužan je savjesno se brinuti o osobnim i imovinskim pravima i obvezama djeteta, a osobito o njegovu zdravlju, odgoju i obrazovanju.

Odluke skrbnika za koje je potrebno prethodno odobrenje centra za socijalnu skrb

Članak 228.

Skrbnik može samo s prethodnim odobrenjem centra za socijalnu skrb:
1. odlučiti o izboru i promjeni škole i zanimanja, prekidu školovanja ili o zapošljavanju djeteta
2. poduzeti važnije mjere u pogledu osobe djeteta, primjerice u pogledu zdravlja, izjava o osobnom stanju, osim onih za koje ovaj Zakon određuje drukčije, i drugih osobnih prava i interesa djeteta i
3. poduzimati važnije mjere u pogledu imovine djeteta, sukladno odredbi članka 261. stavaka 2. i 3. ovoga Zakona.

Dužnost djeteta štićenika da pridonosi za svoje uzdržavanje

Članak 229.

Dijete štićenik koji ima prihode dužan je pridonositi za svoje uzdržavanje.

Pravo na izražavanje mišljenja

Članak 230.

Dijete ima pravo na prikladan način saznati važne okolnosti koje se tiču njegovih prava i interesa, dobiti savjet i izraziti svoje mišljenje te biti obaviješteno o mogućim posljedicama poštivanja njegova mišljenja kad se odlučuje o nekom njegovu pravu ili interesu. Mišljenje se uzima u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelosti.

Prestanak skrbništva nad djetetom

Članak 231.

(1) Skrbništvo nad djetetom prestaje stjecanjem poslovne sposobnosti, posvojenjem, prestankom razloga iz članka 224. ovoga Zakona ili smrću djeteta.
(2) Pravomoćno rješenje o prestanku skrbništva dostavit će se nadležnom matičaru, radi upisa u maticu rođenih i zemljišnoknjižnom odjelu općinskoga suda, radi brisanja zabilježbe.

III. SKRBNIŠTVO ZA PUNOLJETNE OSOBE

Značenje pojmova

Članak 232.

Pod pojmom skrbništva za punoljetne osobe u smislu ovoga poglavlja Zakona podrazumijeva se skrbništvo nad punoljetnom osobom lišenom poslovne sposobnosti ili djetetom koje je poslovnu sposobnost steklo sklapanjem braka, a koje je rješenjem suda lišeno poslovne sposobnosti.

Temeljna načela

Članak 233.

(1) Zaštitu osobe s invaliditetom, ako je to moguće, potrebno je osigurati drugim sredstvima i mjerama predviđenima posebnim propisima prije nego što se donese odluka o lišenju poslovne sposobnosti i skrbničkoj zaštiti.
(2) U provođenju skrbničke zaštite potrebno je težiti što je moguće manjim ograničenjima prava štićenika.
(3) U postupanju sa štićenikom moraju se uzeti u obzir osobnost te sadašnji ili ranije izraženi stavovi osobe, kao i zaštita njezina dostojanstva i dobrobiti.
(4) Potrebno je poticati samostalno donošenje odluka od strane štićenika te mu pružati podršku u donošenju odluka, kao i sudjelovanju u životu zajednice.
(5) Skrbnik je dužan prihvatiti želje i osobne stavove štićenika osim ako je to u suprotnosti s njegovom dobrobiti.

Pretpostavke, opseg, postupak i sadržaj lišenja poslovne sposobnosti

Članak 234.

(1) Sud će u izvanparničnom postupku punoljetnu osobu koja se zbog duševnih smetnji ili drugih razloga nije sposobna brinuti o nekom od svojih prava, potreba ili interesa, ili koja ugrožava prava i interese drugih osoba o kojima je dužna skrbiti se, u tom dijelu lišiti poslovne sposobnosti.
(2) Osoba iz stavka 1. ovoga članka ne može biti potpuno lišena poslovne sposobnosti.
(3) Prije donošenja rješenja o lišenju poslovne sposobnosti sud će pribaviti stručno mišljenje vještaka odgovarajuće grane medicine o zdravstvenom stanju osobe za koju je pokrenut postupak lišenja poslovne sposobnosti i o utjecaju toga stanja na njezine sposobnosti zaštite svojega pojedinog prava ili skupine prava, ili na ugrožavanje prava i interesa drugih osoba.
(4) Rješenjem o lišenju poslovne sposobnosti sud će odrediti radnje i poslove koje osoba nije sposobna samostalno poduzeti u odnosu na osobno stanje te imovinu.
(5) Radnje i poslovi koje osoba nije sposobna samostalno poduzeti i koji se odnose na osobno stanje su davanje izjava ili poduzimanje radnji koje se odnose na promjenu osobnog imena, sklapanje i prestanak braka, roditeljstvo, odluke o zdravlju, mjestu prebivališta, odnosno boravišta, zapošljavanju i drugo, osim ako nije ovim Zakonom drukčije određeno.
(6) Radnje i poslovi koje osoba nije sposobna samostalno poduzeti i koji se odnose na imovinu su raspolaganje i upravljanje imovinom, plaćom ili drugim stalnim novčanim primanjima, osim ako nije ovim Zakonom drukčije određeno.
(7) Rješenjem o lišenju poslovne sposobnosti u slučaju iz stavka 6. ovoga članka odredit će se točan iznos plaće, odnosno stalnog novčanog primanja preko kojega štićenik ne može samostalno raspolagati te označiti imovinu i točan iznos, ako je to prikladno, kojom štićenik ne može samostalno raspolagati i upravljati, odnosno preko kojeg iznosa ne može samostalno raspolagati i upravljati.
(8) Ako je osoba lišena poslovne sposobnosti roditelj djeteta, u dijelu u kojem nije u stanju ostvarivati roditeljsku skrb nastupa mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi sukladno članku 114. ovoga Zakona.
(9) Za poslove koji nisu određeni u odluci iz stavka 4. ovoga članka osoba lišena poslovne sposobnosti ima poslovnu sposobnost te ih može samostalno poduzimati.

Dužnost obavješćivanja

Članak 235.

(1) Svatko može obavijestiti centar za socijalnu skrb o potrebi pružanja zaštite osobama iz članka 234. stavka 1. ovoga Zakona.
(2) Zdravstvene ustanove i izabrani doktori opće odnosno obiteljske medicine dužni su na zahtjev centra za socijalnu skrb ili po službenoj dužnosti centru za socijalnu skrb dostaviti podatke o duševnim smetnjama i drugim uzrocima zbog kojih osoba nije sposobna brinuti se o svojim pravima i interesima.
(3) Prije dostavljanja obavijesti iz stavka 2. ovoga članka potreban je pristanak osobe čiji se podaci dostavljaju, ili njezinog zakonskog zastupnika.

Ovlasti centra za socijalnu skrb u postupku radi lišenja poslovne sposobnosti

Članak 236.

(1) Centar za socijalnu skrb predložit će sudu pokretanje postupka radi lišenja poslovne sposobnosti kad procijeni da bi zbog razloga iz članka 234. stavka 1. ovoga Zakona osobu bilo potrebno lišiti poslovne sposobnosti.
(2) Centar za socijalnu skrb osobi za koju je pokrenut postupak radi lišenja poslovne sposobnosti imenuje posebnog skrbnika, osim ako je ta osoba ovlastila punomoćnika.
(3) Ako postupak radi lišenja poslovne sposobnosti predlaže centar za socijalnu skrb, posebni skrbnik ne može biti stručni radnik toga centra.
(4) Ako postupak radi lišenja poslovne sposobnosti predlaže neka druga osoba iz članka 496. ovoga Zakona, ta osoba ne može biti imenovana posebnim skrbnikom.

(5) Posebni skrbnik iz stavka 2. ovoga članka je osoba s položenim pravosudnim ispitom zaposlena u Centru za posebno skrbništvo iz članka 544. ovoga Zakona.
(6) Iznimno od stavka 5. ovoga članka, ako je osoba u odnosu na koju se vodi postupak radi lišenja poslovne sposobnosti u obliku javnobilježničke isprave odredila osobu za koju želi da ju zastupa u postupku radi lišenja poslovne sposobnosti (anticipirana naredba), centar za socijalnu skrb će tu osobu imenovati posebnim skrbnikom ako ispunjava ostale pretpostavke za imenovanje skrbnikom propisane ovim Zakonom.
(7) Posebni skrbnik ovlašten je i dužan poduzimati radnje te zastupati interese osobe samo u postupku za koji je imenovan.

Odluka o stavljanju pod skrbništvo i imenovanju skrbnika

Članak 237.

(1) Centar za socijalnu skrb dužan je u roku od trideset dana od pravomoćnosti rješenja suda kojim se osoba lišava poslovne sposobnosti, donijeti rješenje o stavljanju te osobe pod skrbništvo i imenovati joj skrbnika.
(2) Sud je dužan o pravomoćnosti rješenja kojim se osoba lišava poslovne sposobnosti bez odgode obavijestiti centar za socijalnu skrb.
(3) Dok rješenje o imenovanju skrbnika iz stavka 1. ovoga članka ne postane izvršno, posebni skrbnik imat će položaj skrbnika.

Preispitivanje zdravlja štićenika

Članak 238.

(1) Skrbnik je dužan jednom godišnje pribaviti od izabranog doktora obiteljske medicine štićenika mišljenje o stanju zdravlja štićenika s obzirom na razlog lišenja poslovne sposobnosti, zasnovanog na mišljenju liječnika specijalista.
(2) Mišljenje iz stavka 1. ovoga članka skrbnik je dužan dostaviti centru za socijalnu skrb kao sastavni dio izvješća o svom radu. Ako skrbnik bez opravdanih razloga ne dostavi mišljenje iz stavka 1. ovoga članka kao sastavni dio izvješća o radu, centar za socijalnu skrb će ga upozoriti na to i pozvati da dostavi mišljenje, a ako ga ne dostavi ni nakon naknadnog poziva, pokrenut će postupak za razrješenje skrbnika.
(3) Centar za socijalnu skrb dužan je svake tri godine preispitati potrebu skrbničke zaštite štićenika i o tome sastaviti izvješće.
(4) Izabrani doktor obiteljske medicine dužan je mišljenje iz stavka 1. ovoga članka izdati na posebnom obrascu.
(5) Sadržaj obrasca iz stavka 4. ovoga članka pravilnikom će propisati ministar nadležan za poslove socijalne skrbi uz suglasnost ministra nadležnog za zdravlje.

Prestanak skrbništva za punoljetne osobe

Članak 239.

(1) Sud može u izvanparničnom postupku odlučiti da osobi koja je bila lišena poslovne sposobnosti bude smanjen opseg lišenja poslovne sposobnosti, odnosno da joj se poslovna sposobnost vrati.
(2) Skrbništvo za punoljetne štićenike prestaje kad rješenje o vraćanju poslovne sposobnosti postane pravomoćno ili štićenik umre.

IV. POSEBNO SKRBNIŠTVO

Posebno skrbništvo za dijete

Članak 240.

(1) Radi zaštite pojedinih osobnih i imovinskih prava i interesa djeteta, centar za socijalnu skrb ili sud će imenovati posebnog skrbnika:
1. djetetu u bračnim sporovima i u postupcima osporavanja majčinstva ili očinstva
2. djetetu u drugim postupcima u kojima se odlučuje o roditeljskoj skrbi, pojedinim sadržajima roditeljske skrbi i osobnim odnosima s djetetom kad postoji spor među strankama
3. djetetu u postupku izricanja mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta iz nadležnosti suda kada je to propisano odredbama ovoga Zakona
4. djetetu u postupku donošenja rješenja koje zamjenjuje pristanak na posvojenje
5. djetetu kad postoji sukob interesa između njega i njegovih zakonskih zastupnika u imovinskim postupcima ili sporovima, odnosno pri sklapanju pojedinih pravnih poslova
6. djeci u slučaju spora ili sklapanja pravnog posla između njih kad ista osoba nad njima ostvaruje roditeljsku skrb
7. djetetu stranom državljaninu ili djetetu bez državljanstva koje se bez pratnje zakonskoga zastupnika zatekne na teritoriju Republike Hrvatske
8. u drugim slučajevima kada je to propisano odredbama ovoga Zakona, odnosno posebnih propisa ili ako je to potrebno radi zaštite prava i interesa djeteta.

(2) Posebni skrbnik dužan je:
1. zastupati dijete u postupku za koji je imenovan
2. obavijestiti dijete o predmetu spora, tijeku i ishodu na način koji je primjeren djetetovoj dobi i
3. prema potrebi, kontaktirati s roditeljem ili drugim osobama koje su djetetu bliske.

(3) Posebni skrbnik iz stavka 1. ovoga članka je osoba s položenim pravosudnim ispitom zaposlena u Centru za posebno skrbništvo iz članka 544. ovoga Zakona.
(4) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, ako dijete koje je navršilo četrnaest godina i kojem je rješenjem priznata sposobnost za poduzimanje radnji u postupku sukladno člancima 130. i 359. ovoga Zakona ovlasti punomoćnika, neće mu se imenovati posebni skrbnik, osim u slučaju iz stavka 1. točke 7. ovoga članka.
(5) Centar za socijalnu skrb će imenovati posebnog skrbnika izvan Centra za posebno skrbništvo u slučaju iz stavka 1. točke 7. ovoga članka.
(6) Centar za socijalnu skrb može imenovati posebnog skrbnika izvan Centra za posebno skrbništvo u slučaju iz stavka 1. točke 8. ovoga članka.
(7) Posebni skrbnik iz stavaka 5. i 6. ovoga članka koji nije zaposlenik Centra za posebno skrbništvo mora ispunjavati uvjete propisane ovim Zakonom za imenovanje skrbnika.

Posebno skrbništvo za punoljetne osobe
Članak 241.
(1) Radi zaštite pojedinih osobnih i imovinskih prava i interesa centar za socijalnu skrb imenovat će posebnog skrbnika:
1. osobi u odnosu na koju je podnesen prijedlog za lišenje poslovne sposobnosti, osim u slučaju iz članka 236. stavka 2. ovoga Zakona
2. osobi kojoj najmanje tri mjeseca nije poznato boravište ili nije dostupna, a nema punomoćnika, u stvarima o kojima se odlučuje prema odredbama ovoga Zakona
3. štićeniku kad postoji sukob interesa između njega i njegova skrbnika ili bliskoga srodnika, odnosno bračnog druga skrbnika, u imovinskim postupcima ili sporovima, odnosno pri sklapanju pojedinih pravnih poslova
4. štićenicima u slučaju spora ili sklapanja pravnoga posla između njih kad imaju istoga skrbnika i
5. iznimno, osobi u slučaju privremene spriječenosti ili nesposobnosti za obavljanje jednokratnih neodgodivih radnji čije je poduzimanje potrebno radi zaštite prava i interesa te osobe.
(2) Posebni skrbnik iz stavka 1. ovoga članka je osoba s položenim pravosudnim ispitom zaposlena u Centru za posebno skrbništvo iz članka 544. ovoga Zakona, odnosno osoba određena javnobilježničkom ispravom (anticipirana naredba) iz članka 236. stavka 6. ovoga Zakona.
(3) Na dužnosti posebnog skrbnika na odgovarajući način primjenjuju se odredbe članka 240. stavaka 2. ovoga Zakona.
(4) Centar za socijalnu skrb će imenovati posebnog skrbnika izvan Centra za posebno skrbništvo u slučajevima iz stavka 1. točke 5. ovoga članka.
(5) Posebni skrbnik iz stavka 1. ovoga članka koji nije zaposlenik Centra za posebno skrbništvo mora ispunjavati pretpostavke propisane ovim Zakonom za imenovanje skrbnika.

Imenovanje posebnog skrbnika
Članak 242.
(1) Rješenje o imenovanju posebnog skrbnika donosi centar za socijalnu skrb, osim ako je ovim Zakonom propisano da rješenje o imenovanju posebnog skrbnika donosi sud.
(2) Rješenjem o imenovanju posebnog skrbnika određuju se njegove dužnosti i ovlasti.
(3) Na imenovanje posebnog skrbnika na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 226. točaka 1. do 5., članka 247. stavka 3. te stavaka 6. do 10. ovoga Zakona.
(4) O žalbi protiv rješenja centra za socijalnu skrb o imenovanju posebnog skrbnika iz članaka 240. i 241. ovoga Zakona odlučuje ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja, osim u slučaju kad je podnesena protiv rješenja o imenovanju posebnog skrbnika iz članka 241. stavka 1. točke 2. ovoga Zakona.
(5) Na podnošenje žalbe iz stavka 4. ovoga članka na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 278. ovoga Zakona.
(6) U slučajevima kada centar za socijalnu skrb imenuje posebnog skrbnika djetetu iz članka 240. ovoga Zakona, osim djeteta koje je navršilo četrnaest godina, pravo na žalbu imaju roditelji i osoba koja je imenovana posebnim skrbnikom.
(7) O žalbi protiv rješenja suda o imenovanju posebnog skrbnika iz članka 240. ovoga Zakona odlučuje sudac pojedinac drugostupanjskog suda. Žalba ne odgađa pravne učinke rješenja.
(8) Pravo na žalbu iz stavka 7. ovoga članka imaju dijete koje je navršilo četrnaest godina, roditelji, osoba koja je imenovana posebnim skrbnikom, a centar za socijalnu skrb ako je predložio imenovanje posebnog skrbnika.
(9) Na posebne skrbnike koje imenuje centar za socijalnu skrb, a koji nisu zaposlenici Centra za posebno skrbništvo na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članaka 249. i 279. ovoga Zakona.
(10) Ako posebni skrbnik zloupotrebljava svoje ovlasti ili neuredno obavlja svoje dužnosti čime može prouzročiti štetu za osobu koju zastupa, ako nastanu okolnosti koje ga sprječavaju da obavlja svoju dužnost ili ako poseban skrbnik umre, sud odnosno centar za socijalnu skrb koji vodi postupak će imenovati drugog posebnog skrbnika.

Ako je poseban skrbnik zaposlenik Centra za posebno skrbništvo, sud odnosno centar za socijalnu skrb koji vodi postupak obavijestit će o zloupotrebljavanju ovlasti, odnosno neurednom obavljanju dužnosti ravnatelja Centra za posebno skrbništvo.

Ovlasti i dužnosti posebnog skrbnika

Članak 243.

(1) Na dužnosti, ovlasti i odgovornosti posebnog skrbnika te na postupanje centra za socijalnu skrb u predmetima posebnog skrbništva na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članaka 230. i 233., članka 252. stavaka 2. i 3., članka 257. stavka 2., članka 265., članaka 270. do 273. te članka 276. ovoga Zakona.
(2) Ako je posebnim skrbnikom centar za socijalnu skrb imenovao osobu koja nije zaposlenik Centra za posebno skrbništvo odgovarajuće se primjenjuju odredbe članka 268. ovoga Zakona.
(3) Centar za socijalnu skrb odredit će opseg dužnosti i ovlasti posebnom skrbniku osobe u odnosu na koju je pokrenut postupak radi lišenja poslovne sposobnosti, uzimajući u obzir sadržaj prijedloga za lišenje poslovne sposobnosti.
(4) Ovlasti i dužnosti posebnog skrbnika iz stavka 3. ovoga članka centar za socijalnu skrb u pravilu će ograničiti na zastupanje u postupku radi lišenja poslovne sposobnosti i poduzimanje žurnih mjera nužnih za osiguranje imovine ili zaštitu zdravlja osobe u odnosu na koju se postupak vodi.
(5) Tijekom postupka radi lišenja poslovne sposobnosti centar za socijalnu skrb ovlašten je rješenjem proširiti opseg ovlasti i dužnosti posebnom skrbniku iz stavaka 3. i 4. ovoga članka.
(6) Dužnost posebnog skrbnika iz stavka 3. ovoga članka prestaje kad rješenje o stavljanju pod skrbništvo postane izvršno, odnosno kad rješenje kojim je utvrđeno da ne postoje razlozi za lišenje poslovne sposobnosti postane pravomoćno.
(7) Posebni skrbnik koji je zaposlenik Centra za posebno skrbništvo dužan je podnijeti izvješće o svojem radu tijekom obavljanja poslova skrbništva na zahtjev ravnatelja Centra za posebno skrbništvo u roku koji odredi ravnatelj te završno izvješće ravnatelju Centra za posebno skrbništvo te tijelu koje je imenovalo posebnog skrbnika ako tijelo to od njega zatraži, u roku od osam dana od okončanja postupka za koji je bio imenovan.
(8) Posebni skrbnik koji nije zaposlenik Centra za posebno skrbništvo dužan je podnijeti izvješće o svojem radu tijekom obavljanja poslova skrbništva na zahtjev ravnatelja centra za socijalnu skrb u roku koji odredi ravnatelj, te završno izvješće u roku od osam dana po okončanju posla, radnje odnosno postupka za koji je bio imenovan.

Imenovanje privremenog zastupnika za nedostupnu osobu ili osobu nepoznata boravišta

Članak 244.

(1) Osobi kojoj je najmanje tri mjeseca nepoznato boravište ili nije dostupna, a nema punomoćnika, u postupcima koji su pokrenuti i vode se pred sudom ili javnopravnim tijelima, tijelo pred kojim se vodi određeni postupak imenovat će privremenog zastupnika, osim ako je toj osobi imenovan posebni skrbnik sukladno članku 241. stavku 1. točki 2. ovoga Zakona.
(2) Tijelo koje je imenovalo privremenog zastupnika iz stavka 1. ovoga članka o tome će bez odgode obavijestiti nadležni centar za socijalnu skrb.

Posebni skrbnik imenovan od suda

Članak 245.

(1) U slučaju spora između štićenika čiji je skrbnik određen prema odredbi članka 247. stavka 6. ovoga Zakona i centra za socijalnu skrb, sud će u izvanparničnom postupku radi zaštite prava i interesa tog štićenika imenovati posebnog skrbnika i odrediti opseg njegovih ovlasti.
(2) Ako se za posebnog skrbnika iz stavka 1. ovoga članka imenuje osoba izvan Centra za posebno skrbništvo, posebni skrbnik mora ispunjavati pretpostavke propisane ovim Zakonom za imenovanje skrbnika.
(3) Prijedlog sudu za postavljanje skrbnika iz stavka 1. ovoga članka može podnijeti štićenik te druga osoba koja dozna za postojanje okolnosti iz stavka 1. ovoga članka.
(4) O žalbi protiv rješenja o imenovanju posebnog skrbnika iz stavka 1. ovoga članka odlučuje sudac pojedinac drugostupanjskog suda. Žalba ne odgađa pravne učinke rješenja.
(5) Pravo na žalbu iz stavka 4. ovoga članka imaju štićenik, osoba koja je imenovana posebnim skrbnikom, a druga osoba iz stavka 3. ovoga članka ako je ona pokrenula postupak.

Prestanak prava i dužnosti posebnog skrbnika

Članak 246.

(1) Rješenje o prestanku posebnog skrbništva donosi centar za socijalnu skrb ili sud koji je imenovao posebnog skrbnika.
(2) Prava i dužnosti posebnog skrbnika prestaju kad rješenje o prestanku toga skrbništva postane izvršno, odnosno kad nastupe pravni učinci tog rješenja, osim ako je drukčije određeno ovim Zakonom.
(3) Centar za socijalnu skrb ili sud koji je imenovao posebnog skrbnika može razriješiti prava i dužnosti posebnog skrbnika na njegov zahtjev te štićeniku bez odgode imenovati novog posebnog skrbnika.

V. SKRBNIK

Imenovanje skrbnika

Članak 247.

(1) Rješenjem centra za socijalnu skrb skrbnikom se imenuje osoba koja ima osobine i sposobnosti za obavljanje skrbništva i koja pristane biti skrbnikom te ako je to za dobrobit štićenika.
(2) Ako osoba lišena poslovne sposobnosti ima roditelja ili roditelje koji pristanu i sposobni su skrbiti se o svojem punoljetnom djetetu lišenom poslovne sposobnosti, centar za socijalnu skrb će takvom roditelju, odnosno roditeljima prigodom odluke o izboru skrbnika u pravilu dati prednost pred ostalim osobama.
(3) Centar za socijalnu skrb može štićeniku imenovati i više skrbnika i pritom odlučiti moraju li odluke za posebno određene radnje ili postupke donositi zajednički ili svaki samostalno.
(4) Centar za socijalnu skrb može u rješenju o imenovanju skrbnika imenovati zamjenika skrbniku koji mora ispunjavati uvjete za skrbnika. Ako skrbnik umre ili samovoljno prestane obavljati svoju dužnost ili ako nastanu okolnosti koje zaprječuju skrbnika da obavlja svoju dužnost, odnosno ako centar za socijalnu skrb utvrdi da postoje razlozi za razrješenje skrbnika propisani odredbama ovoga Zakona, centar za socijalnu skrb ispitat će ispunjava li zamjenik skrbnika i dalje uvjete potrebne za imenovanje skrbnika te donijeti rješenje o njegovu imenovanju skrbnikom. Do donošenja rješenja o imenovanju skrbnika, zamjenik skrbnika može donositi samo hitne odluke.
(5) Ako je osoba lišena poslovne sposobnosti prije lišenja poslovne sposobnosti u obliku javnobilježničke isprave odredila osobu ili više osoba za koju, odnosno koje bi htjela da se imenuju skrbnikom, odnosno skrbnicima, kao i osobe za koje bi htjela da se imenuje njihovim zamjenicima (anticipirana naredba), centar za socijalnu skrb će tu osobu, odnosno osobe imenovati skrbnikom, odnosno skrbnicima te zamjenikom, odnosno zamjenicima skrbnika ako su ispunjene ostale pretpostavke za imenovanje skrbnikom propisane ovim Zakonom.
(6) Ako to zahtijevaju okolnosti slučaja i dobrobit štićenika, centar za socijalnu skrb će skrbnikom imenovati osobu zaposlenu u tom centru iz redova stručnih radnika. Skrbnikom ne može biti imenovan ravnatelj centra za socijalnu skrb ni službenik koji obavlja pravne poslove skrbništva u tom centru.
(7) Za imenovanje skrbnika iz stavka 6. ovoga članka nije potreban pristanak osobe koja se imenuje skrbnikom.
(8) Ista osoba može biti skrbnik većem broju štićenika ako to nije u suprotnosti s dobrobiti štićenika.
(9) Centar za socijalnu skrb upoznat će štićenika s osobom koju namjerava imenovati skrbnikom i od njega o toj osobi zatražiti mišljenje.
(10) Centar za socijalnu skrb može zatražiti mišljenje od posebnog skrbnika, srodnika ili drugih bliskih osoba o osobi koju namjerava imenovati skrbnikom.

Zapreke za imenovanje osobe skrbnika

Članak 248.

Skrbnik ne može biti osoba:
1. koja je lišena prava na roditeljsku skrb
2. koja je lišena poslovne sposobnosti
3. čiji su interesi u suprotnosti s interesima štićenika
4. od koje se, s obzirom na njezino ponašanje i osobine te odnose sa štićenikom, ne može očekivati da će pravilno obavljati dužnosti skrbnika
5. s kojom je štićenik sklopio ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju i
6. s čijim je bračnim, odnosno izvanbračnim drugom štićenik sklopio ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju.

Dužnosti centra za socijalnu skrb prigodom imenovanja skrbnika

Članak 249.

Centar za socijalnu skrb dužan je upoznati osobu koju namjerava imenovati skrbnikom sa značenjem skrbništva, pravima štićenika te dužnostima, ovlastima i pravima skrbnika, a s tim je okolnostima dužan upoznati i štićenika, osim ako to nije moguće, o čemu je centar za socijalnu skrb dužan sastaviti bilješku.

Sadržaj rješenja o imenovanju skrbnika

Članak 250.

(1) Centar za socijalnu skrb rješenjem o imenovanju skrbnika određuje njegove dužnosti i prava.
(2) Prigodom određivanja dužnosti i prava skrbnika centar za socijalnu skrb je dužan voditi računa o opsegu i sadržaju lišenja poslovne sposobnosti punoljetnog štićenika, te u skladu s tim primjenjivati odgovarajuće odredbe ovoga Zakona koje se odnose na dužnosti skrbnika.
(3) Centar za socijalnu skrb može rješenjem ograničiti ovlasti skrbnika ako je to u interesu štićenika i odlučiti da pojedine poslove za štićenika obavlja stručni radnik centra za socijalnu skrb ili druga osoba osposobljena za takvu vrstu poslova, a na koje se primjenjuju odredbe ovoga Zakona o pravima i obvezama skrbnika.

Dostava izvršnog rješenja o skrbništvu

Članak 251.

Rješenje o stavljanju pod skrbništvo i o prestanku skrbništva te rješenje o imenovanju i razrješenju osobe skrbnika centar za socijalnu skrb će u roku od osam dana od dana izvršnosti rješenja dostaviti matičaru radi upisa u maticu rođenih i zemljišnoknjižnom odjelu općinskog suda na području kojega štićenik ima nekretnine radi zabilježbe činjenice da se osoba nalazi pod skrbništvom i opsega lišenja poslovne sposobnosti, odnosno brisanja takve zabilježbe iz zemljišne knjige.

Dužnosti skrbnika

Članak 252.

(1) Skrbnik je dužan poduzimati mjere da se štićenik osposobi za samostalan život i rad, savjesno se brinuti o osobnim i imovinskim pravima i obvezama te o dobrobiti štićenika, a u skladu s odlukom o lišenju poslovne sposobnosti.
(2) Prije poduzimanja mjera zaštite osobe štićenika ili njegovih imovinskih interesa skrbnik je uvijek dužan razmotriti mišljenje, želje i osjećaje štićenika te ih uzeti u obzir, osim ako je to u suprotnosti s dobrobiti štićenika.
(3) O poduzetim mjerama iz stavka 2. ovoga članka te eventualnim razlozima odbijanja želja štićenika skrbnik je dužan sastaviti bilješku kao sastavni dio izvješća o radu skrbnika.
(4) Skrbnik će nastojati punoljetnog štićenika, ovisno o njegovu zdravstvenom stanju i sposobnostima uključiti u svakodnevni život i slobodne aktivnosti.
(5) O poduzetim mjerama iz stavka 4. ovoga članka skrbnik je dužan sastaviti bilješku kao sastavni dio izvješća o radu skrbnika.

Imovina štićenika

Članak 253.

(1) Centar za socijalnu skrb će bez odgode popisati i opisati imovinu štićenika lišenog poslovne sposobnosti glede raspolaganja i upravljanja imovinom i povjeriti je na upravljanje skrbniku.
(2) Ako štićenik iz stavka 1. ovoga članka ima nepokretnu imovinu, centar za socijalnu skrb procijenit će njezinu vrijednost na temelju raspoloživih podataka javnopravnih tijela.
(3) Ako to centar za socijalnu skrb smatra potrebnim, procijenit će vrijednost pokretne imovine na temelju raspoloživih podataka javnopravnih tijela.
(4) Popisu imovine prisustvuju članovi povjerenstva u sastavu: predstavnik centra za socijalnu skrb, predstavnik nadležnog ureda državne uprave, skrbnik, osoba kod koje se imovina nalazi, a štićenik ako je sposoban shvatiti o čemu se radi.
(5) Članove povjerenstva iz stavka 4. ovoga članka imenuje centar za socijalnu skrb.
(6) Akt o imenovanju članova povjerenstva iz stavka 5. ovoga članka nije upravni akt.

Osiguranje imovine štićenika prije donošenja rješenja o skrbništvu

Članak 254.

(1) Centar za socijalnu skrb će, ako procijeni da je potrebno, popisati i opisati imovinu osobe lišene poslovne sposobnosti glede raspolaganja i upravljanja imovinom koju treba staviti pod skrbništvo te poduzeti druge mjere za osiguranje imovine i prije donošenja rješenja o imenovanju skrbnika.
(2) Centar za socijalnu skrb može i prije donošenja rješenja o imenovanju skrbnika zatražiti od zemljišnoknjižnog odjela općinskoga suda na području kojega osoba lišena poslovne sposobnosti glede raspolaganja i upravljanja imovinom koju treba staviti pod skrbništvo ima nekretnine, da izvrši zabilježbu pokretanja postupka za imenovanje skrbnika u zemljišne knjige.

Mjere radi osiguranja sredstava za životne potrebe štićenika

Članak 255.

Skrbnik je dužan uz pomoć centra za socijalnu skrb poduzeti potrebne mjere radi osiguranja sredstava za životne potrebe štićenika.

Izdaci za životne potrebe štićenika

Članak 256.

(1) Izdaci za životne potrebe štićenika koji je lišen poslovne sposobnosti u pogledu raspolaganja i upravljanja imovinom namiruju se redom iz:
1. štićenikovih prihoda
2. sredstava dobivenih od osoba koje su po zakonu dužne uzdržavati štićenika
3. sredstava socijalne skrbi, sukladno odredbama posebnog zakona
4. štićenikove imovine i
5. drugih izvora.

(2) Iznimno, ako je to za dobrobit štićenika, izdaci za njegove životne potrebe mogu se prije sredstava socijalne skrbi namiriti iz štićenikove imovine koja ne služi za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba štićenika i osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati.

Zastupanje štićenika

Članak 257.

(1) Skrbnik zastupa štićenika u poduzimanju poslova i radnji u odnosu na koje je štićenik lišen poslovne sposobnosti.
(2) U poslovima zastupanja skrbnik je dužan prihvatiti mišljenje i želje štićenika, osim ako je to u suprotnosti s dobrobiti štićenika.

Odluke o osobnim stanjima koje donosi isključivo štićenik

Članak 258.

Samo štićenik, neovisno o dijelu u kojem je lišen poslovne sposobnosti, osim ako je ovim Zakonom drukčije propisano, može donijeti sljedeće odluke o osobnim stanjima:
1. priznanje očinstva
2. pristanak za priznanje očinstva
3. pristanak za sklapanje braka
4. pristanak za razvod braka
5. pristanak za stupanje u životnu zajednicu s osobama različitog ili istog spola te prestanak tih zajednica
6. pristanak za posvojenje, sukladno odredbama ovoga Zakona, osim u slučajevima u kojima sud donosi odluku koja zamjenjuje pristanak roditelja sukladno članku 190. stavku 1. ovoga Zakona
7. odluku o prekidu trudnoće i
8. odluku o sudjelovanju u biomedicinskim istraživanjima.

Prethodno odobrenje centra za socijalnu skrb

Članak 259.

(1) Za poduzimanje važnijih mjera o osobi, osobnim stanjima, zdravlju štićenika ili imovini štićenika, ovisno u kojem je dijelu štićenik lišen poslovne sposobnosti, skrbniku je potrebno prethodno odobrenje centra za socijalnu skrb, osim ako je drukčije propisano ovim Zakonom.
(2) Važnijom mjerom o osobi ili osobnom stanju štićenika smatra se rješenje o smještaju u dom, udomiteljsku obitelj, o promjeni prebivališta ili boravišta, o promjeni osobnog imena i o drugim mjerama koje mogu znatno utjecati na prava i obveze štićenika, osim odluka koje donosi isključivo štićenik iz članka 258. ovoga Zakona, neovisno o tome zastupa li ga skrbnik ili daje odobrenje za donošenja te odluke kad je to prema odredbama ovoga Zakona potrebno.
(3) Važnijom mjerom o zdravlju štićenika smatra se odluka o invazivnim medicinskim postupcima te ona koja prelazi specijalističke preglede i primjenu redovite terapije, osim odluka o zdravlju koje donosi isključivo štićenik iz članka 258. ovoga Zakona te odluka iz članka 260. stavka 1. ovoga Zakona koje donosi sud.
(4) Važnijom mjerom o imovini štićenika smatraju se mjere i poslovi iz članka 261. stavaka 2. i 6. ovoga Zakona.
(5) Skrbniku nije potrebno prethodno odobrenje za obavljanje redovitih poslova koji se odnose na osobna stanja te poslova redovitog upravljanja imovinom, osim ako rješenjem centra za socijalnu skrb ili odredbama ovoga Zakona nije određeno drukčije.

Odluke suda o zdravlju štićenika

Članak 260.

(1) Samo sud može u izvanparničnom postupku na prijedlog štićenika koji je u tom dijelu lišen poslovne sposobnosti ili skrbnika donijeti rješenje o:
1. sterilizaciji štićenika
2. doniranju tkiva i organa štićenika i
3. mjerama za održavanje na životu štićenika.
(2) Nije potrebno rješenje suda iz stavka 1. ovoga članka ako je štićenik u vrijeme dok je bio poslovno sposoban u obliku javnobilježničke isprave odlučio o postupcima i mjerama iz stavka 1. ovoga članka (anticipirana naredba).

Upravljanje i zastupanje u imovinskim stvarima štićenika

Članak 261.

(1) Ako je štićenik lišen poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na raspolaganje i upravljanje imovinom, skrbnik samostalno obavlja poslove redovitog upravljanja štićenikovom imovinom ako rješenjem centra za socijalnu skrb nije drukčije određeno.
(2) Skrbnik može samo uz prethodno odobrenje centra za socijalnu skrb poduzeti posao koji prelazi redovito poslovanje imovinom i pravima štićenika, a osobito:
1. otuđiti ili opteretiti štićenikove nekretnine
2. otuđiti iz štićenikove imovine pokretnine veće vrijednosti i
3. raspolagati štićenikovim imovinskim pravima.
(3) U rješenju o odobrenju poslova iz stavka 2. ovoga članka, centar za socijalnu skrb određuje namjenu pribavljenih sredstava i po obavljenom poslu nadzire njihovu upotrebu.

(4) Radnjama i poslovima iz stavka 2. ovoga članka skrbnik u pravilu ne može opteretiti ili otuđiti više od dvije trećine ukupne vrijednosti štićenikove imovine.
(5) Radnik centra za socijalnu skrb i njegov bračni, odnosno izvanbračni drug ne mogu sa štićenikom sklopiti ugovor o otuđenju ili opterećenju štićenikove imovine.
(6) Skrbnik može u ime i za račun štićenika sklopiti ugovor o dosmrtnom ili doživotnom uzdržavanju, uz prethodno odobrenje centra za socijalnu skrb.

Izvješće o radu skrbnika

Članak 262.

(1) Skrbnik je dužan svakih šest mjeseci i kada to zatraži centar za socijalnu skrb, podnijeti izvješće o svojem radu i o stanju štićenikove imovine. Primjerak izvješća o radu i stanju štićenikove imovine skrbnik je dužan dostaviti štićeniku koji je navršio četrnaest godina.
(2) Skrbnik koji je po ovom Zakonu dužan uzdržavati štićenika dužan je svake godine i kad to zatraži centar za socijalnu skrb podnijeti izvješće o svojem radu i stanju štićenikove imovine.
(3) Izvješće iz stavaka 1. i 2. ovoga članka podnosi se u pisanom obliku ili usmeno na zapisnik.
(4) U izvješću skrbnik mora navesti kako se brinuo o osobi štićenika, njegovu zdravlju, zaštiti njegovih prava i dobrobiti, podatke o mjerama za samostalno osposobljavanje za život, podatke o upravljanju i raspolaganju štićenikovom imovinom, o prihodima i rashodima štićenika i druge podatke bitne za osobu štićenika u proteklom razdoblju ovisno o dijelu u kojem je štićenik lišen poslovne sposobnosti.
(5) U slučaju da je skrbnikom imenovan stručni radnik centra za socijalnu skrb iz članka 247. stavka 6. ovoga Zakona, izvješće podnosi imenovani stručni radnik centra za socijalnu skrb stručnom vijeću centra za socijalnu skrb.
(6) Centar za socijalnu skrb dužan je razmotriti izvješće skrbnika, o tome sastaviti bilješku i u slučaju potrebe poduzeti odgovarajuće mjere radi zaštite dobrobiti štićenika.

Prava skrbnika

Članak 263.

(1) Skrbnik ima pravo na mjesečnu naknadu ovisno o njihovu radu i zalaganju u zaštiti štićenikovih prava i dobrobiti, o čemu ih je centar za socijalnu skrb dužan obavijestiti.
(2) Posebni skrbnik koji nije zaposlenik Centra za posebno skrbništvo ima pravo na naknadu za svoj rad.
(3) Pravo na naknadu iz stavaka 1. i 2. ovoga članka nema skrbnik, odnosno poseban skrbnik koji je dužan uzdržavati štićenika.
(4) Naknada iz stavaka 1. i 2. ovoga članka isplaćuje se iz sredstava navedenih u odredbi članka 256. stavka 1. točaka 1., 2., 4. i 5. ovoga Zakona, ako se time ne ugrožava namirenje osnovnih životnih potreba štićenika.
(5) Skrbnik, odnosno posebni skrbnik koji nije zaposlenik Centra za posebno skrbništvo ima pravo na naknadu opravdanih troškova koju mu odobri centar za socijalnu skrb iz sredstava navedenih u članku 256. stavku 1. točkama 1., 2., 4. i 5. ovoga Zakona, ako se time ne ugrožava namirenje osnovnih životnih potreba štićenika.
(6) Skrbnik, odnosno posebni skrbnik koji je zaposlen u centru za socijalnu skrb ima pravo na naknadu za poslove skrbništva koje uz posebno odobrenje ravnatelja obavlja izvan radnog vremena.

Naknada iz sredstava socijalne skrbi

Članak 264.

(1) Ako se sredstva za naknade iz članka 263. ovoga Zakona ne mogu namiriti iz sredstava predviđenih u članku 256. stavku 1. točkama 1., 2., 4. i 5. ovoga Zakona, namirit će se na teret sredstava socijalne skrbi.
(2) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi propisat će pravilnikom visinu iznosa i način isplate naknade i troškova za skrbnika i posebnog skrbnika koji nije zaposlenik Centra za posebno skrbništvo iz članka 263. ovoga Zakona i naknade iz stavka 1. ovoga članka.

Odgovornost skrbnika

Članak 265.

(1) Skrbnik odgovara za štetu koju je skrivio u obavljanju svojih dužnosti ili zloupotrebom položaja i ovlasti.
(2) Centar za socijalnu skrb procijenit će iznos štete i pozvati skrbnika da je u određenom roku naknadi te istodobno podnijeti zahtjev sudu da se štićenikova tražbina osigura na imovini skrbnika.
(3) Ako skrbnik u određenom roku ne naknadi štetu, štićenik, centar za socijalnu skrb ili posebni skrbnik u ime štićenika podnijet će tužbu radi naknadu štete.
(4) Radi zaštite štićenikovih prava koja su povrijeđena nepravilnim skrbnikovim radom ili zloupotrebom položaja i ovlasti centar za socijalnu skrb dužan je prema skrbniku poduzeti i druge mjere propisane zakonom.

Imenovanje novog skrbnika

Članak 266.

Ako skrbnik umre ili samovoljno prestane obavljati svoju dužnost ili ako nastanu okolnosti koje sprječavaju skrbnika da obavlja svoju dužnost, centar za socijalnu skrb će bez odgode štićeniku imenovati novog skrbnika.

Razrješenje dužnosti skrbnika

Članak 267.

(1) Centar za socijalnu skrb rješenjem će razriješiti skrbnika dužnosti ako utvrdi da je u obavljanju dužnosti nemaran, da ugrožava štićenikove interese, da zloupotrebljava svoje ovlasti ili ako procijeni da bi za štićenika bilo korisnije da mu se imenuje drugi skrbnik.
(2) Centar za socijalnu skrb zatražit će štićenikovo mišljenje o razrješenju njegova skrbnika te o tome sastaviti zapisnik.
(3) Centar za socijalnu skrb razriješit će skrbnika dužnosti kad on to zatraži, a najkasnije u roku od dva mjeseca od dana podnošenja zahtjeva.
(4) U slučaju iz stavaka 1. i 3. ovoga članka centar za socijalnu skrb će, bez odgode, štićeniku imenovati novog skrbnika.

Promjena skrbnika i primopredaja skrbničke dužnosti

Članak 268.

(1) U slučaju promjene skrbnika centar za socijalnu skrb će zatražiti izvješće dosadašnjeg skrbnika i odrediti rok u kojem ima obaviti primopredaju dužnosti.
(2) O primopredaji se sastavlja zapisnik u nazočnosti službenika centra za socijalnu skrb, obaju skrbnika i štićenika, osim ako se sa štićenikom ne može komunicirati ni uz pomoć druge osobe.
(3) Ako dosadašnji skrbnik nije u mogućnosti podnijeti izvješće ili biti nazočan na primopredaji dužnosti, centar za socijalnu skrb upoznat će novog skrbnika s osobnim i imovinskim stanjem štićenika.

Dužnosti skrbnika za slučaj prestanka skrbništva

Članak 269.

U slučaju prestanka skrbništva centar za socijalnu skrb pozvat će skrbnika da u određenom roku podnese izvješće o svojem radu i stanju štićenikove imovine te da preda imovinu na upravljanje štićeniku ili njegovu roditelju ili posvojitelju. Predaja se obavlja u nazočnosti skrbnika, štićenika, roditelja ili posvojitelja i službenika centra za socijalnu skrb, o čemu se sastavlja zapisnik.

VI. NADLEŽNOST I POSTUPAK U POSLOVIMA SKRBNIŠTVA

Mjesna nadležnost

Članak 270.

Mjesna nadležnost centra za socijalnu skrb u poslovima skrbništva određuje se prema prebivalištu, odnosno boravištu osobe koju treba staviti pod skrbništvo ili kojoj treba imenovati posebnog skrbnika.

Mjesna nadležnost za dijete smješteno izvan obitelji

Članak 271.

(1) Za stavljanje pod skrbništvo, odnosno za imenovanje posebnog skrbnika djetetu smještenom u ustanovu socijalne skrbi, odgojno-obrazovnu, zdravstvenu ili drugu ustanovu, odnosno udomiteljsku obitelj, mjesno je nadležan centar za socijalnu skrb posljednjeg prebivališta, odnosno boravišta djeteta.
(2) U slučaju iz članka 240. stavka 1. točke 7. mjesno nadležan je centar za socijalnu skrb na čijem je području ustanova u koju je dijete smješteno.

Promjena mjesne nadležnosti

Članak 272.

Ako štićenik promijeni prebivalište, odnosno boravište, mijenja se i mjesna nadležnost centra za socijalnu skrb, osim u slučaju iz članka 271. stavka 1. ovoga Zakona.

Pokretanje postupka skrbništva i imenovanje skrbnika

Članak 273.

(1) Postupak za stavljanje pod skrbništvo i imenovanje skrbnika, kao i primjenu pojedinih oblika skrbničke zaštite pokreće po službenoj dužnosti mjesno nadležan centar za socijalnu skrb.
(2) Postupak za stavljanje pod skrbništvo, kao i za primjenu pojedinih oblika zaštite centar za socijalnu skrb pokreće na temelju neposrednog saznanja ili u povodu obavijesti koju su mu dužni dostaviti:
1. matičar, pravosudna, druga državna tijela i tijela jedinica lokalne samouprave
2. dijete, bračni drug, srodnici i drugi članovi kućanstva
3. druge ustanove socijalne skrbi i

4. zdravstvene ustanove te izabrani doktor obiteljske medicine.

Mjere za zaštitu interesa osobe u postupku stavljanja pod skrbništvo
Članak 274.
Kad centar za socijalnu skrb pokrene postupak za stavljanje osobe pod skrbništvo, odmah poduzima potrebne mjere za zaštitu njezinih osobnih i imovinskih prava i interesa.

Mjesna nadležnost u vezi s nekretninama
Članak 275.
(1) Ako štićenik ima nekretnine na području drugog centra za socijalnu skrb, nadležni centar za socijalnu skrb može imenovati posebnog skrbnika s područja na kojem se nekretnina nalazi.
(2) Odobrenje skrbniku za otuđenje ili opterećenje nekretnina iz stavka 1. ovoga članka daje centar za socijalnu skrb iz članka 270. ovoga Zakona.

Dužnost suradnje tijela i osoba u poslovima skrbništva
Članak 276.
(1) Centar za socijalnu skrb surađuje s tijelima državne uprave, lokalne samouprave, pravnim i fizičkim osobama osobito kad je potrebno:
1. pribaviti podatke o osobama koje treba staviti pod skrbništvo
2. pribaviti prijedloge o osobama pogodnim za skrbnika, odnosno mišljenja o osobama predloženim za skrbnika i
3. pribaviti podatke o nedostacima ili nepravilnostima u radu skrbnika.
(2) Ustanova socijalne skrbi, odgojno-obrazovna, zdravstvena i druga ustanova, drugi pružatelj socijalnih ili zdravstvenih usluga, odnosno obitelj u kojoj je štićenik smješten, dužna je obavještavati skrbnika i centar za socijalnu skrb o svim važnijim okolnostima koje se odnose na osobu štićenika.
(3) O zaprimljenoj obavijesti iz stavka 2. ovoga članka skrbnik je dužan obavijestiti centar za socijalnu skrb.
(4) O obavijesti iz stavka 3. ovoga članka, kao i o obavijesti koju centar za socijalnu skrb primi od osoba iz stavka 2. ovoga članka centar za socijalnu skrb dužan je sastaviti bilješku.

Dužnost centra za socijalnu skrb na praćenje prilika u kojima štićenik živi
Članak 277.
(1) Centar za socijalnu skrb prati prilike u kojima štićenik živi. Stručni radnik centra za socijalnu skrb dužan je najmanje četiri puta godišnje obići štićenika, kao i kad to zatraže štićenik ili skrbnik.
(2) Stručni radnik centra za socijalnu skrb dužan je u roku od osam dana od obilaska štićenika o tome sastaviti izvješće.
(3) Centar za socijalnu skrb prati rad skrbnika i pruža mu potrebnu pomoć.
(4) O zatraženoj pomoći iz stavka 3. ovoga članka te njezinu pružanju centar za socijalnu skrb dužan je sastaviti bilješku.

Žalba protiv odluke o skrbništvu i imenovanju i razrješenju skrbnika
Članak 278.
(1) Dijete koje je navršilo četrnaest godina života i štićenik lišen poslovne sposobnosti imaju pravo podnijeti žalbu protiv rješenja o imenovanju, odnosno razrješenju skrbnika, kao i protiv rješenja kojima se odlučuje o njihovim pravima i dobrobiti ministarstvu nadležnom za poslove socijalne skrbi.
(2) Pravo na žalbu protiv rješenja o imenovanju skrbnika ima i osoba koju je štićenik, u obliku javnobilježničke isprave dok još nije bio lišen poslovne sposobnosti, odredio kao osobu za koju bi htio da se imenuje skrbnikom (anticipirana naredba) te osoba koja je imenovana skrbnikom.
(3) Žalba iz stavka 1. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Pritužba na rad skrbnika i centra za socijalnu skrb
Članak 279.
(1) Štićenik, njegov bračni drug, srodnici u ravnoj lozi, a u pobočnoj lozi u drugom stupnju, pravosudna tijela, tijela državne uprave, tijela jedinica lokalne samouprave, zdravstvene i odgojno-obrazovne ustanove, ustanove socijalne skrbi, udruge koje se bave zaštitom i promicanjem prava osoba s invaliditetom, pružatelji usluga u sustavu socijalne skrbi i pravobranitelji mogu podnijeti pritužbu na rad skrbnika centru za socijalnu skrb.
(2) Centar za socijalnu skrb dužan je odmah ispitati osnovanost pritužbe, u slučaju potrebe poduzeti zakonom određene mjere, a o poduzetim mjerama i osnovanosti pritužbe izvijestiti osobe iz stavka 1. ovoga članka te ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi.
(3) Osobe iz stavka 1. ovoga članka i skrbnik mogu podnijeti ministarstvu nadležnom za poslove socijalne skrbi pritužbu na rad centra za socijalnu skrb u vezi s obavljanjem pojedinih skrbničkih poslova.

(4) Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi dužno je odmah ispitati navode i osnovanost pritužbe. Ako je pritužba osnovana, ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi dati će upute centru za socijalnu skrb kako treba postupiti i odredit će rok u kojem je centar za socijalnu skrb dužan dostaviti obavijest o poduzetim radnjama.

Očevidnici i spisi predmeta osoba pod skrbništvom

Članak 280.

Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati način vođenja očevidnika i spisa predmeta osoba pod skrbništvom, način popisa i opisa njihove imovine, podnošenja izvješća i polaganja računa skrbnika te sadržaj i oblik anticipiranih naredbi iz članka 116. stavka 5., članka 236. stavka 6. i članka 260. stavka 2. ovoga Zakona.

Šesti dio

UZDRŽAVANJE

I. OPĆE ODREDBE

Dužnost i pravo na uzdržavanje

Članak 281.

Uzdržavanje je dužnost i pravo roditelja i djece, bračnih i izvanbračnih drugova, srodnika u ravnoj lozi te pastorka i maćehe i očuha, kad je to predviđeno ovim Zakonom.

Načelo razmjernosti

Članak 282.

Osobe iz članka 281. ovoga Zakona međusobnom uzdržavanju pridonose prema svojim mogućnostima i potrebama uzdržavane osobe, uz uvjete i na način određen ovim Zakonom.

Redoslijed osoba s pravom na uzdržavanje

Članak 283.

(1) Uzdržavanje djece ima prednost pred uzdržavanjem bračnog ili izvanbračnog druga i roditelja.
(2) Bračni i izvanbračni drugovi najprije ostvaruju uzdržavanje međusobno, a potom od srodnika.
(3) Djeca ostvaruju pravo na uzdržavanje od bake i djeda prije uzdržavanja od maćehe ili očuha.
(4) Ako maćeha ili očuh imaju djecu, dužnost uzdržavanja maćehe i očuha zajednička je djeci i pastorcima.
(5) Baka, odnosno djed ostvaruju pravo na uzdržavanje od punoljetne djece prije uzdržavanja od unučadi.

Uzdržavanje od strane više obveznika uzdržavanja

Članak 284.

(1) Ako više osoba po odredbama ovoga Zakona ima istodobnu obvezu uzdržavanja, ta se obveza dijeli prema njihovim mogućnostima.
(2) Ako osoba koja je na temelju ovoga Zakona dužna prije ostalih uzdržavati, nije u mogućnosti u potpunosti ispuniti svoju obvezu, osoba koja ima pravo na uzdržavanje može razliku ostvariti od drugih osoba koje su je prema odredbama ovoga Zakona podredno dužne uzdržavati.

Promijenjene okolnosti u vezi s obvezom uzdržavanja

Članak 285.

Osoba koja prima i osoba koja daje uzdržavanje može tražiti da sud povisi ili snizi iznos uzdržavanja, odluči o prestanku uzdržavanja ili promijeni način uzdržavanja određenog prijašnjom ovršnom ispravom ako su se okolnosti promijenile.

Zabrana odricanja

Članak 286.

(1) Odricanje od prava na uzdržavanje nema pravnog učinka.
(2) Ovlaštenici prava na uzdržavanje mogu se odreći već stečenih prava po osnovi uzdržavanja, odnosno mogu s njima raspolagati na drugi način.
(3) Odredba iz stavka 2. ovoga članka ne primjenjuje se na uzdržavanje maloljetne djece.

Pravo na naknadu za isplaćeno uzdržavanje

Članak 287.

(1) Fizička ili pravna osoba koja nije bila dužna uzdržavati, a snosila je troškove uzdržavanja neke osobe, može tužbom tražiti naknadu tih troškova od osobe koja je po ovom Zakonu bila dužna uzdržavati ako su učinjeni troškovi bili opravdani.

(2) Osoba koja je podredno dužna davati uzdržavanje, a snosila je troškove uzdržavanja, ovlaštena je tražiti od osobe koja je prije nje bila dužna davati uzdržavanje naknadu onoga što je umjesto nje dala za uzdržavanje.
(3) Pravo na naknadu za isplaćeno uzdržavanje iz stavka 1. ovoga članka odnosi se i na roditelje djeteta.

II. UZDRŽAVANJE DJECE, RODITELJA, DRUGIH SRODNIKA I MAĆEHE ILI OČUHA

Uzdržavanje maloljetnog djeteta

Članak 288.

(1) Roditelji su prvi dužni uzdržavati svoje maloljetno dijete. Radno sposoban roditelj ne može se osloboditi dužnosti uzdržavanja maloljetnog djeteta.
(2) Ako roditelj ne uzdržava maloljetno dijete, dužni su ga uzdržavati baka i djed po tom roditelju.
(3) Maćeha ili očuh dužni su uzdržavati maloljetnoga pastorka, ako dijete ne može ostvariti uzdržavanje od drugog roditelja. Maćeha ili očuh dužni su nakon smrti djetetova roditelja uzdržavati maloljetnog pastorka, ako su u trenutku smrti roditelja živjeli s pastorkom.

Uskraćeno uzdržavanje maloljetnog djeteta

Članak 289.

(1) Roditelj koji ne stanuje s maloljetnim djetetom i nije plaćao uzdržavanje za svoje maloljetno dijete dužan je isplatiti naknadu za uskraćeno uzdržavanje od nastanka tog prava pa do podnošenja tužbe.
(2) Smatra se da je obveza uzdržavanja za pojedini mjesec nastala krajem mjeseca za koji je uzdržavanje trebalo dati, a u visini koja se može odrediti prema članku 314. ovoga Zakona.
(3) Tražbina djeteta iz stavka 1. ovoga članka prema roditelju koji ga nije uzdržavao zastarijeva za vrijeme od pet godina od dana nastanka obveze.

Uzdržavanje punoljetnog djeteta

Članak 290.

(1) Roditelji su dužni uzdržavati punoljetno dijete koje se školuje u srednjoj školi, odnosno polazi sveučilišni ili stručni studij u skladu s posebnim propisima, odnosno program za osnovno obrazovanje ili program srednjoškolskog obrazovanja odraslih te redovito i uredno ispunjava svoje obveze, a najdulje do navršene dvadeset šeste godine života djeteta.
(2) Punoljetno dijete koje je završilo obrazovanje iz stavka 1. ovoga članka, a ne može se zaposliti, roditelji su dužni uzdržavati godinu dana nakon prestanka obrazovanja ako dijete nije navršilo dvadeset šest godina.
(3) Obveza uzdržavanja punoljetnog djeteta iz stavka 2. ovoga članka prestat će i prije isteka godine dana od prestanka obrazovanja u trenutku kad dijete navrši dvadeset i šest godina.
(4) Punoljetno dijete koje zbog teške i trajne bolesti ili invaliditeta nije sposobno za rad roditelji su dužni uzdržavati dok ta nesposobnost traje.
(5) Roditelj djeteta iz stavka 1. ovoga članka ima pravo od djeteta, nadležnih tijela i pravnih osoba tražiti i dobiti podatke o djetetovu obrazovanju, odnosno zaposlenju.
(6) Smatra se da učenik, odnosno student redovito i uredno ispunjava svoje obveze i kad zbog opravdanih razloga (trudnoće, bolesti i sličnih razloga) nije uspio ispuniti obveze tekuće školske, odnosno akademske godine.

Dužnosti djeteta u vezi s uzdržavanjem

Članak 291.

(1) Dijete koje ima prihode dužno je pridonositi za svoje uzdržavanje.
(2) Punoljetno dijete koje prima uzdržavanje radi obrazovanja dužno je obavijestiti roditelje o redovitom ispunjavanju obveza najkasnije do 1. studenoga za svaku školsku, odnosno akademsku godinu.

Uzdržavanje roditelja

Članak 292.

(1) Punoljetno dijete je dužno uzdržavati roditelja koji nije sposoban za rad, a nema dovoljno sredstava za život ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine.
(2) Dijete iz stavka 1. ovoga članka može se osloboditi dužnosti uzdržavanja roditelja koji ga iz neopravdanih razloga nije uzdržavao u vrijeme kad je to bila njegova zakonska obveza.

Uzdržavanje maćehe i očuha

Članak 293.

Punoljetni pastorak je dužan uzdržavati maćehu, odnosno očuha ako maćeha ili očuh nisu sposobni za rad, a nemaju dovoljno sredstava za život ili ih ne mogu ostvariti iz svoje imovine i ako su ga oni uzdržavali ili se brinuli o njemu dulje vrijeme.

Uzdržavanje bake i djeda

Članak 294.

Punoljetno unuče je dužno uzdržavati baku, odnosno djeda, ako baka, odnosno djed nisu sposobni za rad, a nemaju dovoljno sredstava za život ili ih ne mogu ostvariti iz svoje imovine i ako su ga oni uzdržavali ili su se brinuli o njemu dulje vrijeme.

III. UZDRŽAVANJE BRAČNOG DRUGA

Pretpostavke i određivanje uzdržavanja

Članak 295.

(1) Bračni drug koji nema dovoljno sredstava za život ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine, a nije sposoban za rad ili se ne može zaposliti, ima pravo na uzdržavanje od svojeg bračnog druga ako ovaj za to ima dovoljno sredstava i mogućnosti.

(2) Kad određuje uzdržavanje za bračnog druga, sud posebno treba uzeti u obzir ostvarivanje skrbi o djeci te podjelu obiteljskih obveza za trajanja braka.

Modaliteti ispunjenja obveze uzdržavanja

Članak 296.

(1) Uzdržavanje za bračne drugove se određuje u redovitim mjesečnim obrocima i unaprijed.

(2) Sud može na zahtjev jednoga ili obaju bračnih drugova odrediti jednokratnu isplatu iznosa za uzdržavanje uzimajući u obzir okolnosti slučaja.

Podnošenje zahtjeva za uzdržavanje

Članak 297.

(1) Bračni drug može podnijeti zahtjev za uzdržavanje do zaključenja glavne rasprave u parnici za razvod ili poništaj braka, na što ga je sud dužan upozoriti.

(2) Iznimno, ako u parnici za razvod ili poništaj braka nije postavljen zahtjev za uzdržavanje, bivši bračni drug može tužbom tražiti uzdržavanje u roku od šest mjeseci od prestanka braka ako su pretpostavke za uzdržavanje iz članka 295. stavka 1. ovoga Zakona, postojale u trenutku zaključenja glavne rasprave u parnici za razvod ili poništaj braka i trajale bez prestanka do zaključenja glavne rasprave u parnici za uzdržavanje.

Trajanje uzdržavanja

Članak 298.

(1) Obveza uzdržavanja bračnog druga može trajati do godine dana, ovisno o trajanju braka i o mogućnosti da tužitelj u dogledno vrijeme na drugi način osigura sredstva za život.

(2) U opravdanim slučajevima sud može produljiti obvezu uzdržavanja. Tužba za produljenje obveze uzdržavanja može se podnijeti samo do isteka vremena za koje je uzdržavanje određeno.

Očita nepravda

Članak 299.

Sud može odbiti zahtjev za uzdržavanje ili donijeti odluku o prestanku obveze uzdržavanja bračnog druga ako bi uzdržavanje predstavljalo, odnosno predstavlja očitu nepravdu za drugog bračnog druga koji bi trebao plaćati, odnosno plaća uzdržavanje.

Prestanak uzdržavanja

Članak 300.

(1) Pravo na uzdržavanje prestaje na dan kad bivši bračni drug koji to pravo koristi sklopi novi brak.

(2) Pravo na uzdržavanje bivšeg bračnog druga prestaje kad taj bračni drug zasnuje izvanbračnu ili istospolnu zajednicu, odnosno kad postane nedostojan toga prava ili kad prestanu postojati pretpostavke na temelju kojih je uzdržavanje određeno.

(3) Pravo na uzdržavanje prestaje smrću bivšeg bračnog druga koji daje ili onoga koji prima uzdržavanje.

Pravo na povrat isplaćenog uzdržavanja

Članak 301.

Bračni drug koji je snosio troškove uzdržavanja bivšeg bračnog druga i nakon prestanka obveza uzdržavanja, odnosno nakon njezina smanjenja, ima pravo na povrat vrijednosti danoga uzdržavanja i za vrijeme prije podnošenja tužbe kojom je tražio da se utvrdi prestanak obveze uzdržavanja ili da se ta obveza smanji.

Sporazum o uzdržavanju

Članak 302.

(1) Bračni drugovi mogu sklopiti sporazum o uzdržavanju u slučaju razvoda braka.

(2) Sporazumom iz stavka 1. ovoga članka bračni drugovi se mogu sporazumjeti o visini uzdržavanja, načinu ispunjavanja obveze te trajanju i prestanku obveze uzdržavanja.
(3) Bračni drugovi mogu sporazum o uzdržavanju sklopiti u pisanom obliku i predložiti da sud u izvanparničnom postupku odobri sporazum kako bi stekao svojstvo ovršne isprave.

IV. UZDRŽAVANJE IZVANBRAČNOG DRUGA I RODITELJA IZVANBRAČNOG DJETETA

Podnošenje zahtjeva za uzdržavanje

Članak 303.

(1) Na uzdržavanje izvanbračnih drugova za vrijeme trajanja izvanbračne zajednice na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o uzdržavanju bračnih drugova.
(2) Ako je prestala izvanbračna zajednica žene i muškarca koja je ispunjavala pretpostavke iz članka 11. stavka 1. ovoga Zakona, izvanbračni drug koji ispunjava pretpostavke za uzdržavanje bračnog druga iz članka 295. ovoga Zakona ima pravo na uzdržavanje od drugog izvanbračnog druga.
(3) Tužba za uzdržavanje ne može se podnijeti nakon isteka roka od šest mjeseci od dana prestanka izvanbračne zajednice.

Način, trajanje, prestanak i odbijanje zahtjeva za uzdržavanje

Članak 304.

Odredbe o načinu, trajanju i prestanku uzdržavanja bračnih drugova, kao i odbijanju zahtjeva za uzdržavanje bračnog druga zbog očite nepravde na odgovarajući način se primjenjuju i na uzdržavanje izvanbračnih drugova.

Uzdržavanje roditelja izvanbračnog djeteta

Članak 305.

(1) Roditelj izvanbračnog djeteta dužan je uzdržavati drugog roditelja godinu dana od rođenja zajedničkog djeteta ako se taj roditelj skrbi o djetetu, a nema dovoljno sredstava za život.
(2) Roditelj izvanbračnog djeteta dužan je isplatiti naknadu za uskraćeno uzdržavanje iz stavka 1. ovoga članka i za vrijeme do podnošenja tužbe.
(3) Tražbina roditelja izvanbračnog djeteta iz stavka 2. ovoga članka prema roditelju djeteta koji je dužan snositi uzdržavanje zastarijeva za vrijeme od jedne godine od dana nastanka obveze.
(4) Otac izvanbračnog djeteta dužan je uzdržavati djetetovu majku za vrijeme trajanja trudnoće, ako ona nema dovoljno sredstava za život. Na tražbinu iz ovoga stavka na odgovarajući se način primjenjuju odredbe iz stavaka 2. i 3. ovoga članka.

V. ODREĐIVANJE UZDRŽAVANJA

1. OPĆE ODREDBE

Određivanje uzdržavanja za buduće vrijeme

Članak 306.

Uzdržavanje se može odrediti samo za vrijeme nakon podnošenja zahtjeva za uzdržavanje, osim ako je drukčije određeno ovim Zakonom.

Opće pravilo utvrđivanja visine iznosa za uzdržavanje

Članak 307.

(1) U sporu o uzdržavanju sud će utvrditi ukupan iznos sredstava potrebnih za uzdržavanje.
(2) Pri procjenjivanju potreba uzdržavane osobe sud će uzeti u obzir njezine prihode, imovinsko stanje, sposobnost za rad, mogućnost zaposlenja, zdravstveno stanje te druge okolnosti o kojima ovisi odluka o uzdržavanju.
(3) Pri procjenjivanju mogućnosti osobe koja je dužna uzdržavati uzet će se u obzir njezino imovinsko stanje, sva njezina primanja i stvarne mogućnosti stjecanja povećane zarade, njezine vlastite potrebe i druge zakonske obveze uzdržavanja.

2. POSEBNA PRAVILA O ODREĐIVANJU UZDRŽAVANJA ZA DJECU

Način ostvarivanja prava na uzdržavanje

Članak 308.

(1) Dijete može podnijeti zahtjev za uzdržavanje u izvanparničnom pojednostavnjenom postupku za određivanje uzdržavanja sukladno odredbama članaka 474. do 477. ovoga Zakona.
(2) U slučaju spora o potrebama djeteta ili mogućnostima obveznika uzdržavanja, kao i u slučaju kad se postupak pokreće protiv bake i djeda ili maćehe ili očuha o uzdržavanju odlučuje sud u parničnom postupku u skladu s odredbama članaka 423. do 432. ovoga Zakona.
(3) O uzdržavanju djeteta odlučuje se i u bračnom, maternitetskom odnosno paternitetskom sporu sukladno članku 413. ovoga Zakona te u sporu o roditeljskoj skrbi sukladno članku 409. stavku 1. ovoga Zakona.

Uzdržavanje u novcu

Članak 309.

Uzdržavanje za dijete uvijek se određuje u novčanom iznosu.

Izjednačivanje svakodnevne skrbi o maloljetnom djetetu i novčanog uzdržavanja

Članak 310.

(1) Roditelj s kojim dijete stanuje svoj udio u obvezi uzdržavanja djeteta ispunjava kroz svakodnevnu skrb o djetetu, a roditelj koji ne stanuje s djetetom obvezu uzdržavanja djeteta ispunjava zadovoljavanjem materijalnih potreba djeteta u obliku novčanog uzdržavanja.
(2) Svakodnevna skrb o djetetu smatra se jednakovrijednom zadovoljavanju materijalnih potreba djeteta u obliku novčanog uzdržavanja.
(3) Iznimno od stavaka 1. i 2. ovoga članka, ako roditelji na temelju plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi provode podjednako vremena s djetetom i podjednako svakodnevno skrbe o djetetu, novčano uzdržavanje za dijete može se urediti sporazumno u skladu s obiteljskim okolnostima.

Ukupne materijalne potrebe djeteta

Članak 311.

(1) Ukupne materijalne potrebe djeteta koje sud utvrđuje u parničnom postupku odnose se na troškove stanovanja, prehrane, odijevanja, higijene, odgoja, obrazovanja, skrbi o djetetovu zdravlju i druge slične troškove djeteta.
(2) Ukupne materijalne potrebe djeteta određuju se prema životnom standardu roditelja koji ima obvezu plaćanja uzdržavanja.

Povećane materijalne potrebe djeteta

Članak 312.

Dijete može imati povećane materijalne potrebe ako mu je potrebna stalna pojačana skrb povezana sa zdravstvenim stanjem djeteta, što se mora uzeti u obzir prigodom određivanja uzdržavanja u parničnom postupku.

Ukupne mogućnosti roditelja obveznika uzdržavanja

Članak 313.

(1) Ukupne mogućnosti roditelja obveznika uzdržavanja koje sud utvrđuje u parničnom postupku odnose se na prihode i imovinsko stanje roditelja koji ima obvezu plaćati uzdržavanje u vrijeme kad se uzdržavanje određuje.
(2) Roditelj koji ima obvezu plaćati uzdržavanje za dijete dužan je prikazati ukupne neto prihode u koje ulaze sva stalna i privremena novčana primanja.
(3) Ako procijeni da je to potrebno, sud može od Ministarstva financija – Porezne uprave, Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva obrane, Središnjeg registra osiguranika, Financijske agencije i drugih fizičkih i pravnih osoba zatražiti podatke kojima raspolažu uz odgovarajuću primjenu odredbi Ovršnog zakona.
(4) Kad sud utvrđuje mogućnosti roditelja koji ima obvezu plaćati uzdržavanje, dužan je osim prihoda i imovinskih prilika iz stavka 2. ovoga članka uzeti u obzir i sve druge mogućnosti stjecanja zarade u skladu s dobi, obrazovanjem i radnom sposobnosti roditelja.
(5) Novčane obveze roditelja obveznika uzdržavanja uzimaju se u obzir samo u iznimnim slučajevima ako traju dulje vrijeme i ako su nužne za zadovoljenje osnovnih životnih potreba.

Minimalni novčani iznosi za uzdržavanje te tablice o prosječnim potrebama djeteta

Članak 314.

(1) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi odlukom će jednom godišnje, a najkasnije do 1. travnja tekuće godine odrediti minimalne novčane iznose koji predstavljaju minimum iznosa ukupnih materijalnih potreba za mjesečno uzdržavanje maloljetnog djeteta u Republici Hrvatskoj, koje je dužan platiti roditelj koji ne stanuje s djetetom.
(2) Minimalni iznos određuje se u postotku od prosječne mjesečne isplaćene neto plaće po zaposlenom u pravnim osobama Republike Hrvatske za proteklu godinu, i to:
1. za dijete do 6 godina, 17% prosječne plaće
2. za dijete od 7 do 12 godina, 20% prosječne plaće i
3. za dijete od 13 do 18 godina, 22% prosječne plaće.
(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, potrebe maloljetnog djeteta za uzdržavanje mogu se utvrditi u iznosu nižem od zakonskog minimuma, ali ne manje od jedne polovice zakonskog minimuma:
1. ako je obveznik uzdržavanja dužan uzdržavati dvoje ili više djece ili
2. ako dijete vlastitim prihodima pridonosi svojem uzdržavanja.
(4) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi odredit će odlukom jednom godišnje, a najkasnije do 1. travnja tekuće godine tablice o prosječnim potrebama maloljetnog djeteta u skladu s dobi djeteta, prihodima roditelja obveznika uzdržavanja prema platnim razredima i prosječnim troškovima života u Republici Hrvatskoj.

Određivanje uzdržavanja u posebnim okolnostima

Članak 315.

(1) Ako roditelj koji ne stanuje s djetetom ima prihode koji premašuju prihod iz najvišega platnog razreda prema tablicama za uzdržavanje koje se donose na temelju članka 314. stavka 4. ovoga Zakona, sud može u parničnom postupku odrediti uzdržavanje u iznosu višem od najvišeg iznosa predviđenog tablicama zbog posebno opravdanih okolnosti, vodeći računa da uzdržavanje djeteta ne smije povećati životni standard drugog roditelja.

(2) Ako su roditelji razvedeni i dalje žive zajedno s djetetom, roditelji se mogu sporazumjeti ili sud može u parničnom postupku, s obzirom na okolnosti slučaja, donijeti odluku prema kojoj se roditelji zajednički svakodnevno skrbe o djetetu, a materijalne potrebe djeteta zadovoljavaju u skladu s prihodima svakoga od njih.

Uzdržavanje djeteta koje ne stanuje s roditeljima, odnosno punoljetnog djeteta

Članak 316.

(1) Oba su roditelja, svaki prema svojim mogućnostima, dužna plaćati uzdržavanje za dijete ako dijete ne stanuje s njima i ako se ni jedno od njih svakodnevno ne skrbi o djetetu.

(2) Oba su roditelja, svaki prema svojim mogućnostima, dužni plaćati uzdržavanje za punoljetno dijete iz članka 290. ovoga Zakona, s tim što se roditelju s kojim dijete stanuje u iznos uzdržavanja uračunavaju troškovi stanovanja.

Odluka o uzdržavanju

Članak 317.

(1) Odluku o uzdržavanju sud u parničnom postupku donosi nakon što je utvrdio ukupne materijalne potrebe djeteta i ukupne imovinske mogućnosti roditelja.

(2) Sud će pravomoćnu odluku i sudsku nagodbu o uzdržavanju djeteta dostaviti centru za socijalnu skrb prebivališta, odnosno boravišta djeteta.

3. OVLASTI I DUŽNOSTI CENTRA ZA SOCIJALNU SKRB

Očevidnik obveznika uzdržavanja maloljetne djece

Članak 318.

(1) Centar za socijalnu skrb dužan je voditi očevidnik svih odluka i sudskih nagodbi o uzdržavanju maloljetnog djeteta.

(2) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati način vođenja očevidnika sudskih odluka i sudskih nagodbi o uzdržavanju maloljetnog djeteta.

Obavijest i upozorenje centra za socijalnu skrb

Članak 319.

(1) Kad centar za socijalnu skrb primi pravomoćnu sudsku odluku i sudsku nagodbu o uzdržavanju djeteta, dužan je roditelja s kojim dijete stanuje te roditelja koji je dužan plaćati uzdržavanje, odnosno drugu osobu iz članka 288. ovoga Zakona koja je dužna plaćati uzdržavanja na temelju sudske odluke, odnosno sudske nagodbe obavijestiti u pisanom obliku o pravima i dužnostima.

(2) U obavijesti iz stavka 1. ovoga članka centar za socijalnu skrb će roditelja s kojim dijete stanuje:

1. upozoriti da je dužan obavijestiti centar za socijalnu skrb ako obveznik plaćanja uzdržavanja ne ispunjava svoju obvezu redovito i u cijelosti i
2. informirati o uvjetima prema kojima dijete ima pravo na privremeno uzdržavanje sukladno posebnom propisu kojim se uređuje privremeno uzdržavanje.

(3) U obavijesti iz stavka 2. ovoga članka centar za socijalnu skrb će roditelja koji je dužan plaćati uzdržavanje, odnosno drugu osobu iz članka 288. ovoga Zakona koja je dužna plaćati uzdržavanja na temelju sudske odluke, odnosno sudske nagodbe upozoriti:

1. da će podnijeti kaznenu prijavu protiv obveznika plaćanja uzdržavanja koji ne ispunjava svoju obvezu uzdržavanja u roku od petnaest dana od dana saznanja da se obveza uzdržavanja ne ispunjava redovito i u cijelosti i
2. na pravo Republike Hrvatske da traži povrat iznosa privremenog uzdržavanja koji su isplaćeni sukladno posebnomu propisu kojim se uređuje privremeno uzdržavanje.

SEDMI DIO

OBVEZNO SAVJETOVANJE I OBITELJSKA MEDIJACIJA

Opća odredba

Članak 320.

(1) Obvezno savjetovanje je postupak koji se provodi u slučajevima propisanim ovim Zakonom.
(2) Obiteljska medijacija je postupak u kojemu članovi obitelji sudjeluju dobrovoljno.
(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, obvezan je prvi sastanak obiteljske medijacije prije pokretanja postupka radi razvoda braka.

I. OBVEZNO SAVJETOVANJE

1. OPĆE ODREDBE

Svrha i provedba obveznog savjetovanja

Članak 321.

(1) Obvezno savjetovanje je oblik pomoći članovima obitelji da donesu sporazumne odluke o obiteljskim odnosima vodeći posebnu brigu o zaštiti obiteljskih odnosa u kojima sudjeluje dijete te o pravnim posljedicama nepostizanja sporazuma i pokretanju sudskih postupaka u kojima se odlučuje o osobnim pravima djeteta.
(2) Obvezno savjetovanje provodi stručni tim centra za socijalnu skrb nadležnog prema mjestu djetetova prebivališta, odnosno boravišta, ili prema mjestu zadnjeg zajedničkog prebivališta, odnosno boravišta bračnih ili izvanbračnih drugova.
(3) Obvezno savjetovanje ne provodi se prije pokretanja postupka ovrhe i osiguranja sukladno ovom Zakonu.
(4) U obveznom savjetovanju sudjeluju članovi obitelji osobno i bez punomoćnika.

Vrste obveznog savjetovanja

Članak 322.

(1) Obvezno savjetovanje prema odredbama ovoga Zakona provodi se:
1. prije pokretanja postupka radi razvoda braka u kojem postoji zajedničko maloljetno dijete i
2. prije pokretanja ostalih sudskih postupaka o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom.
(2) Na obvezno savjetovanje prije pokretanja postupka radi uređenja ostvarivanja roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom u slučaju prestanka životne zajednice njegovih roditelja primjenjuju se na odgovarajući način odredbe ovoga Zakona o obveznom savjetovanju prije pokretanja postupka radi razvoda braka u kojem postoji zajedničko maloljetno dijete.

Pokretanje obveznog savjetovanja

Članak 323.

(1) Obvezno savjetovanje pokreće se na zahtjev stranke koji se podnosi centru za socijalnu skrb u pisanom obliku ili usmeno na zapisnik.
(2) Centar za socijalnu skrb je dužan nakon primitka zahtjeva za provođenje obveznog savjetovanja zakazati sastanak i pozvati stranke.
(3) Iznimno, ako centar za socijalnu skrb procijeni da u okolnostima konkretnoga slučaja zajednički sastanak ne bi bio svrhovit ili ako to jedna ili obje stranke iz opravdanih razloga zahtijevaju, zakazat će se i provesti odvojeni razgovori sa strankama.

Izvješće centra za socijalnu skrb

Članak 324.

(1) Po okončanju obveznog savjetovanja centar za socijalnu skrb dužan je sastaviti izvješće u kojem se navodi:
1. tko je sudjelovao u postupku
2. spremnost svake stranke na sporazumno rješavanje spora
3. spremnost svake stranke na sudjelovanje u obiteljskoj medijaciji
4. tko namjerava pokrenuti sudski postupak
5. ako se provodi obvezno savjetovanje prije pokretanja postupka radi razvoda braka, jesu li bračni drugovi upoznati s pravnim posljedicama nepostizanja sporazuma, odnosno plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi sukladno članku 327. ovoga Zakona i
6. tvrdnje o obiteljskom nasilju, ako se navode, te ocjena o mogućnosti ravnopravnog sudjelovanja stranaka u postupku obiteljske medijacije.
(2) Izvješće o obveznom savjetovanju dostavlja se strankama prema pravilima o osobnoj dostavi najkasnije u roku od šezdeset dana od dana primitka zahtjeva za provođenje obveznog savjetovanja prije pokretanja postupka radi razvoda braka, a najkasnije trideset dana od dana primitka zahtjeva za provođenje obveznog savjetovanja prije pokretanja ostalih sudskih postupaka o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom sukladno ovom Zakonu.

(3) Izvješće o obveznom savjetovanju vrijedi šest mjeseci od dana kad je okončano obvezno savjetovanje.
(4) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati obvezni sadržaj izvješća o obveznom savjetovanju, način provođenja obveznog savjetovanja, kao i dužnosti članova stručnog tima u provođenju obveznog savjetovanja.
(5) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi propisat će pravilnikom način vođenja očevidnika i dokumentacije u vezi s poslovima centra za socijalnu skrb u području braka i odnosa u braku.

2. OBVEZNO SAVJETOVANJE PRIJE RAZVODA BRAKA

Sadržaj obveznog savjetovanja prije razvoda braka
Članak 325.

(1) Sadržaj obveznog savjetovanja prije razvoda braka je:
1. upoznavanje bračnih drugova o mogućnosti bračnog savjetovanja
2. upoznavanje bračnih drugova o pravnim i psihosocijalnim posljedicama razvoda braka u odnosu na njih i djecu
3. upućivanje bračnih drugova da su dužni voditi računa o djetetovoj dobrobiti prigodom uređenja spornih obiteljskih odnosa
4. upoznavanje bračnih drugova sa sadržajem plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi i pružanje pomoći ako to zahtijevaju
5. upoznavanje s prednostima obiteljske medijacije i informiranje bračnih drugova o dostupnim obiteljskim medijatorima
6. informiranje bračnih drugova koji se namjeravaju razvesti o obvezi odaziva prvom sastanku obiteljske medijacije ako nisu postigli sporazum, odnosno plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi i
7. upoznavanje bračnih drugova s postupkom radi razvoda braka pokrenutog tužbom jednog od bračnih drugova sukladno članku 327. ovoga Zakona.
(2) U slučajevima iz članaka 326. i 328. ovoga Zakona, uzimajući u obzir okolnosti slučaja, na sadržaj obveznog savjetovanja ne primjenjuju se odredbe stavka 1. točaka 1., 4., 5. i 6. ovoga članka.
(3) U postupku obveznog savjetovanja može se djetetu omogućiti izražavanje mišljenja uz pristanak njegovih roditelja.

Neprovođenje obveznog savjetovanja prije razvoda braka
Članak 326.

Obvezno savjetovanje prije razvoda braka ne provodi se u odnosu na bračnog druga ili oba bračna druga:
1. lišena poslovne sposobnosti, ako nisu u stanju shvatiti značenje i posljedice postupka niti uz stručnu pomoć
2. nesposobna za rasuđivanje ili
3. koji su nepoznatog prebivališta i boravišta.

Posljedice nepostizanja sporazuma o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi
Članak 327.

(1) Ako se roditelji nisu sporazumjeli o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi, centar za socijalnu skrb će ih savjetovati da pokušaju postići sporazum u postupku obiteljske medijacije, osim u slučajevima iz članka 332. ovoga Zakona.
(2) Ako se roditelji koji se namjeravaju razvesti nisu sporazumjeli o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi, centar za socijalnu skrb će ih upozoriti da će sud u postupku radi razvoda braka pokrenutog tužbom jednog od bračnih drugova po službenoj dužnosti:
1. donijeti odluku s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi, o ostvarivanju osobnih odnosa s drugim roditeljem i o uzdržavanju djeteta
2. omogućiti djetetu izražavanje mišljenja sukladno članku 360. ovoga Zakona i
3. djetetu imenovati posebnog skrbnika sukladno članku 240. stavku 1. točki 2. ovoga Zakona.
(3) Roditelje će centar za socijalnu skrb upozoriti da sud u postupku radi razvoda braka može odrediti da troškove posebnoga djetetova skrbnika plaćaju roditelji sukladno članku 366. stavku 2. ovoga Zakona.

Posebna odredba o zaštiti djeteta i obiteljskom nasilju
Članak 328.

Ako stručni radnici koji provode obvezno savjetovanje posumnjaju da su u obitelji ugrožena prava i dobrobit djeteta ili posumnjaju na obiteljsko nasilje, centar za socijalnu skrb nakon provedenog obveznog savjetovanja provodi i druge postupke procjene te po službenoj dužnosti:
1. određuje odgovarajuću mjeru za zaštitu djeteta iz nadležnosti centra za socijalnu skrb ili predlaže sudu donošenje druge mjere za zaštitu djeteta iz nadležnosti suda i
2. žurno pokreće odgovarajući postupak sukladno posebnom propisu kojim se uređuje zaštita od obiteljskog nasilja.

3. OBVEZNO SAVJETOVANJE PRIJE POKRETANJA OSTALIH SUDSKIH POSTUPAKA O OSTVARIVANJU RODITELJSKE SKRBI I OSOBNIH ODNOSA S DJETETOM

Pokretanje postupka obveznog savjetovanja

Članak 329.

(1) Roditelji i drugi članovi obitelji dužni su pokrenuti i sudjelovati u obveznom savjetovanju prije pokretanja sudskih postupaka u kojima se odlučuje o:
1. medicinskim postupcima na djetetu sukladno članku 88. stavku 3. ovoga Zakona
2. obrazovanju djeteta sukladno članka 94. stavku 6. ovoga Zakona
3. odobravanju plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi sukladno članku 106. ovoga Zakona ili sporazuma o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom sukladno članku 122. ovoga Zakona, osim ako se radi o izmjeni plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili sporazuma o ostvarivanju osobnih odnosa sukladno članku 469. stavku 2. ovoga Zakona
4. ostvarivanju roditeljske skrbi sukladno članku 105. ovoga Zakona
5. zastupanju djeteta u vezi s njegovim bitnim osobnim pravima sukladno članku 100. stavku 1. i članku 108. stavku 3. ovoga Zakona
6. sporu između maloljetnog roditelja ili roditelja lišenog poslovne sposobnosti i djetetovog skrbnika, odnosno drugog roditelja u vezi s djetetovim bitnim osobnim pravima sukladno članku 100. stavku 1. i članku 108. stavku 3. ovoga Zakona dok traje mirovanje roditeljske skrbi iz članka 114. ovoga Zakona
7. ostvarivanju prava na informacije o bitnim okolnostima vezanim uz osobna prava djeteta sukladno članku 111. i članku 112. stavku 4. ovoga Zakona i
8. ostvarivanju, ograničavanju ili zabrani ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom sukladno člancima 119., 120. i 123. ovoga Zakona.

(2) U postupku obveznog savjetovanja djetetu se može, uz pristanak njegovih roditelja, omogućiti izražavanje mišljenja.

(3) Osobe iz stavka 1. ovoga članka moraju pokrenuti i sudjelovati u postupku obveznog savjetovanja prije pokretanja sudskog postupka radi izmjene sudske odluke ili sporazuma o ostvarivanju roditeljske skrbi ili osobnih odnosa s djetetom samo ako nisu postigle sporazum o pitanju u vezi s kojim namjeravaju pokrenuti sudski postupak.

(4) Obvezno savjetovanje ne provodi se u odnosu na osobe iz stavka 1. ovoga članka:
1. koje su lišene poslovne sposobnosti, a nisu u stanju shvatiti značenje i posljedice postupka niti uz stručnu pomoć
2. koje su nesposobne za rasuđivanje ili
3. koje su nepoznatog prebivališta i boravišta.

Posebni ciljevi obveznog savjetovanja prije sudskog postupka pokretanja ostalih sudskih postupaka o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom

Članak 330.

Posebni ciljevi obveznog savjetovanja prije pokretanja sudskih postupaka o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom su:
1. upoznati sudionike savjetovanja na to da su dužni voditi računa o djetetovoj dobrobiti prigodom uređenja spornih obiteljskih odnosa
2. upoznati sudionike o negativnim učincima sukoba u obitelji u odnosu na dijete i prednostima sporazumnog uređenja obiteljskih odnosa te dužnosti članova obitelji da razgovaraju s djetetom i uzmu u obzir njegovo mišljenje i
3. upoznati sudionike o mogućnosti rješavanja spora u obiteljskoj medijaciji.

II. OBITELJSKA MEDIJACIJA

Temeljni pojmovi

Članak 331.

(1) Obiteljska medijacija je postupak u kojem stranke nastoje sporazumno riješiti spor iz obiteljskih odnosa uz pomoć jednog ili više obiteljskih medijatora.

(2) Obiteljski medijator je nepristrana i posebno educirana osoba koja je upisana u registar obiteljskih medijatora.

(3) Glavna svrha postupka obiteljske medijacije je postizanje plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi i drugih sporazuma u vezi s djetetom. Uz ostvarenje te svrhe, u postupku obiteljske medijacije stranke se mogu sporazumjeti i o svim drugim spornim pitanjima imovinske i neimovinske naravi.

Neprovođenje obiteljske medijacije

Članak 332.

(1) Obiteljska medijacija se ne provodi:

1. u slučajevima kada prema procjeni stručnog tima centra za socijalnu skrb ili obiteljskog medijatora zbog obiteljskog nasilja nije moguće ravnopravno sudjelovanje bračnih drugova u postupku medijacije
2. ako su jedan ili oba bračna druga lišeni poslovne sposobnosti, a nisu u stanju shvatiti značenje i pravne posljedice postupka ni uz stručnu pomoć
3. ako su jedan ili oba bračna druga nesposobni za rasuđivanje i
4. ako bračni drug ima nepoznato prebivalište i boravište.
(2) Odredba stavka 1. ovoga članka na odgovarajući način primjenjuje se i na ostale članove obitelji koji sudjeluju u postupku medijacije.

Primjena drugog propisa

Članak 333.

U postupcima obiteljske medijacije primjenjuju se na odgovarajući način odredbe zakona kojim se uređuje mirenje, osim ako je ovim Zakonom drukčije određeno.

Provedba obiteljske medijacije

Članak 334.

(1) Obiteljska medijacija se može provoditi neovisno o sudskom postupku prije pokretanja sudskog postupka, za vrijeme njegova trajanja ili nakon dovršetka sudskog postupka.
(2) Obiteljska medijacija ne provodi se prije pokretanja postupka ovrhe i osiguranja sukladno ovom Zakonu.
(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, sud može tijekom postupka ovrhe radi ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom predložiti strankama da pristupe obiteljskoj medijaciji sukladno članku 522. stavku 2. ovoga Zakona.

Načelo povjerljivosti u obiteljskoj medijaciji

Članak 335.

(1) Obiteljski medijator i druge osobe uključene u postupak obiteljske medijacije dužne su čuvati povjerljive informacije i podatke za koje su saznale tijekom postupka obiteljske medijacije u odnosu na treće osobe, osim:
1. ako je priopćenje informacija nužno za provedbu ili ovrhu sporazuma ili
2. ako je priopćenje informacija nužno radi zaštite djeteta čija je dobrobit ugrožena ili radi uklanjanja opasnosti od teške psihičke ili fizičke povrede integriteta osobe.
(2) Obiteljski medijator je dužan stranke uputiti u opseg načela povjerljivosti.

Sporazum postignut u obiteljskoj medijaciji

Članak 336.

(1) Obiteljski medijator je dužan voditi računa da stranke prigodom postizanja plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili drugoga sporazuma razumiju činjenično stanje i sadržaj sporazuma te ih uputiti na mogućnost provjere sporazuma od strane drugog stručnjaka.
(2) Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili drugi sporazumi postignuti u postupku obiteljske medijacije moraju biti u pisanom obliku i potpisani od svih stranaka.
(3) Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili drugi sporazum postignut u postupku obiteljske medijacije stječe svojstvo ovršne isprave ako ga sud na prijedlog stranaka u izvanparničnom postupku odobri.

Okončanje postupka u slučaju nepostizanja sporazuma

Članak 337.

(1) Ako se stranke ne sporazume o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi, odnosno o drugom spornom obiteljskom odnosu, obiteljski medijator će u izvješću o obustavi postupka obiteljske medijacije navesti jesu li obje stranke aktivno sudjelovale.
(2) Izvješće o obustavi obiteljske medijacije uručuje se sudionicima.
(3) Obiteljski medijator će sudu koji je zastao s postupkom radi provođenja obiteljske medijacije dostaviti izvješće o obustavi obiteljske medijacije.

Obiteljska medijacija za vrijeme trajanja sudskog postupka

Članak 338.

(1) U slučaju da stranke tijekom sudskog postupka sporazumno predlože rješavanje spora u postupku obiteljske medijacije, sud može zastati s postupkom, u kojem slučaju će odrediti rok od tri mjeseca u kojem stranke mogu pokušati riješiti spor u postupku obiteljske medijacije.
(2) U slučaju da tijekom sudskog postupka sud procijeni da ima izgleda za sporazumno rješavanje spornih obiteljskih odnosa, on može predložiti strankama postupak obiteljske medijacije. Ako stranke pristanu na postupak obiteljske medijacije, sud će zastati s postupkom te odrediti rok od tri mjeseca u kojem stranke mogu pokušati spor riješiti u postupku obiteljske medijacije.

(3) Ako stranke u roku od tri mjeseca koji je sud odredio za provođenje obiteljske medijacije nisu uspjele spor riješiti u postupku obiteljske medijacije ili ako stranke predlože nastavak sudskog postupka prije isteka toga roka, sud će nastaviti s postupkom.
(4) Prije odlučivanja o zastoju postupka sud je dužan procijeniti je li zastoj prikladan s obzirom na potrebu žurnog postupanja u predmetima u kojima se odlučuje o pravima i interesima djeteta.

Sudjelovanje i zaštita djeteta u obiteljskoj medijaciji

Članak 339.

(1) Obiteljski medijator u postupku obiteljske medijacije dužan je informirati sudionike da vode računa o dobrobiti djeteta.
(2) Obiteljski medijator može u postupku obiteljske medijacije omogućiti djetetu izražavanje mišljenja uz pristanak njegovih roditelja.

Izuzeće obiteljskog medijatora iz sudskih postupaka

Članak 340.

Obiteljski medijator koji je provodio postupak obiteljske medijacije ne smije sudjelovati u pisanju stručnog mišljenja, obiteljske procjene niti smije na drugi način sudjelovati u sudskom postupku u kojemu se odlučuje o sporu među strankama koje su sudjelovale u obiteljskoj medijaciji, osim u slučajevima iz članka 335. stavka 1. ovoga Zakona.

Registar obiteljskih medijatora

Članak 341.

(1) Registar obiteljskih medijatora vodi ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi.
(2) Registar iz stavka 1. ovoga članka je javan.
(3) Upis u registar iz stavka 1. ovoga članka provodi se na temelju rješenja ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi o ispunjavanju uvjeta stručne osposobljenosti obiteljskih medijatora.
(4) Protiv rješenja iz stavka 3. ovoga članka nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.
(5) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati sadržaj i način vođenja registra obiteljskih medijatora te uvjete stručne osposobljenosti obiteljskih medijatora.

Edukacija i kontinuirano usavršavanje obiteljskih medijatora

Članak 342.

(1) Obiteljski medijator dužan se educirati o teorijskim i praktičnim aspektima obiteljske medijacije, što obuhvaća:
1. poznavanje načela medijacije i njezina tijeka
2. tehnike pregovaranja i komunikacije
3. poznavanje dinamike obiteljskih odnosa i faza razvoja djeteta
4. poznavanje ovoga Zakona, a posebice prava djeteta i
5. praktične vježbe, simulaciju i superviziju postupka.
(2) Obiteljski medijator dužan je kontinuirano se usavršavati u skladu s pravilnikom iz članka 341. stavka 5. ovoga Zakona.

Troškovi obiteljske medijacije izvan sustava socijalne skrbi

Članak 343.

(1) Ako se obiteljska medijacija provodi od strane obiteljskih medijatora zaposlenih u sustavu socijalne skrbi, stranke ne plaćaju naknade za rad obiteljskih medijatora.
(2) Ako obiteljsku medijaciju provode obiteljski medijatori izvan sustava socijalne skrbi, troškove njihova sudjelovanja snose stranke.

Prostorni uvjeti i način provođenja obiteljske medijacije u sustavu socijalne skrbi

Članak 344.

Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati prostorne uvjete i način provođenja obiteljske medijacije u sustavu socijalne skrbi.

OSMI DIO

POSTUPAK PRED SUDOM

I. OPĆE ODREDBE

Područje primjene

Članak 345.

(1) Odredbama ovoga dijela Zakona određuju se pravila prema kojima sudovi postupaju kad u parničnim postupcima, izvanparničnim postupcima i postupcima ovrhe i osiguranja odlučuju o obiteljskim i statusnim stvarima koje se uređuju ovim Zakonom.
(2) Obiteljske stvari su bračne stvari, stvari u kojima se utvrđuje ili osporava majčinstvo ili očinstvo, stvari u kojima se odlučuje o roditeljskoj skrbi, mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta, uzdržavanje i druge obiteljske stvari.
(3) Statusne stvari su bračne stvari, stvari u kojima se utvrđuje ili osporava majčinstvo ili očinstvo te stvari lišenja i vraćanja poslovne sposobnosti.

Supsidijarna primjena drugih propisa

Članak 346.

U postupcima iz ovoga dijela Zakona primjenjivat će se na odgovarajući način odredbe zakona kojim se uređuje parnični postupak i zakona kojim se uređuje prisilno ostvarenje tražbina, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

1. NAČELA POSTUPKA

Načelo žurnosti

Članak 347.

(1) Postupci u kojima se odlučuje o osobnim pravima djeteta su žurni.
(2) U postupcima iz stavka 1. ovoga članka prvo ročište mora se održati u roku od petnaest dana od dana pokretanja postupka, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
(3) Ako se odluka u postupku iz stavka 1. ovoga članka donosi bez održavanja ročišta, mora se donijeti i otpremiti u roku od petnaest dana od dana pokretanja postupka, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
(4) Odluka u postupcima o privremenim mjerama i ovrsi radi ostvarivanja roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom, kao i radi predaje djeteta mora se donijeti i otpremiti u roku od trideset dana od dana pokretanja postupka.
(5) Prekoračenje roka u postupcima iz stavaka 2., 3. i 4. ovoga članka dopušteno je samo zbog bitnih razloga. O prekoračenju roka iz stavka 4. ovoga članka sudac je dužan izvijestiti predsjednika suda.
(6) U postupcima iz stavaka 2., 3. i 4. ovoga članka drugostupanjski sud mora donijeti i otpremiti odluku u roku od trideset dana od dana primitka žalbe, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Načelo socijalnosti

Članak 348.

(1) Sud je dužan tijekom postupka osobito paziti da se zaštite prava i interesi djece, osoba s invaliditetom, odnosno osoba koje se iz drugih razloga nisu sposobne same brinuti o sebi i o svojim pravima i interesima.
(2) Ako sud tijekom postupka posumnja da stranka nije sposobna sama se brinuti o svojim pravima i interesima i da bi je zbog toga trebalo lišiti poslovne sposobnosti i imenovati joj skrbnika, izvijestit će o tome centar za socijalnu skrb radi pokretanja postupka.
(3) Sud će prekinuti postupak dok se ne provede postupak lišenja poslovne sposobnosti i imenuje skrbnik, odnosno dok ga centar za socijalnu skrb ne obavijesti o obustavi tog postupka. Za vrijeme prekida postupka mogu se poduzimati samo radnje za koje postoji opasnost od odgode, osobito one radnje kojima treba zaštititi ili osigurati prava stranke koja nije sposobna sama se brinuti o svojim pravima i interesima.
(4) Ako je stranci iz stavka 2. ovoga članka imenovan poseban skrbnik sukladno odredbama ovoga Zakona, neće se prekinuti postupak sukladno stavku 3. ovoga članka, a ako poseban skrbnik bude naknadno imenovan, nastavit će postupak koji je bio prekinut sukladno stavku 3. ovoga članka.

Načelo dispozicije i oficijelnosti

Članak 349.

(1) U statusnim stvarima, stvarima u kojima se odlučuje o roditeljskoj skrbi, osobnim odnosima i mjerama za zaštitu prava i dobrobiti djeteta, stranke se u postupku pred sudom ne mogu odreći svojega zahtjeva, priznati zahtjev protivne stranke niti se nagoditi.
(2) U postupcima iz stavka 1. ovoga članka sud ne može donijeti presudu na temelju priznanja, presudu na temelju odricanja, presudu zbog ogluhe niti presudu zbog izostanka.

(3) U stvarima uzdržavanja djeteta stranke se u postupku pred sudom mogu odreći svojeg zahtjeva, priznati zahtjev protivne stranke te sklopiti sudsku nagodbu.
(4) U postupku iz stavka 3. ovoga članka sud može donijeti presudu na temelju priznanja te presudu na temelju odricanja.

Istražno načelo
Članak 350.

U postupcima iz članka 349. ovoga Zakona sud je ovlašten utvrđivati i činjenice koje stranke nisu iznijele, a može odlučiti da se dokazuju i činjenice koje su stranke priznale u postupku.

Načelo isključenja javnosti
Članak 351.

U postupku u kojem se odlučuje o statusnim stvarima, stvarima o roditeljskoj skrbi, osobnim odnosima i mjerama za zaštitu prava i dobrobiti djeteta te uzdržavanju djeteta javnost je isključena.

2. SUCI

Odlučivanje u prvom stupnju
Članak 352.

U postupcima iz članka 345. ovoga Zakona odlučuju suci prvostupanjskog suda koji su godišnjim rasporedom poslova određeni za odlučivanje u obiteljskim i drugim stvarima koje se propisuju ovim Zakonom.

3. SURADNJA SUDA I CENTRA ZA SOCIJALNU SKRB

Uloge centra za socijalnu skrb
Članak 353.

U postupcima koji se propisuju ovim dijelom Zakona centar za socijalnu skrb se može pojaviti kao:
1. stranka
2. zastupnik djeteta kad u ime i za račun djeteta pokreće postupak i
3. pomoćno tijelo suda.

Centar za socijalnu skrb kao stranka
Članak 354.

(1) Kad centar za socijalnu skrb pokrene postupak pred sudom i kad se na temelju ovoga Zakona treba uključiti u postupak pred sudom, on u postupku ima položaj stranke.
(2) Postupci iz stavka 1. ovoga članka su:
1. postupci radi utvrđivanja postojanja ili nepostojanja braka i radi poništaja braka
2. postupci radi utvrđivanja majčinstva, odnosno očinstva
3. postupci radi davanja dopuštenja za sklapanje braka
4. postupci radi mirovanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog stvarnih razloga
5. postupci radi povjeravanja ostvarivanja roditeljske skrbi nad djetetom zbog smrti roditelja koji je samostalno ostvarivao roditeljsku skrb
6. postupci radi ograničenja ili zabrane ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s roditeljem, kao i o nadzoru nad njihovim ostvarivanjem
7. postupci radi određivanja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta
8. postupci radi donošenja rješenja koje zamjenjuje pristanak roditelja za posvojenje
9. postupci radi lišenja i vraćanja poslovne sposobnosti i
10. postupci radi predaje djeteta.
(3) U postupku u kojem centar za socijalnu skrb ima položaj stranke ovlašten je iznositi činjenice koje druge stranke nisu navele, predlagati dokaze i podnositi pravne lijekove.

Centar za socijalnu skrb kao zastupnik djeteta
Članak 355.

Kad centar za socijalnu skrb u ime i za račun djeteta pokrene postupak radi utvrđivanja očinstva i radi uzdržavanja djeteta, ima položaj zakonskoga zastupnika djeteta u tom postupku.

Centar za socijalnu skrb kao pomoćno tijelo suda
Članak 356.

Centar za socijalnu skrb ima ulogu pomoćnoga tijela suda:
1. kad po nalogu suda dostavlja nalaz i mišljenje
2. kad po nalogu suda utvrđuje i dostavlja podatke o obiteljskim, imovinskim i socijalnim prilikama stranaka i

3. kad pomaže sudu u postupcima određivanja privremenih mjera i ovrhe radi predaje djeteta i ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom.

Nalaz i mišljenje centra za socijalnu skrb

Članak 357.

(1) Centar za socijalnu skrb dužan je dostaviti stručnu procjenu, odnosno nalaz i mišljenje zajedno s prijedlogom kojim pokreće postupak.
(2) U slučaju kad centar za socijalnu skrb ne pokrene postupak, dužan je dostaviti stručnu procjenu, odnosno nalaz i mišljenje u roku koji odredi sud, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

4. SUDJELOVANJE DJETETA, RODITELJA I DRUGIH OSOBA U POSTUPKU

Položaj djeteta u postupku

Članak 358.

Dijete je stranka u svim postupcima pred sudom u kojima se odlučuje o njegovim pravima i interesima.

Postupovna sposobnost djeteta

Članak 359.

(1) U stvarima u kojima se odlučuje o osobnim pravima i interesima djeteta sud će na zahtjev djeteta rješenjem dopustiti djetetu koje je navršilo četrnaest godina da iznosi činjenice, predlaže dokaze, podnosi pravne lijekove i poduzima druge radnje u tom postupku ako je sposobno shvatiti značenje i pravne posljedice tih radnji.
(2) Prije donošenja rješenja iz stavka 1. ovoga članka sud je dužan zatražiti mišljenje centra za socijalnu skrb.
(3) Protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka kojim se djetetu priznaje postupovna sposobnost za poduzimanje pojedinih ili svih radnji u postupku nije dopuštena posebna žalba.
(4) Uz dijete iz stavka 1. ovoga članka, zakonski zastupnik djeteta ovlašten je poduzimati radnje u postupku.
(5) Ako su radnje djeteta iz stavka 1. ovoga članka i zakonskog zastupnika djeteta međusobno u suprotnosti sud će, uzimajući u obzir sve okolnosti, osobito dobrobit djeteta, procijeniti hoće li uzeti u obzir radnju djeteta ili zakonskoga zastupnika djeteta.

Izražavanje mišljenja djeteta

Članak 360.

(1) U postupcima u kojima se odlučuje o osobnim i imovinskim pravima i interesima djeteta sud će omogućiti djetetu da izrazi svoje mišljenje, osim ako se dijete tome protivi.
(2) Sud će omogućiti djetetu da izrazi mišljenje na prikladnom mjestu i u nazočnosti stručne osobe, ako procijeni da je to s obzirom na okolnosti slučaja potrebno.
(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, djetetu mlađem od četrnaest godina sud će omogućiti da izrazi mišljenje putem posebnog skrbnika ili druge stručne osobe.
(4) Sud koji vodi postupak nije dužan utvrđivati mišljenje djeteta kad za to postoje posebno opravdani razlozi koji se u odluci moraju obrazložiti.
(5) Dijete iz stavka 1. ovoga članka mora biti obaviješteno o predmetu, tijeku i mogućem ishodu postupka na način koji je prikladan njegovoj dobi i zrelosti te ako to ne predstavlja opasnost za razvoj, odgoj i zdravlje djeteta.
(6) Obvezu obavještavanja djeteta iz stavka 5. ovoga članka imaju posebni skrbnik djeteta, sud ili stručna osoba centra za socijalnu skrb, ovisno o okolnostima slučaja, o čemu je sud dužan voditi računa.
(7) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati način pribavljanja mišljenja djeteta.

Upoznavanje djeteta s odlukom suda

Članak 361.

(1) Odluka suda kojom se odlučuje o pravima i interesima djeteta dostavlja se posebnom skrbniku, odnosno zakonskom zastupniku djeteta.
(2) Posebni skrbnik, odnosno zakonski zastupnik djeteta će upoznati dijete sa sadržajem odluke i pravom na izjavljivanje žalbe, osobno ili uz pomoć stručne osobe.
(3) Dijete se neće upoznati s obrazloženjem odluke ako bi to imalo posljedice za njegovo zdravlje i razvoj.

Saslušanje roditelja

Članak 362.

(1) U postupcima u kojima se odlučuje o osobnim pravima djeteta, kao i u postupcima u kojima se određuju mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta sud će roditelje osobno saslušati.
(2) Sud neće osobno saslušati roditelja ako se odlučuje o stvarima za koje je roditelj ograničen u ostvarivanju roditeljske skrbi ili je lišen prava na roditeljsku skrb, osim ako se postupak vodi radi vraćanja ograničenog ili oduzetog prava ili radi nadomještanja pristanka roditelja za posvojenje rješenjem suda.
(3) Roditelj se neće saslušati ako to zahtijevaju posebne okolnosti slučaja.

Saslušanje i poziv za sudjelovanje drugih osoba

Članak 363.

U postupcima u kojima se odlučuje o osobnim pravima djeteta, kao i u postupcima u kojima se određuju mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta sud može pozvati udomitelja koji se dulje vrijeme skrbi o djetetu, kao i druge osobe koje dulje vrijeme žive s djetetom i skrbe se o njemu da sudjeluju u postupku te ih saslušati.

5. SUDJELOVANJE OSOBA LIŠENIH POSLOVNE SPOSOBNOSTI U POSTUPKU

Postupovna sposobnost

Članak 364.

(1) U statusnim stvarima, stvarima u kojima se odlučuje o roditeljskoj skrbi, osobnim odnosima i mjerama za zaštitu prava i dobrobiti djeteta sud će rješenjem dopustiti da radi ostvarenja svojih prava i interesa, pojedine ili sve radnje u postupku poduzima i stranka koja je lišena poslovne sposobnosti u tom dijelu pod uvjetom da je u stanju shvatiti značenje i pravne posljedice tih radnji.

(2) Prije donošenja rješenja iz stavka 1. ovoga članka sud je dužan zatražiti mišljenje centra za socijalnu skrb.

(3) Protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka kojim se priznaje sposobnost poduzimanja pojedinih ili svih radnji u postupku nije dopuštena posebna žalba.

6. DOSTAVA

Članak 365.

(1) U postupcima u kojima se odlučuje o zaštiti osobnih prava i dobrobiti djeteta dostava među sudovima i drugim javnim tijelima obavlja se neposredno ili elektroničkim putem, odnosno na drugi način koji omogućuje nesumnjiv dokaz o obavljenoj dostavi.

(2) Pravomoćnu odluku donesenu u statusnim stvarima i o lišenju roditeljske skrbi sud dostavlja matičaru radi upisa u državne matice.

7. TROŠKOVI POSTUPKA

Članak 366.

(1) U statusnim stvarima, stvarima u kojima se odlučuje o roditeljskoj skrbi, osobnim odnosima i mjerama za zaštitu prava i dobrobiti djeteta te u stvarima uzdržavanja djeteta sud će o troškovima postupka odlučiti slobodno, vodeći računa o okolnostima slučaja i o ishodu postupka.

(2) Sud može odrediti da troškove posebnog skrbnika djeteta snose roditelji.

(3) Prilikom utvrđivanja visine troškova iz stavka 2. ovoga članka na odgovarajući se način primjenjuju propisi o nagradama i naknadama za rad odvjetnika, a sredstva naplaćena na ime tih troškova prihod su državnog proračuna.

(4) Troškove izvođenja dokaza koje predlaže dijete predujmljuju roditelji u iznosima koje odredi sud po slobodnoj ocjeni.

(5) Kad centar za socijalnu skrb sudjeluje u postupku kao stranka, na naknadu troškova postupka i njegove dužnosti snošenja troškova u postupku pred sudom primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje parnični postupak koje se odnose na državnog odvjetnika.

8. OBJAVA SUDSKIH ODLUKA I VOĐENJE OČEVIDNIKA TE DOKUMENTACIJE

Članak 367.

(1) U postupcima u kojima se odlučuje o statusnim stvarima, roditeljskoj skrbi, osobnim odnosima, mjerama za zaštitu prava i dobrobiti djeteta te uzdržavanju djeteta na e-oglasnoj ploči suda objavljivat će se odluka s prikrivenim osobnim podacima.

(2) Ministar nadležan za poslove pravosuđa propisat će pravilnikom način vođenja očevidnika i dokumentacije u vezi s poslovima suda u području primjene odredaba ovoga Zakona o roditeljima i djeci te u području braka i odnosa u braku.

II. POSEBNI PARNIČNI POSTUPCI

Posebni parnični postupci

Članak 368.

Ovim Zakonom propisani su posebni parnični postupci u:

1. bračnim sporovima
2. sporovima radi utvrđivanja ili osporavanja majčinstva ili očinstva
3. sporovima o roditeljskoj skrbi i osobnim odnosima djeteta s roditeljem i
4. sporovima o uzdržavanju.

1. OPĆE ODREDBE U BRAČNIM SPOROVIMA

Bračni sporovi

Članak 369.

(1) Parnični postupak radi utvrđivanja postoji li brak ili ne postoji, poništaja ili razvoda braka (bračni sporovi) pokreće se tužbom.
(2) Pravo na tužbu u bračnom sporu nije ograničeno rokom, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
(3) Ako jedan bračni drug podnese tužbu radi razvoda braka, a drugi najkasnije do zaključenja glavne rasprave izričito izjavi da ne osporava osnovanost tužbenog zahtjeva, smatrat će se da su bračni drugovi podnijeli prijedlog za sporazumni razvod braka i postupak će se nastaviti prema odredbama članaka 453. do 460. ovoga Zakona.

Punomoć

Članak 370.

(1) Ako tužbu u bračnom sporu podnosi punomoćnik stranke, u punomoći se mora izričito navesti koju tužbu punomoćnik može podnijeti.
(2) Ako se podnosi tužba radi poništaja braka, u punomoći se mora izričito navesti zbog kojeg se razloga tužba može podnijeti.

Protutužba

Članak 371.

(1) Bračni drug protiv kojeg je podnesena tužba u bračnom sporu može kod istog suda protiv drugog bračnog druga podnijeti protutužbu radi utvrđivanja da brak ne postoji ili radi poništaja braka.
(2) Odluka o tužbi i protutužbi iz stavka 1. ovoga članka donijet će se u pravilu u jednoj presudi.
(3) Protutužba se može podnijeti i zbog razloga zbog kojih se tužba ne bi mogla podnijeti zbog toga što je istekao rok za njezino podnošenje.

Odgovor na tužbu i pripremno ročište

Članak 372.

U postupcima u bračnim sporovima ne primjenjuju se odredbe Zakona o parničnom postupku koje se odnose na odgovor na tužbu i pripremno ročište.

Pravni lijekovi

Članak 373.

(1) Protiv drugostupanjske presude donesene u bračnom sporu revizija nije dopuštena.
(2) Protiv pravomoćne presude kojom se utvrđuje da brak ne postoji ili se poništava ili razvodi, nisu dopušteni izvanredni pravni lijekovi ni druga pravna sredstva.

a) Postupak radi poništaja braka

Tužba radi poništaja braka zbog maloljetnosti

Članak 374.

(1) Tužba radi poništaja braka ne može se podnijeti nakon što je maloljetnik koji je u braku navršio osamnaest godina života.
(2) Bračni drug koji je u vrijeme sklapanja braka bio maloljetan može podnijeti tužbu radi poništaja braka u roku od jedne godine od dana punoljetnosti.
(3) Sud može odbiti tužbeni zahtjev radi poništaja braka koji je sklopila osoba starija od šesnaest godina bez dopuštenja suda ako je to u skladu s dobrobiti te osobe.

Tužba radi poništaja braka zbog poslovne nesposobnosti

Članak 375.

(1) Sud može odbiti tužbeni zahtjev radi poništaja braka koji je sklopila osoba lišena poslovne sposobnosti u davanju izjava koje se odnose na osobna stanja bez dopuštenja suda ako je to u skladu s dobrobiti te osobe.
(2) Tužba radi poništaja braka ne može se podnijeti nakon pravomoćnosti odluke o vraćanju poslovne sposobnosti u davanju izjava koje se odnose na osobna stanja.
(3) Bračni drug koji je lišen poslovne sposobnosti u davanju izjava koje se odnose na osobna stanja može podnijeti tužbu radi poništaja braka i unutar roka od jedne godine od pravomoćnosti odluke o vraćanju poslovne sposobnosti u davanju izjava koje se odnose na osobna stanja.

Tužba radi poništaja braka zbog postojanja životnog partnerstva osoba istog spola ili prijašnjeg braka

Članak 376.

Sud će odbiti tužbeni zahtjev radi poništaja braka ako su prijašnji brak ili životno partnerstvo osoba istog spola, koje je registrirano sukladno posebnom propisu, prestali do zaključenja glavne rasprave.

Nastavak postupka

Članak 377.

Osobe koje ostvaruju pravo na nasljedstvo iza umrloga bračnog druga koji je podnio tužbu radi poništaja braka mogu nastaviti postupak radi utvrđivanja da je tužba bila osnovana ako od smrti ostavitelja nije proteklo više od šest mjeseci, a nakon isteka tog roka zahtjev se može istaknuti u posebnom parničnom postupku.

Dokazivanje postojanja braka, odnosno registriranog životnog partnerstva osoba istog spola

Članak 378.

(1) U postupku radi poništaja braka sklopljenog dok traje prijašnji brak ili registrirano životno partnerstvo osoba istog spola jednoga od bračnih drugova, postojanje ili nepostojanje tog braka, odnosno registriranog životnog partnerstva dokazuje se izvatkom iz matice vjenčanih, odnosno izvatkom iz registra životnog partnerstva ili drugom odgovarajućom javnom ispravom.

(2) Ako stranka postojanje ili nepostojanje prijašnjega braka, odnosno registriranog životnog partnerstva ne može dokazati ispravama iz stavka 1. ovoga članka, sud će prekinuti postupak i uputiti ih da u određenom roku pokrenu parnični postupak radi utvrđivanja postoji li brak, odnosno registrirano životno partnerstvo ili ne postoji te da o pokretanju postupka obavijeste sud. Na parnicu će se uputiti tužitelj koji tvrdi da prijašnji brak, odnosno registrirano životno partnerstvo postoji, a tuženik ako osporava postojanje prijašnjega braka, odnosno registriranog životnog partnerstva iako je njegovo sklapanje upisano u maticu vjenčanih, odnosno registar životnog partnerstva.

(3) Postupak prekinut prema odredbi stavka 2. ovoga članka nastavit će se kad odluka u parničnom postupku radi utvrđivanja postoji li brak, odnosno registrirano životno partnerstvo ili ne postoji postane pravomoćna.

(4) Ako parnični postupak radi utvrđivanja postoji li brak, odnosno registrirano životno partnerstvo ili ne postoji ne bude pokrenut u roku koji je sud odredio, smatrat će se da je tužba radi poništaja braka povučena ako je tužitelj upućen na pokretanje parničnog postupka, a ako je na pokretanje postupka upućen tuženik, smatrat će se da je odustao od svoje tvrdnje da prijašnji brak, odnosno registrirano životno partnerstvo ne postoji.

b) Postupak radi razvoda braka

Prilozi uz tužbu

Članak 379.

(1) Ako bračni drugovi imaju zajedničko maloljetno dijete, uz tužbu radi razvoda braka tužitelj je dužan priložiti izvješće o obveznom savjetovanju iz članka 324. ovoga Zakona i dokaz o sudjelovanju na prvom sastanku obiteljske medijacije.

(2) Ako tužitelj iz stavka 1. ovoga članka uz tužbu podnese izvješće o obveznom savjetovanju starije od šest mjeseci, sud će tužbu radi razvoda braka odbaciti.

(3) Ako tužitelj iz stavka 1. ovoga članka uz tužbu radi razvoda braka nije podnio izvješće o obveznom savjetovanju i dokaz o sudjelovanju na prvom sastanku obiteljske medijacije, sud će pozvati tužitelja da ih podnese u skladu s danom uputom.

(4) Sud će odrediti rok od osam dana za podnošenje izvješća iz stavka 3. ovoga članka i upozoriti tužitelja na pravne posljedice nepostupanja po nalogu suda.

(5) Smatrat će se da je tužba radi razvoda braka povučena ako izvješće o obveznom savjetovanju i dokaz o sudjelovanju na prvom sastanku obiteljske medijacije ne budu podneseni u određenom roku iz stavka 4. ovoga članka, a ako ponovno bude podnesena tužba radi razvoda braka bez izvješća o obveznom savjetovanju i dokaza o sudjelovanju na prvom sastanku obiteljske medijacije, sud će odbaciti tužbu radi razvoda braka.

(6) Odredbe stavaka 1. do 5. ovoga članka u odnosu na podnošenje izvješća o obveznom savjetovanju ne odnose se na slučajeve u kojima se ne provodi obvezno savjetovanje sukladno članku 326. ovoga Zakona.

(7) Odredbe stavaka 1. do 5. ovoga članka u odnosu na podnošenje dokaza o sudjelovanju na prvom sastanku obiteljske medijacije ne odnose se na slučajeve u kojima se ne provodi obiteljska medijacija sukladno članku 332. ovoga Zakona.

Nastavak postupka

Članak 380.

Osobe koje ostvaruju pravo na nasljedstvo iza umrloga bračnog druga koji je podnio tužbu radi razvoda braka mogu nastaviti postupak radi utvrđivanja da je tužba bila osnovana ako od smrti ostavitelja nije proteklo više od šest mjeseci, a nakon isteka toga roka zahtjev se može istaknuti samo u posebnom parničnom postupku.

Povlačenje tužbe

Članak 381.

U postupku radi razvoda braka tužitelj može bez pristanka tuženika povući tužbu dok postupak nije pravomoćno okončan.

2. POSTUPAK RADI UTVRĐIVANJA ILI OSPORAVANJA MAJČINSTVA ILI OČINSTVA

Odgovor na tužbu i pripremno ročište

Članak 382.

U postupcima radi utvrđivanja ili osporavanja majčinstva ili očinstva ne primjenjuju se odredbe posebnog zakona kojim se uređuje parnični postupak koje se odnose na odgovor na tužbu i pripremno ročište.

a) Postupak radi utvrđivanja majčinstva i očinstva

Tužba djeteta

Članak 383.

(1) Tužbu radi utvrđivanja majčinstva, odnosno očinstva dijete može podnijeti do navršene dvadeset i pete godine života.
(2) Ako je dijete maloljetno ili punoljetno a lišeno poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, tužbu u njegovo ime može podnijeti njegov zakonski zastupnik.
(3) Ako je dijete maloljetno, tužbu radi utvrđivanja očinstva u njegovo ime prema članku 68. stavku 2. ovoga Zakona može podnijeti i centar za socijalnu skrb.
(4) Uz centar za socijalnu skrb, majka djeteta ovlaštena je poduzimati radnje u postupku.
(5) U slučaju suprotnosti radnji centra za socijalnu skrb i majke djeteta sud će, uzimajući u obzir sve okolnosti, osobito dobrobit djeteta, procijeniti hoće li uzeti u obzir radnju centra za socijalnu skrb ili majke djeteta.

Tužba majke djeteta

Članak 384.

(1) Tužbu radi utvrđivanja očinstva može podnijeti majka djeteta do navršene osamnaeste godine života djeteta.
(2) Ako je majka djeteta lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, tužbu u njezino ime može podnijeti njezin zakonski zastupnik.

Tužba žene koja sebe smatra majkom, odnosno muškarca koji sebe smatra ocem djeteta

Članak 385.

(1) Žena koja sebe smatra majkom djeteta može podnijeti tužbu radi utvrđivanja majčinstva do navršene osamnaeste godine života djeteta.
(2) Tužbu radi utvrđivanja očinstva može podnijeti muškarac koji sebe smatra ocem djeteta u roku od godine dana od primitka obavijesti da nije pribavljen pristanak, odnosno suglasnost iz članaka 63. i 64. ovoga Zakona, a najkasnije do navršene osamnaeste godine života djeteta.
(3) Ako je žena koja sebe smatra majkom, odnosno muškarac koji sebe smatra ocem lišen poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, tužbu u njezino, odnosno njegovo ime može podnijeti njezin, odnosno njegov zakonski zastupnik.

Tužba nakon smrti osobe za koju se tvrdi da je majka, odnosno otac djeteta

Članak 386.

Ako osoba za koju se tvrdi da je majka, odnosno otac djeteta nije živa, tužba radi utvrđivanja majčinstva, odnosno očinstva protiv njezinih, odnosno njegovih nasljednika može se podnijeti u roku od godine dana od smrti osobe za koju se tvrdi da je majka, odnosno otac djeteta ili u roku od šest mjeseci od pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju.

Tužba centra za socijalnu skrb

Članak 387.

Tužbu radi utvrđivanja majčinstva, odnosno očinstva može podnijeti centar za socijalnu skrb do navršene osamnaeste godine života djeteta.

Stranke u postupku

Članak 388.

(1) Stranke u postupku radi utvrđivanja majčinstva su dijete te žena čije se majčinstvo utvrđuje, a centar za socijalnu skrb ili žena koja sebe smatra majkom djeteta iz članka 395. ovoga Zakona samo ako su pokrenuli taj postupak.
(2) Stranka u postupku radi utvrđivanja majčinstva je i muškarac kojeg bi se da, u slučaju da se utvrdi majčinstvo, smatralo djetetovim ocem.
(3) Stranke u postupku radi utvrđivanja očinstva su dijete, djetetova majka i muškarac čije se očinstvo utvrđuje, a centar za socijalnu skrb ili muškarac koji sebe smatra ocem djeteta iz članka 403. ovoga Zakona ako su pokrenuli taj postupak.

Suparničarstvo

Članak 389.

(1) Ako tužbom radi utvrđivanja majčinstva ili očinstva nisu obuhvaćene sve osobe koje moraju biti stranke u postupku, sud će poučiti tužitelja da tuži i osobu koja tužbom nije obuhvaćena ili da tu osobu pozove da se pridruži tužbi kao novi tužitelj.
(2) Ako tužitelj u roku koji sud odredi ne proširi tužbu na sve osobe koje moraju biti stranke u postupku ili ako se te osobe ne pridruže tužbi, sud će na odgovarajući način primijeniti odredbe parničnog postupka.
(3) Kad u postupku ima više tužitelja ili tuženika, oni se smatraju jedinstvenim suparničarima.
(4) Kad tužbu podnosi jedan od tužitelja u zakonskom roku, tužbi se može pridružiti i tužitelj kojemu je istekao rok za tužbu.

Dokazi

Članak 390.

(1) U postupku radi utvrđivanja majčinstva ili očinstva sud odlučne činjenice može utvrđivati i izvođenjem dokaza medicinskim vještačenjem sukladno postignućima suvremene znanosti.
(2) Ako je odlučio da će se izvesti dokaz medicinskim vještačenjem, sud će u rješenju o izvođenju toga dokaza odrediti i rok do kojega će se čekati izvođenje dokaza.
(3) Sud će rok iz stavka 2. ovoga članka odrediti uzimajući u obzir žurnost postupka i ostale okolnosti slučaja, s tim da rok ne može biti dulji od tri mjeseca računajući od dana dostave rješenja strankama.
(4) Poziv za izvođenje dokaza medicinskim vještačenjem sud će, uz rješenje kojim je odredio izvođenje toga dokaza, dostaviti osobno strankama. U pozivu se obvezno navodi ustanova koja će izvršiti medicinsko vještačenje, vrijeme vještačenja te upozorenje na posljedice izostanka.
(5) Kad rok iz stavka 2. ovoga članka istekne, rasprava će se provesti bez obzira na to što taj dokaz nije izveden.
(6) Ako dokaz nije izveden jer se jedna od stranaka nije odazvala pozivu za izvođenje dokaza medicinskim vještačenjem ili je uskratila izvođenje tih dokaza, sud će procijeniti od kakvog je to značenja.

Troškovi vještačenja

Članak 391.

U postupku radi utvrđivanja majčinstva, odnosno očinstva iz sredstava suda isplatit će se predujam za troškove vještačenja.

Pravni lijekovi

Članak 392.

Protiv drugostupanjske presude o utvrđivanju majčinstva ili očinstva dopuštena je revizija iz članka 382. stavka 1. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine«, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13., 43/13. i 89/14.).

b) Postupak radi osporavanja majčinstva

Tužba djeteta

Članak 393.

(1) Dijete može podnijeti tužbu radi osporavanja majčinstva ženi koja je upisana u maticu rođenih kao njegova majka do navršene dvadeset i pete godine života.
(2) Ako je dijete maloljetno, tužbu u njegovo ime podnosi posebni skrbnik kojega imenuje centar za socijalnu skrb.
(3) Kad posebni skrbnik iz stavka 2. ovoga članka podnese tužbu, prestaje ovlaštenje roditelja za zastupanje djeteta u tom postupku.
(4) Ako je dijete punoljetno i lišeno poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, tužbu u njegovo ime može podnijeti njegov zakonski zastupnik.

Tužba žene koja je upisana u maticu rođenih kao majka

Članak 394.

(1) Žena koja je upisana u maticu rođenih kao djetetova majka može podnijeti tužbu radi osporavanja svojeg majčinstva u roku od šest mjeseci od saznanja za činjenicu koja isključuje njezino majčinstvo, a najkasnije do navršene sedme godine života djeteta.
(2) Ako je žena koja je upisana u maticu rođenih kao djetetova majka lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, tužbu u njezino ime može podnijeti njezin zakonski zastupnik.

Tužba žene koja sebe smatra majkom

Članak 395.

(1) Žena koja sebe smatra djetetovom majkom može osporavati majčinstvo ženi koja je upisana u maticu rođenih kao majka ako istodobno traži da se utvrdi njezino majčinstvo.
(2) Ako je žena koja sebe smatra majkom lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, tužbu u njezino ime može podnijeti njezin zakonski zastupnik.

(3) Tužba iz stavka 1. ovoga članka može se podnijeti u roku od šest mjeseci od saznanja da je ona majka tog djeteta, a najkasnije do navršene sedme godine života djeteta.
(4) U postupku iz stavka 1. ovoga članka sud će, prije nego što započne raspravljati i odlučivati o zahtjevu radi osporavanja majčinstva odrediti, na trošak tužiteljice, izvođenje dokaza medicinskim vještačenjem sukladno postignućima suvremene medicinske znanosti radi utvrđivanja majčinstva tužiteljice.
(5) Ako iz medicinskog vještačenja proizlazi da tužiteljica nije majka djeteta kojem osporava majčinstvo, sud će presudom odbiti tužbeni zahtjev u cijelosti.
(6) Sud će nastaviti raspravljati i odlučivati o zahtjevima radi osporavanja i utvrđivanja majčinstva ako iz medicinskog vještačenja proizlazi da je tužiteljica majka djeteta kojemu je osporila majčinstvo.
(7) Sud će odluku o oba zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka donijeti u jednoj presudi.

Nastavak postupka
Članak 396.
Osoba koja ima pravni interes može nastaviti postupak osporavanja majčinstva u roku od šest mjeseci od smrti žene koja je pokrenula postupak ili u roku od mjesec dana od pravomoćnosti odluke o nasljeđivanju.

Stranke u postupku
Članak 397.
(1) U postupku u kojem se isključivo osporava majčinstvo, stranke su dijete, žena čije se majčinstvo osporava i otac djeteta.
(2) U postupku u kojem druga žena osporava majčinstvo ženi koja je upisana u maticu rođenih kao majka tražeći istodobno utvrđivanje svojega majčinstva, stranke su dijete, žena koja sebe smatra majkom i žena čije se majčinstvo osporava.
(3) U postupcima iz stavka 2. ovoga članka stranke su i djetetov otac i muškarac kojega bi se, u slučaju da se utvrdi majčinstvo, smatralo djetetovim ocem.

Djelovanje presude
Članak 398.
Pravomoćnom presudom o osporavanju majčinstva smatra se osporenim i očinstvo majčina muža, odnosno muškarca čije je očinstvo utvrđeno priznanjem.

Suparničarstvo, dokazi i pravni lijekovi
Članak 399.
Na suparničarstvo, izvođenje dokaza medicinskim vještačenjem i pravne lijekove u postupcima osporavanja majčinstva na odgovarajući način se primjenjuju odredbe članaka 389., 390. i 392. ovoga Zakona.

c) Postupak radi osporavanja očinstva

Tužba djeteta
Članak 400.
(1) Tužbu radi osporavanja očinstva dijete može podnijeti do navršene dvadeset i pete godine života.
(2) Ako je dijete maloljetno, tužbu iz stavka 1. ovoga članka u njegovo ime podnosi posebni skrbnik kojega imenuje centar za socijalnu skrb.
(3) Kad posebni skrbnik iz stavka 2. ovoga članka podnese tužbu iz stavka 1. ovoga članka prestaje ovlaštenje roditelja za zastupanje djeteta u tom postupku.
(4) Ako je dijete punoljetno i lišeno poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, tužbu u njegovo ime može podnijeti njegov zakonski zastupnik.

Tužba majčina muža
Članak 401.
(1) Tužbu radi osporavanja očinstva djeteta rođenoga za vrijeme trajanja braka ili tijekom tristo dana od prestanka braka može podnijeti majčin muž ako smatra da on nije biološki otac, i to u roku od šest mjeseci od dana saznanja za činjenicu koja dovodi u sumnju istinitost upisanoga očinstva, ali najkasnije do navršene sedme godine života djeteta.
(2) Ako je majčin muž lišen poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, tužbu radi osporavanja očinstva može podnijeti njegov zakonski zastupnik.

Tužba muškarca koji je priznao očinstvo

Članak 402.

(1) Muškarac koji je u maticu rođenih upisan kao otac djeteta na temelju priznanja očinstva, a poslije je saznao za činjenicu koja isključuje njegovo očinstvo, može tužbom osporavati svoje očinstvo u roku od šest mjeseci od dana saznanja za tu činjenicu, ali najkasnije do navršene sedme godine života djeteta.
(2) Muškarac koji je pod prisilom priznao očinstvo djeteta za koje tvrdi da ne potječe od njega može tužbom osporavati svoje očinstvo u roku od šest mjeseci od priznanja, a najkasnije do sedme godine života djeteta.
(3) Ako je muškarac iz stavaka 1. i 2. ovoga članka lišen poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, tužbu radi osporavanja očinstva može podnijeti njegov zakonski zastupnik.

Tužba muškarca koji sebe smatra ocem

Članak 403.

(1) Muškarac koji sebe smatra ocem djeteta može tužbom osporavati očinstvo osobi koja je to dijete priznala za svoje ako istodobno traži da se utvrdi njegovo očinstvo.
(2) Ako je muškarac koji sebe smatra ocem lišen poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, tužbu u njegovo ime može podnijeti njegov zakonski zastupnik.
(3) Tužba iz stavka 1. ovoga članka može se podnijeti u roku od godine dana od upisa priznanja očinstva u maticu rođenih.
(4) U postupku iz stavka 1. ovoga članka sud će, prije nego što započne raspravljati i odlučivati o zahtjevu radi osporavanja očinstva, odrediti na trošak tužitelja, izvođenje dokaza medicinskim vještačenjem sukladno postignućima suvremene medicinske znanosti radi utvrđivanja očinstva tužitelja.
(5) Ako iz medicinskog vještačenja proizlazi da tužitelj nije otac djeteta kojemu osporava očinstvo, sud će presudom odbiti tužbeni zahtjev u cijelosti.
(6) Sud će nastaviti raspravljati i odlučivati o zahtjevima radi osporavanja i utvrđivanja očinstva ako iz medicinskog vještačenja proizlazi da je tužitelj otac djeteta kojemu je osporio očinstvo.
(7) Sud će odluku o oba zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka donijeti u jednoj presudi.

Tužba majke djeteta

Članak 404.

(1) Majka može podnijeti tužbu radi osporavanja očinstva djeteta rođenog za vrijeme trajanja braka ili tijekom tristo dana od prestanka braka u roku od šest mjeseci od rođenja djeteta.
(2) Ako je majka lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, tužbu radi osporavanja očinstva može podnijeti njezin zakonski zastupnik.

Nastavak postupka

Članak 405.

Osoba koja ima pravni interes može nastaviti postupak osporavanja očinstva u roku od šest mjeseci od smrti muškarca koji je pokrenuo postupak ili u roku od mjesec dana od pravomoćnosti odluke o nasljeđivanju.

Stranke u postupku

Članak 406.

(1) Stranke u postupku radi osporavanja očinstva su dijete, djetetova majka i muškarac čije se očinstvo osporava.
(2) Ako se u postupku iz stavka 1. ovoga članka osporava očinstvo utvrđeno priznanjem, stranka je i muškarac koji osporava to očinstvo.

Suparničarstvo, dokazi i pravni lijekovi

Članak 407.

Na suparničarstvo, izvođenje dokaza medicinskim vještačenjem i pravne lijekove u postupku osporavanja očinstva na odgovarajući način se primjenjuju odredbe članaka 389., 390. i 392. ovoga Zakona.

3. POSTUPAK RADI RJEŠAVANJA PITANJA O RODITELJSKOJ SKRBI, OSTVARIVANJU OSOBNIH ODNOSA DJETETA S RODITELJEM I UZDRŽAVANJU DJETETA

Spor o roditeljskoj skrbi, osobnim odnosima djeteta s roditeljem i uzdržavanju djeteta

Članak 408.

(1) Spor o roditeljskoj skrbi je spor o pitanju s kojim će roditeljem dijete stanovati i načinu ostvarivanja roditeljske skrbi u kojem se odlučuje i o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem te uzdržavanju djeteta.
(2) Spor o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem i uzdržavanju djeteta mogu se voditi i kao samostalni sporovi.

Tužba i mjesna nadležnost

Članak 409.

(1) Ako se roditelji nisu sporazumjeli o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili ga je sud odbio odobriti, svaki roditelj ili dijete mogu podnijeti tužbu radi rješavanja pitanja s kojim će roditeljem dijete stanovati, načinu ostvarivanja roditeljske skrbi, osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem te uzdržavanju djeteta.
(2) U postupku u kojem se odlučuje s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi i ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem sud nije vezan zahtjevima stranaka.
(3) Odredbe stavaka 1. i 2. ovoga članka na odgovarajući se način primjenjuju i u slučaju kad nije postignut sporazum o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem ili ga je sud odbio odobriti.
(4) Za suđenje u sporovima iz stavaka 1. i 3. ovoga članka nadležan je sud koji je opće mjesno nadležan za dijete.

Prilozi uz tužbu

Članak 410.

(1) Tužitelj koji pokreće postupak radi rješavanja pitanja o ostvarivanju roditeljske skrbi ili ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem dužan je uz tužbu priložiti izvješće o obveznom savjetovanju iz članka 324. ovoga Zakona.
(2) Ako tužitelj iz stavka 1. ovoga članka uz tužbu podnese izvješće o obveznom savjetovanju starije od šest mjeseci, sud će tužbu radi rješavanja pitanja o ostvarivanju roditeljske skrbi ili ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem odbaciti.
(3) Ako tužitelj iz stavka 1. ovoga članka uz tužbu radi rješavanja pitanja o ostvarivanju roditeljske skrbi ili ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem nije podnio izvješće o obveznom savjetovanju, sud će pozvati tužitelja da ga podnese u skladu s danom uputom.
(4) Sud će odrediti rok od osam dana za podnošenje izvješća iz stavka 3. ovoga članka i upozoriti tužitelja na pravne posljedice nepostupanja po nalogu suda.
(5) Smatrat će se da je tužba radi rješavanja pitanja o ostvarivanju roditeljske skrbi ili ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem povučena ako izvješće o obveznom savjetovanju ne bude podneseno u određenom roku, a ako ponovno bude podnesena tužba radi rješavanja pitanja o ostvarivanju roditeljske skrbi ili ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem bez izvješća o obveznom savjetovanju, sud će odbaciti tužbu.
(6) Odredbe stavaka 1. do 5. ovoga članka ne odnose se na slučajeve u kojima se ne provodi obvezno savjetovanje sukladno članku 329. ovoga Zakona.

Odgovor na tužbu i pripremno ročište

Članak 411.

U postupcima o roditeljskoj skrbi i osobnim odnosima djeteta s roditeljem ne primjenjuju se odredbe posebnog zakona kojim se uređuje parnični postupak koje se odnose na odgovor na tužbu i pripremno ročište.

Spajanje postupaka

Članak 412.

Ako je nakon pokretanja postupka u kojem se odlučuje o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa djeteta s roditeljem te uzdržavanju djeteta pokrenut postupak u bračnom sporu, sud će spojiti taj postupak s postupkom u bračnom sporu.

Odlučivanje suda po službenoj dužnosti

Članak 413.

(1) Sud će odlučiti po službenoj dužnosti s kojim će roditeljem dijete stanovati, o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa djeteta s roditeljem te uzdržavanju djeteta:
1. odlukom kojom se utvrđuje da brak ne postoji ili se poništava ili razvodi te u drugim slučajevima razdvojenog života roditelja ili
2. odlukom o utvrđivanju ili osporavanju majčinstva ili očinstva kada je donošenje ove odluke, s obzirom na ishod parnice i okolnosti slučaja, moguće i potrebno.
(2) Sud može odlukom iz stavka 1. ovoga članka:
1. ograničiti ili zabraniti ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem sukladno članku 123. ovoga Zakona
2. odrediti da se osobni odnosi s djetetom ostvaruju pod nadzorom stručne osobe sukladno članku 124. ovoga Zakona
3. izreći mjeru za zaštitu prava i dobrobiti djeteta kad je to prema okolnostima slučaja potrebno i
4. odlučiti o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s maćehom ili očuhom ako su u trenutku prestanka bračne zajednice živjeli zajedno i brinuli se o djetetu.

Pravni položaj i zastupanje djeteta

Članak 414.

(1) Dijete je stranka postupaka u kojima se odlučuje o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa djeteta s roditeljem te uzdržavanju djeteta, neovisno o tome je li ga pokrenulo.
(2) Dijete u postupku iz stavka 1. ovoga članka zastupa poseban skrbnik imenovan za taj postupak sukladno članku 240. ovoga Zakona, osim ako je ovim Zakonom propisano da dijete zastupa zakonski zastupnik ili centar za socijalnu skrb.
(3) Roditelji djeteta nisu ovlašteni uz posebnog skrbnika poduzimati radnje u postupku u ime djeteta.

Odluka o predaji djeteta

Članak 415.

(1) U odluci o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati i o roditeljskoj skrbi sud će, ako je to potrebno, naložiti osobi kod koje se dijete nalazi da ga preda roditelju.
(2) Sud će u odluci iz stavka 1. ovoga članka odrediti rok za predaju djeteta ili naložiti da se dijete preda odmah.
(3) Odluka suda o predaji djeteta roditelju s kojim će dijete stanovati obvezuje stranke i osobu kod koje se dijete nalazi.

Utvrđivanje činjenica i izvođenje dokaza

Članak 416.

(1) Prije donošenja odluke o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi i osobnim odnosima djeteta s roditeljem sud će:
1. omogućiti djetetu da izrazi svoje mišljenje, sukladno odredbama ovoga Zakona
2. utvrditi na koji način je svaki od roditelja provodio vrijeme s djetetom i na koji način je ostvarivao roditeljsku skrb o djetetu prije pogoršanja obiteljskih odnosa i
3. po potrebi pribaviti nalaz i mišljenje centra za socijalnu skrb ili ovlaštenog sudskog vještaka.
(2) Sud će u postupku posebno cijeniti:
1. spremnost svakog od roditelja na suradnju u postupku obveznog savjetovanja ili spremnost na sudjelovanje u obiteljskoj medijaciji i
2. spremnost svakog od roditelja na poticanje ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem.
(3) Spremnost na suradnju iz stavka 2. ovoga članka nije od važnosti u slučajevima obiteljskog nasilja.

Posebne dužnosti i odluka suda o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem

Članak 417.

(1) U postupcima u kojima se odlučuje o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem sud je dužan:
1. upozoriti roditelje da je ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem od posebne važnosti za djetetovu dobrobit
2. poticati roditelje na postizanje sporazuma i sudjelovanje u postupku obiteljske medijacije, osim u slučajevima obiteljskog nasilja i
3. ako izostane sporazum iz točke 2. ovoga stavka, voditi računa da mjesto na kojem će se ostvarivati osobni odnosi djeteta s roditeljem bude prikladno za dijete, uzimajući u obzir istodobno stvarne prostorne i vremenske mogućnosti roditelja koji ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom.
(2) Odluka suda mora sadržati detaljne podatke o načinu, vremenu i mjestu preuzimanja, odnosno povratka djeteta, a po potrebi i troškovima ostvarivanja osobnih odnosa roditelja s djetetom.
(3) Sud će u obrazloženje odluke unijeti pisano upozorenje o pravnim posljedicama nepoštivanja obveze omogućavanja ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem, i to:
1. mogućnost izricanja novčane kazne u iznosu do trideset tisuća kuna
2. mogućnost izricanja zatvorske kazne od jednog dana do šest mjeseci te
3. mogućnost promjene odluke s kojim će roditeljem dijete stanovati.

Mjere kojima se osigurava provedba odluke o ostvarivanju sobnih odnosa djeteta s roditeljem

Članak 418.

(1) Sud može u postupku u kojem se odlučuje o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem odrediti jednu ili više mjera kojima se osigurava provedba odluke ako posumnja da bi roditelj s kojim dijete stanuje odbijao postupati u skladu s odlukom o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem, i to:
1. odrediti osobu koja će pomagati pri provedbi odluke ili sporazuma o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem i
2. odrediti obvezu polaganja jamstva u novcu od strane roditelja s kojim dijete stanuje.
(2) Kad određuje mjere iz stavka 1. ovoga članka, sud posebno vodi računa o prijašnjem ponašanju roditelja s kojim dijete stanuje.

Mjere kojima se osigurava povratak djeteta

Članak 419.

(1) Sud može u postupku u kojem se odlučuje o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem odrediti jednu ili više mjera kojima se osigurava povratak djeteta ili zaprječuje protupravno odvođenje djeteta od strane roditelja koji ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom, i to:

1. odrediti obvezu predaje putovnice roditelja koji ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom za vrijeme ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom sudu koji je mjeru odredio
2. odrediti obvezu polaganja jamstva u novcu od strane roditelja koji ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom
3. odrediti zabranu otuđenja ili opterećenja imovinskih prava roditelju koji ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom uz zabilježbu i upis zabrane u javne upisnike
4. odrediti obvezu roditelja koji ima pravo ostvarivati osobne odnose da se redovito javlja zajedno s djetetom ovlaštenom tijelu kao što je centar za socijalnu skrb u mjestu gdje se osobni odnosi ostvaruju
5. odrediti mjesto gdje se osobni odnosi imaju ostvarivati i
6. zabraniti odlazak djeteta iz države u kojoj se osobni odnosi imaju ostvarivati te odrediti registraciju zabrane u državnom ili prekograničnom informacijskom sustavu.

(2) Kada određuje mjere iz stavka 1. ovoga članka, sud mora posebno voditi računa o prijašnjem ponašanju roditelja koji ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom.

Sporazum roditelja

Članak 420.

(1) Sud može odluku o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati, o načinu ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem i o ostvarivanju roditeljske skrbi donijeti na temelju sporazuma roditelja ako smatra da je taj sporazum u skladu s dobrobiti djeteta.

(2) Ako roditelji sporazumno odluče ostvarivati zajedničku roditeljsku skrb, sporazum mora uređivati sva bitna pitanja iz plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi sukladno odredbi članka 106. stavka 2. ovoga Zakona.

(3) Što se tiče pravnih lijekova i izmjene odluke, odluka suda donesena na temelju sporazuma roditelja o ostvarivanju zajedničke roditeljske skrbi izjednačena je s planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi koji je odobrio sud.

Odluke bez obrazloženja

Članak 421.

Odluka o roditeljskoj skrbi i ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom ne mora biti obrazložena ako je donesena na temelju sporazuma roditelja sukladno članku 420. ovoga Zakona ili ako je odluka bila usmeno objavljena u nazočnosti svih stranaka i sve su se stranke odrekle pravnih lijekova.

Pravni lijekovi

Članak 422.

Protiv drugostupanjske odluke o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi, o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem i o uzdržavanju djeteta dopuštena je revizija iz članka 382. stavka 2. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine«, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13., 43/13. i 89/14.).

4. POSTUPAK U SPOROVIMA RADI UZDRŽAVANJA

Primjena pravila postupka u sporovima male vrijednosti

Članak 423.

U sporovima radi uzdržavanja ne primjenjuju se odredbe posebnog zakona kojim se uređuje parnični postupak koje se odnose na postupak u sporovima male vrijednosti.

Stranke u postupku radi uzdržavanja djeteta

Članak 424.

(1) Stranke u postupku radi uzdržavanja djeteta su dijete i osoba koja ga je prema ovom Zakonu dužna uzdržavati.

(2) Dijete iz stavka 1. ovoga članka zastupa roditelj s kojim dijete stanuje. Ako roditelj s kojim dijete stanuje pristane, u postupku radi uzdržavanja dijete zastupa centar za socijalnu skrb.

(3) Uz centar za socijalnu skrb, roditelj s kojim dijete stanuje ovlašten je i dalje poduzimati radnje u postupku. U slučaju suprotnosti radnji centra za socijalnu skrb i roditelja s kojim dijete stanuje sud će, uzimajući u obzir sve okolnosti, osobito dobrobit djeteta, procijeniti hoće li uzeti u obzir radnju centra za socijalnu skrb ili roditelja djeteta.

(4) Centar za socijalnu skrb dužan je u ime djeteta pokrenuti i voditi postupak radi uzdržavanja, odnosno radi povećanja uzdržavanja ako roditelj s kojim dijete stanuje to pravo ne ostvaruje iz neopravdanih razloga dulje od tri mjeseca od dana kad je dijete steklo to pravo.
(5) Centar za socijalnu skrb zastupa dijete u postupku radi uzdržavanja ako se o djetetu skrbi druga fizička ili pravna osoba.
(6) U postupcima iz stavaka 4. i 5. ovoga članka roditelji djeteta nisu ovlašteni uz centar za socijalnu skrb poduzimati radnje u postupku u ime djeteta. Kad centar za socijalnu skrb podnese tužbu u ime djeteta, prestaju ovlaštenja roditelja za zastupanje djeteta u postupcima iz stavaka 4. i 5. ovoga članka.

Presude o uzdržavanju djeteta
Članak 425.
(1) U sporu o uzdržavanju u kojem je tužitelj dijete, sud može donijeti presudu zbog ogluhe, te presudu zbog izostanka ako procijeni da je to u skladu s dobrobiti djeteta.
(2) U sporu o uzdržavanju djeteta sud može donijeti presudu na temelju priznanja, te presudu na temelju odricanja ako procijeni da je to u skladu s dobrobiti djeteta.

Nevezanost suda za zahtjeve stranaka i sudska nagodba
Članak 426.
U postupku radi uzdržavanja djeteta sud nije vezan zahtjevima stranaka, a sporazum stranaka uzet će se u obzir ako je u skladu s dobrobiti djeteta, te će dopustiti sklapanje sudske nagodbe.

Dostavljanje odluka centru za socijalnu skrb
Članak 427.
Sud će pravomoćnu odluku i sudsku nagodbu o uzdržavanju djeteta dostaviti centru za socijalnu skrb prebivališta, odnosno boravišta djeteta.

Pravni lijekovi
Članak 428.
Protiv drugostupanjske odluke o uzdržavanju djeteta dopuštena je revizija iz članka 382. stavka 2. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine«, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13., 43/13. i 89/14.).

Sporovi radi prestanka uzdržavanja
Članak 429.
(1) Ako je pravo na uzdržavanje utvrđeno ovršnom ispravom, obveznik uzdržavanja može tužbom tražiti da se utvrdi prestanak njegove obveze uzdržavanja čim prestanu postojati zakonske pretpostavke za uzdržavanje.
(2) U presudi kojom prihvaća tužbeni zahtjev iz stavka 1. ovoga članka sud će kao dan prestanka prava na uzdržavanje utvrditi dan podnošenja tužbe ili koji drugi dan nakon tog dana ako nađe da je ona prestala tog dana.
(3) Nakon pravomoćnosti presude kojom je utvrđen dan prestanka obveze uzdržavanja može se tražiti ovrha samo radi naplate tražbina dospjelih do tog dana na temelju ovršne isprave kojom je određena ta obveza.

Sporovi radi smanjenja uzdržavanja
Članak 430.
(1) Ako je pravo na uzdržavanje utvrđeno ovršnom ispravom, obveznik uzdržavanja može tužbom zahtijevati da sud smanji iznos uzdržavanja čim nastanu okolnosti zbog kojih je do toga došlo. U toj tužbi obveznik uzdržavanja je dužan naznačiti smanjeni iznos za koji smatra da ga je još uvijek dužan plaćati.
(2) Ako nađe da je zahtjev za smanjenje iznosa uzdržavanja u cijelosti ili djelomice osnovan, sud će odlučiti o iznosu koji je obveznik uzdržavanja dužan plaćati za uzdržavanje počevši od dana podnošenja tužbe ili kojeg drugog dana nakon tog dana, ili će zahtjev u cijelosti odbiti kao neosnovan.
(3) Nakon ovršnosti presude kojom je određeno da je obveznik uzdržavanja dužan plaćati uzdržavanje od određenog dana u smanjenom iznosu ovrha radi naplate uzdržavanja prema ovršnoj ispravi iz stavka 1. ovoga članka može se tražiti samo za vrijeme do dana na koji se odnosi ta presuda.

Povrat neosnovano plaćenog uzdržavanja
Članak 431.
(1) Obveznik uzdržavanja koji je davao uzdržavanje i nakon podnošenja tužbe radi prestanka ili smanjenja iznosa uzdržavanja određenog ovršnom ispravom ima pravo na povrat vrijednosti neosnovano danog uzdržavanja ako njegova tužba bude prihvaćena.
(2) Obveznik uzdržavanja može zahtjev za povrat vrijednosti danog uzdržavanja istaknuti u posebnoj tužbi.

Sporovi radi povećanja uzdržavanja
Članak 432.
(1) U presudi kojom se povećava iznos uzdržavanja sud će utvrditi povećani iznos uzdržavanja i odrediti dan od kojega ga treba plaćati.
(2) Pravo na plaćanje pojedinih obroka uzdržavanja stečeno prije vremena na koje se odnosi odluka o povećanju uzdržavanja ostvarivat će se na temelju ovršne isprave kojom je utvrđeno.

III. POSEBNI IZVANPARNIČNI POSTUPCI

Posebni izvanparnični postupci
Članak 433.
Ovim Zakonom propisani su posebni izvanparnični postupci radi:
1. davanja dopuštenja za sklapanje braka
2. sporazumnog razvoda braka
3. odobravanja plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi
4. odobravanja sporazuma o uzdržavanju
5. pojednostavnjenog određivanja uzdržavanja
6. ostvarivanja pojedinih sadržaja roditeljske skrbi, povjeravanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog smrti roditelja, mirovanja ostvarivanja roditeljske skrbi i ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom
7. određivanja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta
8. zaštite obiteljskog doma
9. nadomještanja pristanka za posvojenje djeteta
10. lišenja i vraćanja poslovne sposobnosti i
11. donošenja rješenja o zdravlju štićenika.

1. OPĆE ODREDBE

Sastav suda
Članak 434.
U izvanparničnom postupku u prvom i drugom stupnju sudi sudac pojedinac, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Mjesna nadležnost
Članak 435.
(1) Ako se tijekom postupka promijene okolnosti na kojima se temelji mjesna nadležnost, sud pred kojim je postupak pokrenut može predmet ustupiti sudu koji je postao mjesno nadležan ako je očito da će se tako lakše provesti postupak ili ako je to potrebno radi zaštite osoba o kojima sud vodi osobitu brigu.
(2) Stranke ne mogu sporazumom mijenjati nadležnost suda.

Stranke u postupku
Članak 436.
(1) Stranke u izvanparničnom postupku su:
1. predlagatelj
2. osoba koju je predlagatelj označio kao protustranku ili ju je inače naveo kao stranku
3. svaka osoba na čiji bi pravni položaj mogla izravno utjecati odluka koja se predlaže ili odluka koju sud u povodu prijedloga ili po službenoj dužnosti može donijeti, odnosno osoba na čiji bi pravni položaj mogla izravno utjecati neka druga radnja suda i
4. svaka osoba, tijelo ili oblik udruživanja koja se na temelju zakona treba uključiti u postupak.
(2) Ne smatra se strankom osoba ili tijelo koji su po zakonu dužni dostaviti sudu određenu odluku ili drugi pravni akt ili ga na drugi način obavijestiti o postojanju razloga za pokretanje izvanparničnog postupka po službenoj dužnosti, osim ako za to ne ispunjavaju uvjete iz stavka 1. ovoga članka.
(3) Osoba koja ima pravni interes da određena pravna stvar bude u izvanparničnom postupku riješena na određeni način može kao stranka pokrenuti taj postupak ili u njemu inače sudjelovati kao stranka samo ako je to zakonom izrijekom određeno.
(4) Neka osoba i tijelo mogu se uključiti u izvanparnični postupak kao umješači s položajem samostalnog sudionika samo kad je to izrijekom određeno zakonom. Takva osoba i tijelo imaju u postupku u koji su se uključili samostalno pravo iznositi činjenice i predlagati dokaze te izjavljivati pravne lijekove. Nisu ovlašteni povući ili preinačiti podneseni prijedlog, ali mogu predložiti sudu, kad je on ovlašten donijeti odluku po službenoj dužnosti, donošenje određene odluke.

(5) Ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije određeno, osoba koja ima pravni interes sudjelovati u postupku može zatražiti sudjelovanje u postupku. Na položaj i prava te osobe na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku o umješaču.

Prijedlog

Članak 437.

Ako nije drukčije određeno ovim Zakonom, prijedlog kojim se pokreće izvanparnični postupak ne mora sadržavati određen zahtjev, ali iz njega se mora zaključiti kakvu odluku ili drugu sudsku radnju predlagatelj traži te na kakvom činjeničnom stanju taj zahtjev temelji.

Sporovi o činjenicama i o pravu

Članak 438.

(1) Ako u postupku u kojem sudjeluju dvije ili više stranaka dođe do spora o činjenicama o kojima ovisi odluka, sud će donijeti rješenje kojim će obustaviti izvanparnični postupak i odrediti da se postupak u toj pravnoj stvari pred njime nastavi kao parnični postupak i prije pravomoćnosti rješenja o obustavi izvanparničnog postupka. Tim će rješenjem sud predlagatelju odrediti rok u kojem je dužan uskladiti prijedlog s odredbama Zakona o parničnom postupku o sadržaju tužbe.
(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka radnje poduzete i dokazi izvedeni tijekom izvanparničnog postupka neće biti bez učinka samo zato što nisu poduzete, odnosno izvedene u parničnom postupku. Sud će rješenjem protiv kojeg nije dopuštena posebna žalba odlučiti koje će se od poduzetih radnji i izvedenih dokaza ponoviti.
(3) Ako u postupku iz stavka 1. ovoga članka među strankama nema spora o bitnim činjenicama, već je sporno pravo koje se temelji na tim činjenicama, sud će nastaviti izvanparnični postupak i odlučiti o spornom pravu.

Usmena rasprava

Članak 439.

Sud može donijeti odluku i bez održavanja rasprave ako ocijeni da rasprava nije potrebna.

Dokazni postupak

Članak 440.

(1) U izvanparničnom postupku mogu se radi utvrđivanja činjeničnog stanja koristiti sva za to prikladna dokazna sredstva.
(2) Sud može u postupcima koje je ovlašten pokrenuti po službenoj dužnosti te u drugim postupcima za koje je to određeno ovim Zakonom izvoditi dokaze i prikupljati obavijesti i kad se sve stranke tomu protive, kad posumnja u postojanje činjenice koja se zakonski predmnijeva ili kad postoji dokaz o njezinu postojanju.
(3) U postupcima iz stavka 2. ovoga članka sud može imenovati vještake iako prije toga nije omogućio strankama da se izjasne o osobi vještaka.
(4) Sud će i u postupcima u kojima je određeno održavanje usmene rasprave uzeti u obzir i sve ono što je izneseno izvan rasprave. Sud može i izvan rasprave izvoditi dokaze, strankama nalagati da dopune svoje navode te poduzimati druge procesne radnje.
(5) Ako smatra da je nužno da se stranka sasluša, da predoči neku ispravu ili da omogući razgledavanje predmeta uviđaja koji se nalazi u njezinu posjedu, sud protiv te stranke može primijeniti prisilna sredstva predviđena člankom 441. ovoga Zakona ako se ona bez opravdanog razloga ne odazove pozivu ili ne postupi po traženju suda.

Prisilna sredstva u postupku

Članak 441.

Protiv stranaka koje protivno nalogu suda ne poduzmu radnje koje su potrebne za odvijanje postupka, sud može po službenoj dužnosti primijeniti odgovarajuća prisilna sredstva, a posebno:
1. izricati i izvršavati novčane i zatvorske kazne u skladu s odredbama Ovršnog zakona
2. odrediti i provesti prisilno dovođenje
3. odrediti i provesti oduzimanje isprava i predmeta koji mogu poslužiti kao dokaz i
4. postaviti privremenog zastupnika koji će na trošak i rizik osobe koja se pozivu nije odazvala poduzimati radnje koje može poduzimati zastupnik.

Rješenja

Članak 442.

(1) Sud odlučuje rješenjem.
(2) Rješenje ne mora biti obrazloženo ako su prihvaćeni prijedlozi stranaka koji međusobno nisu u suprotnosti, ako rješenje odgovara izjavljenoj volji svih stranaka ili ako je rješenje bilo usmeno objavljeno u nazočnosti svih stranaka i sve su se stranke odrekle prava na žalbu.

Učinci rješenja

Članak 443.

(1) Kad se u odluci nalaže ispunjenje neke činidbe, sud će odrediti rok u kojem je stranka dužna ispuniti tu činidbu.

(2) Sud može odrediti da se činidba ispuni odmah ako je to potrebno radi zaštite osoba o čijim je pravima i interesima dužan osobito paziti tijekom postupka.

Učinci odluka u statusnim stvarima

Članak 444.

(1) Kad se odlukom suda mijenja osobni status stranke ili njezina prava i dužnosti, pravni učinci odluke nastupaju kad ona postane pravomoćna.
(2) Sud može odrediti da pravni učinci odluke nastupaju prije pravomoćnosti ako je to potrebno radi zaštite osoba o čijim je pravima i interesima dužan osobito paziti tijekom postupka.

Pravni lijekovi

Članak 445.

(1) Protiv odluke donesene u prvom stupnju dopuštena je žalba, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
(2) Žalba se podnosi u roku od petnaest dana od dana dostave rješenja.
(3) Pravodobno podnesena žalba zadržava ovrhu odluke, odnosno pravne učinke odluke, ako drukčije nije određeno odlukom suda ili ovim Zakonom.
(4) Sud može odlučiti da žalba ne zadržava ovrhu kad se izriču mjere kojima se štite prava i dobrobit djece.

Postupanje suda po žalbi

Članak 446.

(1) Prvostupanjski sud može u povodu pravodobno podnesene žalbe ukinuti ili preinačiti svoju odluku ako se time ne povređuju prava drugih osoba.
(2) Ako prvostupanjski sud ne ukine ili ne preinači svoje rješenje, dostavit će žalbu sa svim spisima drugostupanjskom sudu.

Revizija

Članak 447.

(1) Protiv drugostupanjskog rješenja kojim je žalba odbijena i prvostupanjsko rješenje potvrđeno ili kojim je ono preinačeno dopuštena je revizija samo ako je drugostupanjski sud u izreci svojeg rješenja odredio da je revizija protiv njega dopuštena.
(2) Drugostupanjski sud može odlučiti na način iz stavka 1. ovoga članka ako ocijeni da odluka o stvari ovisi o rješenju nekog materijalnopravnog ili postupovnopravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.
(3) U obrazloženju rješenja kojom dopušta reviziju iz stavka 1. ovoga članka drugostupanjski će sud naznačiti zbog kojeg je pravnog pitanja dopušta i izložiti razloge zbog kojih smatra da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.
(4) Ako je rješenje iz stavka 1. ovoga članka donio u povodu žalbe Vrhovni sud Republike Hrvatske, protiv takvog rješenja revizija nije dopuštena.
(5) O reviziji iz stavka 1. i žalbi iz stavka 4. ovoga članka odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske u sastavu u kojemu odlučuje o reviziji protiv presude.

Prijedlog za preinaku ili ukidanje rješenja

Članak 448.

(1) U izvanparničnom postupku može se podnijeti prijedlog za preinaku ili ukidanje pravomoćnog rješenja zbog razloga zbog kojih se može tražiti ponavljanje postupka prema odredbama Zakona o parničnom postupku.
(2) Zbog razloga iz stavka 1. ovoga članka sud može po službenoj dužnosti preinačiti ili ukinuti pravomoćno rješenje ako je bio ovlašten po službenoj dužnosti pokrenuti taj postupak, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
(3) Postupak iz stavaka 1. i 2. ovoga članka provodi se uz odgovarajuću primjenu odredaba Zakona o parničnom postupku o ponavljanju postupka.

2. POSTUPAK RADI DAVANJA DOPUŠTENJA ZA SKLAPANJE BRAKA

Prijedlog i odluka suda za maloljetnu osobu

Članak 449.

(1) Osoba koja je navršila šesnaest godina samostalno podnosi prijedlog za donošenje rješenja o dopuštenju sklapanja braka.
(2) Sud će saslušati maloljetnog podnositelja prijedloga, njegove roditelje, odnosno skrbnika i osobu s kojom namjerava sklopiti brak te pribaviti mišljenje centra za socijalnu skrb i ispitati okolnosti važne za odluku.
(3) Sud će donijeti rješenje kojim dopušta sklapanje braka maloljetnoj osobi iz stavka 1. ovoga članka ako utvrdi da je mentalno i tjelesno zrela za brak te da je sklapanje braka u skladu s njezinom dobrobiti.

Prijedlog i rješenje suda za osobu lišenu poslovne sposobnosti

Članak 450.

(1) Osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja samostalno podnosi prijedlog za donošenje rješenja o dopuštenju sklapanja braka.
(2) Sud će pribaviti mišljenje skrbnika i centra za socijalnu skrb o podnesenom prijedlogu iz stavka 1. ovoga članka.
(3) Sud će donijeti rješenje o dopuštenju sklapanja braka za osobu iz stavka 1. ovoga članka za koju utvrdi da je sposobna shvatiti značenje braka i obveza koje iz njega proizlaze te da je brak u skladu s njezinom dobrobiti.

Mjesna nadležnost

Članak 451.

U postupcima u kojima se odlučuje o dopuštenju za sklapanje braka nadležan je sud koji je opće mjesno nadležan za osobu koja je podnijela prijedlog za donošenje odluke kojom se dopušta sklapanje braka.

Pravni lijek

Članak 452.

(1) Protiv rješenja suda kojim se odbija prijedlog za dopuštenje sklapanja braka zbog maloljetnosti, žalbu može podnijeti samo maloljetna osoba koja namjerava sklopiti brak i osoba s kojom ona namjerava sklopiti brak.
(2) Protiv rješenja suda kojim se dopušta sklapanje braka maloljetnoj osobi, žalbu mogu podnijeti njezini roditelji, odnosno njezin skrbnik i centar za socijalnu skrb.
(3) Protiv rješenja suda kojim se odbija prijedlog za dopuštenje sklapanja braka zbog lišenja poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja žalbu može podnijeti osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja i osoba s kojom namjerava sklopiti brak.
(4) Protiv rješenja suda kojim se dopušta sklapanje braka osobi lišenoj poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na osobna stanja žalbu može podnijeti njezin skrbnik i centar za socijalnu skrb.

3. POSTUPAK RADI SPORAZUMNOG RAZVODA BRAKA

Bračne stvari

Članak 453.

(1) Ako oba bračna druga predlažu sporazumni razvod braka, izvanparnični postupak pokreće se prijedlogom za sporazumni razvod braka.
(2) Ako jedan od bračnih drugova odustane od prijedloga za sporazumni razvod braka, a drugi ostane pri zahtjevu da se brak razvede, takav zahtjev smatrat će se tužbom radi razvoda braka i postupak će se nastaviti prema odredbama članaka 369. do 373. i članaka 379. do 381. ovoga Zakona.

Nastavak postupka

Članak 454.

Odredbe članka 380. ovoga Zakona primjenjivat će se na odgovarajući način i kad je umro bračni drug koji je podnio prijedlog za sporazumni razvod braka.

Mjesna nadležnost

Članak 455.

(1) Za suđenje u povodu prijedloga za sporazumni razvod braka nadležan je sud na čijem su području bračni drugovi imali posljednje zajedničko prebivalište.
(2) Ako je u bračnim stvarima sud u Republici Hrvatskoj nadležan zato što su bračni drugovi imali posljednje zajedničko prebivalište u Republici Hrvatskoj, nadležan je sud na čijem su području bračni drugovi imali posljednje zajedničko prebivalište.

Prilozi uz prijedlog

Članak 456.

Bračni drugovi koji imaju zajedničko maloljetno dijete dužni su uz prijedlog za sporazumni razvod braka podnijeti izvješće o obveznom savjetovanju iz članka 324. ovoga Zakona i plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi iz članka 106. ovoga Zakona.

Odbacivanje prijedloga

Članak 457.

Ako bračni drugovi koji imaju zajedničko maloljetno dijete uz prijedlog za sporazumni razvod braka podnesu izvješće o obveznom savjetovanju starije od šest mjeseci, sud će prijedlog za sporazumni razvod braka odbaciti.

Ispravak i dopuna prijedloga
Članak 458.
(1) Ako bračni drugovi koji imaju zajedničko maloljetno dijete uz prijedlog za sporazumni razvod braka nisu podnijeli izvješće o obveznom savjetovanju ili plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili sud utvrdi da plan nije u skladu s dobrobiti djeteta, sud će pozvati podnositelje da ih podnesu, odnosno dopune ili isprave u skladu s danom uputom.
(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka, sud će odrediti rok od osam dana za ponovno podnošenje, dopunu ili ispravak prijedloga i upozoriti stranke na pravne posljedice nepostupanja po nalogu suda.
(3) Smatrat će se da je prijedlog za sporazumi razvod braka povučen ako izvješće o obveznom savjetovanju i plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ne budu podneseni u određenom roku, a ako ponovno bude podnesen prijedlog bez izvješća o obveznom savjetovanju i plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi, ili plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi bez ispravka, odnosno dopune, sud će odbaciti prijedlog za sporazumni razvod braka.

Povlačenje prijedloga
Članak 459.
Prijedlog za sporazumni razvod braka bračni drugovi mogu povući dok postupak nije pravomoćno okončan.

Pravni lijekovi
Članak 460.
(1) Protiv rješenja kojim se sporazumno razvodi brak žalba se može podnijeti zbog bitnih povreda odredbi parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine«, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13., 43/13. i 89/14.) ili zbog toga što je pristanak za razvod dan u bitnoj zabludi ili pod utjecajem prisile ili prijevare ili ako za donošenje rješenja nisu bile ispunjene pretpostavke određene ovim Zakonom.
(2) Protiv pravomoćnog rješenja kojim se brak sporazumno razvodi, nisu dopušteni izvanredni pravni lijekovi niti druga pravna sredstva.

4. POSTUPAK RADI ODOBRAVANJA PLANA O ZAJEDNIČKOJ ODITELJSKOJ SKRBI

Stranke u postupku
Članak 461.
(1) Ako su roditelji postigli plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi iz članka 106. ovoga Zakona, izvanparnični postupak radi odobravanja plana pokreće se prijedlogom obaju roditelja.
(2) U postupku provjere i odobravanja plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi dijete zastupaju oba roditelja.

Mjesna nadležnost
Članak 462.
Za odobravanje plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi nadležan je sud koji je opće mjesno nadležan za dijete.

Prilozi uz prijedlog
Članak 463.
Roditelji su dužni uz prijedlog za odobravanje plana podnijeti izvješće o obveznom savjetovanju iz članka 324. ovoga Zakona i plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi iz članka 106. ovoga Zakona.

Odbacivanje prijedloga
Članak 464.
Ako roditelji uz prijedlog za odobravanje plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi podnesu izvješće o obveznom savjetovanju iz članka 324. ovoga Zakona starije od šest mjeseci, sud će prijedlog za odobravanje plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi odbaciti.

Ispravak i dopuna prijedloga
Članak 465.
(1) Ako roditelji uz prijedlog za odobravanje plana nisu podnijeli izvješće o obveznom savjetovanju ili plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili sud utvrdi da plan nije u skladu s dobrobiti djeteta, sud će pozvati podnositelje da ih podnesu, odnosno dopune ili isprave u skladu s danom uputom.
(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka, sud će odrediti rok od osam dana za ponovno podnošenje, dopunu ili ispravak prijedloga i upozoriti stranke na pravne posljedice nepostupanja po nalogu suda.
(3) Smatrat će se da je prijedlog za odobravanje plana povučen ako izvješće o obveznom savjetovanju i plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ne budu podneseni u određenom roku, a ako ponovno bude podnesen prijedlog bez

izvješća o obveznom savjetovanju i plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi, bez ispravka, odnosno dopune, sud će odbaciti prijedlog za odobravanje plana.

Rješenje o odobravanju plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi

Članak 466.

(1) O odobravanju plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi sud odlučuje rješenjem.
(2) Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi je sastavni dio rješenja o odobravanju plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi.
(3) Rješenje o odobravanju plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ne mora biti obrazloženo i može se izdati otiskivanjem štambilja na prijedlogu za odobravanje plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi.

Pravni lijekovi

Članak 467.

(1) Protiv rješenja kojim se odobrava plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi žalba se može podnijeti zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine«, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13., 43/13. i 89/14.) ili zbog toga što je pristanak za sporazum dan u bitnoj zabludi ili pod utjecajem prisile ili prijevare ili ako za donošenje rješenja nisu bile ispunjene pretpostavke određene ovim Zakonom.
(2) U postupku radi odobravanja plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi može se podnijeti prijedlog za preinaku ili ukidanje pravomoćnog rješenja kojim se odobrava plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi zbog razloga iz članka 421. stavka 1. točaka 1. do 7. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine«, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13., 43/13. i 89/14.) ili zbog toga što je pristanak za sporazum dan u bitnoj zabludi ili pod utjecajem prisile ili prijevare.

Sporazum o osobnim odnosima s djetetom

Članak 468.

Odredbe članaka 461. do 467. ovoga Zakona primjenjuju se na odgovarajući način na postupak odobravanja sporazuma o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom.

Izmjena plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi i sporazuma o osobnim odnosima

Članak 469.

(1) Odredbe članaka 461. do 467. ovoga Zakona primjenjuju se na odgovarajući način na postupak odobravanja plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi te sporazuma o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom u slučaju njihove izmjene.
(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, odredbe članaka 463. do 465. ovoga Zakona u dijelu koji se odnosi na izvješće o obveznom savjetovanju ne primjenjuju se na postupak odobravanja plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi te sporazuma o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom u slučaju njihove izmjene ako su stranke postigle sporazum o pitanju u vezi s kojim pokreću sudski postupak neovisno od postupka obveznog savjetovanja sukladno odredbi članka 329. stavka 2. ovoga Zakona.

5. POSTUPAK RADI ODOBRAVANJA SPORAZUMA O UZDRŽAVANJU

Stranke u postupku

Članak 470.

(1) Stranke u postupku radi odobravanja sporazuma o uzdržavanju djeteta su dijete i roditelj koji ne stanuje s djetetom.
(2) Dijete iz stavka 1. ovoga članka u postupku zastupa roditelj s kojim dijete stanuje.
(3) Stranke u postupku radi odobravanja sporazuma o uzdržavanju bračnog druga su bračni drugovi.

Mjesna nadležnost

Članak 471.

(1) Za odobravanje sporazuma o uzdržavanju djeteta nadležan je sud koji je opće mjesno nadležan za dijete.
(2) Za odobravanje sporazuma o uzdržavanju bračnog druga nadležan je sud na čijem području bračni drugovi imaju zajedničko prebivalište. Ako bračni drugovi nemaju zajedničko prebivalište, nadležan je sud na čijem su području bračni drugovi imali posljednje zajedničko prebivalište.
(3) Ako je u stvarima odobravanja sporazuma o uzdržavanju bračnog druga sud u Republici Hrvatskoj nadležan zato što su bračni drugovi imali posljednje zajedničko prebivalište u Republici Hrvatskoj, nadležan je sud na čijem su području bračni drugovi imali posljednje zajedničko prebivalište.

Ispravak i dopuna prijedloga

Članak 472.

(1) Uz prijedlog za odobravanje sporazuma o uzdržavanju mora se podnijeti i sporazum o uzdržavanju.
(2) Ako roditelji uz prijedlog nisu podnijeli sporazum o uzdržavanju djeteta ili sud utvrdi da sporazum nije u skladu s dobrobiti djeteta, sud će pozvati predlagatelje da ga podnesu, odnosno dopune ili isprave u skladu s danom uputom.
(3) Ako bračni drugovi uz prijedlog nisu podnijeli sporazum o uzdržavanju bračnog druga, sud će pozvati predlagatelje da ga podnesu.
(4) U slučaju iz stavaka 2. i 3. ovoga članka, sud će odrediti rok od osam dana za ponovno podnošenje prijedloga i upozoriti stranke na pravne posljedice nepostupanja po nalogu suda.
(5) Smatrat će se da je prijedlog povučen ako ne bude podnesen sporazum o uzdržavanju u određenom roku. Ako ponovno bude podnesen prijedlog bez sporazuma o uzdržavanju ili sporazum o uzdržavanju djeteta bez ispravka, odnosno dopune, sud će odbaciti prijedlog.

Rješenje o odobravanju sporazuma i pravni lijekovi

Članak 473.

(1) Sud odlučuje rješenjem o odobravanju sporazuma o uzdržavanju.
(2) Sporazum o uzdržavanju je sastavni dio rješenja.
(3) Rješenje o odobravanju sporazuma o uzdržavanju ne mora biti obrazloženo i može se izdati otiskivanjem štambilja na prijedlogu za odobravanje sporazuma o uzdržavanju.
(4) Protiv rješenja kojim se odobrava sporazum o uzdržavanju žalba se može podnijeti zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine«, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13., 43/13. i 89/14.) ili zbog toga što je pristanak za sporazum dan u bitnoj zabludi ili pod utjecajem prisile ili prijevare ili ako za donošenje rješenja nisu bile ispunjene pretpostavke određene ovim Zakonom.
(5) U postupku radi odobravanja sporazuma o uzdržavanju može se podnijeti prijedlog za preinaku ili ukidanje pravomoćnog rješenja kojim se odobrava sporazum o uzdržavanju zbog razloga iz članka 421. stavka 1. točaka 1. do 7. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine«, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13., 43/13. i 89/14.) ili zbog toga što je pristanak za sporazum dan u bitnoj zabludi ili pod utjecajem prisile ili prijevare.

6. POJEDNOSTAVNJENI POSTUPAK U STVARIMA UZDRŽAVANJA DJETETA

Stranke u postupku

Članak 474.

(1) Stranke u postupku radi uzdržavanja djeteta su dijete i roditelj koji ne stanuje s djetetom.
(2) Dijete iz stavka 1. ovoga članka u postupku radi uzdržavanja zastupa roditelj s kojim dijete stanuje.
(3) Dijete iz stavka 1. ovoga članka u postupku radi uzdržavanja iz članka 157. stavka 5., članka 166. stavka 6. i članka 174. stavka 2. ovoga Zakona zastupa posebni skrbnik ili centar za socijalnu skrb.

Mjesna nadležnost

Članak 475.

(1) Za odlučivanje u pojednostavnjenom postupku u stvarima uzdržavanja nadležan je, uz sud opće mjesne nadležnosti, i sud prebivališta, odnosno boravišta djeteta.
(2) Sud se može po službenoj dužnosti oglasiti mjesno nenadležnim najkasnije do donošenja rješenja kojim prihvaća prijedlog u pojednostavnjenom postupku.
(3) Protivna stranka može istaknuti prigovor stvarne i mjesne nenadležnosti samo u prigovoru iz članka 476. stavka 6. ovoga Zakona.
(4) Ako sud nakon podnošenja prigovora utvrdi da je stvarno ili mjesno nenadležan, oglasit će se nenadležnim i nakon pravomoćnosti rješenja ustupiti predmet nadležnom sudu.

Prigovor

Članak 476.

(1) U prijedlogu u stvarima uzdržavanja djeteta mora se naznačiti iznos uzdržavanja čije određivanje se predlaže. Iznos uzdržavanja mora biti u skladu s tablicom o prosječnim potrebama maloljetnog djeteta sukladno odluci koju donosi ministar nadležan za socijalnu skrb temeljem članka 314. stavka 4. ovoga Zakona.
(2) Predlagatelj može povući prijedlog iz stavka 1. ovoga članka bez pristanka protivne stranke samo do podnošenja prigovora iz stavka 6. ovoga članka.
(3) Ako nisu ispunjenje pretpostavke za određivanje uzdržavanja u pojednostavnjenom postupku, sud će nastaviti postupak prema pravilima postupka u sporovima o uzdržavanju iz članaka 423. do 432. ovoga Zakona. U tom

slučaju sud će odrediti predlagatelju rok od osam dana za usklađivanje njegova prijedloga s odredbama Zakona o parničnom postupku o sadržaju tužbe.
(4) Protiv rješenja suda iz stavka 3. ovoga članka kojim se ne prihvaća prijedlog za određivanje uzdržavanja u pojednostavnjenom postupku i kojim se postupak nastavlja prema pravilima postupka u sporovima o uzdržavanju iz članaka 423. do 432. ovoga Zakona nije dopuštena žalba.
(5) Sud će dostaviti prijedlog radi uzdržavanja protivnoj stranci u roku od osam dana od dana zaprimanja prijedloga. U pozivu sud će protivnu stranku upozoriti na pravne posljedice iz stavaka 7. i 8. ovoga članka.
(6) Protivna stranka može u roku od osam dana od dana primitka prijedloga podnijeti prigovor.
(7) Ako protivna stranka u roku iz stavka 6. ovoga članka ne podnese prigovor, sud će bez održavanja ročišta rješenjem koje ne mora imati obrazloženje prihvatiti prijedlog.
(8) Ako protivna stranka u roku iz stavka 6. ovoga članka podnese prigovor, postupak će se nastaviti prema pravilima postupka u sporovima o uzdržavanju iz članaka 423. do 432. ovoga Zakona. U tom slučaju sud će odrediti predlagatelju rok od osam dana za usklađivanje njegova prijedloga s odredbama Zakona o parničnom postupku o sadržaju tužbe. Pravodobno podneseni prigovor iz stavka 6. ovoga članka vrijedi kao odgovor na tužbu u postupku nastavljenom prema odredbama članaka 423. do 432. ovoga Zakona.
(9) Protiv rješenja suda iz stavka 8. ovoga članka kojim se postupak nastavlja prema pravilima postupka u sporovima o uzdržavanju iz članaka 423. do 432. ovoga Zakona nije dopuštena žalba.

Pravni lijekovi
Članak 477.
(1) Protiv rješenja kojim se prihvaća prijedlog u pojednostavnjenom postupku u stvarima uzdržavanja djeteta žalba se može podnijeti samo zbog bitnih povreda odredbi parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine«, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13., 43/13. i 89/14.) ili pogrešne primjene materijalnog prava.
(2) Protiv rješenja kojim se prihvaća prijedlog u pojednostavnjenom postupku u stvarima uzdržavanja djeteta prijedlog za preinaku ili ukidanje pravomoćnog rješenja može se podnijeti samo zbog razloga iz članka 421. stavka 1. točaka 1. do 7. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine«, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13., 43/13. i 89/14.).

7. POSEBNI POSTUPCI RADI OSTVARIVANJA RODITELJSKE SKRBI I OSOBNIH ODNOSA S DJETETOM

Postupci radi ostvarivanja pojedinih sadržaja roditeljske skrbi, povjeravanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog smrti roditelja, mirovanja ostvarivanja roditeljske skrbi i ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom
Članak 478.
(1) U postupku radi ostvarivanja pojedinih sadržaja roditeljske skrbi odlučuje se o:
1. medicinskim postupcima povezanim s rizicima teških posljedica za zdravlje djeteta sukladno članku 88. stavku 3. ovoga Zakona
2. obrazovanju djeteta sukladno članku 94. stavku 6. ovoga Zakona
3. raspolaganju prihodima od imovine djeteta sukladno članku 97. stavku 4. ovoga Zakona
4. upravljanju i zastupanju djeteta u vezi s vrjednijom imovinom, odnosno imovinskim pravima sukladno članku 98. stavku 3. i članku 101. stavku 1. ovoga Zakona
5. neslaganju roditelja o odlukama koje se odnose na bitna osobna prava djeteta sukladno članku 100. stavku 5. ovoga Zakona
6. neslaganju roditelja o odlukama koje su bitne za dijete sukladno članku 109. stavku 1. ovoga Zakona.
(2) U postupku radi mirovanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog pravnih ili stvarnih zapreka odlučuje se o:
1. neslaganju roditelja ili roditelja i djetetova skrbnika oko zastupanja djeteta u slučaju mirovanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog pravnih zapreka sukladno članku 114. stavku 3. ovoga Zakona
2. mirovanju ostvarivanja roditeljske skrbi zbog stvarnih zapreka te njegovu prestanku sukladno članku 115. stavcima 1. i 4. ovoga Zakona i
3. povjeravanju ostvarivanja roditeljske skrbi drugom roditelju u slučaju mirovanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog stvarnih zapreka sukladno članku 115. stavku 3. ovoga Zakona.
(3) U postupku radi povjeravanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog smrti roditelja koji je samostalno ostvarivao roditeljsku skrb odlučuje se o povjeravanju roditeljske skrbi drugom roditelju sukladno članku 116. stavku 2. ovoga Zakona.
(4) U postupku radi ostvarivanja osobnih odnosa odlučuje se o:
1. pravu na informacije o bitnim okolnostima vezanim uz osobna prava djeteta sukladno članku 112. stavcima 2. i 4. te članku 121. stavku 5. ovoga Zakona
2. ostvarivanju osobnih odnosa djeteta sa srodnicima i drugim osobama iz članka 120. ovoga Zakona i

3. ograničenju ili zabrani ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom sukladno članku 123. stavku 1. i članku 125. stavku 4. ovoga Zakona i
4. nadzoru nad ostvarivanjem osobnih odnosa s djetetom sukladno članku 124. stavku 1. ovoga Zakona.

Stranke u postupku
Članak 479.
(1) Postupke radi ostvarivanja pojedinih sadržaja roditeljske skrbi iz članka 478. stavka 1. ovoga Zakona mogu pokrenuti dijete ili roditelji.
(2) Postupke radi mirovanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog pravnih razloga iz članka 478. stavka 2. točke 1. ovoga Zakona mogu pokrenuti dijete, roditelji ili skrbnik djeteta.
(3) Postupke radi mirovanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog stvarnih razloga iz članka 478. stavka 2. točaka 2. i 3. ovoga Zakona mogu pokrenuti dijete, roditelji ili centar za socijalnu skrb.
(4) Postupak radi povjeravanja ostvarivanja roditeljske skrb zbog smrti roditelja koji je samostalno ostvarivao roditeljsku skrb iz članka 478. stavka 3. ovoga Zakona mogu pokrenuti dijete, drugi roditelj, ili centar za socijalnu skrb.
(5) Postupak radi ostvarivanja prava na informacije o bitnim okolnostima vezanim uz osobna prava djeteta iz članka 478. stavka 4. točke 1. mogu pokretati dijete, roditelji ili osobe koje imaju pravo na informaciju.
(6) Postupak radi ostvarivanja osobnih odnosa djeteta sa srodnicima i drugim osobama iz članka 478. stavka 4. točke 2. mogu pokrenuti dijete, roditelji, srodnik ili druge osobe iz članka 120. ovoga Zakona.
(7) Postupke radi ograničenja ili zabrane ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s roditeljem kao i o nadzoru nad njihovim ostvarivanjem iz članka 478. stavka 4. točaka 3. i 4. mogu pokrenuti dijete, roditelj ili centar za socijalnu skrb.
(8) Dijete je stranka postupka iz stavaka 1. do 7. ovoga članka neovisno o tome je li ga pokrenulo.

Mjesna nadležnost
Članak 480.
Za suđenje u postupcima iz članka 478. ovoga Zakona nadležan je sud koji je opće mjesno nadležan za dijete.

Podnošenje prijedloga
Članak 481.
Predlagatelj je dužan podnijeti izvješće o obveznom savjetovanju iz članka 324. ovoga Zakona uz prijedlog za odlučivanje o:
1. medicinskim postupcima povezanim s rizicima teških posljedica za zdravlje djeteta sukladno članku 88. stavku 3. ovoga Zakona
2. obrazovanju djeteta sukladno članku 94. stavku 6. ovoga Zakona
3. neslaganju roditelja o odlukama koje se odnose na bitna osobna prava djeteta sukladno članku 100. stavku 5. ovoga Zakona
4. neslaganju roditelja o odlukama koje su bitne za dijete sukladno članku 108. stavku 3. ovoga Zakona
5. neslaganju roditelja ili roditelja i djetetova skrbnika oko zastupanja djeteta u slučaju mirovanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog pravnih zapreka sukladno članku 114. stavku 3. ovoga Zakona
6. pravu na informacije o bitnim okolnostima vezanim uz osobna prava djeteta sukladno članku 112. stavcima 2. i 4. te članku 121. stavku 5. ovoga Zakona
7. ostvarivanju osobnih odnosa djeteta sa srodnicima i drugim osobama iz članka 120. stavaka 1. i 2. ovoga Zakona i promjeni tog rješenja i
8. ograničenju ili zabrani ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom i promjeni tog rješenja sukladno članku 123. stavku 1. i članku 125. stavku 4. ovoga Zakona.

Odbacivanje prijedloga
Članak 482.
Ako predlagatelj uz prijedlog za ostvarivanje roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom iz članka 481. ovoga Zakona, podnese izvješće o obveznom savjetovanju starije od šest mjeseci, sud će prijedlog odbaciti.

Ispravak i dopuna prijedloga
Članak 483.
(1) Ako predlagatelj uz prijedlog za ostvarivanje roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom iz članka 481. ovoga Zakona nije podnio izvješće o obveznom savjetovanju, sud će pozvati predlagatelja da ga podnese.
(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka sud će odrediti rok od osam dana za ponovno podnošenje prijedloga i upozoriti stranke na pravne posljedice nepostupanja po nalogu suda.
(3) Smatrat će se da je prijedlog povučen ako ne bude podneseno izvješće o obveznom savjetovanju u određenom roku, a ako ponovno bude podnesen prijedlog bez izvješća o obveznom savjetovanju sud će odbaciti prijedlog.

Posebne odredbe o promjeni prebivališta, odnosno boravišta djeteta

Članak 484.

(1) Ako se jedan roditelj protivi promjeni prebivališta, odnosno boravišta djeteta sukladno članku 100. ovoga Zakona, sud će u izvanparničnom postupku na prijedlog djeteta ili roditelja odlučiti koji će od roditelja u toj stvari zastupati dijete radi zaštite dobrobiti djeteta.

(2) Sud će s obzirom na okolnosti slučaja pri donošenju rješenja iz stavka 1. ovoga članka uzeti u obzir:

1. dob i mišljenje djeteta
2. pravo djeteta da ostvaruje osobne odnose s drugim roditeljem
3. spremnost i volju roditelja da surađuju u ostvarivanju roditeljske skrbi
4. osobne prilike roditelja
5. udaljenost između prebivališta, odnosno boravišta roditelja i mjesta u koje bi se dijete trebalo preseliti te prometnu povezanost i
6. pravo roditelja na slobodu kretanja.

8. POSTUPAK RADI ODREĐIVANJA MJERA ZA ZAŠTITU PRAVA I DOBROBITI DJETETA

Mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta

Članak 485.

(1) U postupku radi određivanja mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta odlučuje se o:

1. privremenom povjeravanju djeteta drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi sukladno odredbama članaka 150. do 153. ovoga Zakona
2. zabrani približavanja djetetu sukladno članku 154. ovoga Zakona
3. oduzimanju prava na stanovanje s djetetom i povjeravanje svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi, sukladno člancima 155. do 163. ovoga Zakona
4. povjeravanju djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji, sukladno odredbama članaka 164. do 169. ovoga Zakona i
5. lišenju prava na roditeljsku skrb sukladno odredbama članaka 170. do 177. ovoga Zakona.

(2) U postupku radi određivanja mjera za zaštitu imovine i imovinskih prava djeteta odlučuje se o:

1. lišenju prava roditelja na upravljanje djetetovom imovinom i prava na zastupanje djeteta u imovinskim stvarima sukladno članku 178. stavku 2. i članku 179. ovoga Zakona i
2. osiguranju na imovini roditelja sukladno članku 178. stavku 2. i članku 179. ovoga Zakona.

(3) U obrazloženju rješenja iz stavka 1. ovoga članka sud je dužan navesti razloge za primjenu najblaže mjere, sukladno članku 128. ovoga Zakona.

Stranke u postupku

Članak 486.

(1) U postupku radi izricanja mjere privremenog povjeravanja djeteta drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi stranke su dijete, roditelji, centar za socijalnu skrb te druga osoba, ustanova socijalne skrbi ili udomitelj kojima se dijete povjerava.

(2) U postupku radi izricanja mjere zabrane približavanja djetetu, stranke su dijete, roditelji, centar za socijalnu skrb te baka ili djed, sestra ili brat, odnosno polusestra ili polubrat koji ne živi s djetetom.

(3) U postupku radi izricanja mjere oduzimanja prava na stanovanje s djetetom i povjeravanja svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji ili ustanovi socijalne skrbi stranke su dijete, roditelji, centar za socijalnu skrb te druga osoba, ustanova socijalne skrbi ili udomitelj kojima se dijete povjerava.

(4) U postupku radi izricanja mjere povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji stranke su dijete, roditelji, centar za socijalnu skrb te ustanova socijalne skrbi ili udomitelj kojima se dijete povjerava, a državni odvjetnik za mladež ako je pokrenuo postupak.

(5) U postupku radi izricanja mjere lišenja prava na roditeljsku skrb stranke su dijete, roditelji te centar za socijalnu skrb, a državni odvjetnik za mladež ako je pokrenuo taj postupak.

(6) U postupcima radi izricanja mjera za zaštitu imovinskih prava djeteta stranke su dijete, roditelj i centar za socijalnu skrb.

Zastupanje djeteta

Članak 487.

U postupcima radi zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta iz članka 485. stavka 1. točaka 1., 3., 4. i 5. dijete zastupa posebni skrbnik kojeg imenuje sud. Roditelji djeteta nisu ovlašteni uz posebnog skrbnika poduzimati radnje u postupku u ime djeteta.

Mjesna nadležnost

Članak 488.

Za suđenje u postupcima radi izricanja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta nadležan je sud koji je opće mjesno nadležan za dijete.

Žalba

Članak 489.

(1) Protiv odluke o mjeri za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta stranke mogu podnijeti žalbu u roku od tri dana od dana uručenja, odnosno dostave prijepisa odluke.
(2) U postupcima iz stavka 1. ovoga članka drugostupanjski sud mora donijeti i otpremiti odluku u roku od osam dana od dana primitka žalbe.
(3) Žalba protiv odluka donesenih na temelju članka 485. stavka 1. točaka 1., 3. i 4. ovoga Zakona ne odgađa njihovu ovrhu.

9. POSTUPAK RADI ZAŠTITE OBITELJSKOG DOMA

Predmet odlučivanja u postupcima radi zaštite obiteljskog doma

Članak 490.

U postupku radi zaštite obiteljskog doma odlučuje se o:
1. nadomještanju suglasnosti drugog bračnog druga za otuđenje ili opterećenje obiteljske kuće ili stana koji predstavlja bračnu stečevinu i obiteljski dom sukladno članku 32. stavku 4. ovoga Zakona
2. nadomještanju suglasnosti drugog bračnog druga za otkaz ugovora o najmu stana koji predstavlja obiteljski dom sukladno članku 32. stavku 4. ovoga Zakona i
3. pravu stanovanja djece i jednog roditelja u stanu ili drugoj nekretnini koja predstavlja obiteljski dom sukladno članku 46. ovoga Zakona.

Stranke u postupku

Članak 491.

(1) Postupak iz članka 490. točaka 1. i 2. ovoga Zakona pokreće se na prijedlog bračnog druga.
(2) Postupak iz članka 490. točke 3. ovoga Zakona pokreće se na prijedlog roditelja koji na temelju odluke suda stanuje sa zajedničkim maloljetnim djetetom.
(3) Dijete je stranka postupka iz stavka 2. ovoga članka zastupano po roditelju s kojim stanuje na temelju odluke suda.
(4) Sud će na zahtjev stranke o pokretanju postupka obavijestiti i treće osobe s kojima su bračni drugovi u pravnom odnosu u vezi s nekretninom.

Mjesna nadležnost

Članak 492.

Za suđenje u postupcima radi zaštite obiteljskog doma nadležan je, osim suda opće mjesne nadležnosti, sud koji je nadležan za rješavanje bračnog spora u prvom stupnju ili sud na području kojega se nalazi zajednička nekretnina koja predstavlja obiteljski dom ili sud na području kojega predlagatelj ima prebivalište, odnosno boravište.

10. POSTUPAK RADI NADOMJEŠTANJA PRISTANKA ZA POSVOJENJE DJETETA

Stranke u postupku

Članak 493.

(1) Sud će u izvanparničnom postupku rješenjem nadomjestiti pristanak roditelja, odnosno skrbnika za posvojenje djeteta u slučajevima propisanim člankom 190. stavkom 1. ovoga Zakona i člankom 192. stavcima 3. i 4. ovoga Zakona.
(2) Prijedlog za donošenje rješenja kojim se nadomješta pristanak roditelja podnijet će centar za socijalnu skrb prebivališta, odnosno boravišta roditelja.
(3) Prijedlog za donošenje rješenja kojim se nadomješta pristanak skrbnika podnijet će centar za socijalnu skrb koji je imenovao skrbnika.
(4) U postupku u povodu prijedloga iz stavka 1. ovoga članka sud će saslušati roditelja, odnosno skrbnika čiji se pristanak nadomješta, omogućiti djetetu da izrazi svoje mišljenje uz primjenu članka 360. ovoga Zakona i po potrebi saslušati druge osobe koje su bliske s djetetom.
(5) Roditelja koji je lišen poslovne sposobnosti u davanju izjava koje se odnose na osobna stanja sud je dužan prije saslušanja na prikladan način upoznati s pravnim i faktičnim posljedicama posvojenja.
(6) Dijete u postupku zastupa posebni skrbnik kojeg imenuje sud. Roditelji djeteta nisu ovlašteni uz posebnog skrbnika poduzimati radnje u postupku u ime djeteta.

Mjesna nadležnost

Članak 494.

U postupcima radi nadomještanja pristanka za posvojenje djeteta nadležan je sud na području kojeg je sjedište centra za socijalnu skrb koji je pokrenuo postupak.

Pravni lijek
Članak 495.
(1) Protiv rješenja donesenog u postupku radi nadomještanja pristanka za posvojenje djeteta stranke mogu podnijeti žalbu u roku od tri dana od dana uručenja, odnosno dostave prijepisa odluke.
(2) U postupcima iz stavka 1. ovoga članka drugostupanjski sud mora donijeti i otpremiti odluku u roku od petnaest dana od dana primitka žalbe.
(3) Protiv pravomoćnog rješenja suda kojim se nadomješta pristanak roditelja, odnosno skrbnika, nisu dopušteni izvanredni pravni lijekovi niti druga pravna sredstva.

11. POSTUPAK RADI LIŠENJA I VRAĆANJA POSLOVNE SPOSOBNOSTI

Stranke u postupku
Članak 496.
(1) Postupak radi lišenja poslovne sposobnosti može pokrenuti sud po službenoj dužnosti, centar za socijalnu skrb, bračni drug osobe prema kojoj se provodi postupak, njezini krvni srodnici u ravnoj lozi, a u pobočnoj lozi do drugog stupnja.
(2) Postupak radi vraćanja poslovne sposobnosti može pokrenuti sud po službenoj dužnosti, osobe iz stavka 1. ovoga članka, skrbnik uz odobrenje centra za socijalnu skrb ili osoba prema kojoj će se voditi postupak vraćanja poslovne sposobnosti.

Mjesna nadležnost
Članak 497.
U postupcima radi lišenja i vraćanja poslovne sposobnosti nadležan je sud koji je opće mjesno nadležan za osobu prema kojoj se provodi postupak.

Ročište
Članak 498.
(1) Sud će pozvati na ročište predlagatelja, osobu u odnosu na koju se provodi postupak, njezina posebnog skrbnika i centar za socijalnu skrb.
(2) Posebni skrbnik dužan je odazvati se pozivu suda te aktivno sudjelovati u postupku. Ostale osobe iz stavka 1. ovoga članka i centar za socijalnu skrb ovlaštene su u tijeku postupka sudjelovati pri izvođenju dokaza i raspravi o rezultatima cjelokupnog postupka.
(3) Sud će saslušati osobu u odnosu na koju se provodi postupak. Ako se ta osoba nalazi u psihijatrijskoj ustanovi, ustanovi socijalne skrbi ili je zbog lišenja slobode unutar zatvorskog sustava, saslušat će se u pravilu u toj ustanovi.
(4) Ako sud utvrdi da saslušanje osobe nije moguće s obzirom na njezino zdravstveno stanje, dužan je o tome sastaviti bilješku u spisu i navesti razloge nemogućnosti saslušanja.

Dokazni postupak
Članak 499.
(1) Osobu u odnosu na koju se provodi postupak radi lišenje poslovne sposobnosti će po nalogu suda osobno i neposredno pregledati vještak, koji će o rezultatima pregleda dati pisani nalaz i mišljenje.
(2) Sud može pozvati podnositelje prijedloga da podnesu pisani nalaz i mišljenje doktora medicine ili drugu ispravu koja upućuje da se osoba prema kojoj se postupak pokreće nije sposobna brinuti o svojim potrebama, pravima i interesima ili da ona ugrožava prava i interese drugih osoba o kojima se dužna skrbiti.

Zastoj postupka
Članak 500.
(1) Sud može zastati s postupkom lišenja poslovne sposobnosti i odgoditi donošenje odluke ako se osoba za koju je pokrenut postupak radi lišenja poslovne sposobnosti zbog zloupotrebe sredstava ovisnosti ili drugih razloga, podvrgnula liječenju u zdravstvenoj ustanovi.
(2) Sud tijekom postupka lišenja poslovne sposobnosti mora upozoriti osobu prema kojoj se provodi za koju je pokrenut postupak radi lišenja poslovne sposobnosti na mogućnost odgađanja donošenja odluke ako se podvrgne liječenju u zdravstvenoj ustanovi.
(3) Vrijeme na koje se odgađa donošenje odluke ne može biti kraće od šest mjeseci ni dulje od godinu dana od dana donošenja odluke iz stavka 1. ovoga članka, ali sud može opozvati svoju odluku, ako osoba koju ima lišiti poslovne sposobnosti svojevoljno napusti ustanovu za liječenje ili bude iz nje otpuštena zbog narušavanja reda, ili na drugi način izbjegne liječenje.
(4) Pri donošenju odluke o prijedlogu za lišenje poslovne sposobnosti sud će uzeti u obzir i rezultate liječenja u zdravstvenoj ustanovi.

Dostava

Članak 501.

(1) Rješenje suda o lišenju poslovne sposobnosti dostavlja se predlagatelju, osobi koja se lišava poslovne sposobnosti, njezinu posebnom skrbniku i centru za socijalnu skrb.
(2) Sud će po službenoj dužnosti obavijestiti centar za socijalnu skrb o pravomoćnosti rješenja o lišenju poslovne sposobnosti, odnosno o pravnim učincima tog rješenja ako oni nastupaju prije pravomoćnosti.

Vraćanje poslovne sposobnosti

Članak 502.

(1) Ako prestanu razlozi iz članka 234. ovoga Zakona, sud će odlučiti o vraćanju poslovne sposobnosti osobi koja je prijašnjim rješenjem bila lišena poslovne sposobnosti.
(2) Sud može odlučiti da osoba koja je bila lišena poslovne sposobnosti bude lišena poslovne sposobnosti u manjem opsegu i sadržaju (djelomično vraćanje poslovne sposobnosti) ili da joj se poslovna sposobnost potpuno vrati.

Odbijanje prijedloga za vraćanje poslovne sposobnosti

Članak 503.

(1) Ako odbije prijedlog za potpuno ili djelomično vraćanje poslovne sposobnosti, sud može odlučiti da se prije isteka određenog roka, ali ne duljeg od godinu dana, ne može ponovno tražiti vraćanje poslovne sposobnosti ako iz ishoda postupka s velikom vjerojatnošću proizlazi da se za određeno vrijeme ne treba očekivati izlječenje ili znatno poboljšanje psihičkog stanja ili drugih okolnosti zbog kojih je osoba lišena poslovne sposobnosti.
(2) Prijedlog za vraćanje poslovne sposobnosti koji je podnesen prije isteka roka iz stavka 1. ovoga članka sud će odbaciti.
(3) U postupku radi djelomičnog ili potpunog vraćanja poslovne sposobnosti primjenjivat će se na odgovarajući način odredbe ovoga Zakona o postupku radi lišenja poslovne sposobnosti.
(4) U postupku iz stavka 3. ovoga članka vještačenje se ne može povjeriti osobi koja je u postupku radi lišenja poslovne sposobnosti obavila vještačenje.

12. POSTUPAK RADI DONOŠENJA RJEŠENJA O ZDRAVLJU ŠTIĆENIKA

Rješenja o zdravlju štićenika

Članak 504.

(1) U postupku radi donošenja rješenja o zdravlju štićenika koji je u tom dijelu lišen poslovne sposobnosti odlučuje se o:
1. sterilizaciji
2. doniranju tkiva i organa i
3. mjerama za održavanje na životu štićenika.
(2) Rješenja iz stavka 1. ovoga članka sud je dužan donijeti i otpremiti u roku od petnaest dana od dana pokretanja postupka.
(3) Sud će odbaciti prijedlog za donošenje rješenja o zdravlju štićenika ako je štićenik u vrijeme dok je bio poslovno sposoban u obliku javnobilježničke isprave (anticipirana naredba) iz članka 260. stavka 2. ovoga Zakona odlučio o stvarima iz stavka 1. ovoga članka.

Podnošenje prijedloga i izvođenje dokaza

Članak 505.

(1) Prijedlog za donošenje rješenja o zdravlju štićenika može podnijeti štićenik ili skrbnik štićenika.
(2) U postupku u povodu prijedloga iz stavka 1. ovoga članka sud će saslušati štićenika, skrbnika i po potrebi druge osobe koje su bliske sa štićenikom.
(3) Ako se štićenik nalazi u psihijatrijskoj ili socijalnoj ustanovi ili je lišen slobode saslušat će se u pravilu u toj ustanovi, odnosno u okviru zatvorskog sustava.
(4) Ako sud utvrdi da saslušanje štićenika nije moguće s obzirom na njegovo zdravstveno stanje, dužan je o tome sastaviti bilješku u spisu i navesti razloge nemogućnosti saslušanja.

Nadležnost i sastav suda

Članak 506.

(1) U postupku radi donošenja rješenja o zdravlju štićenika u prvom stupnju sudi županijski sud u vijeću od tri suca.
(2) O žalbi protiv rješenja o zdravlju štićenika odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću od pet sudaca.

Mjesna nadležnost

Članak 507.

U postupcima radi donošenja rješenja o zdravlju štićenika nadležan je sud koji je opće mjesno nadležan za štićenika.

Pravni lijekovi

Članak 508.

(1) Protiv rješenja o zdravlju štićenika stranke mogu podnijeti žalbu u roku od tri dana od dana uručenja, odnosno dostave prijepisa rješenja.
(2) U postupcima iz stavka 1. ovoga članka drugostupanjski sud mora donijeti i otpremiti odluku u roku od osam dana od dana primitka žalbe.
(3) Sud može odrediti da pravni učinci rješenja o zdravlju štićenika nastupaju prije pravomoćnosti ako je to potrebno radi zaštite štićenika.
(4) Protiv pravomoćnog rješenja kojim se prihvaća prijedlog za donošenje rješenja o zdravlju štićenika nisu dopušteni izvanredni pravni lijekovi niti druga pravna sredstva.

IV. POSEBNI POSTUPCI OVRHE

Posebni postupci ovrhe

Članak 509.

Ovim Zakonom propisani su posebni postupci ovrhe radi:
1. predaje djeteta
2. ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom i
3. uzdržavanja.

1. OPĆE ODREDBE

Pokretanje postupka

Članak 510.

Ako sud po službenoj dužnosti donese odluku u skladu s odredbama ovoga Zakona, on može po službenoj dužnosti donijeti rješenje o ovrsi te odluke i provesti ovrhu.

Žalba

Članak 511.

Žalba protiv rješenja o ovrsi ne zadržava provođenje ovrhe niti poduzimanje ovršnih radnji kojima se ostvaruje tražbina zbog koje je određena ovrha.

2. OVRHA RADI PREDAJE DJETETA

Mjesna nadležnost

Članak 512.

(1) Za odlučivanje o prijedlogu za ovrhu radi predaje djeteta nadležan je, osim suda koji je opće mjesno nadležan za stranku protiv koje se provodi ovrha, i sud koji je opće mjesno nadležan za stranku koja zahtijeva ovrhu te sud na čijem se području dijete zatekne.
(2) Provođenje ovrhe oduzimanjem djeteta poduzet će, po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke, sud na području kojega se dijete zatekne.
(3) Sud iz stavka 1. ovoga članka može odlučiti da se poduzimanje određenih ovršnih radnji radi predaje djeteta roditelju s kojim će dijete stanovati povjeri sudu koji nije nadležan za provođenje ovrhe.

Osnove za određivanje ovrhe i stranke u postupku

Članak 513.

(1) Ovrha radi predaje djeteta može se provesti na temelju:
1. plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi odobrenog od strane suda
2. odluke suda o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati
3. odluke suda o privremenoj mjeri s kojim će roditeljem ili drugom osobom dijete stanovati ili
4. odluke suda o mjerama za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta.

(2) Ovrha radi predaje djeteta može se provesti na temelju odluka iz stavka 1. ovoga članka bez obzira je li tom odlukom naložena predaja djeteta.
(3) Stranke u postupku ovrhe iz stavka 1. ovoga članka su dijete, roditelji, druga osoba s kojom će, odnosno kod koje će dijete na temelju odluke suda stanovati i centar za socijalnu skrb.
(4) Prijedlog za ovrhu može podnijeti roditelj, odnosno druga osoba s kojom će, odnosno kod koje će dijete na temelju odluke suda stanovati.
(5) Centar za socijalnu skrb će podnijeti prijedlog za ovrhu na temelju odluke suda o mjerama za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta.

Sredstva ovrhe

Članak 514.

(1) Sud će s obzirom na okolnosti slučaja odrediti ovrhu izricanjem i provođenjem:
1. novčane kazne do trideset tisuća kuna
2. zatvorske kazne u trajanju od jednog dana do šest mjeseci ili
3. prisilnog oduzimanja i predaje djeteta.
(2) Sredstva ovrhe iz stavka 1. ovoga članka mogu se odrediti i provesti protiv osobe koja protivno nalogu suda odbija predati dijete ili poduzima radnje s ciljem njegova skrivanja ili onemogućivanja provođenja odluke, protiv osobe kod koje se dijete nalazi i protiv osobe od čije volje ovisi predaja djeteta.
(3) Ako se svrha ovrhe nije mogla postići jednim od sredstava iz stavka 1. ovoga članka, sud može odrediti drugo sredstvo ovrhe iz tog stavka.
(4) U prijedlogu za ovrhu radi predaje djeteta ne mora biti označeno sredstvo ovrhe, a ako je označeno, sud nije vezan prijedlogom stranke.

Rješenje o ovrsi

Članak 515.

(1) Ako u odluci suda stranci protiv koje se provodi ovrha nije naložena predaja djeteta, ovu naredbu izreći će sud u rješenju o ovrsi. U tom slučaju sud će odrediti rok za predaju ili će naložiti da se dijete preda odmah.
(2) Rješenjem o ovrsi može se naložiti predaja djeteta osobi na koju se odnosi ovršna isprava, osobi o čijoj volji ovisi predaja djeteta i svakoj drugoj osobi kod koje se dijete nalazi u trenutku donošenja tog rješenja.
(3) U rješenju iz stavka 2. ovoga članka izreći će se da je dijete dužna predati i svaka druga osoba kod koje se dijete zatekne u trenutku provođenja ovrhe.

Prisilno oduzimanje i predaja djeteta

Članak 516.

(1) Prisilno oduzimanje i predaju djeteta obavljaju u suradnji sud i centar za socijalnu skrb na način da zaštite dijete u najvećoj mogućoj mjeri, uz pomoć policije, odnosno policijskog službenika za mladež.
(2) Ministar nadležan za poslove pravosuđa, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za unutarnje poslove i ministra nadležnog za socijalnu skrb propisat će pravilnikom način postupanja i suradnje suca, stručnog radnika centra za socijalnu skrb i policijskog službenika za mladež prilikom prisilnog oduzimanja i predaje djeteta.

Saslušavanje stranaka i stručni razgovor s djetetom

Članak 517.

(1) Sud može prije određivanja sredstava ovrhe saslušati osobu protiv koje se ovrha provodi.
(2) Sud može, s obzirom na okolnosti slučaja tijekom postupka ovrhe, dijete uputiti na stručni razgovor.

Dostava rješenja o ovrsi

Članak 518.

(1) Kad je rješenjem suda naloženo da se dijete preda odmah, rješenje o ovrsi mora se uručiti stranci od koje treba oduzeti dijete prigodom poduzimanja prve ovršne radnje. Ako ta stranka ne bude nazočna oduzimanju djeteta, odluka će joj se dostaviti naknadno.
(2) Odsutnost osobe kojoj treba oduzeti dijete ne sprječava provođenje ovršnih radnji.
(3) Ako se ovrha provodi protiv osobe na koju se ne odnosi rješenje o ovrsi, toj osobi će se predati rješenje o ovrsi i zapisnik o oduzimanju djeteta.
(4) Ako se ovrha provodi protiv osobe iz stavka 3. ovoga članka ili protiv osobe koja nije nazočna ovršnim radnjama te će se radnje provesti u nazočnosti dviju punoljetnih osoba.
(5) O vremenu i mjestu poduzimanja ovršnih radnji radi oduzimanja djeteta sud će po pravilima o osobnoj dostavi obavijestiti roditelja ili drugu osobu kojoj treba predati dijete.

Odgoda ovrhe

Članak 519.

(1) Sud može odgoditi ovrhu ili ograničiti mjere ovrhe:
1. kad je u tijeku odlučivanje povodom žalbe protiv prvostupanjske odluke
2. kad je u tijeku postupak radi izmjene odluke i
3. kad se djetetu nalaže stručni razgovor.
(2) Sud može odgoditi ovrhu u slučajevima iz stavka 1. ovoga članka samo ako se time bitno ne ugrožavaju osobni i drugi važni interesi djeteta.

3. OVRHA RADI OSTVARIVANJA OSOBNIH ODNOSA S DJETETOM

Mjesna nadležnost

Članak 520.

Za određivanje i provođenje ovrhe radi ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom nadležan je, osim suda koji je opće mjesno nadležan za stranku protiv koje se ovrha provodi i sud koji je opće mjesno nadležan za stranku koja zahtijeva ovrhu.

Osnove za određivanje ovrhe i stranke u postupku

Članak 521.

(1) Ovrha radi ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom može se provesti na temelju:
1. plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili drugog sporazuma o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom koji su odobreni od strane suda
2. odluke suda o ostvarivanju osobnih odnosa ili
3. odluke o privremenoj mjeri radi ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom.

(2) Stranke u postupku ovrhe iz stavka 1. ovoga članka su dijete, roditelji i druge osobe koje na temelju ovršne isprave imaju pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom.

(3) Prijedlog za ovrhu može podnijeti roditelj, odnosno druga osoba koja na temelju ovršne isprave ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom ili dijete.

(4) Ako postoji sukob interesa između djeteta i roditelja, odnosno roditelja s kojim dijete stanuje, dijete iz stavka 3. ovoga članka zastupa posebni skrbnik kojeg imenuje centar za socijalnu skrb. Ako je djetetu imenovan posebni skrbnik, prestaju ovlaštenja roditelja na zastupanje djeteta u tom postupku.

Ročište

Članak 522.

(1) Sud će prije donošenja rješenja o ovrsi zakazati ročište na kojemu će osobno saslušati stranke kako bi utvrdio činjenice i procijenio sve okolnosti te će omogućiti djetetu da izrazi svoje mišljenje u skladu s odredbom članka 360. ovoga Zakona.

(2) Sud može nakon što sasluša stranke i s obzirom na okolnosti slučaja odgoditi ovrhu za trideset dana te naložiti stručni razgovor s djetetom ili predložiti strankama da pristupe obiteljskoj medijaciji radi sporazumnog rješavanja spora, a ako je to potrebno može posebnom odlukom detaljnije precizirati ostvarivanje osobnih odnosa za vrijeme trajanja stručnog razgovora ili obiteljske medijacije.

(3) Sud neće postupiti u skladu sa stavkom 2. ovoga članka ako je obiteljska medijacija prethodno bila bezuspješno pokušana ili ako je nužno žurno postupanje.

Sredstva ovrhe

Članak 523.

(1) Sud će s obzirom na okolnosti slučaja odrediti ovrhu izricanjem i provođenjem:
1. novčane kazne do trideset tisuća kuna ili
2. zatvorske kazne u trajanju od jednog dana do šest mjeseci.

(2) U prijedlogu za ovrhu ne mora biti označeno sredstvo ovrhe, a ako je označeno, sud nije vezan prijedlogom stranke.

Odgoda ovrhe

Članak 524.

(1) Sud može odgoditi ovrhu ili ograničiti mjere ovrhe:
1. kad je u tijeku odlučivanje povodom žalbe protiv prvostupanjske odluke
2. kad je u tijeku postupak radi izmjene odluke ili
3. kad se djetetu nalaže stručni razgovor ili se provodi obiteljska medijacija.

(2) Sud može odgoditi ovrhu u slučajevima iz stavka 1. ovoga članka samo ako se time bitno ne ugrožavaju osobni i drugi važni interesi djece.

Protivljenje djeteta

Članak 525.

(1) Sud može s obzirom na okolnosti slučaja tijekom postupka ovrhe radi ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom dijete uputiti na stručni razgovor.

(2) Protivi li se dijete koje je navršilo četrnaest godina ostvarivanju osobnih odnosa s roditeljem, odnosno drugom osobom koja na temelju ovršne isprave ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom i nakon razgovara sa stručnom osobom prema uputi suda, sud će odbiti prijedlog za ovrhu.

4. OVRHA RADI UZDRŽAVANJA

Mjesna nadležnost

Članak 526.

Za određivanje i provođenje ovrhe radi ostvarivanja uzdržavanja iz plaće ili drugih stalnih novčanih primanja ovršenika nadležan je, osim suda koji je opće mjesno nadležan za ovršenika, i sud koji je opće mjesno nadležan za

poslodavca koji isplaćuje plaću, odnosno za isplatitelja drugih stalnih novčanih primanja te sud koji je sudio u prvom stupnju u postupku u kojem je donesena ovršna isprava.

Pokretanje postupka i predmet ovrhe

Članak 527.

(1) Ovrha radi uzdržavanja određuje se i provodi na prijedlog djeteta.
(2) Centar za socijalnu skrb dužan je tražiti ovrhu radi uzdržavanja na temelju odluke o uzdržavanju djeteta donesene u postupku u kojem je zastupao dijete.
(3) Ovrha radi ostvarenja tražbine uzdržavanja za dijete provest će se na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima te na novčanim sredstvima po računu prije ovrhe radi naplate svih drugih tražbina neovisno o vremenu njihova nastanka.

Zapljena po pristanku obveznika uzdržavanja i prestanak rada

Članak 528.

(1) Obveznik uzdržavanja može u zapisnik na ročištu pred sudom ili posebnom ovjerovljenom ispravom dati suglasnost da se radi naplate tražbine ovlaštenika uzdržavanja zaplijene njegova plaća, mirovina ili slično novčano primanje, u cijelosti ili djelomice, i da se isplate obavljaju izravno ovlašteniku uzdržavanja na način određen u toj ispravi. Takva isprava izdaje se u jednom primjerku i ima pravni učinak pravomoćnog rješenja o ovrsi.
(2) Ispravu iz stavka 1. ovoga članka s učincima dostave rješenja o ovrsi poslodavcu dostavlja obveznik uzdržavanja ili ovlaštenik uzdržavanja, preporučenom poštanskom pošiljkom s povratnicom ili putem javnoga bilježnika.
(3) Isprava iz stavka 1. ovoga članka ima svojstvo ovršne isprave na temelju koje se može tražiti ovrha protiv obveznika uzdržavanja i na drugim predmetima ovrhe.
(4) Na izjavu obveznika uzdržavanja iz stavka 1. ovoga članka na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Ovršnoga zakona o zapljeni plaće i drugih stalnih novčanih primanja dužnika po njegovu pristanku.
(5) Obveznik uzdržavanja koji je zasnovao novi radni odnos dužan je podatke o postojanju ovršne isprave za uzdržavanje, te ime i adresu osobe kojoj se ta tražbina treba isplaćivati dostaviti poslodavcu kod kojeg je zasnovao novi radni odnos.
(6) Poslodavac kod kojeg je obveznik uzdržavanja zasnovao novi radni odnos dužan je odmah obavijestiti osobu koja ima tražbinu za uzdržavanje o zasnovanom radnom odnosu, odnosno osobi koja ima tražbinu za uzdržavanje dati potrebne obavijesti o obvezniku uzdržavanja koji je kod njih zasnovao novi radni odnos.

V. POSEBNI POSTUPCI OSIGURANJA

Posebni postupci osiguranja

Članak 529.

(1) Ovim Zakonom propisani su posebni postupci osiguranja radi određivanja:
1. privremene mjere o tome s kojim će roditeljem, odnosno drugom osobom dijete stanovati i o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom i
2. privremene mjere radi uzdržavanja.
(2) Privremene mjere iz stavka 1. ovoga članka mogu se odrediti prije pokretanja sudskih postupaka u kojima se odlučuje o pravu koje se privremenom mjerom osigurava, kao i za njegova trajanja.

1. OPĆE ODREDBE

Mjesna nadležnost

Članak 530.

(1) Za određivanje privremene mjere iz članka 529. stavka 1. ovoga Zakona nadležan je sud koji je nadležan za odlučivanje o pravu koje se privremenom mjerom osigurava.
(2) U žurnim slučajevima privremenu mjeru može odrediti i onaj sud na čijem je području nastala potreba za određivanjem privremene mjere ili na čijem području se nalazi osoba, odnosno stvar na koju će se privremene mjere odnositi.
(3) Sud iz stavka 2. ovoga članka ustupit će predmet sudu koji je nadležan prema stavku 1. ovoga članka.
(4) Privremenu mjeru sud može po službenoj dužnosti odrediti u svakom postupku koji je u tijeku, a u kojem se prema odredbama ovoga Zakona odlučuje o pravima i dobrobiti djeteta.

Odlučivanje o privremenoj mjeri

Članak 531.

(1) Sud može o privremenoj mjeri iz članka 529. stavka 1. ovoga Zakona odlučiti bez rasprave.
(2) Radnje koje su poduzete u postupku radi određivanje privremene mjere neće se ponovno provoditi u postupku u kojem se odlučuje o odnosu koji se privremenom mjerom osigurava, osim ako se ne očekuje utvrđivanje novih činjenica.

Opravdanje privremene mjere pokretanjem postupka

Članak 532.

(1) Ako je određena privremena mjera prije pokretanja postupka u kojem se odlučuje o odnosu koji se osigurava, sud će uputiti stranku da u roku koji ne smije biti dulji od tri mjeseca opravda privremenu mjeru pokretanjem postupka.
(2) Ako stranka u roku koji sud odredi ne pokrene postupak iz stavka 1. ovoga članka, sud će donijeti rješenje o ukidanju privremene mjere.

Provedba ovrhe na temelju odluke o privremenoj mjeri

Članak 533.

Sud može u slučajevima postojanja obiteljskog nasilja ili u slučaju drugih otežavajućih okolnosti provesti odluku o privremenoj mjeri i prije nego što je odluka dostavljena suprotnoj strani.

Izmjena ili ukidanje privremene mjere

Članak 534.

(1) Sud može privremenu mjeru izmijeniti ili ukinuti na prijedlog stranke ili po službenoj dužnosti ako ju je po službenoj dužnosti ovlašten odrediti.
(2) Za izmjenu privremene mjere nadležan je sud koji je donio odluku, osim ako je predmet ustupljen drugom sudu.
(3) Ako se predmet o privremenoj mjeri nalazi pred drugostupanjskim sudom, tada nije dopuštena izmjena ili ukidanje pobijane odluke suda prvog stupnja.
(4) Sud će donijeti rješenje o ukidanju privremene mjere, osim ako je ovim Zakonom drukčije određeno:
1. ako stranka u roku od tri mjeseca ne pokrene postupak o pravu koje se privremenom mjerom osigurava
2. ako se zahtjev za odlučivanje o odnosu koji se mjerom osigurava povuče ili odbaci ili
3. kad je postupak o odnosu koji se mjerom osigurava pravomoćno okončan.

Pravo na žalbu

Članak 535.

Tijek roka za žalbu niti žalba ne odgađa provedbu privremene mjere.

2. PRIVREMENA MJERA S KOJIM ĆE RODITELJEM, ODNOSNO DRUGOM OSOBOM DIJETE STANOVATI, I O OSTVARIVANJU OSOBNIH ODNOSA S DJETETOM

Odlučivanje o privremenoj mjeri

Članak 536.

(1) Ako u stvarima o osobnim pravima djeteta, koje se odnose na pitanje s kojim će roditeljem, odnosno drugom osobom dijete stanovati i o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom, nije moguće postići sporazum, sud može po službenoj dužnosti ili na zahtjev djeteta ili roditelja odlučiti o tome privremenom mjerom.
(2) Sud će uzimajući u obzir okolnosti slučaja, po službenoj dužnosti odrediti privremenu mjeru iz stavka 1. ovoga članka:
1. kad stranke uputi da pristupe prvom sastanku obiteljske medijacije ili
2. kad naloži izradu stručne procjene i mišljenja, odnosno vještačenje.
(3) U slučajevima iz stavka 2. ovoga članka sud može po službenoj dužnosti odlučiti i o zabrani ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom.
(4) Ako su interesi djeteta i roditelja u suprotnosti, dijete iz stavka 1. ovoga članka zastupa posebni skrbnik kojeg imenuje centar za socijalnu skrb. Ako je djetetu imenovan posebni skrbnik, prestaju ovlaštenja roditelja na zastupanje djeteta u tom postupku.
(5) U postupcima iz stavaka 1. do 3. ovoga članka sud je dužan omogućiti djetetu izražavanje mišljenja u skladu s odredbom članka 360. ovoga Zakona.
(6) U postupcima iz stavaka 1. do 3. ovoga članka sud je dužan saslušati roditelje te zatražiti mišljenje centra za socijalnu skrb.

3. PRIVREMENA MJERA RADI UZDRŽAVANJA

Pokretanje postupka

Članak 537.

(1) Privremenu mjeru radi uzdržavanja djeteta sud će, ako za to postoji potreba, odrediti po službenoj dužnosti.
(2) Centar za socijalnu skrb može podnijeti prijedlog za donošenje privremene mjere radi uzdržavanja kad je prema odredbama ovoga Zakona ovlašten podnijeti prijedlog za ovrhu.

Pretpostavke za određivanje privremene mjere

Članak 538.

(1) Privremena mjera radi uzdržavanja, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno, može se odrediti ako predlagatelj osiguranja učini vjerojatnim postojanje obveze uzdržavanja, te da bez donošenja te mjere postoji opasnost za njegove osobne ili druge važne interese, ili opasnost da će bez te mjere osiguranja protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati ostvarivanje uzdržavanja.
(2) Smatra se da postoji opasnost za osobne ili druge važne interese predlagatelja osiguranja ako se mjere osiguranja uzdržavanja određuju u korist djeteta, osim ako se tražbina odnosi na dio uzdržavanja u povećanom iznosu u skladu s povećanim mogućnostima pojedinog roditelja.
(3) Kad se privremena mjera radi uzdržavanja određuje u parnici radi utvrđivanja majčinstva ili očinstva, predlagatelj osiguranja treba učiniti vjerojatnim da je osoba protiv koje se mjera određuje roditelj djeteta.

Određivanje privremene mjere

Članak 539.

(1) U postupcima u kojima se odlučuje o uzdržavanju djeteta sud je dužan već na pripremnom ročištu ili prvom ročištu za glavnu raspravu, nakon što strankama omogući da se o tome izjasne, odnosno, ako to okolnosti slučaja zahtijevaju, i prije toga, neovisno o tome je li se tuženik o tome mogao izjasniti, rješenjem o privremenoj mjeri naložiti tuženiku da plaća zakonski minimum uzdržavanja za dijete.
(2) Protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka dopuštena je posebna žalba. Žalba ne odgađa provođenje ovrhe.

Izmjena i ukidanje privremene mjere

Članak 540.

(1) Rješenje o privremenoj mjeri radi uzdržavanja djeteta sud može ukinuti ili izmijeniti tijekom prvostupanjskog postupka ako se izmijene okolnosti na temelju kojih je privremena mjera donesena.
(2) U prvostupanjskoj presudi kojom će prihvatiti zahtjev za uzdržavanje djeteta sud može odlučiti da žalba protiv te presude u cijelosti ili djelomice ne zadržava provođenje ovrhe i u tom slučaju ukinuti rješenje o privremenoj mjeri, odnosno može odlučiti da rješenje o privremenoj mjeri ostane na snazi do njezine pravomoćnosti.

Privremene mjere u postupku radi prestanka uzdržavanja

Članak 541.

(1) U parnici radi prestanka uzdržavanja sud može na prijedlog tužitelja donijeti privremenu mjeru o zabrani naplate uzdržavanja na temelju ovršne isprave kojom je ono određeno do pravomoćnog okončanja spora.
(2) Zabrana iz stavka 1. ovoga članka može se odnositi samo na prisilne naplate pojedinih tražbina za uzdržavanje nastalih nakon dana podnošenja tužbe, s tim da sud kao dan na koji se odnosi zabrana može odrediti i koji drugi dan nakon dana podnošenja tužbe.
(3) Na temelju privremene mjere iz stavka 1. ovoga članka sud koji provodi ovrhu određenu radi naplate tražbine za uzdržavanje na temelju ovršne isprave odgodit će na prijedlog tužitelja ovrhu do pravomoćnog dovršetka parničnog postupka pokrenutog tužbom radi prestanka uzdržavanja, odnosno do ukidanja privremene mjere prije toga, i to samo radi naplate pojedinih tražbina na koje se zabrana iz privremene mjere odnosi.

Privremene mjere u postupku radi smanjenja uzdržavanja

Članak 542.

(1) U parnici radi smanjenja uzdržavanja sud može na prijedlog tužitelja donijeti privremenu mjeru o zabrani naplate određenog dijela uzdržavanja na temelju ovršne isprave kojom je ono određeno do pravomoćnog okončanja spora.
(2) Zabrana iz stavka 1. ovoga članka može se odnositi samo na prisilne naplate pojedinih tražbina za uzdržavanje nastalih nakon dana podnošenja tužbe, s tim da sud kao dan na koji se odnosi zabrana može odrediti i koji drugi dan nakon dana podnošenja tužbe.
(3) Na temelju privremene mjere iz stavka 1. ovoga članka sud koji provodi ovrhu određenu radi naplate tražbine za uzdržavanje na temelju ovršne isprave odgodit će djelomično na prijedlog tužitelja ovrhu do pravomoćnog dovršetka parničnog postupka pokrenutog tužbom radi smanjenja uzdržavanja, odnosno do ukidanja privremene mjere prije toga, i to samo radi naplate dijelova pojedinih tražbina na koje se zabrana iz privremene mjere odnosi.

Privremene mjere u postupku radi povećanja uzdržavanja

Članak 543.

U parnici radi povećanja uzdržavanja sud može na zahtjev tužitelja donijeti privremenu mjeru radi plaćanja povećanog iznosa uzdržavanja.

DEVETI DIO

CENTAR ZA POSEBNO SKRBNIŠTVO

Članak 544.

(1) Centar za posebno skrbništvo je javna ustanova i upisuje se u sudski registar.
(2) Centar za posebno skrbništvo osniva Republika Hrvatska rješenjem ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi.
(3) Centar za posebno skrbništvo se osniva za područje Republike Hrvatske.
(4) Centar za posebno skrbništvo ima statut kojim se propisuje ustrojstvo, ovlasti i način odlučivanja tijela Centra za posebno skrbništvo te uređuju druga pitanja važna za obavljanje djelatnosti i poslovanje.
(5) Centar za posebno skrbništvo ima i druge opće akte sukladno zakonu, aktu o osnivanju i statutu.
(6) Na Centar za posebno skrbništvo na odgovarajući način se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje djelovanje ustanova, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Financiranje

Članak 545.

Sredstva za financiranje djelatnosti Centra za posebno skrbništvo osiguravaju se u državnom proračunu.

Upis u sudski registar

Članak 546.

Centar za posebno skrbništvo započinje s radom upisom u sudski registar.

Djelatnost Centra za posebno skrbništvo

Članak 547.

Centar za posebno skrbništvo u obavljanju javnih ovlasti:
– zastupa djecu u postupcima pred sudovima i drugim tijelima u skladu s člankom 240. ovoga Zakona
– zastupa osobe iz članka 241. ovoga Zakona.

Upravno vijeće Centra za posebno skrbništvo

Članak 548.

(1) Centrom za posebno skrbništvo upravlja upravno vijeće koje se imenuje na mandat od četiri godine. Upravno vijeće obavlja poslove sukladno odredbama statuta i zakona kojim se uređuje djelovanje ustanova.
(2) Upravno vijeće ima tri člana, a čine ga dva predstavnika osnivača i jedan predstavnik radnika Centra za posebno skrbništvo.
(3) Predstavnike osnivača u upravno vijeće imenuje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi. Predstavnika radnika imenuje radničko vijeće, a ako ono nije utemeljeno, biraju ga radnici tajnim glasovanjem, sukladno posebnom propisu.
(4) Član upravnog vijeća može biti razriješen i prije isteka mandata.
(5) Odluku o razrješenju člana upravnog vijeća, predstavnika osnivača, donosi ministar nadležan za poslove socijalne skrbi.
(6) Odlukom o razrješenju člana upravnog vijeća iz stavka 5. ovoga članka imenuje se novi član upravnog vijeća kojemu mandat traje do isteka mandata razriješenog člana upravnog vijeća.
(7) Članovi Upravnog vijeća imaju pravo na naknadu za rad ako za tu namjenu Centar za posebno skrbništvo ima osigurana financijska sredstva.
(8) Visinu naknade iz stavka 7. ovoga članka odlukom utvrđuje osnivač.

Ravnatelj

Članak 549.

(1) Centar za posebno skrbništvo vodi ravnatelj.
(2) Za ravnatelja može biti imenovan hrvatski državljanin koji ima završen preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij prava i najmanje pet godina radnog staža na stručnim poslovima u propisanom akademskom zvanju i akademskom stupnju, položen pravosudni ispit i
– koji nije pravomoćno osuđen za neko od kaznenih djela protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva (glava IX.), kaznenih djela protiv života i tijela (glava X.), kaznenih djela protiv ljudskih prava i temeljnih sloboda (glava XI.), kaznenih djela protiv radnih odnosa i socijalnog osiguranja (glava XII.), kaznenih djela protiv osobne slobode (glava XIII.), kaznenih djela protiv časti i ugleda (glava XV.), kaznenih djela protiv spolne slobode (glava XVI.), kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (glava XVII.), kaznenih djela protiv braka, obitelji i djece (glava XVIII.), kaznenih djela protiv zdravlja ljudi (glava XIX.), kaznenih djela protiv imovine (glava XXIII.), kaznenih djela protiv gospodarstva (glava XXIV.), kaznenih djela krivotvorenja (glava XXVI.), kaznenih djela protiv službene dužnosti (glava XXVIII.), kaznenih djela protiv javnog reda (glava XXX.), odnosno kaznenih

djela protiv Republike Hrvatske (glava XXXII.) iz Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 125/11., 144/12. i 56/15.)
– koji nije pravomoćno osuđen za neko od kaznenih djela protiv života i tijela (glava X.), kaznenih djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina (glava XI.), kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (glava XII.), kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (glava XIII.), kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa (glava XIV.), kaznenih djela protiv časti i ugleda (glava XV.), kaznenih djela protiv braka, obitelji i mladeži (glava XVI.), kaznenih djela protiv imovine (glava XVII.), kaznenih djela protiv zdravlja ljudi (glava XVIII.), kaznenih djela protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja (glava XXI.), kaznenih djela protiv vjerodostojnosti isprava (glava XXIII.), kaznenih djela protiv javnog reda (glava XXIV.), kaznenih djela protiv službene dužnosti (glava XXV.) iz Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08., 57/11. i 77/11.)
– kojem nije pravomoćno izrečena prekršajno-pravna sankcija za nasilje u obitelji
– protiv kojeg se ne vodi postupak pred nadležnim sudom za kazneno djelo spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta.
(3) Ravnatelja Centra za posebno skrbništvo imenuje upravno vijeće na temelju javnog natječaja, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za poslove socijalne skrbi.
(4) Osoba imenovana za ravnatelja Centra za posebno skrbništvo sklapa s upravnim vijećem ugovor o radu u punom radnom vremenu na vrijeme od četiri godine.
(5) Ako osoba imenovana za ravnatelja ima ugovor o radu u Centru za posebno skrbništvo na neodređeno vrijeme, na njezin zahtjev prava i obveze iz radnog odnosa mirovat će do prestanka mandata, a najdulje za vrijeme trajanja dvaju uzastopnih mandata.
(6) Osoba iz stavka 5. ovoga članka dužna se, nakon isteka mandata, vratiti na poslove koje je prethodno radila u Centru za posebno skrbništvo, u protivnom joj prestaje radni odnos.
(7) Osobi koja je imenovana za ravnatelja, istekom mandata, ako ne bude ponovno imenovana ravnateljem, Centar za posebno skrbništvo dužan je ponuditi sklapanje ugovora o radu za poslove za koje ispunjava uvjete.
(8) Ravnatelja Centra za posebno skrbništvo u slučaju spriječenosti u obavljanju ravnateljskih poslova zamjenjuje stručni radnik Centra za posebno skrbništvo kojega on odredi.
(9) Stručni radnik iz stavka 8. ovoga članka ima pravo i dužnost obavljati neodgodive poslove.
(10) Upravno vijeće dužno je razriješiti ravnatelja Centra za posebno skrbništvo i prije isteka mandata za koji je izabran ako:
– ravnatelj to osobno zahtijeva
– nastane neki od razloga koji po posebnim propisima ili propisima kojima se uređuju radni odnosi dovode do prestanka ugovora o radu
– je nastupila zapreka iz stavka 2. ovoga članka
– ravnatelj bez opravdanog razloga ne provodi program rada koji je donijelo upravno vijeće
– ravnatelj u svojem radu krši propise i opće akte Centra za posebno skrbništvo, neopravdano ne izvršava odluke upravnog vijeća ili postupa u suprotnosti s njima
– ravnatelj nesavjesnim ili nepravilnim radom prouzroči Centru za posebno skrbništvo veću štetu, zanemaruje ili nemarno obavlja svoju dužnost tako da su nastale ili mogu nastati veće smetnje u obavljanju djelatnosti
– je nadzorom ustanovljena teža povreda propisa i općih akata centra za posebno skrbništvo ili su utvrđene veće nepravilnosti u radu ravnatelja.

Nadzor

Članak 550.

Nadzor na radom Centra za posebno skrbništvo provodi ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi.

DESETI DIO

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 551.

(1) Odredbe ovoga Zakona primjenjuju se i na obiteljske odnose koji su nastali do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
(2) Danom stupanja na snagu ovoga Zakona ne mijenjaju se prava i dužnosti stečena prema prijašnjim propisima.

Članak 552.

(1) Postupci pokrenuti do dana stupanja na snagu ovoga Zakona dovršit će se prema odredbama Obiteljskog zakona (»Narodne novine«, br. 116/03., 17/04., 136/04., 107/07., 57/11., 61/11., 25/13. i 5/15.).
(2) Ako nakon dana stupanja na snagu ovoga Zakona bude poništena ili ukinuta prvostupanjska odluka iz stavka 1. ovoga članka, na daljnji postupak primjenjuju se odredbe Obiteljskog zakona (»Narodne novine«, br. 116/03., 17/04., 136/04., 107/07., 57/11., 61/11., 25/13. i 5/15.).

(3) Odluke koje su postale izvršne u upravnom postupku, odnosno pravomoćne u sudskom postupku na temelju Obiteljskog zakona (»Narodne novine«, br. 75/14. i 5/15.) do 16. siječnja 2015. provest će se, odnosno izvršiti u skladu s odredbama ovoga Zakona.
(4) Pravne osobe osnovane sukladno odredbama Obiteljskog zakona (»Narodne novine«, br. 75/14. i 5/15.) nastavljaju s radom sukladno odredbama ovoga Zakona, a dužne su uskladiti svoje statute s odredbama ovoga Zakona u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 553.

Iznimno od članka 552. stavka 1. ovoga Zakona, postupci o imovinskim odnosima bračnih i izvanbračnih drugova pokrenuti do dana stupanja na snagu ovoga Zakona dovršit će se prema odredbama zakona po kojem su pokrenuti osim postupaka pokrenutih od 1. rujna 2014. pa do stupanja na snagu ovoga Zakona, koji će se dovršiti prema odredbama Obiteljskog zakona (»Narodne novine«, br. 116/03., 17/04., 136/04., 107/07., 57/11., 61/11., 25/13. i 5/15.).

Članak 554.

Na utvrđivanje majčinstva djeteta rođenog u razdoblju od 1. rujna 2014. do 16. siječnja 2015. primjenjuju se odredbe članka 59., članka 383. stavaka 1. i 2., članka 385. stavaka 1. i 3., članaka 386. i 387., članka 388. stavaka 1. i 2. te članaka 389. do 392. ovoga Zakona.

Članak 555.

Iznimno od članka 552. stavka 1. ovoga Zakona, u izvanparničnim postupcima u kojima do dana stupanja na snagu ovoga Zakona nije donesena prvostupanjska odluka suda primjenjivat će se odredbe članaka 447. i 448. ovoga Zakona kojima se uređuje revizija i prijedlog za preinaku odluke.

Članak 556.

Iznimno od članka 552. stavka 1. ovoga Zakona, postupci radi lišenja i vraćanja poslovne sposobnosti pokrenuti do dana stupanja na snagu ovoga Zakona dovršit će se prema odredbama članaka od 496. do 503. ovoga Zakona.

Članak 557.

(1) Odluke o lišenju poslovne sposobnosti donesene prema prijašnjim propisima preispitat će se u izvanparničnom postupku radi vraćanja poslovne sposobnosti iz članaka 502. i 503. ovoga Zakona u razdoblju od 1. studenog 2015. do 1. studenog 2020.
(2) Centar za socijalnu skrb prebivališta, odnosno boravišta štićenika dužan je po službenoj dužnosti pokrenuti postupak iz stavka 1. ovoga članka. Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi propisat će naputkom rokove centrima za socijalnu skrb za pokretanje postupaka iz stavka 1. ovoga članka.
(3) Sredstva za troškove postupka iz stavka 1. ovoga članka koje je pokrenuo centar za socijalnu skrb sukladno naputku iz stavka 2. ovoga članka osiguravaju se u državnom proračunu.

Članak 558.

Iznimno od članka 552. stavka 1. ovoga Zakona, postupci radi imenovanja ili promjene skrbnika pokrenuti prije dana stupanja na snagu ovoga Zakona dovršit će se prema odredbama ovoga Zakona koji uređuju imenovanje skrbnika.

Članak 559.

(1) Ministar nadležan za poslove pravosuđa donijet će provedbene propise iz članka 177. stavka 3., članka 367. stavka 2. i članka 516. stavka 2. ovoga Zakona u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
(2) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi donijet će provedbene propise iz članka 94. stavka 7., članka 107. stavka 3., članka 125. stavka 5., članka 131. stavka 3., članka 132. stavka 6., članka 204. stavka 4., članka 205. stavka 3., članka 217. stavka 6., članka 238. stavka 5., članka 264. stavka 2., članka 280., članka 318. stavka 2., članka 324. stavka 4. i stavka 5., članka 341. stavka 5., članka 344., članka 360. stavka 7. te članka 557. stavka 2. ovoga Zakona u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
(3) Ministar nadležan za poslove uprave donijet će provedbene propise iz članka 18. stavka 4. i članka 20. stavka 6. ovoga Zakona u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 560.

(1) Do stupanja na snagu provedbenih propisa iz članka 559. ovoga Zakona, ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona, ostaju na snazi:
– Pravilnik o načinu vođenja očevidnika o osobama lišenih prava na roditeljsku skrb (»Narodne novine«, br. 77/04.)
– Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i dokumentacije u svezi s poslovima suda u području braka i odnosa u braku (»Narodne novine«, br. 77/04.)
– Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i dokumentacije u svezi s poslovima suda u području prava i dužnosti u odnosima roditelja i djece (»Narodne novine«, br. 77/04.)
– Pravilnik o načinu vođenja očevidnika sudskih odluka o uzdržavanju i nagodba sklopljenih u Centru za socijalnu skrb (»Narodne novine«, br. 32/05.)
– Pravilnik o obveznom sadržaju obrasca plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi (»Narodne novine«, br. 106/14.)
– Pravilnik o provođenju nadzora nad ostvarivanjem osobnih odnosa djeteta i roditelja (»Narodne novine«, br. 106/14.)

– Pravilnik o mjerama zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta (»Narodne novine«, br. 106/14.)
– Pravilnik o elementima koji se odnose na podobnost i prikladnost za posvojenje, sadržaju stručnog mišljenja o podobnosti i prikladnosti za posvojenje, metodama utvrđivanja podobnosti i prikladnosti, sadržaju izvješća o djetetu, vođenju registra o potencijalnim posvojiteljima te načinu vođenju registra o posvojenjima (»Narodne novine«, br. 106/14.)
– Pravilnik o uvjetima koje moraju ispunjavati organizacije civilnog društva za provođenje programa stručne pripreme za posvojitelje, obveznom sadržaju i načinu provedbe programa stručne pripreme potencijalnih posvojitelja te uvjetima stručne osposobljenosti radnika kao i načinu vođenja dokumentacije u vezi s provedbom stručne pripreme potencijalnih posvojitelja (»Narodne novine«, br. 106/14).
– Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i spisa predmeta o posvojenju te sadržaju izvješća o prilagodbi djeteta u posvojiteljskoj obitelji (»Narodne novine«, br. 106/14.)
– Pravilnik o sadržaju obrasca mišljenja obiteljskog doktora medicine osobe lišene poslovne sposobnosti o stanju zdravlja štićenika s obzirom na razlog lišenja poslovne sposobnosti (»Narodne novine«, br. 106/14.)
– Pravilnik o visini iznosa i načinu isplate naknade za skrbnika (»Narodne novine«, br. 5/14)
– Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i spisa predmeta osoba pod skrbništvom, načinu popisa i opisa njihove imovine, podnošenju izvješća i polaganju računa skrbnika te sadržaju i obliku punomoći i anticipiranih naredbi (»Narodne novine«, br. 106/14.)
– Pravilnik o obveznom savjetovanju (»Narodne novine«, br. 106/14.)
– Pravilnik o obiteljskoj medijaciji (»Narodne novine«, br. 106/14.)
– Pravilnik o načinu utvrđivanja mišljenja djeteta (»Narodne novine«, br. 106/14.)
– Pravilnik o mjerilima za određivanje iznosa naknade za sklapanje braka izvan službene prostorije (»Narodne novine«, br. 154/14.)
– Pravilnik o sadržaju i obliku potvrde za sklapanje braka (»Narodne novine«, br. 154/14.)
– Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i dokumentacije u svezi s poslovima centra za socijalnu skrb u području primjene obiteljskog zakona o roditeljima i djeci (»Narodne novine«, br. 155/05. i 81/06.) i
– Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i dokumentacije u svezi s poslovima centra za socijalnu skrb u području braka i odnosa u braku (»Narodne novine«, br. 32/05.).
(2) Do stupanja na snagu odluke iz članka 314. stavka 4. ostaje na snazi Odluka o tablici o prosječnim potrebama maloljetnog djeteta (»Narodne novine«, br. 106/14.).

Članak 561.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Obiteljski zakon (»Narodne novine«, br. 75/14. i 5/15.).

Članak 562.

Ovaj Zakon objavit će se u »Narodnim novinama«, a stupa na snagu 1. studenoga 2015.

TEKST KOJI NIJE UŠAO U PROČIŠĆENI TEKST

ZAKON O IZMJENAMA OBITELJSKOG ZAKONA

(„Narodne novine“, broj 98/19 od 16.10.2019.)

Članak 1.

U Obiteljskom zakonu (»Narodne novine«, br. 103/15.) u članku 16. stavku 1. riječi: »uredu za poslove opće uprave« zamjenjuju se riječima: »upravnom tijelu županije odnosno Grada Zagreba u čijem je djelokrugu obavljanje povjerenih poslova državne uprave koji se odnose na sklapanje braka (u daljnjem tekstu: nadležno upravno tijelo)«.
U stavku 2. riječi: »Nadležni ured« zamjenjuju se riječima: »Nadležno upravno tijelo«.

Članak 2.

U članku 253. stavku 4. riječi: »ureda državne uprave« zamjenjuju se riječima: »upravnog tijela županije odnosno Grada Zagreba«.

PRIJELAZNA I ZAVRŠNA ODREDBA

Članak 3.

Ministar nadležan za socijalnu skrb dužan je uskladiti Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i spisa predmeta osoba pod skrbništvom, načinu popisa i opisa njihove imovine, podnošenju izvješća i polaganju računa skrbnika te sadržaju i obliku punomoći i anticipiranih naredbi (»Narodne novine«, br. 106/14.) s odredbama ovoga Zakona u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 4.

Ovaj Zakon objavit će se u »Narodnim novinama«, a stupa na snagu 1. siječnja 2020.